

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

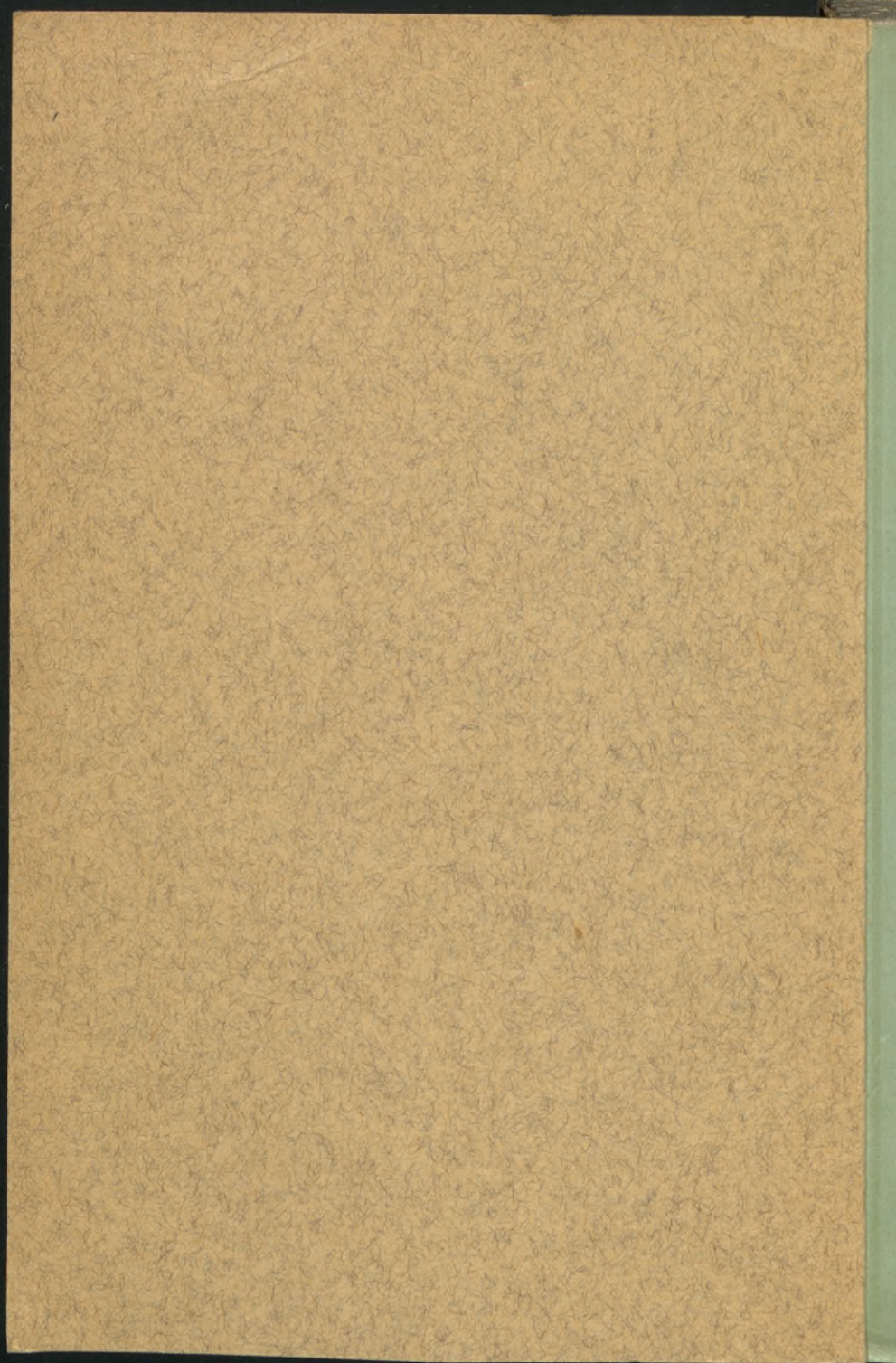
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Litt
SV

[Handwritten text on the spine, likely a title or author name, partially obscured by the binding]

Litt.
Sv.

Noveller och Skizzer

VID

AFTONLAMPAN

AF

A I N A

[1.]

HELSINGFORS 1891

WICKSTRÖM & Co BOKHANDEL I DISTRIBUTION

Pris: 3 mk 50 p:ni.

[Edith Forsman]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY OF THE DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES

Chicago, Ill., U.S.A.

49

828

VID
AFTONLAMPAN

NOVELLER OCH SKIZZER

AF

AINA

[1.]

HELSINGFORS
TIDNINGS- & TRYCKERI-AKTIEBOLAGETS TRYCKERI
1891

VTD

AFTON LAMPAN

OFFICE OF THE

INNEHÅLL

Fåglarnas julpsalm	Sid. 1
Bland trosförvandter	” 7
Utan fäste	” 131
Magna	” 147
För första gången.....	” 213
En kvinnas historia.....	” 225

INREACT

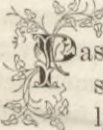
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10

Fåglarnas julpsalm.

 Pastorn stod vid fönstret i sitt arbetsrum och såg ut öfver den vinterliga nejden, som belystes af den nedgående solens sista dröjande återsken. Det var julafton och hela naturen hade klädt sig i helgdagsskrud, skimrande hvit låg rimfrosten öfver buskar och träd och från den närbelägna kyrkan, hvars höga torn skarpt aftecknade sig mot den ljusa himlen, ljödo klockornas klang högtidligt till helgemål. — Förgäfves sökte man dock en återspegling af friden derute i den ensamme mannens ansigte, likgiltigt nästan slött, skådade han framför sig, munnen var krampaktigt sluten som af smärta.

Hvad rörde det väl honom att skogen stod der i sagolik prakt, att vinterhimlen skimrade i de skärraste färger, att klockorna ringde julen in, den kära, glada, välsignade julen. Derinne i det tysta hörnrummet, bakom det med hvita lakan täckta fönstret,

låg ju hans enda barn, hans lilla, rödblommiga flicka bleknad i döden.

Det hade varit en kort, men hård kamp om det lilla lifvet, och den hade kommit öfver dem lika oväntadt som den varit häftig, nu var det slut — lilla „blondkopf“ som han älskade att kalla henne, låg tyst och orörlig på den hvita kudden. Han hade nyss stått och betraktat henne derinne; det låg intet af dödens stränga majestät öfver det täcka ansigtet; endast barndomens oskuldsfulla frid hvilade öfver de barnsligt mjuka dragen — det var som om hon blott slumrat. Ett ögonblick hade han inbillat sig det, men i det nästa var han åter tillbaka, i den kalla, toma verkligheten. Så hade han vändt sig bort och sagta tillstängt dörren. — Nu stod han här i sitt arbetsrum och stirrade ut genom fönstret, han hade dragit sig hit för att öfvertänka sin juldagspredikan, men det var honom omöjligt. I morgon skulle han från sin predikstol i den gamla, kära kyrkan, hafva att förkunna julens välsignade evangelium för en talrik menighet, och likväl befann han sig nu i den ställning som för en kristen är det fasansfullaste af allt — han var i uppror mot sin Gud. —

Hvarför, frågade han sig åter och åter, hvarför hade Gud fråntagit honom hans enda högt älskade barn, det var ju hårdt, ja det var grymt. — Den supige skraddaren i byn, hade fått behålla alla sina sju; var han mera förtjent deraf som knappt såg en nykter dag, än den som alla sina lifsdagar sökt vandra efter Herrens bud. Ja det var sannerligen hårdt, han nästan förbittrades på sin hustru, som så ödmjukt kunde böja sig under sorgen och kyssa den agande

handen, ty inom honom sjelf sjöd och brusade det som ett haf af vildt, ohejdadt trots och — han var en kristen prest. — Det var det, som genomskar hans innersta hjerta såsom ett skarpt slipadt svärd.

På fönstret invid hvilket han stod, hade blifvit anbragd en liten lucka, som lätt kunde öppnas inifrån, och utanför fanns det ett bräde, der man kunde strö korn åt fåglarne. Huru många gånger hade han icke med sin lilla fiicka på armen, stått der och sett huru de små mesarne och gråsparfvarne begärligt pickat i sig de utströdda fröna, och roat sig åt „blondkopfs“ förtjusning öfver foglarnas näpna rörelser och pigga svarta ögon. Också nu trippade några små svartmesar väntansfullt på brädet, vände ifrigt på sina hufvuden och tittade in genom fönstret.

Till och med då man är som mest bedöfvad af ett förkrossande slag, bibehåller minnet ofta om än omedvetet, gamla, ingrodda vanor. Helt mekaniskt sträckte pastorn ut handen efter en näfve korn och öppnade derpå den lilla luckan, för att strö ut dem åt sina små vänner. I toppen af ett gammalt knottigt äppleträd midt emot fönstret, hade en sädeskärfve blifvit upprest och deromkring skockade sig qvitrande och kraxande kråkor, sparfvar, nötskrikor med flere vinterfåglar, men de rädda mesarne som icke vågade sig in bland dem, plockade förnöjda sin föda på fönsterbrädet, och när alla kornen voro slut, flögo de upp, satte sig på syrenbuskarnes rimmiga qvistar och begynte qvittra och med ens blef det som en fullständig kör af fågelstämmor, ett jublande utan all ända, så att pastorn med undran lyssnade derpå. — Aldrig tyckte han sig hört någonting lik-

ande. Luften var alldeles full af idel fåglalåt och det var inte striden om födan, som orsakade ljudet — det tonade mättnad och förnöjelse deri; de stackars beffjårade varelserna utan själ, lofvade omedvetet sin skapare, „Han som upplåter sin milda hand och mättar allt det lefvande är.“

Det kom en så sällsam känsla öfver pastorn, han, menniskan, höljde sitt ansigte af blygsel inför dessa arma kreatur — de tackade om än omedvetet för det korn de fingo i dag, utan att ängsla sig för morgondagen, då öfverflödet kanske skulle vara slut, och han — han som i mer än trettio år, hvarje dag mottagit nåd af Guds rikedom, han hade i dag höjt sig i syndigt trots och otacksamt anklagat den Allsmäktige, himlarnes Herre, för att Han vågat förgripa sig på en af sina skapades jordiska skatt.

Voro icke alla gåfvor Hans — fanns det något vi egde som Gud icke skänkt oss. Nåväl om det var Hans, hade han då icke rättighet att återtaga hvad Han gifvit blott som ett dyrbart lån? Ja, o ja, ljöd det inom pastorns beklämda bröst, och likväl hade han kort förut pockat på lön för sitt förtjenstfulla lif, sitt arbete i Herrans vingård.

Ack, när blicken rätt öppnas för ens inre tillstånd, upptäcker man afgrunder i hjertat, om hvilka man aldrig kunnat drömma! Han hade alltid trott att hela hans lif, allt hans verkande var hängifvet Gudi af kärlek, idel oegennyttig kärlek, nu såg han hvad den sjelfviska menniskonaturen fordrat — icke nåd utan lön. O Herre förbarma dig!

Han sänkte sitt hufvud mot de hopknäppta händerna och försjök i bön; han bad om tillgift för sitt

knot, sin trotsiga klagan, bad om styrka för framtiden, och att i morgon till Guds ära kunna frambära nådens ljufliga budskap till törstande själar. — När han slutat och stilla upplyftat sitt ansigte, öppnades dörren försigtigt och hans hustru trädde in. — Sakta gick hon öfver golfvet fram till honom och smög sin hand i hans. — Min älskade — sade hon med sin milda röst — det börjar skymma, jag har redan tändt granen för mina små gäster, de tre föräldralösa, du vet — som vår bortgångna älskling, hade utbedt sig att få bjuda på julaftonen — mamma har icke glömt hennes sista önskan, de tre barnen stå redan undrande vid granen och allt husfolket är församladt, vill du inte komma in och hålla julbön tillsammans med oss.“ Hvad den låga rösten, hade för en mild, bedjande klang!

— Ja min älskade, min hustru, det vill jag, han slöt henne tätt intill sig och de länge fördröjda tårarna, strömmade ned för hans manliga kinder — jag längtar efter att med er alla få tacka och lofva Gud som sändt sin ende son i verlden att frälsa syndare, Men först har jag en afbön till dig kära vän. — I min syndiga klagan, har tillockmed din undergifvenhet förbittrat mig; jag vet nu att den var en anklagare, som hårdt slog på mitt upproriska hjerta. Nu har Herren dock fått magt med mig. Han har helt förkrossat mig, ja gjort mig till intet, men på samma gång har Han sjelf blifvit mig allt! Så gör den käre allsväldige Herren. —

Han tystnade ett ögonblick ty rösten qvädtes af rörelse, men sedan berättade han henne om fåglarnas julpsalm och hvilka känslor den väckt inom

honom. — Då brast den sista fördämningen — sade han — mitt hjerta smälte och jag förstod Guds kärlek, som agar därför att Han älskar oss. Jag kunde inte sörja mer, jag visste ju att min lilla „blondkopf“ hade det mycket bättre der än hos oss, hon firar nu jul i Guds rike, låtom oss sträcka oss efter att vi, när vår sista stund kommer, må få fira den evigt, med henne deruppe. — Amen vare det så — svarade modren under stilla tårar och sedan gingo de två, ut ur det mörka rummet till julgran och jul-ljus, för att prisa Gud och öfva barmhertighet — en lefvande bild af deras kommande lif och af den frukt pröfningen bär i kristnas hjertan.

Och från den undangömda prestgården långt borta i ödemarken, höjde sig lofsångens toner jublande mot himlen, trängde sig segrande ända fram till Guds tron, lika visst som ekot af fåglarnas julpsalm.

Bland trosförvandter.

två personer hade stannat i ett gathörn för att samspråka.

— Det blir ju sammankomst hos Montells i afton — yttrade den ena, en liten korpulent fru med lifliga bruna ögon — Fredrique ämnar sig antagligen dit? —

— Naturligtvis — yttrade den andra, en ogift dam af femtio års ålder — den älskliga Lina glömmmer aldrig att sända mig bud, när man är i tillfälle att få höra ett godt Guds ord hos dem; Gud välsigne denna syster i nådene. —

Hon lyfte salvelsefullt ett par vattblå ögon mot himlen och knäppte händerna hårdt kring sin lilla sypirat.

— Ja nog är Lina Montell en präktig människa det vill jag icke förneka, hon hinner till för allt och alla; nu måste jag gå in här och se om Rödlins fått in af den goda chester ost, som min gubbe tycker

så mycket om. Vi träffas i afton hos Montells, farväl så länge. —

— Farväl — sade fröken Fredrique Fager ganska snävt och när fru rådmanskan Hellsbergs välkända gestalt försvann bakom butikdörren, kastade de vattblå ögonen en skarp mönstrande blick efter henne. — Att man skall hålla till godo med sådana fläckiga får inom den enda sanna hjorden — mumlade hon — jag kan inte förstå Montells och isynnerhet Lina som bryr sig om att inbjuda detta verdens barn på våra bibelstunder. — Fröken Fager stötte temmeligen omildt doppskon på sin antika paraply i marken och trampade sedan med martialiska steg gatan vidare, tills hon vek in i en liten gränd der hon hade sitt anspråkslösa logis och der det tack vare höstregnet, såg ganska vått och ruskigt ut. Man var inte så noga i afseende å gaturenhållningen i gamla X., så här i höstmörkret, stadens styresmän blundade smått och hoppades på snö, det var ju redan November.

Några timmar senare då de sömniga gaslyktorna nyss blifvit tända, sträfvade fröken Fager åter ut i höstdusket; denna gång bar det ända ut på storgatan, fram till ett prydligt långt trädhush, i hvars ena ända det fanns en ståtlig handelsbutik, med fönsterna prålände af allehanda vackra och moderna galanterivaror, medan namnet Esaias Montell i gyllene bokstäfver kunde läsas ofvanom dörren.

Paradingången fanns åt gården och utgjordes af en heltäckt glasveranda, der det om sommarn brukade finnas fullt upp af blommor. Tamburdörren var oläst men lampan i taket tänd, fröken Fager hängde upp sin gamla, af dimman fuktiga regnkappa

på den vanliga spiken vid kakelugnen och stod just och slätade sitt grågula hår, då dörren till den angränsande salongen öppnades af värdinnan, som vänligt välkomnade sin gäst.

Fru Montell en af stadens förmögnaste och mest ansedda köpmansfruar, ansågs i yngre dagar såsom en af dess vackraste tärnor; ännu såg hon trots sina fem och fyratio mycket bra ut, med sin friska hy det rika bruna håret och de klara, kloka ögonen. Hon var lång och smärt och förde sig ledigt, medan en viss energisk raskhet, utmärkte alla hennes rörelser.

— Godafton godafton, det var riktigt snällt att Fredrique kom litet tidigare, så får jag presentera vår unge pastor; han åt middag med oss och har nu haft en stilla timme för sig sjelf derinne. Var nu så god och stig in. —

— Tack söta, söta Lina, du är då alltid så vänlig. — fröken Fager tryckte upprepade gånger hennes hand.

— Pastor Törne öfvar som bäst en psalm och jag satte Anna att accompagnera honom vid harmoniet i matsalen, kanske gå vi dit? —

— Ack men vi kunde störa — hviskade fröken Fager och höll värdinnan tillbaka just då de stodo vid tröskeln till ett stort luftigt rum, som var alldeles uppfyllt af ljusbetsade stolar och snyggt målade bänkar. I hörnet snedt emot dörren stod ett litet bord täckt af en snöhvit duk och prydt af några blommande krukväxter, en mildt lysande lampa kastade sitt sken öfver dem och återspeglades i en liten silfverbricka på hvilken stod ett glas friskt vatten.

— Hvad du alltid förstår att ställa det inbjudande, goda Lina. —

Fru Montell, böjde sitt vackra hufvud, hon visste nog att det var sannt.

Vid längdväggen stod ett pryddigt orgelharmonium och ljusen i bronsarmarna voro tända, en ung flicka satt lutad öfver tangenterna och framkallade sköna högtidliga toner, medan en smärt man stod vid hennes sida med sina mörka ögon fästade på psalmbokens blad som han höll i handen.

— O gud hvilken man — läspade fröken Fager.

— Ja, han har fått rika gåfvor af vår Herre, både till kropp och själ — svarade värdinnan i smått tillrättavisande ton.

— Ja ja, han är nog en af de utkorade — suckade fröken Fager och vände åter med salvelse blicken mot taket.

Den unga orgelnisten afslutade emellertid spelet med ett vackert bortdöende accord, pastorn vände sig om och fru Montell förde fram sin gäst.

Pastor Törne, hade ett magert, skägglöst ansigte mörkt hår skuggade en vacker hög panna, men de mörka, djupt liggande ögonen gäfvo ett nästan dystert uttryck åt de tärda dragen, utom då ett vinnande leende upplyste dem. Han talade i det vanliga umgängslifvet lågt och något entonigt och ögonlocken lågo gerna sänkta öfver ögonen, men de som sett honom i predikstolen eller på talarestraden, visste att denna röst kunde höja sig till en ovanlig styrka och fyllas af den mest välljudande klang, och att hans mörka ögon sådana stunder genomstrålades som af en inre eld, inspirationens flammande låga. Sådan

var den nye pastorn i X. som senaste söndag hållit sin inträdes predikan i församlingens kyrka, för höga och låga, verldsligt sinnade och gudaktiga, men som nu skulle tala i en liten krets af utvalda själar — den enda sanna hjorden, som fröken Fager kallade dem.

Fru Montell tände med egen hand ljus och lampor öfverallt, pastorn åhörde något förströdd fröken Fagers sockrade tal om hans predikan i söndags, och husets dotter derborta vid orgeln, ordnade med trött utseende de noter som skulle behövas vid den förestående andaktsstunden.

Det stora rummet började småningom fyllas med folk af olika samhällsklasser, fruar i moderna hösthattar, madamner med mörka hufvudkläden och näsduken hårdt hopviken kring den läderpermade psalmboken och uppsnyggade handtverkare, som skeno af beröringen med vatten och tvål. Fru Montell välkomnade alla utan åtskilnad på det vänligaste, öfverallt såg man hennes högresta gestalt, ordnande platser för en hvar, utdelande psalmböcker till höger och vänster, rask och bestyrksam.

Pastorn hade emellertid tagit plats bakom det lilla bordet med lampan och blommorna, och modren gaf dottren en vink att psalmen kunde börja. Från en sidodörr inträdde derunder, helt tyst en man, snarare kort, än lång med ett stort blekpussigt ansigte, omgifvet af glesa rödaktiga pollisonger. Det äfvenledes röda håret hade redan begynt glesna öfver hjessan och den flacka pannan tycktes förlänga sig i det oändliga; han hade någonting på engång drygt och likväl skyggt i sätt och uppträdande, och be-

mödade sig synbarligen om att dölja ett par groteska röda händer. Det var husets herre, den rike handelsmannen Esaias Montell.

De närmaste sittande fruntimren helsade honom med förbindliga leenden, då han gled ned på sin plats bakom dem, någonting vidare kunde icke komma i fråga, ty orgeln tonade nu lugnt och högtidligt genom rummet och tonerna tycktes draga menighetens sinne och tankar uppåt, åtminstone utbredde sig öfver mångt ansigte ett uttryck af andaktsfull ro, som i viss mening adlade de mest grofva hvardagliga drag.

När sången tystnade böjde sig predikanten djupt i bön och några ögonblick rådde en ljudlös tystnad i det öfverfulla rummet, sedan höjde sig en ensam röst och började temmeligen lågt, uppläsa några verser ur en Zionssång. Alla lyssnade med spänd uppmärksamhet, man kunde hos de fleste spörja en viss förväntan, denna förväntan som alltid föregår uppträdandet af en ny och berömd talare. Och pastor Törne var högt berömd inom vissa kretsar af strängt religiösa, de hade ett betydligt inflytande särskildt i X. och det var till största delen partiintressen, som utverkat hans kallelse hit.

Den något tunna och uttryckslösa rösten hade emellertid börjat fylla sig och vid första aningen om dess dolda kraft, gick det som en rysning af tillfredsställelse genom församlingen; der stod han med händerna korslagda kring sin lilla bibel, orörlig utan en enda gest, medan det hvita lampskenet lät hans mörka hufvud skarpt framträda mot väggens ljusa bakgrund. Ord fattades honom icke, nej såsom en

växande, ständigt allt mäktigare ström, vällde de öfver hans läppar och ju högre rösten steg, desto mer öppnade sig de mörka ögonen och begynte stråla och glänsa, under hans vackert hvälfda ögonlock. Och hvad var kärnan i detta tal? Det som utgör kärnan i sjelfva evangelium, Jesu Kristi outgrundliga kärlek Hans, som gaf sitt lif i döden för syndare, salighetens ernående af nåd och för intet. Än mildt lockande, än bestormande, bad och bönföll han sina åhörare att mottaga detta glada ljufliga budskap, att bortkasta allt annat och blott med tron annamma Honom, som skänkte dem lif och salighet till evig tid, af nåd allena.

Öfveralt hörde man dämpade snyftningar bland de församlade och gummornas näsdukar fördes flitigt till ögonen.

Anna Montell hade lemnat den mera bemärkta platsen framför orgeln och dragit sig tillbaka i en vrå, der hon satt och stödde hufvudet mot handen. Hon såg allt ännu trött ut, men hennes blick hvilade oafvändt och forskande på predikanten. Hon hade modrens klarblå ögon, blott att uttrycket var drömmande och kanske vackrare; en ytlig betraktare skulle troligen ansett, att hon med djup andakt försmälte i pastorns föredrag, men för en skarpare blick var det icke så. Tankfullt och granskande betraktade hon den unga presten och allt som talet skred vidare, smög der ett uttryck af missmod och förstämning öfver hennes ansigte. Stundom vände hon sig instinktmässigt om, och mötte dervid alltid modrens blickar, ja det var som skulle just dessa blickar tvungit henne dertill. Fru Montell såg på sin dotter icke

ovänligt eller strängt, — hon var aldrig någondera — hon såg på henne lugnt och med en betvingande makt, som Anna omedvetet tycktes känna och för hvilken hon hvarje gång deras ögon möttes, spratt till. Likväl vände hon sig alltid på nytt om och fäste sin blick vid talaren.

Visste väl modren hur hon kände det, huru detta föredrag, som syntes uppfylla alla andra med hänförelse, lemnade detta stackars unga hjerta, tomt och tröstlöst. Hon hade knäppt sina händer hårdt tillsammans och det der draget af missmod, förmörkades till ett af djup sorgsenhet.

— Kom till din Frälsare du arme syndbetungade — ljöd pastorns stämma mildt vibrerande öfver rummet — kom, du som tryckes till jorden af dina skulders myckenhet, allt är försonadt utplånadt, du är frälst och saliggjord af nåd, genom tron. Intet kan du göra af dig sjelf, alla dina gerningar äro som en befläckad klädnad, mottag saligheten af idel nåd. Herren undfår syndare! —

Var det icke ett härligt tal, ja ack mycket härligt, men — blott för den som kunde anamma det. Pastorn talade ju till de syndbetungade, till dem som kände sina synder, således till dem som hade kommit, icke till de arma derute som ingenting *kände* och som icke kunde *tro*. Han talade alldeles såsom alla andra lärare, hvilka brukade uppträda vid deras sammankomster; hon visste icke hvarför hon väntat sig någonting annat af honom; skulle hans ord fallit sig annorlunda hade han ju icke tillhört deras parti, eller predikat i detta rum.

Tro och *känna*, dessa två små ord, huru de

brände på hennes hjerta, hon visste ju att hon, hon ensam härinne hvarken kände sina synder eller ägde tron. Ach om han en enda gång hade sagt:

— Kom såsom du är, Gud frågar ej efter dina känslor, tron är icke hvars mans, den är Guds dyrbara gåfva till de suckande, längtande människobarnen, och i ödmjuk och brinnande bön må de åstunda att få mottaga den gåfvan. Men det sade han ej.

Det som hennes hungrande själ begärde, hade han icke att gifva henne, hans ord betydde allesammans blott detta den rikets yttrande till tiggarna: „Gån, värmen eder och mätten eder, och han gifver honom dock intet hvad lekamen behöfver.“

„Som i drömmen hörde Anna pastorns „amen i Jesu namn“, mekaniskt reste hon sig för att gå fram till orgeln. Sedan den sista tonen förklingat och efterföljts af en sekunds andlös tystnad, bröt det plötsligt ut som från en öppnad damlucka, ett sorl af röster, skrapande af stolar och stampande med fötter; alla trängdes för att få skaka hand med värdsfolket och pastorn, sedan drogo sig de flesta tillbaka och blott några utvalda, inbjödos att stanna kvar och dricka the. Man spred sig i den angränsande salongen och rådmanskan Hellsberg, som var en af de kvardröjande, vinkade Anna till sig och frågade hjertligt:

— Hur står det till med min kära guddotter, jag tycker hon är litet blek om kinden? —

Anna fick tårar i ögonen: — Jag kände mig så beklämd nyss under föredraget — sade hon sakta — kära gudmor, jag är en stygg flicka, du borde ej bry dig om mig!

— Icke bry mig om min egen lilla qvittrande

fågel, nej tack vackert. — Hon kysste henne på pannan: — Kom till mig i morgon och sjung för guffar, lilla lärka! —

— Ack huru mår min snälla guffar? — utbrast Anna.

— Han är illa ansatt af gikten, men förnöjd som vanligt — svarade rådmanskan och drog den unga flickans arm under sin, i det hon följande världens uppmaning, trädde in i matsalen, der tack vare fru Linas raskhet, alla spår efter den nyligen hållna sammankomsten redan voro undan röjda. Bänkraderna syntes icke mera till, stolarna stodo på sina platser, rummet var luftadt och midt på golvet befann sig nu ett pryddigt thebord, der värdinnan presiderade vid det ångande theköket.

— Förlåt mig kära mamma, nu har jag återigen försummat att hjälpa dig — utropade Anna ångerfullt.

— Ja har jag inte en lat dotter, kära gudmor? — frågade modren leende.

— Jag vet just icke det, kanske är hon en smula mindre praktisk och rask än du, min goda Lina. —

Fru Montell såg med lugnt sjelfmedvetande omkring sig, hon viste ju hvad hon dugde till, hvarför skulle hon förneka det.

— Pastorn ville icke stanna på the — sade hon — han tycker inte om att vara i sällskap straxt efter sedan han utlagt Guds ord, om det äfven vore bland trosförvandter, såsom hos oss. —

Rådmanskan nickade: — Thomas à Kempis talar också om att „stänga sig inne i sitt hus“ och

begrunda hvad man fått och hört, kanske läraren behöfver denna ensamhet lika bra som åhöraren. —

— Jag tror inte att pastor Törne håller sig till Thomas a Kenpis — sade fru Montell i en något docerande ton — han är ingen gerningarnes man, han är en trosmänniska. —

— Godt och väl min vän, likväl hoppas jag att han med sin unga kraft, skall vilja verka mycket godt inom församlingen, jag tycker att han ser ut att vara en god och älskvärd människa. —

— Ja åtminstone blir han ett brinnande och skinande ljus för oss, — en kopp the bästa gudmor. —

— Tack — rådmanskan tog med en förbindlig böjning på hufvudet emot den erbjudna koppen, men på hennes uttrycksfulla läppar lekte ett fint, knappt märkbart leende, vid minnet af den särskilda tonvigt fru Montell lagt på det lilla ordet — oss — Du kära pharisé! — tänkte hon: — Värden i huset närmade sig i detsamma:

— Hvilken ära för vårt ringa hus, att kusin gaf sig tid att dricka the — sade han med en egendomlig snörflande stämma.

— Åh kusin är som vanligt alltför artig — svarade rådmanskan med ett godt löje, som blottade två rader välbibehållna hvita tänder, något som trots hennes korpulens, förlänade henne ett ännu rätt ungdomligt utseende.

— Hvad tycks om vår nye pastor? —

— Rätt mycket, men man kan knappast bedöma en prests begåfning, efter så kort bekantskap dermed. —

Fru Montell och fröken Fager vexplade en blick af hemligt förstånd, de funno tydligen rådmanskan

inkompetent att bedöma en lärare, sådan som pastor Törne.

Herr Montell underhöll sig emellertid på det artigaste med denna gäst, — till fröken Fagers bittra grämelse — ända tills hon reste sig för att taga afsked.

— Farväl lilla gudotter — sade rådmanskan och kysste Anna hjertligt, — i morgon kommer ju du och hälsar på gufar? —

Innan Anna hann svara, sade fru Lina vänligt men med en viss trygg öfverlägsenhet: — Tack på Annas vägnar bästa gudmor, men i morgon är det syförening och pastor Törne har loft komma och tala för oss, derifrån kan Anna ej utebli. —

— Nej det förstås — interfolierade Fröken Fager.

— Ja men om gudmor så önskar — invände herr Montell med en bugning som skulle gälla för chevaleresk.

— Åh Anna är nog lika välkommen i öfvermorgon — svarade rådmanskan godlynt. Godnatt mina vänner! —

— Tillåt mig att leda kusin utför trappan — herr Montell som eljest kunde hålla sig rätt styf, var nu mjuk som en vidja, han höll synbarligen rådmanskan i stor värdighet. Men fröken Fager knep ihop sina tunna läppar och mumlade — onödigt fjesk — när hon svepte sin gamla kappa omkring sig och obemärkt begaf sig bort.

* * *

Det var nu engång så. Fröken Fager och hennes intima tyckte alla, att herr Montell alldeles för

mycket krusade Hellsbergs, men fru Lina teg visligen, hon visste att hennes man hade många skäl dertill. För det första var rådmanskan syster till borgmästaren och åtnjöt jemte sin man en utomordentlig aktning i staden, det var därför högst önskligt att stå på god fot med dem, tyckte herr Montell; vidare voro familjerna beslägtade genom fru Linas mor och sist och slutligen voro Hellsbergs ytterst förmögna. De hade stått fadder för Anna och voro efter sin enda dotters död barnlöst folk, man kunde alls inte veta hvad de ämnade göra för sitt gubarn. Fru Lina, som ej fäste samma vikt vid dessa fördelar som hennes herre och man, hyste i grunden en sann aktning för rådmanskans verkligt gedigna karaktär ehuru deras, religiösa åsikter icke stämde öfverens, men det förefanns dock en hake för henne, en viss liten hemlig rivalité, som utan rådmanskans förvällande rädde mellan de två fruarna.

Den äldre hade helt naturligt intagit sin betydande plats i samhället, då fru Lina ännu var en ung flicka; hon hade sina förtroende poster i olika föreningar och utgjorde tillika den intellektuella bildningens representant på orten. I sitt vackra gästfria hem, mottog hon och hennes af långvarig sjuklighet brutne make, allt hvad som inom X. samhälle ansågs och kallades „bildadt folk“, dessutom funno resande konstnärer och andra genom staden passerande, framstående personligheter, alltid i deras hus, det älskvärdaste bemötande.

Rådman Hellsberg hade i yngre år studerat, men som ende sonen i ett rikt handelshus, efter slutade studier återvänt till sin födelsestad, der han

öfvertagit fadrens affärer. Han hade dock för sjuklighets skull, längesedan dragit sig tillbaka, och lefde nu på sin solida förmögenhet i det hem, hans fint bildade och rikt begåfvade hustru, gjort till det angenämaste man kunde önska sig. Han var äfven särdeles musikalisk, samt hade som ung med färdighet fört stråken; alla musikaliska förmågor i X. kunde därför räkna på hans vänliga bevågenhet och för hvarje företag der musiken hade någonting med saken att skaffa, voro Hellsbergs utan fråga i spetsen.

Allt detta i förening, gjorde emellertid att den gamla rådmannen och hans hustru utöfvade ett slags mesenatskap i staden. Något som väckte en fläkt af afund inom en viss strängt exklusiv krets, der handelsman Montell och fru Lina förde spiran. Staden var i sjelfva verket sedan årtal tillbaka delad i tvenne skilda läger, Montellska partiet kallade de öfriga utan vidare „verldens barn“, sjelfva benämde de sig „väckta“.

Det var egentligen från fru Montells släkt och föräldrahem, den religiösa riktningen i X. utgått: en hennes morbroder hade såsom prest, ifrigt deltagit uti och verkat för den andliga rörelse, som för några årtionden tillbaka begynte utbreda sig öfver landet, och hennes föräldrar voro bland de första, som slöto sig till de då så kallade „pietisterna. I deras hem höllos flitigt bibelsammankomster, der prester och lekmän som tillhörde samma riktning, utlade Guds ord; de skilde sig helt och hållet från dem af sina forna umgängsvänner, hvilka icke delade deras religiösa åsikter, och slöto sig blott till sina liktänkande, dervid en viss dömande stränghet icke kunde

frånkännas dem, ehuru visserligen ock deras djupa allvar och nit för den sanning de förfäktade, ofta misskändes och ringaktades.

Under sådana förhållanden var det Lina Ringvall uppväxte, hon var sina föräldrars enda dotter, en vacker flicka med godt förstånd och rika praktiska anlag. Modren som i den första uppsvallande religionsifvern blef nästan bigått, lugnade sig till en viss grad med åren, men lade i alla fall, strängt band på sin dotter, ehuru hon icke tvingade henne till att — i likhet med henne sjelf — äfven i klädedrägten skilja sig från andra. Hon fick en ganska god uppfostran och utmärkte sig särskildt på alla praktiska områden. Vid hennes knappt fyllda sexton år gjorde den kort förut till X. inflyttade handlanden Montell, Lina ett giftermåls anbud, hvilket dock icke vann föräldrarnas medgifvande, emedan han ej tillhörde deras trosförvandter. Men den unge mannen, som ägde en viss seghet i sin karaktär och sina engång fattade beslut, ansåg ingalunda sin sak hopplös. Han begynte mycket umgås i de strängt troendes kretsar, man såg honom ständigt på deras bibelsammankomster, och derigenom kom han ovilkorligen i beröring med de gamla Ringvalls och sitt hjertas utvalda. Småningom tog partiet sig honom an på fullt allvar och följande året hemförde han den vackra Lina som sin hustru. Naturligtvis väckte detta giftermål en allmän förvåning i staden, särskildt förundrade man sig öfver den unga flickans val, men man enades slutligen om att det är en gammal sanning, att de vackraste, mest framstående flickorna, oftast välja sina män bland de obetydligaste.

Hvad Montell beträffade hade han nemligen ett högst obehagligt yttre, en undersätsig gestalt, ett fett blekt ansikte och rödaktigt hår, men på hufvudets vägnar var han bättre utrustad; hade hvad man kallar affärsgeni och en beundransvärd förmåga att komma sig upp, så att han från ganska ringa vilkor, med åren lyckats förvärfva en anseelig förmögenhet och ett godt namn inom stadens handelsverld. Hans svärfar hade emellertid afidit och utan gensägelse intog svärsonen hans betydande ställning inom partiet, en ställning som dock egentligen uppbars af hans hustru. De gamla Ringvalls hade varit ganska obemedlade, Montells däremot voro förmögna; att skänka bort ett understöd hit och dit, att ställa sig i spetsen för en insamling åt någon favorit predikant och att representera vid alla förefallande fester, det var just hvad de både kunde och ville. Isynnerhet var fru Lina såsom skapad för denna ställning, ingen förstod såsom hon att arrangera, om det sedan gällde en syförening, en bibelförklaring, eller en missionsfest, och om hennes man någon gång hade böjelse för något knussel, lyckades hon då det gällde, alltid klokt afvärja det.

Det var hon, som stod i spetsen för allt, hon som mottog alla resande predikanter och uppfyllde en värdinnas plikter på det mest gästfria sätt. Mannen deremot föreföll ofta såsom en gäst i sitt eget hus, med sitt oroliga skygga sätt, men på kontoret och i affärslokalen var han enväldsherre och det en ganska sträng, till och med; också var kontoret den verld der han framförallt önskade att uppehålla sig, och stolen framför pulpeten, hans herskarethron.

Det hade funnits fyra barn i familjen, men två hade dött i späd ålder; den älsste sonen John satt redan på fadrens kontor och enda dottren Anna hade nyss fyllt aderton år. John var i sjelfva verket både mors och fars förklarade gunstling, han hade också varit tidigt utvecklade och kanske äfven ömheten för honom ökats hos föräldrarna, derigenom att de förlorat de två barn som följde näst efter honom, så att han en tid var deras enda. Det gick bra för gossen i skolan, han hade godt hufvud och snabb uppfattning, men var en äkta tjuvpojke, full af tusende upp-tåg. Föräldrarna sågo dock vanligen genom fingrarna med hans felsteg, och om något alltför djerft skålmstycke trängde sig till deras öron, voro de vanligen mycket böjda att ursäkta honom.

Anna åter hade ett saktmodigt lynne och var en mönstergill elev, men det hände likväl ofta att hon i hemmet tillrättavisades för minsta förseelse, medan brodern gick fri. Detta alstrade dock lyckligtvis aldrig någon afund hos Anna, tvertom voro de två syskonen varmt fästade vid hvarandra.

Båda föräldrarna voro mycket noga med Annas religiösa uppfostran, och från helt liten, måste hon alltid följa med på de ideligen återkommande bibelstunderna, då de vanligtvis funno en giltig ursäkt för att låta John blifva borta. Han var så lifvig och kunde icke sitta stilla, hette det; senare kommo studierna, och nu var det åter arbetet på kontoret som hindrade. Men de blundade för att tiden alltid medgaf unge herrn att deltaga i allehanda muntra sällskap, der vissa af föräldrarnas intima bekanta inom

de väcktas läger — exempelvis fröken Fager — icke sällan gjordes till föremål för hans uppslupna skämt.

Kanske modren stundom stred mot tysta förebräelser för sin slapphet gentemot sonen, men det var henne omöjligt att visa någon stränghet, då hon såg in i hans glada friska ansigte och med hemlig beundran följde den smärta gestaltens hurtiga rörelser, som i så mycket påminte om henne sjelf. Han var henne alltför kär, och hon besinnade icke att allt klandervärdt, verldsmenniskorna finna hos dem som vilja anses gudfruktiga, återfaller ej blott på dem, utan än mer på den lära de hylla. Då man vill vara en stad uppå berget, får man aldrig förgäta att allas blickar kunna följa en. —

Fru Montells mor lefde ännu, ehuru mycket indraget, hon gick aldrig ut och mottog blott då och då folk hos sig vid bibelstunder, dock åtnjöt hon ett ofantligt anseende inom sin krets, något som äfven till det mesta, var välförtjent. Den gamla qvinnan i sin släta svarta klädning med en enkel hvit halsduk, var en typisk företeelse från en redan förgången tid. I hennes skarpt utpräglade aftärda drag och de något stränga ögonen, läste man den allvarliga historien om en människosjäls kamp och strid för att vinna frid, men segern hade varit dyrköpt och qvarlemnadt minnet af den genomgångna bittra kampen, såsom en slags skugga öfver hennes lefnadsafton. Man såg henne aldrig le, ett nästan asketiskt allvar låg utbredt öfver det magra ansigtet och när hon talade var det i en afmått ton, som aldrig hvarken höjde eller sänkte sig. Hon tillät aldrig sin måg att bidra till hennes underhåll, utan lefde ytterst

hushållsaktigt af egna medel, hvilket dock icke hindrade henne att vara i hög grad hjälpsam mot fattiga, äfven sådana som ej tillhörde hennes eget parti. Hon var den omutliga redbarheten, strängt hängifven sin religiösa uppfattning och sjelfförsakande, utan att räkna sig det till förtjenst. De omvända borde alltid vara beredda att skiljas från hvad jorden tillhörde, man skulle ej känna sig bofast i världen, ej fröjda sig åt någonting här nere, utan vandra hvarje dag som en pilgrim mot sitt rätta mål.

Sådan var hennes åskådning af lifvet, i grund och riktning fullkomligt sann, men på samma gång nedtryckande i sin oafvisliga stränghet. För henne hade det rent menckliga, barndomen med sina oskyldiga lekar, ungdomen med sina tusen drömmar och förhoppningar, och mannaåldern med sitt allvarliga inlägg i det stora lifsmaskineriets arbete, upphört att vara till. Hon lefde i sin egen inskränkta verld, med tanken fäst vid allt det förgängligas mål grafven och hvad derefter skulle följa, viss om världens fördömmelse, men utan att älska eller hata mer.

Då Anna Montell ännu var en liten flicka, som tröttnade under de långa bibelsammankomsterna, brukade hon ofta från sin vrå, forskande betrakta mormodrens ansigte, och undra om det någonsin då det var ungt och säkert vackert, brukade kunna le, men hon kom aldrig till något resultat i sina barnsliga grubblerier. Senare fästes hennes blick med ett annat intresse vid den gamla qvinnans egendomliga yttre. Der hon satt i länstolen, med det silfverhvita håret struket från pannan och i den svarta drägten, föreföll hon den unga flickan som en af dessa det

gamla testamentets sierskor, så vidt skild från den närvarande tiden, som det lefvande lifvet är från den kalla orörliga döden. Detta blef ännu mera fallet, sedan mormodren hemsökts af en ögonsjukdom, som i det den helt och hållet borttog synförmågan, gjorde blicken stel och glasartad, så att den gamla föreföll likt en andeskåderska, då hon orörlig stirrade framför sig. Hon kallade alla männen inom sin krets „broder“ och alla kvinnor, äfven sin dotter och dotterdotter, „kära syster“ och tillbragte såsom blind sina dagar med händerna korslagda till bön, eller sjungande andliga sånger med en röst, som trots hennes höga ålder ännu hade en vacker högtidlig klang.

* * *

Det var dagen efter pastor Törnes bibelförklaring hos Montells, då fru Lina med dotter på eftermiddagen klockan fem, begaf sig till den lokal der missionssyfsöreningen, i hvilken hon var ordförande, hade sina sammanträden. Oaktadt det regnade, voro de båda fruntimren till fots, ty det var en af fru Montells principer att högst sällan åka; rådmanskan Hellsberg gjorde det ofta, för en af hennes korpulens beroende andtäppa, men fru Lina tog aldrig någon hänsyn till vädret, utan var ständigt — i enlighet med sin verksamma natur — i rörelse; också trädde hon denna kulna dag, strålande af helsa och godt lynne in i den stora samlingssalen.

Alla fruntimren reste sig nästan på engång och helsade med vördnadsfull hjertlighet sin kära ordförande, och hon å sin sida, mottog denna aktningsgärd såsom den naturligaste sak i verlden, det var ju se-

dan länge en vana för henne att alltid vara den förnämsta i sin krets.

Med sin vanliga raskhet var hon genast inne i förhållandena, utdelade och granskade arbeten, gaf råd som begärdes till höger och venster och svingade den blanka tillklippningssaxen, som om den varit en spira.

Det surrade såsom en bikupa i salen, der mer än trettio fruntimmer af olika ålder voro församlade, tvenne symaskiner voro i full gång och samspråket steg och föll som hafvets vågor.

Pastor Törnes bibelförklaring den föregående dagen erhöi lofpris af hvarenda en i sällskapet, utom Anna Montell, som stum lutade sig ned öfver en bomullsblus bestämd för hednabarnen. Därefter afhandlades en välgörenhetstillställning — till förmån för något ungt musikaliskt geni — för hvilken rådmanskan Hellsberg skulle stå i spetsen. Man var utomordentligt väl underrättad i de allra minsta detaljer och tillställarinnan fick i förbigående några rätt hvassa snärta, dem Anna med grämlse sväljde, medan hennes mor arbetade mycket ifrigt, men tyst och med ett litet klippst uttryck i sina kloka ögon.

Plötsligt tystnade rösterna som genom ett trollslag, pastor Törne stod på tröskeln. Flere af de ifrigaste talarinnorna, sågo helt förbluffade ut, men fru Lina som alltid var lika besinningsfull, välkomnade pastorn på det hjertligaste och underhöll äfven ett lifligt samtal med honom, tills de öfriga kommit sig före. Pastorn yttrade äfven snart, att han på fru Montells uppmaning, infunnit sig för att i all enkelhet utlägga något Gudsord för den ärade försam-

lingen. Enhvar tog då åter flitigt till arbetet och den unga presten fick sin plats midt ibland dem; han satt der med bibeln i handen, utan att som det synes känna sig det minsta förlägen, Anna erkände tyst, att han värkligen föreföll att vara djupt genomträngd af sitt kall och tyckte äfven om hans enkla flärdlösa uppträdande, samt den varma bönen; men textutläggningen lemnade henne äfven nu oberörd. Den var väl ett ärligt frambärande af nådebudskapet, ett enträget kallande, dock utan någon tillämpning af ordet på det dagliga lifvet, detta lif, som i alla sina växlande former klappade i människohjertan rundtomkring honom.

Efter föredraget föreslog någon af de närvarande att man skulle sjunga „en kärvorden Zionssång“ såsom talarinnan uttryckte sig, pastorn biföll och alla utom Anna inföllo i sången. Hon tryckte tvertom beslutsamt sina mjuka läppar mot hvarandra, ty den andakt sångens ord voro ämnade att väcka, tillintetgjordes för henne af den verldsliga, verkligt slagdängaktiga melodin. Gatpojkarne i X. kunde andra ord till samma ton, och därför skar sången henne i öronen, ända tills hon kom att se upp och mötte det strålände uttrycket i en gammal jungfrus glänsande ögon. Den lilla spensliga qvinnan såg så lycklig, ja nästan förklarad ut, der hon stod och sjöng med sin stackars spruckna röst, att tårarna lockades till Annas ögon och den andakt hon så länge sökt, till hennes törstande själ.

Så fort sången borddött, smög hon sig tyst till jungfru Binas sida, tryckte hennes hand och hviskade: — Tack tack! —

Den gamla såg förundrad på henne. — Hvad skulle fröken hafva att tacka mig för? — sade hon.

— Jo mer än ni tror, jag hade det så tungt nyss, men när jag såg huru gladt ni sjöng den — den der sången jungfru Bina då —

— Ja se så går det ibland till här i världen, att den fattiga får dela med sig åt den rika — sade den gamla ödmjukt — själen har sina torra tider och regnet vill icke falla, men sedan upplåter Herren åter sin hand och „vederqvicker sitt arf, det torrt är.“ Jag kan inte säga, kära lilla fröken, huru godt mitt arma hjerta har af dessa bibelstunder. Mina ögon äro ibland mörka och då har jag svårt att läsa, men se hörseln, den är så god den kan vara, Gudi lof, derfor kommer jag så gerna dit jag vet att Hans ord förkunnas, och så här bland sina trosyskon är det som skulle man i sin egen stora svaghet, få en så förunderlig kraft och styrka. Är det icke så kära fröken? —

Anna skakade sorgset sitt hufvud.

— Nånå — menade jungfru Bina vänligt — alla kunna inte känna det precist på samma sätt. —

Nej, tänkte den unga flickan, men här fanns dock en som uppriktigt hade godt af att tillhöra ett särskildt förbund af troende, ja, som fann sin egen tro stödd deraf.

— Jag är inte riktigt nöjd med dig Anna — sade fru Montell på hemvägen — du vet, min flicka, att jag inte finner något nöje i att klandra, men hvarför deltog du icke uti sången, jag saknade din ledande röst? —

— Jag kunde inte mamma! —

— Kunde inte? —

— Ja för den der rysliga melodin. —

— Barnsligheter, man bör först och främst tänka på orden och meningen. —

— Jag tycker att melodin vanhelgar dem! —

— Visst icke, tvertom helgas melodin af orden. —

Anna svarade ej och modren bytte om ämne; hon höll aldrig några långa förmaningstal, men likväl förstod Anna så väl när hennes mor var missnöjd med henne; det behöfdes blott en liten knappt märkbar rynkning på ögonbrynen, för att göra det klart för henne. Tyst smög Anna sig intill modren och fattade hennes hand, den besvarade hjertligt hennes tryckning. Ack ingen var så god och bra som hon, det var bara det att deras själar icke förstodo hvarandra, som skilde dem åt.

Följande eftermiddag vandrade den unga flickan med lätta steg tvärt öfver torget till rådman Hellsbergs prydliga gård. Hon var så glad och lätt om hjertat, att hon nästan dansade vägen framåt och stack sin lilla uppnäsa lika käckt mot vinden som någonsin fru Lina sjelf; nu när hon såg glad ut och hade friska rosor på kinden, kunde man riktigt iakttaga, huru mycket mor och dotter liknade hvarandra.

Rådman sken nickade ut till henne från det blanka spegelglasfönstret, der hon hade sin vanliga plats bakom reflexionsspegeln; „mitt observatorium“ kallade hon det, sqvallret påstod att hon satt der „på vakt efter nyheter“, en historie som mycket roade både henne sjelf och den humoristiske rådmannen.

I tamburen helsades Anna af lilla feta Titti, hela husets favorit — så fort sig göra lät följd af

sin matmor, som hjertligt omfamnade den unga gästen.

— Här har gufar suttit med klockan i handen sedan han steg upp från middagsluren — sade hon leende — han är så liflig som du vet, och jag har gömt åt dig en portion af Wappus gräddkaka i matsalsnichen; kom nu ihåg att berömma den, så blir gumman så hjertans belåten. —

— Det lofvar jag gudmor. —

— Och nu till gufar! — Hon tog hennes hand och förde henne in i förmaket, der gamla rådman Hellsberg satt i sin rullstol, med sin giktsjuka fot lindad i flanell på en kudde. Gubbens vänliga ögon lyste af förnöjelse när han såg sin favorit; Anna var tydligen de båda gamlas ögonsten och i solskenet från deras ömma blickar, utvecklade den unga människoblomman all sin friska ljufhet.

Hon kände sig också sjelf såsom förvandlad i detta hem, hvilket sedan barndomen alltid varit henne så kärt, redan sjelfva atmosfären i huset kom henne att andas friare, och medvetandet om att allt hvad hon här sade och gjorde aldrig missförstods, bidrog till att låta henne känna sig glad och obesvärad. Rådman skänkte äfven gåfvan att i hög grad vinna människors förtroende, på samma gång hon gjorde sitt hem till den mest behagliga tillflyktsort för dem. Anna tyckte att hvartenda möbel i den stora våningen var henne kärt och isynnerhet var hon förtjust i det gamla hemtrefliga förmaket. Den breda mahogny soffan och de tunga länstolarne, klädda med ljusgul damast, den gamla eldskärmen af kinesiskt siden, det lilla skåpet på sina smala spiralvridna ben,

fullsatt med dyrbart antikt porslin, allt utvisade ett gammalt förmöget hus, och vittnade om välstånd i förening med en förfinad smak. Den förnämsta dragningskraften låg dock hos den gråhåriga gubben i rullstolen, som trots värk och plågor alltid bibehöll sin friska humor — af motpartiet kallad „ett oförlåtligt lättsinne“ — och hos den fryntliga, ännu nngdomliga värdinnan, med de goda tänkande ögonen och det vinnande moderliga väsendet, som alltid tänkte på andras trefnad och hade ett godt ord för enhvar, samt med en förundransvärdt försonande blick, betraktade sina medmenniskor.

De funnos som menade att man nog kunde vara välvilligt stämd, då man som rådmanskan Hellsberg, aldrig haft att kämpa mot brist och bekymmer. Ja väl, brist i yttre ekonomiskt afseende, hade hon visserligen icke erfarit, men hvad sorgen beträffade, hade hon nog haft sin lott som alla andra och den bittraste — en älskad dotters död i blomman af sin ålder — hade redan strött grå strån i hennes mörka hår. Kanske var det därför att hon tyckte gudottern påminde om hennes „lilla Augusta“, som Anna var henne så kär.

Nu satt den unga flickan der midt emellan sina goda vänner, med Titti i knäet och gräddkakan, smakligt serverad på en liten bricka, på bordet framför sig. Gufar hade så mycket att berätta ur sina utländska tidskrifter och gumor måste visa henne en alldeles ny stickning — stickning var nemligen den goda fruns käpphäst, och Anna både hörde och såg, och prisade Wappus kaka af uppriktigt hjerta. Sedan satte hon sig till det vackra pianot, att fägna

gufar med hans favorit visor och sången klingade så bra i de höga rummen.

Derhemma ville mamma aldrig höra annat än Zions sånger, eller möjligen en psalm, pappa deremot hade intet öra för musik. Här var det annorlunda; gufar njöt i fulla drag, isynnerhet af de enkla friska folkvisorna och gudmors vackra ögon fylldes ofta af tårar, hvarje gång något tonfall kom hennes hjertas strängar att vibrera.

Anna sjöng och sjöng, sedan började hon fantisera och försatte sina åhörare i ett ljufligt musikaliskt drömmeri, ur hvilket de plötsligt rycktes upp, af den skrällande melodin till en känd gatuslagdänga. — Hvad nu, hvad nu barn? — ropade gufar förbluffad.

— Jag tänkte knappt på hvad jag spelade svarade Anna som avslutade musiken med ett disharmiskt accord — de sjöngo den sången i går på föreningen. —

— Den der supvisan, nehej min flicka, den gubben går inte! —

— Ack kära gufar jag menar förstås bara melodin med ord ur Zionsharpan. —

— Aha — sade gamle Hellsberg långdraget.

— Jag kunde inte sjunga med, det var mig omöjligt — utbrast Anna.

— Nej det var naturligt, men de andra funno den väl vacker nog, kan jag tänka? —

Gubben såg så skälmsk ut, att Anna mot sin vilja måste le.

— Ja ser du barn om tycke och smak bör man aldrig disputera. —

Rådmanskan höjde mildt varnande sitt finger,

hon tålte aldrig minsta skymt af ett skämt, som skulle anspelat på det andra partiet i staden.

— Nej nej min vän blif inte rädd, jag skall nog styra min tunga, det är ju icke heller Montechi och Capuletti, det är bara Montell contra Hellsberg, en liten hvardagshistoria från Kråkvinkel — han småskrattade på sitt humoristiska sätt.

— Jag vet inte hvad de andra tyckte — sade Anna — men när gamla jungfru Bina stod och sjöng ur sitt öfverfulla hjerta, då glömde jag bort den fasliga melodin och sjöng med — i min själ. —

Rådmanskan drog henne intill sig och kysste den vackra öppna pannan:

— Det var rätt barn — sade hon — vår dyre Herre och Frälsare ser till hjertat, ej till tonen hvarmed vi lofprisa Honom, ehuru jag gerna erkänner att profana melodier till andliga sånger mången gång äfven plåga mig. — Själens vill gerna höja sina vingar på de renaste heligaste toner, men hufvudsaken är dock att sjunga af hjertat, såsom min goda, ärliga Bina. Jag tror att min lilla Anna ibland är en smula trött på dessa bibelförklaringar — fortsatte rådmanskan efter en paus — min tro är dock att de äro till stor nytta för församlingslifvet och den inre missionen öfverhufvud; det vill säga om Guds ord dervid rent och klart utlägges och sådant sker på lämpliga tider, på dig får man kanske tillämpa den vise Salomos ord att „mycken predikan gör kroppen trött,“ bibelstunderna äro ej ämnade att väcka leda till Guds ord, utan tvertom. —

— Engång satt jag hos dina föräldrar under en bibelstund bakom skomakar Sormunen, den stackars

puckelryggige mannen du vet och jag har sällan känt mig mer uppbyggd af en hel kyrkoconsert, än af denna krymplings svaga röst, då han under strömmande tårar, men likväl jublande sjöng sitt „snart min Förlossare är här! —

Anna böjde sig ned och kysste hennes hand och gufar strök något fuktigt ur ögonvrån; kanske sväf-vade under den der på följande tystnaden, en engel genom rummet, fastän ingen såg skimret af vingarne.

* * *

Då Anna återvände från sitt besök, kom någon med raska steg efter henne på trottoaren och nästa ögonblick ropade en munter röst: — Godafton lilla syster! —

— Godafton John hvarifrån kommer du?

— Från stadskällaren och du från Hellsbergs, icke sant? Näh farbror var väl superb! —

— Han var glad och vänlig som vanligt svarade Anna leende åt brodrens besynnerliga uttrycks-sätt — kommer du hem med mig?

— Nej för ingen del — han drog ett djupt drag ur den nysstända cigarren — vi ha haft det muntert må du tro med herr Wolfgang, det är en resonabel karl, —

— Den der tyske profryttaren som var hos pappa i går? —

— Ja han, men just då vi voro i farten med hans bästa vitzer, kom jag ihåg telegrammet som jag lofte pappa att sända af i qväll och det var i rätta stunden, om jag skall hinna få det expedierat innan byrån stänges. —

— Men sedan kommer du ju ändå hem John —

— Inte det heller min lilla, vi skola hafva en liten sexa för tysken i N:o 5, han reser i natt. —

Anna suckade. — Vet du att mamma ser så bekymrad ut, hvar gång din plats står tom vid qvällsvardsbordet — sade hon.

— Ja mamma är en krona och har ett varmt hjerta för sin odåga till son — svarade den unge mannen godmodigt — men ser du Anna, det är nu engång så, att vårt hem, sådant det är — icke är nog för mig. — Ja kom nu för all del icke fram med några moralkakor då går jag med sjumila steg direkte till telegrafbyrån. —

— Du vet att jag ej brukar göra dig några förebråelser. —

— Nej nej du är den raraste syster i världen — han lade ömt hennes hand på sin arm — jag vet nog att jag kan tala upprigtigt med dig och att du förstår mig. Ser du våra hemvanor hafva alltid tryckt mig, med pappa har jag svårt att sympathisera, han är ju mest inne i sina contoböcker och hvad mamma beträffar, så är hon som sagdt en krona till kvinna, men hennes släp af sirapister, kan jag rakt inte lida, de tränga sig rent ut mellan mor och barn. —

— När man är ung lilla syster, måste lifsglädjen gifva sig luft på något sätt, derhemma rynka de ögonbrynen åt det oskyldigaste skämt och jag är säker att fröken Fager och de andra „systerarna“ längesedan dömt mig ned i helvetet! —

— Tyst för all del John!

— Näh näh kanske jag förifrar mig en smula, men rätt är rätt i alla fall, eller hvad menar du om

det att man kommer in från kontoret och ständigt finner mamma öfverlupen af jungfrur och madammer så att hon inte hinner höra på en, eller rummen hvimlande af främmande menniskor och någon svartrock, eller snarare en väckt knutpredikant från östan eller vestan, som slamrar på af alla krafter — det Anna har jagat mig ur huset. —

— Du är för öfverdrifven John, du blir orättvis. —

— Näväl jag medger att de hvarenda en äro hederligt folk, rättvisare kan jag väl ej gerna vara; i alla fall, tycker du inte sjelf stort om de der tillställningarna — kan du neka till det? —

— Nej John — men ack det är ändå en stor skilnad på vår uppfattning af dem! —

— Ja det förstås att du som är så mycket bättre än jag skulle . . . . .

— Tala inte så John — sade hon och tryckte ömt hans hand — jag vet inte huru jag skall förklara min mening. —

— Kanske jag inte heller skulle förstå dig i den vägen syster lilla, ni qvinnor äro idel känsla allt igenom, men det var treffligt ändå att få prata några förnuftiga ord med dig, nu måste jag snedda öfver till byrån. Godnatt Anna, helsa mamma, du kan ju hviska om supéen för tysken, i hennes lilla vackra öra! —

Hvisslande en munter melodi gick han öfver gatan och lemnade Anna der, grubblande öfver hvad han nyss sagt henne, ja hans ord höllo henne till och med vaken flere timmar under natten.

Fastän hon knappt ville erkänna det, hade det

legat en så djup sanning i hans yttrande, en halft dold anklagelse mot föräldrarna och likväl älskade de sina barn så ömt och mente dem så väl. Ack hvad lifvet ändå var besynnerligt och huru litet människorna, äfven de som stodo hvarandra nära, förstodo hvarandra. Sedan tänkte hon på den olikhet som förefanns mellan hennes egen och brodrens uppfattning af förhållandena i hemmet. Honom hade den strängt ensidiga religionsutöfningen drifvit långt bort från allt andligt lif, hon deremot sökte ännu alltid något derinom, som hennes själ efterlängtade. Hon visste att hon aldrig skulle önskat sig bort derur, om hon funnit hvad hon saknade. För henne fanns det ingen åtskilnad på människa och människa; hög eller låg, vigd eller lekman hade hon skattat den allena högst, som kunnat gifva henne det lifvets bröd hon åtrådde.

Hennes skarpa blick hade visserligen inom de sig såkallade „frommas“ krets, upptäckt skenkristendomen dold under gudaktighetens mask och skrymteriet under en lätsad upprigtighets täckmantel, men hon kände ju äfven ett stort antal, hvilkas sannfärdighet stod utom allt tvifvel och som voro så lyckliga, så uppfyllda af frid och fröjd i Gud, just inom denna samma krets. Ack huru ofta hade ej dessa mörka tankar drifvit henne nära till förtviflan, då hon ej kunde känna såsom de; hon vågade ej söka orsaken dertill hos den lära de hyllade, nej hennes egen var skulden, hennes ensam. Hon tyckte stundom att hon gerna skulle utstått marter qval, blott hon kunnat nå det lugn som gjorde hennes trosförvandter så trygga, men huru hon än vred sig i själs-

vånda förblef hon midt ibland „de väckta“, den enda sofvande.

Dessa känslor vågade hon dock sällan anförtro sin mor, de voro så olika att de omöjligt kunde förstå hvarandra.

Fru Linas alltigenom sunda och praktiska natur, der det icke fanns rum för en enda liten fläkt af idealism, hade i hemmets stränga skola, nästan mekaniskt, eller snarare på det enklaste sätt i världen, införlifvat sig med den syn på de andliga ting som hennes föräldrar och deras meningsfränder ansågo för den enda sanna och saliggörande. Hon trodde utan att reflektera öfver något hvarför, lugnt och bergfast utan att ett tvifvel någonsin fördyrade den trygga friden i hennes själ. Utrustad med denna säkra öfvertygelse som intet kunde rubba, hade hon gått ut i lifvet, beredd att ikläda sig de pligter det ålade henne.

Hon var en verksam dugande qvinna, en omtänksam husmor och hela sitt partis moderliga rådgifverska, dertill var hon välgörande mot alla behövande särskildt mot sina trosfränder, dervid gjorde hon en fin åtskilnad. Med få ord sagdt, en person som såg sin väg klart framför sig och gick den med säkra, kanske litet för säkra steg.

Anna såg stundom upp till henne med en slags hjälplös ångest, huru kunde väl den som sjelf var så trygg och viss, förstå hennes stackars bäfvande hjerta. I sådana ögonblick längtade hon alltid oemotståndligt „att få gå till gudmor“ som det hette i barn-domstiden. Icke som skulle hon der förmått uttala allt som rörde sig inom henne, nej det var sällan

Anna kunde tala om sig sjelf, men hon visste att hennes kära gamla vän instinkt likt anade hvad hon kände och dessutom tyckte hon om att vara nära den, som mer än någonting annat, med sitt lif vittnade om den tro Anna hade så svårt att fatta. Icke en tro sådan som modrens lugn och säker, utan strider, en tro som i sin lugna visshet nästan såg ned på de i ovisshet kämpande, hvilkas öfvertygelse icke snörrätt kunde gå i samma fotspår, utan en tro som ständigt talade genom kärlekens gerningar, dess milda öfverseende med de felande och dess förbarmande med alla som lida.

Sådan var Annas gudmor, henne som fröken Fager kallat „ett fläckigt får i den enda sanna hjorden, ett verdens barn“. Detta omdöme hade nog äfven funnit väg till den det gällde, men förtalets udd hade längesedan upphört att såra henne, likasom hennes hela vandel vittnade om den trogna uppfyllelsen af Mästarens bud: „Dömen icke hvarandra!“

* * *

Det var söndag och kyrkklockornas toner klingade manande och högtidligt öfver stadens i ett fint snötäcke höljda gator.

Fru Montell satte på sig den eleganta höst-hatten — hon var alltid mycket väl och smakfullt klädd — och hennes finhyllta ungdomliga ansigte, tog sig särdeles bra ut inom ramen af svarta spetsar och äkta plymer. Anna kom från sitt rum med en psalmbok i handen.

— Hvart skall mamma gå? —

— Upp till mormor att läsa Guds ord för henne, än du då barn? —

— Jag tänkte gå i kyrkan. —

Fru Linas fylliga underläpp kröktes omärkligt:

— Det är prosten som predikar på förmiddagen — sade hon — vi få först höra vår prest i aftonsången. Visste du det? —

— Jo mamma — Och ändå? —

— Hvarför skall man välja prester, — sade den unga flickan sakta. —

— Välja prester, det uttrycket stammar säkert från gudmors mun — fru Montell knöt på ett eget bestämdt sätt, sina hattband i en pryddig rosett — hon gjorde allting väl — jag väljer ej den ene eller andre, jag går blott helt enkelt och hör den som ger min själ den rätta spisen. —

— Kanske var uttrycket olämpligt, men om jag får vara uppriktig så har jag lika godt af att höra den kära, gamla prosten som någon annan. —

Modren vände sig om och betraktade henne med förundrade och ogillande blickar.

— Ja ser du älskade mamma — fortfor Anna farbror T. har visserligen icke så stora gåfvor som talare, men han predikar med sitt kristliga lif, lika mycket som med sina ord från predikstolen. —

— Aj aj mitt barn, akta dig för trældomen under lagen, du borde hört Törne i går qväll hos mormor, dit du ej kunde komma för din hufvudvärk; han visade oss hvarthän förlitandet på gerningarne leda oss — rakt ned i afgrunden. —

— Men trons frukt mamma? — Skall en prest icke äfven lära åhörarne att tillämpa tron på lifvet? —

— Du vet att jag aldrig inlåter mig i något ordbyte angående våra presters sätt att utlägga ordet — svarade modren lugnt — farväl min fiicka, vi träffas i middag. —

— Men du ogillar att jag besöker kyrkan — invände Anna tveksamt.

— Ingalunda, jag brukar ogerna klandra andras åsikter, dessutom kan ju du som är så ung lätt låta dig ledas litet ur spåret, men Herren söker dig nog till rätta igen — sade modren och räckte henne vänligt handen — jag har ingen oro för dig Anna, men ack om jag kunde säga detsamma om John! —

Hon suckade och ett drag af smärta kring den vackra munnen, hviskade om att också under denna lugna yta bodde en gnagande mask; en moder bär ju ständigt sina barns väl och ve på sitt hjerta.

— Ack — tänkte Anna sorgset — hon vet ej heller huru mörkt det ser ut inom mig. — Långsamt begaf hon sig på väg till kyrkan, medan modren med lätta steg vandrade backen uppför, till det gamla grå huset, der den blinda tillbragte dag efter dag i sitt mörker bakom pappersjalusierna.

Då Anna gick utför gången, lyste rådmanskans blida ansigte emot henne som ett solsken och vinkade henne att taga plats i samma bänk.

— Välkommen min älskling — hviskade hon — ha vi inte en härlig söndag, såg du huru skönt rimfrosten klädt träden i planteringen, jag prisade Gud i hans verk, när jag åkte till kyrkan. —

Hon såg så lycklig ut och då psalmen begynte, föll hennes vackra altröst in så klart, att man tydligen förnam huru den kom från ett jublande hjerta.

Anna blef helt rörd, hon tyckte det måste stämma en andäktigt, bara att se och höra henne också hade hon af gudstjensten och den sköna psalmsången verklig uppbyggelse för sin betryckta själ.

Då allt var slut i kyrkan gjorde rådmanskan med sin unga vän, en lång tur utåt landet i den friska vinterluften, som gaf färg åt Annas nyss så bleka kinder, fördref den misstämning samtalet med modern kvarlemnad och kom hennes klara ögon att stråla af stilla belåtenhet.

— Är det icke pastor Törne som möter oss — frågade rådmanskan, då de återvände in på stadens gator.

— Jo, han går säkert till fru Blomgren på middag, jag tror mamma nämnde något derom. —

— Godmiddag pastor Törne — rådmanskan vinkade ifrigt med sin handske och pastorn kom med en bugning fram till dem.

— Förlåt att jag tvang er att stanna herr pastor, men jag ville så gerna tala några ord med er! —

— Jag står gerna till tjänst. —

— Tack för det — hon smålog hjertevarmt — saken är den att jag har här i staden en f. d. tjenarinna, som blef gift från oss, men sedan råkade i högst sorgliga omständigheter. Hon ligger nu på sitt yttersta och jag tror att hon skulle ha stort behof af andlig tröst. Hon har länge lefvat i syndens tjänst, men nu har den visat henne hela sin uselhet och jag tänker att det kunde finnas någon liten fläck af beredd jordmån i hennes själ, för att mottaga ett gudomligt utsäde. —

— Hvad heter qvinnan? — frågade pastorn vänligt.

Rådmanskan teg ett ögonblick sedan sade hon: — Enkan Snygg, Lisa Snygg, det röda huset längst borta på Strandgatan. —

— Jaså hon — han drog på de två orden. —

— Jag märker att pastorn hört något mindre vänligt om henne — sade rådmanskan — stackars Lisa förtjenar nog äfven klander det vet jag men. —

— Hon skall ju vara en drinkerska och Guds försmäderska — fru Blomgren talade om henne härom dagen. —

— Men pastorn vill ju gå till henne i alla fall? —

— Det är ju min heliga pligt att uppsöka de förirrade — svarade han —

— Tack — rådmanskan nickade hjertligt till afsked och tryckte hans hand, men Anna böjde blott tyst på hufvudet. Han tyckte att det legat såsom en dold förebråelse i hennes blick, hvarför hade hon så ogillande sett på honom? Kunde han väl hjälpa att allt det onda han hört om den gamla, supiga qvinnan, trädde så tydligt för honom då rådmanskan nämnde hennes illa beryktade namn. Han var ju ännu en främling på orten och måste väl antaga som sannt, hvad aktningssvärda, kristliga personer meddelade om den hjord han var kallad att vårda. Naturligtvis gick man hellre till de trogna fåren, men gerna ville han ju äfven besöka enkan Snygg, ja redan denna qväll, om blott tiden medgaf, men han hade lofvat fru Blomgren att hålla bibelförklaring hos henne efter aftongudstjensten och fru Blomgren

hade varit så vänlig, att han ogerna kunde vägra det. Han hade dessutom en så stor glädje af att förkunna Guds ord, att han oaktadt andra hopade göromål sällan ville gifva återbud om en bibelförklaring. Men han försökte ju nog att vara pligtrogen äfven i allt annat efter sin svaga kraft, måne man hade rätt att fordra mera af honom. Åter och åter trädde den unga flickans förebrående blick för hans inre syn, hvad kunde hon mena, han skulle fråga henne derom blott de blefvo mera bekanta med hvarandra, tillsvidare föreföll fröken Montell honom mycket otillgänglig och olik sin mor med hvilken man genast kände sig förtrolig. Han kunde riktigt af fullt hjerta instämma i det loftal som egnades fru Lina, vid fru Blomgrens middagsbord.

Då han på eftermiddagen stod i predikstolen och såg utöfver församlingen, upptäckte han, trots den skumma belysningen i kyrkan, de båda Montellska fruntimren i sin bänk nära koret. Han var glad att han icke kunde se Annas ansigte med de klara blå ögonen forskande rigtade på sig medan han talade, det skulle varit som ett tryck öfver honom, tyckte han. Nästa ögonblick förebrådde han sig dock djupt denna känsla. Skulle en prest, en Herrans tjenare som stod inför den allsmäktige Guden, låta sig påverkas af menniskor, deras pris eller tadel — nej nej! Han böjde sitt hufvud i ödmjuk brinnande bön och när han åter lät sin mörka, svärmiska blick ila ut öfver den skumma kyrkan, låg det en stilla glans deri, som tändts vid bönen's altare.

*

*

*

En eftermiddag några dagar senare satt Anna Montell, åter hos sina kära vänner, hon hade tagit sitt arbete med och den nysstända lampan belyste vänligt det hemtrefliga hvardagsrummet. Gufars rullstol var skjuten midt in i ljuskretsen, han höll på med sitt vinternöje att binda fisknät och rådmanskan satt i sitt soffhörn, sysslade att taga upp en fälld maska på sin vackra ullgarnsstickning, då det ringde på och pastor Törne trädde in på sitt första besök.

Han blef såsom hvarje gäst hjertligt välkomnad af det vänliga värdsfolket och såg sig med välbehag omkring, kanske tänkte han att det så förkättrade Hellsbergska huset, föreföll att vara ett bra behagligt hem. Sedan fästes hans blick vid Anna och en skugga gled öfver hans bleka ansigte vid minnet af deras sista möte, men han vände sig raskt från henne och började tala med rådmanskan.

— Jag har gått er önskan till mötes och flere gånger besökt enkan Snygg — sade han — jag hoppas nu, ja jag vågar säkert tro, att hon skall vara beredd för den långa färd, som snart förestår henne. —

— Jag är er så tacksam pastor Törne — svarade rådmanskan rörd — stackars Lisa berättade mig under strömmande tårar, att edra varma ord, smält iskorpan kring hennes förhårdade hjerta. —

— Jag fruktade att hon skulle vara alldeles förstockad, ty enligt hvad jag hört lär hon alltid visat stort förakt för alla bibelsammankomster och skytt att besöka dem — sade pastorn.

Rådmanskan lät arbetet glida ned i famnen: — Jag skall säga er hvad jag tror var orsaken till Lisas afsky särskildt för bibelförklaringarna — sade

hon lågt och allvarligt — hennes man var eller ville åtminstone anses såsom mycket gudfruktig, han sprang på sammankomster och bönemöten i tid och otid, läste, predikade och sjöng, samt förde alltid gudligt tal på tongan, men derhemma slog han hustru och barn och var en ytterst dålig familjefader. Jag fruktar att det ordet på honom gått i fullbordan att han, „fått sin lön med skrymtarne.“ Hans olyckliga hustru förmådde icke tro på en lära som icke visade sig verksam i lefvernet. —

— Likväl var evangeliolja nu det rätta medlet för henne. —

— Ja det förstår jag nog, hon hade sedan länge lidit af synden, kännit dess bittra udd stinga sitt samvete och lagen blir ju sålunda — då vi inse huru vi brutit mot dess bud — vår tuktomästare till Kristus. —

— Om den icke drifver oss till förtviflan. —

— „Lagen är god då man henne rätteligen brukar“ — sade rådmanskan mildt.

— Ja nog har jag åtminstone mången gång funnit att lagens hammare behöfde bulta på mitt gamla envisa hjerta, inföll gufar på sitt humoristiska sätt.

— Lagen kan aldrig gifva lif. —

— Nej blott som jag nyss sade drifva oss fram till lifvets källa; jag tänker att Gud som i sitt heliga ord gifvit oss både lag och evangelium, dermed antydtt att de äfven gemensamt skulle verka i menniskolifvet. Härom har man ju dock vidt skilda åsichter det vet jag. —

— Det finnes många olika rigtningar inom kyrkan — menade den unge presten reserveradt.

— Så är det, men hvad mig beträffar tillhör

jag hvarken någon sekt, eller ett särskildt parti, min ära likasom min största lycka, är blott att få vara en medlem i Jesu Kristi fria allmänna kyrka. Ser ni käre herr pastor, man låter sig alltid mer eller mindre bindas af menskliga stadgar, då man sluter sig inom en viss krets, det kan ej vara annorlunda, men enligt min öfvertygelse måste en kristen vara fri, det vill säga fri, i detta sköna ords rätta, stora betydelse. —

Pastorn såg upp, Annas ögon strålade af varm känsla och hon såg ömt på sin gudmor.

Han måste medgifva att han ingalunda tänkt sig ett samtal i så allvarlig anda här och rådmanskan föreföll icke heller som en verldsmenniska, kanske var det dock som fru Blomgren och fröken Fager sagt, att hon hade en viss förmåga att slå ikring sig med gudliga fraser, som lätt bedrog främlingen angående hennes verkliga värde. Han ville ju icke låta sig påverkas och beslöt att med mera energi försvara sina religiösa åsigter, men han blef ej i tillfälle dertill, ty rådmanskan hade redan bytt om samtalsämne, berörde de senaste nyheterna från missionsfältet, de teologiska förhållandena vid universitetet med mera, på ett så behagligt och omväxlande sätt, att pastorn med lifligt intresse måste deltaga i samspråket.

— Skulle du ej vilja musicera litet för oss snälla Anna? — frågade värdinnan slutligen och vände sig till den unga flickan, som för det mesta suttit tyst och blott genom sitt uttrycksfulla minspel vittnat, att hon med intresse följde det som yttrades.

— Med nöje gudmor — svarade hon och gick fram till pianinot, samt började utan noter, sakta in-

tonera ett andante af Beethoven. Gufar hade skjutit nätbindningen åt sidan och äfven rådmanskan satt tillbakalutad i soffan och lyssnade med korslagda händer.

Om detta kallades verldslig musik, tänkte pastorn, så var den besynnerligt gripande och till andakt stämmande. Då spelet upphörde, sutto alla en stund tysta, sedan sade rådmanskan: — Låt oss äfven få höra en af mina kära psalmer barn. —

Anna preludierde några ögonblick som om hon sökt den rätta tonen och började så med sin fulla unga röst, Wennerbergs majestätiska komposition, till den gamla härliga psalmen „Såsom hjorten ropar efter friskt vatten, så ropar Gud min själ till Dig.“

Det var så tyst i rummet, så högtidligt som i en kyrka, tyckte pastorn, bedjande och längtansfull höjde sig den gripande melodin och åter och åter drogos hans ögon till den unga sångerskan, hvars besløjade blick, likasom sökande, var rigtad mot höjden. Aldrig hade han hört någon sjunga så med hela sin själ, hon kände hvad hon sjöng; var då hennes längtan efter Gud ännu otillfredställd, vandrade väl denna unga varelse ännu sökande omkring i en torr ödemark „der intet vatten uti är“. Så frågade han sig sjelf och erinrade sig dervid huru han under bibelstunderna, ofta sett hennes ansigte fördystradt såsom af inre qval. Huru kunde det falla sig att en så glad, trosviss mor som fru Montell, hade en sådan sluten, grubblande dotter, ja det var honom en gåta.

Efter sången kom Anna fram till soffan och rådmanskan drog henne ömt till sig, men pastorn tyckte att hon hade tårar i sina vackra ögon.

Hvad det var stilla och hemtrefligt i det varma behagliga rummet, det låg som en fläkt af harmoni öfver det hela, utgående från den fulla sympathi som tycktes råda mellan de två makarne, här bodde synbarligen lyckan. Han måste ofrivilligt jemföra huru skarpt allt hvad han hört om dem, kontrasterade mot verkligheten. Kanske var han alltför lätt hänförd, i alla fall hade han tillbragt en mycket angenäm afton.

Efter theet tog Anna afsked och äfven pastorn reste sig för att gå; han grubblade öfver om det skulle vara hans skyldighet att erbjuda sig följa den unga flickan hem, men det föll sig helt besynnerligt för honom, han var ej mycket van att umgås med fruntimmer och isynnerhet skulle han känt sig blyg, att vara på tumanhand med Anna Montell.

Hans tvekan behöfde dock ej bli långvarig, ty rådmanskan förkunnade i detsamma att kusk och häst väntade på henne utanför och de två gingo blott tillsammans utför trappan, sedan steg Anna hastigt i släden som snabt bortförde henne.

Pastorn gick långsamt sin väg och blickade flere gånger upp till de klart belysta fönstren i det gästfria hus han nyss lemnat; två, fyra, sex, åtta räknade han och beundrade huru vackert de tropiska växterna derinne bakom spetsgardinerna, aftecknade sig i lampskenet, Rikedom och prakt, tänkte han — flärd och fäfänglighet sade andra.

Hvad var sanning? Skulle man förlita sig på andras omdöme? Det stod plötsligt för honom att antingen skulle han blifva en vän till detta hus, eller så vidt möjligt, undvika det. Liknelsen om två herrars tjenande föresväfvade honom otydligt, men han

gjorde det ej klart för sig, att det i grunden blott gällde två skilda partier och att han, om än omedvetet, icke ville misshaga sina meningsfränder. Der var nu en af de halft osynliga fjättrar rådmanskan talat om, hans vilja, likasom hans handling var icke mera fri.

Han blef emellertid borta från Hellsbergs och gufar brukade stundom yttra sin förvåning deröfver, men rådmanskan teg, hon kände förväl motpartiets stora inflytande. Kanske hade den unge presten äfven sjelf fattat motvilja för hennes öppet uttalade åsigter tänkte hon, det var dock med afsigt hon så fritt yttrat sig, ty man borde ju veta huru man stod gentemot hvarandra. Likväl bedröfvade hans uteblifvande henne rätt mycket, ty hon hade fattat stor sympathi för den unge mannen och af alla de yngre prestmän som kommit och gått i X., hade ingen behagat henne såsom pastor Törne. Det låg en ärlighet öfver hans allvar, som tillochmed gjorde hans ensidighet mindre fränstötande, för hennes klart blickande ande.

Julen hade kommit och gått. För fru Montell var det en tid af ifrig verksamhet, hon skulle ställa till julfester, arrangera möten och hålla sammankomster, det var nästan obegripligt huru hon kunde hinna med allt och Anna måste ibland riktigt beundra sin mors förmåga att räcka till för allt och alla. Det bästa dervid var, att om hon än möttes af tusende svårigheter, hon aldrig förlorade modet, utan tvertom blef än mer nitisk då något hinder uppreste sig och att hon alltid bibehöll sitt lugna, jemna lynne.

Ej underligt om hon i sin rastlösa verksamhet

för idel människovänliga syften, såg med en smula öfverlägsen medlidsamhet på Rosa Hellsbergs i hennes tycke lama försök att vara nyttig. Hon förbisåg att man kan öfva barmhertighet på många sätt här i världen, kanske ej minst der det sker i tysthet och hos rådmanskan skedde det oftast enligt texten „Låt din vänstra hand icke veta hvad den högra gör.“

Men fru Lina fann ofta i sitt inre skäl att bifalla till det klander hennes anhängare så ofta hade att anföra om rådmanskans görande eller låtande, exempelvis hennes folkkonserter afsedda att förskaffa arbetsklassens ungdom, ett billigt och förädlande nöje på söndagskvällarne, på samma gång det gaf ett lyckligt tillfälle, åt de unga af hennes klass, att använda tid och gåfvor till andras bästa.

Fröken Fager kallade det „att draga folket från den enda rätta vägen“ och fru Blomgren brukade högljuddt citera: Haf dina visors buller bort.“ Men den förhårdade fru Hellsberg gick icke destomindre lugnt sin väg framåt, hon kände att en vacker sång, eller en skön tonskapelse, också äro Guds gåfvor som kunna höja själen, stundom kanske mer, än mången torftig utläggning af det stora härliga Guds ord, som ingen menniskotunga borde säga sig kunna „förklara.“

Pastor Törne hade under helgen oftare än vanligt varit inbjuden till Montells och fru Lina antog sig honom med moderlig välvilja, något som för hans opraktiska natur var högst fördelaktigt.

John brukade skämta öfver att hon hade bättre reda på huru många par strumpor pastorn hade än han sjelf, hvilket var mycket sannolikt. Han behöfde

hennes omsorger och naturligtvis fann hon äfven tid att tänka på honom.

Snart var han en daglig gäst i huset, men huru ofta de än sammanträffade, syntes bekantskapen mellan honom och Anna, ej göra stora framsteg. Han kände sjelf att han var blyg och tafatt i hennes sällskap och hon bemötte honom trots modrens små vänliga antydningar, fortfarande ganska stelt. Fru Montell deremot öfverflödade af välvilja och fann alla möjliga tillfällen att framställa pastorn i den bästa dager för sin dotter; han var just en man efter hennes sinne en lefvande kristen, en prest i anda och sanning. Anna mottog emellertid dessa upplysningar ganska kallt och ju mer modren bemödade sig att berömma honom, ju flere fel tyckte sig dottren, med den hos menniskonaturen vanliga böjelsen för motsägelse, upptäcka hos den unge presten.

Till och med en så klok qvinna som fru Montell kan stundom begå ett misstag och fjerma det mål, hon gerna vill uppnå.

Inom partiet började man dock temmeligen högljudt hviska om att en förening mellan Anna och pastor Törne skulle vara det mest passande i världen. Gummorna nickade bekräftande mot hvarandra och menade att just en sådan måg anstode fru Lina. Hon skulle nog taga hand om det unga paret och ställa deras hushåll på goda fötter. Fröken Fager som märkte att dessa rykten behagade hennes väninna, var ej heller sen att framföra dem och det tisslades och tasslades om saken långt förrän någondera af parterna, hyste en tanke åt det hållet. Så går det till i världen.

* * *

— Hvad du ser betryckt ut kära guddotter, — sade rådmanskan när Anna en eftermiddag på våren trädde in i hennes sängkammare, der hon för en en-vis katharr, varit instängd några veckor.

— Har du några bekymmer att anförtro mig barn? —

— Åhja rätt många — sade den unga flickan med en suck. — Det har varit ledsamma dagar derhemma denna tid, pappa har varit förskräckligt missnöjd med John för första gången och som jag tror, äfven åtminstone delvis med skäl. John är tyvärr slösaktig, han tänker ej på hvad han ger ut och det är orätt, ty penningarna tillhöra ju pappa, icke honom. Nåväl, en dag fick pappa på kontoret betala ut en hel massa räkningar från stadens handtverkare, det såg riktigt ut som om de alla sammansvurit sig att rycka fram på engång och det kom till uppträden mellan honom och John.

Jag tror att John hoppades på medhåll från mamma, men hon är alltför redbar att inte stå på pappas sida, som ju i grunden har rätt men —

— Hvarför „men“ min flicka? —

— Ack käraste gudmor man borde ej känna lust att klandra sina föräldrar och dertill så goda och ömma föräldrar — utbrast Anna — men likväl kan jag ej låta bli att tycka, att de voro för hårda mot John. Han har ända från barndomen fått hafva fria tyglar, är det då underligt om han gjort sig skyldig till diverse dårskaper — i grund och botten är han ändå en god gosse. —

— Jag har alltid tänkt att John bäst karakteriseras af gufars omdöme att, „han har för svårt att

säga nej och till följe deraf är alltför böjd att svara ja“ — sade rådmanskan tankfullt — han hade ständigt behöft känna stödet af en fast faderlig vilja. —

— Det tror äfven jag och jag tror också att fastän hans uppförande kunde fordra en allvarlig tillrättavisning, föräldrarnes öfverraskande stränghet nu, icke var på sin rätta plats. Hans hjerta hårdnade och i stället för den ånger han säkert kände i sitt inre, urskuldade han sig på ett ganska trotsigt sätt. Ack det har gjort mig hjertligt ondt kära gudmor! — Rådmanskan smekte ömt det blonda hufvudet som böjde sig ned mot henne.

— Stundom önskar jag —

— Hvad då min älskling? —

— Jag önskar att — att vårt hem skulle vara litet annorlunda än det är — hviskade den unga flickan med darrande läppar. — Döm mig icke för denna önskan gudmor, jag kan icke rå därför, när jag tänker på John känner jag att om hemmet varit mer för honom, hade han icke sökt all sin trefnad utom detsamma. Och jag sjelf, är jag väl lycklig, ack nej nej! — Hon gömde hufvudet i händerna och snyftade sakta: — Ända sedan barnaåren har det hvilat ett tryck öfver mig, du har nog anat det gudmor; jag förstod ej då, ej på lång tid orsaken dertill, men nu vet jag att det var detta ständiga bemödande att tränga in mina tankar och åsigter, hela mitt själslif, i en bestämd andlig rigtning. Jag skulle läras att tro som mina föräldrar och morföräldrar trodde och Gud vet att jag försökt det, jag hade ej velat skilja mig från de mina, men tron är ingen lexa som man kan lära sig utantill. Jag kan inte tala om någon

ögonblicklig väckelse, då skulle jag blifva en lögnerska. —

— Ack mitt barn sådant kan ej tränga sig på oss utifrån, det måste komma från Gud till vårt innersta hjerta — rådmanskans milda röst ljöd djupt allvarlig: — De kalla sig allena „de väckta“, detta är trångt; enhvar hvilken känt behovet af ett högre, ett andligt lif, vakna inom sig är i viss mening „väckt“, sedan kommer så småningom upplysningen och helgelsen, men jag återgår till ditt yttrande om ert hem. I grunden tror jag du har fullkomligt rätt, jag kan ej förklara det såsom jag tänkt mig saken, men några ord af en värdefull andlig författare professor Vikner, uttrycka tydligt min mening. —

Hon tog en bok från det lilla bordet invid soffan, bläddrade en stund och läste sedan: —

— Det är till och med sannt att ett kristligt hem kan finnas, som verkligen är stelt och enformigt, icke därför att Herren Kristus förer sådant med sig, men därför att kristendomslifvet der inne ännu är bundet, i alltför snäfvä former och ännu icke lyckats utveckla sig till sann frihet. Och visserligen är då i alla fall ett enformigt kristendomslif bättre än ett sjelfsvåldigt syndalif, ty hvad Herren Kristus först utdrifver ur det hem hvars vän han skall blifva, är icke enformigheten utan synden. Men icke ligger det i sakens natur att ett verkligt andligt lif, skall vara stelt och enformigt eller arbeta på att förstöra naturliga gåfvor. —

— Förefaller det icke äfven dig som om dessa ord helt och hållet voro sagda om ert hem? — frågade hon. — Det är i de flesta afseenden ett godt

hem, men det vill binda kristendomen i alltför snäfvä former, vill låta den undertrycka naturgåfvorna, hvilka dock äfven äro skänker af Fadren i himmelen.

Anna nickade bifallande.

— Jag vet ej huru det skulle kunna bli annorlunda mitt barn, men Gud har många medel och om din mors grundfast redbara karakter och goda vilja är jag fullt öfvertygad, dock fattar jag att just det som skulle fästa er vid hemmet saknas. Det vill ej låta edra karakterer utvecklas på ett naturligt sätt; både John och du min egen flicka, hafva fått en rik begåfning men den kan ej komma till sin fulla rätt och er ungdomslust har tvingats inom skrankor dem mannens hänsynslösare natur, djerft nedbrutit. Staccars Lina den dag då hon inser sanningen häraf, blir kanske den bittraste i hennes lif! —

Annas tårar flöto stilla.

— Har John talat förtroligt med dig? — frågade rådmanskan efter en stunds tystnad.

— Nej, vi se hvarandra blott under måltiderna, då säger han inte ett ord och så fort han ätit går han bort. Jag kan inte förstå hvarthän detta skall bära, bäst vore om John på en tid finge resa utomlands som han länge längtat, men icke fått lof till af pappa. Med föräldrarna har jag inte heller fått tala ett ord i denna sak och i dag, när pappa som vanligt försvann på kontoret och mamma begaf sig till mormor, smög jag mig hit för att få lätta mitt öfverfulla hjerta. —

Rådmanskan smålog: — Det var rätt barn lilla, när man fått tala ut, känner man sig verkligen bättre till mods, men säg mig nu hur det är med mormor? —

— Mamma tycker att hon nu på en tid blifvit märkbart svagare. —

— Ja jag tyckte hon såg bra usel ut vid mitt senaste besök — sade rådmanskan, — stackars moster Ringvall, alltid då jag kommer från henne, känner jag mig så beklämd. Det är så besynnerligt att kristna människor skola kunna förvandla sin religion som borde vara idel ljus och frihet, till ett mörkt och trångt fångelse. Kanske ligger det i sakens natur att olika lynnen fatta den på olika sätt, men då jag ser moster Ringvall i sin dystra, asketiska stränghet; måste jag alltid jmföra henne, med min egen älskade mor. Ack du skulle sett henne mitt barn, hon var den bästa, ädlaste qvinna jag någonsin känt, pröfvad såsom guldets i degeln, men likväl så glad så jublande i sin sköna rika tro på Guds gränslösa barmhertighet i Kristo Jesu. Aldrig har jag hos någon sett tron mera lefvande framställd i ett kärleksfullt lif, aldrig någon som innerligare skydde synden, men upptog syndaren och hon tillhörde aldrig något särskildt parti, hon stod så utom — jag ville helst säga öfver — deras småaktiga skrankor och trångbröstadade fördomar, ej heller hörde jag någonsin från hennes läppar en omild dom öfver dem som icke fattat sin Frälsares nåd lika fullt som hon — Kristi kärlek sökte och omfattade alla, det var henne nog, en glad, sund, lefvande kristen som hon var till sin dödsdag. Sådana motsatser kan man finna bland kristligt sinnade människor. Jag tyckte att min mors djupa leende var som en predikan, ty om henne kunde sanningsenligt sägas „att det syntes att hon varit med

*Jesus*⁴. Rådmanskan tystnade och strök några tårar ur sina klara, bruna ögon.

— Tack gudmor — sade Anna — det var en skön bild du målade för mig. —

— Alltid der vi här på jorden klarare se återspieglingen af det förlorade Guds belätet i ett menniskoanlete är det en skön bild, engång skola vi mitt barn för Kristi skull och genom Honom se det fullkomnadt i Hans härlighets rike. —

— Amen — hviskade Anna tyst.

— Har jag tröttat ut dig kära gudmor jag är orolig därför? —

— Nej icke det minsta, jag känner mig dessutom redan nästan frisk och det är min glädje om jag kan lätta på andras bördor. —

— Ack ja älskade gudmor, ibland tycker jag du borde vara alldeles nedtyngd af dina medmenniskors bekymmer. —

— Misstag, misstag, men à propos om bekymmer, så kommer jag just ihåg gamla Bina! —

— Den stackarn har ju brutit sin fot i halkan. —

— Ja och jag har legat här i min overksamhet och tänkt på hvad man skulle kunna göra för henne. —

— Mamma var och helsade på henne och skafade en fältskär att sköta foten. —

— Det var likt Lina! —

— Och så sade mamma att gufar sändt henne ved och annat äfven. —

— Ja litet soppa har Wappu kokat då och då, men nu tänker jag på hyran; kanske den är obetalad och då sitter den bottenärliga gumman der och grämer sig att hon icke kan gå omkring i husen som

förr och förtjena ihop den. Ser du jag har icke velat bjuda henne penningar med Wappu eller Josefa, ty jag känner ju så väl gamla Binas finkänslighet, helt annat vore det om du ville göra henne ett besök å mina vägnar. Se här har du en sedel min flicka och helsa nu den snälla Bina på det hjertligaste från mig. —

— Det skall jag göra gudmor, jag går genast, ty det är ännu ljusst ute och jag har redan flere gånger ämnat besöka henne. —

— Godt, farväl då mitt hjertebarn och Gud vare med dig! —

Anna stoppade sedeln i sin lilla nätta börs och skyndade snart bort till den gamla jungfruns bostad, som var belägen i en af stadens utkanter, längst in på en liten rucklig gård, som ägdes af en kammakare hvars hustru tillhörde de allra strängaste bland „de väcktas parti“.

Madam Kinnula stack nyfiket sin spetsiga näsa ut i den skumma farstun och när hon fick sigte på Anna, började hon att i svassande ordalag beklaga, att trappan inte var ren nog för så fint främmande. Anna försäkrade att trappan var bra nog för henne och sade att hon kommit för att besöka jungfru Rosqvist.

— Ah jaså, fröken är då alltför rar, nåh hvad hon skall bli högmödig, då alla stadens främsta herrskaper, komma att helsa på henne — sade madam Kinnula sötsurt — ja se ingen vet genom hvilken port satan vår erke fiende, söker sig in, man kan aldrig vara säker för hans listiga anlopp och pastorn säger . . . . .

Anna afbröt helt tvert det rika ordsvallet genom att öppna den närmaste dörren, som hon visste ledde till den gamla jungfruns kammare. Det var ett litet lågt och förfallet rum, med en rökig tegelkakelugn och ett dragigt fönster, egenskaper som madam Kinnula dock förstod att resonnera bort, hvar gång hennes lille beskedlige kammakare talade om „att reparera hos gamla Bina“.

Allting i det torftiga rummet var emellertid ytterst snyggt och renligt och i en gammal knarande gungstol, satt jungfru Bina sjelf, med foten på en pall.

— Gog afton — helsade Anna.

— Godafton, åh det är ju min egen lilla kära fröken Anna — ropade den gamla och slog sina händer tillsammans — jag måtte säga, det var då en glädje! — Hennes små ögon lyste af vänlighet och hon försökte resa sig, men Anna höll henne leende tillbaka:

— För ingen del jungfru Bina, sitt bara stilla, jag skall taga den här stolen och sätta mig ned en stund, så få vi prata. —

En glädje blixtnögligt skimrade i gummans ögon: — Ja — sade hon — ingen kan veta huru man sitter och längtar att få tala några ord, när man är så här instängd och likasom fängslad på samma plats. Inte för att jag vill klaga ändå lilla fröken, nej nej. Vår Herre har varit så god mot mig och sändt mig så mycken hjälp i denna pröfning. Först var det nu frökens mamma, Gud välsigne henne, som skaffade fältskären att se efter foten, så kom veden från rådmannen Hellsberg och tog bort mitt bekymmer huru jag

skulle få kammarn att hållas varm, då jag hade bara några fattiga pinnar kvar. Och den goda maten sedan, jag har lefvat mest hela tiden på rådmanskans och fru Montells kraftiga soppor. Fru Blomgren var också här en dag och hemtade en liten skrift om „den helsosamma nåden“ och den är så god att läsa, fast jag visst äger den förut och läst den många gånger. Fröken Fager kom hit i går med en kryddpåse som hon rådde mig att lägga på foten, jag törs ändå inte för fältskärn, men goda fröken skall inte tala om det för fröken Fager; hon menar så väl men blir stött om man inte gör precis som hon vill. Ja ja, alla ha varit så goda mot mig och pastorn har kommit och helsat på mig tre gånger och hvad han har uppbyggt mig den Herrans tjenaren, det kan jag inte utsäga. — Den gamlas röst darrade af rörelse. Anna klappade vänligt hennes arbetsvana hand: — Gör foten mycket ondt? —

— Nej inte numera fröken, först var den ändå svår, men nog lär jag få sitta här, säger fältskärn. —

— Det fordras allt mycket tålmod kära Bina! —

— Åh det sörjer min käre Herre Jesus väl för, men det tynger mig en smula att madam Kinnula alla dagar kommer in och ängslar sig huru jag skall bli i stånd att betala hyran. — Hon hade sänkt rösten och såg oroligt mot dörren.

Anna kände sig så glad, hvad det var lyckligt att hennes kära gudmor just funnit på att lätta detta bekymmer för den ensamma gamla, hon drog fram sin sedel och stack den i hennes hand: — Det är från fru Hellsberg jungfru Bina! —

— „Lofva Herran min själ och förgät ej hvad

godt Han dig gjort hafver," hviskade den gamla med skälfvande läppar: — Ack kära fröken när man engång riktigt fattat Jesu nåd, så borde man aldrig sörja. Han har skänkt sitt lif för oss fattiga syndare, huru skulle han lemna oss utan det ringa vi behöfva för vårt jordiska bestånd. —

När Anna tog afsked tyckte hon, att hon haft större hugnad af detta korta besök än af mången lång sammankomst; hon öppnade hastigt dörren, men höll så när på att falla öfver husets värdinna.

— Söta lilla fröken jag skulle just komma in och höra huru det står till med fru Montell och Herrans utvalda fru Ringvall! — började hon —

Anna besvarade kyligt dessa frågor och sade något kort farväl, madam Kinnula hade aldrig varit af hennes favoriter och för tillfället hyste hon en stark misstanke om att madammen legat med örat till nyckelhålet och att det var med tanke härpå som jungfru Bina talat så lågt och så oroligt blickat mot den glesa dörren.

— Skenhelighet du uslaste af allt uselt — mumlade Anna ohörbart och skyndade raskt öfver den mörka gården, ut på den illa stenlagda gatan. Hon hade ej gått långt innan hon upptäckte pastor Törnes smärta gestalt på motsatta sidan.

— Är det, kan det vara fröken Montell? — frågade han i det han hastigt kom öfver till henne.

Hon svarade blott genom att helsa godafton.

— Det är bra mörkt redan och detta är en afsides gränd — sade han och började gå framåt vid hennes sida.

— Åh jag är aldrig rädd — försäkrade Anna

— för resten kom jag ej att tänka på att qvällarne ännu äro rätt skumma, jag kommer från jungfru Rosqvist! —

— Jaså, jag tänkte mig äfven dit i qväll, men fann att det var för sent då jag nyss passerade förbi, fröken gick helt visst sin goda mors ärenden? —

— Nej mamma vet ej ens af mitt besök, jag förde en liten penningegåfva från min gudmor rådmanskan Hellsberg! —

— Ah verkligen! —

— Det tyckes förvåna er — sade den unga flickan en smula retligt, hon befann sig ofta i den stämningen gentemot pastor Törne, ehuru den sällan gaf sig luft i ord.

— Åhnej nog har jag hört berättas att hon skall vara god mot fattiga, ehuru jag ej sett henne hos dem. —

— Ja gudmor har stundom litet svårt att röra sig för sin andtäppa, men nu har hon flere veckor varit instängd för en envis katharr. —

— Det har jag inte vetat — svarade han helt ångerköpt.

— Min kära gudmor har ett sätt att gifva som icke gör mycket väsen af sig — sade Anna fortfarande ganska retligt — jag tror inte att ni herr pastor ännu lärt er uppskatta värdet af hennes ädla och storslagna karaktär. —

— Det medgifver jag gerna — svarade han nästan ödmjukt — hon är mycket vänlig och jag förmodar rådmanskan är såsom en andra mor för er, fröken Anna? —

— Ja det är sannt, hon är så älskvärd och man har så mycket att lära af henne. —

Pastorn bugade sig, sedan började han tala om de många prof af kristlig barmhertighet han fått erfarenhet om der i staden och öfvergick småningom till att tala om sig sjelf, sin egen verksamhet och huru väl han fann sig i X.

Aldrig hade han talat så mycket med henne, Anna var helt förundrad, hon tänkte att det kanske var skymningen som gjorde honom så modig. Då hon trädde in i tamburen, kom modren genast emot henne och betraktade henne med en viss frågande förväntan.

— Det var ju pastorn som följde dig hem, jag såg er från pappas fönster, du bjöd väl honom in att äta qväll med oss? —

— Det tänkte jag inte på mamma. —

— Kära Anna du är alltför tankspridd, en ung flicka bör inte vara distré, jag har då åtminstone aldrig lidit deraf. —

— Så ledsamt att jag ej kunde ana din önskan. —

— Näh låtom oss ej mera tala derom, saken kan ju repareras nästa gång.

* * *

Den tunga stämning som hvilat öfver Montellska huset hade plötsligt gifvit vika. Johns glada blick telegraferade det till Anna öfver middagsbordet och innan han efter maten lemnade rummet, tog han henne skämtsamt kring lifvet och hviskade: — Din gudmor är en god fé, jag får resa utomlands! —

Anna gick och grubblade på dessa gåtfulla ord

tills modren den följande dagen omtalade, att fadren nu bifallit Johns länge närda önskan att få se sig om i verlden, han skulle resa redan nästa vecka sade hon och det kunde göra honom godt att komma litet bort från hemmet, så lärde han sig kanske sätta mera värde derpå sedan.

Anna undrade ännu hvarför John satt hennes gudmors namn i förbindelse med resan och beslöt att fråga henne derom. Rådmanskan var nu fullt återställd och hade äfven en förmiddag besökt Montells, ehuru Anna då till sin ledsnad varit frånvarande.

Då hon kom till sina gamla vänner, såg gudmor förväntansfullt på henne.

— Hvad har min lilla guddotter att berätta mig, kanske en stor nyhet? —

— Ja om Johns resa, men det veta ni ju redan, jag kom snarare för att göra dig en fråga. —

— Så många du vill mitt barn — rådmanskan drog henne ömt ned bredvid sig och blickade forskande in i det friska unga ansigtet — hvad är det Anna? —

— Jo jag ville bra gerna veta hvarför John tycktes anse sin utländska resa, beroende af någon felik egenskap hos dig kära gudmor? —

Rådmanskan såg ej ut som om hon väntat just denna fråga, men svarade på sitt vanliga hjertliga sätt: Jo vet du jag tror att John och det kanske med skäl, anser att hans far lät sig påverkas af mina förböner. Jag visste ju genom dig, huru gerna gossen ville resa och som jag törs smickra mig att ega något inflytande hos kusin Montell, lade jag mig ut för John. —

— Hvad du är för en rar gudmor ändå — sade Anna och kysste hennes hand. —

— Hvert skall min guddotter resa och förströ sig? — frågade rådmanskan skälmskt.

— Jag — åh, skulle jag resa bort — det har jag aldrig tänkt på! —

Hennes goda, gamla vän såg länge och allvarligt på henne; hon tänkte på de antydningar fru Lina låtit undfalla sig vid hennes besök, någonting om utsigten att kanske snart förlora Anna etc. etc. i samma anda, — och ännu mer på hvad som blifvit henne klart, under ett besök som pastor Törne gjort dagen förut. Hon kunde ännu se strålglansen i hans ögon och den nästan flickaktiga rodnaden på hans bleka kinder, då Annas namn blef nämndt. Det behöfdes ej ord, för att betyga henne att han älskade den unga flickan, lika litet som rådmanskan kände sig oviss om föräldrarnes önskan i detta hänseende.

Men hvad tänkte Anna sjelf? Hennes klara blick förändrade alls icke uttryck då hon talade om pastor Törne, ej heller blef hon en enda nyans rödare.

Rådmanskan kom efter något begrundande till det resultat, att hon ännu var fullkomligt omedveten om några varmare känslor och hon undrade, undrade storligen om det var den unge presten förbehållet att väcka dem.

Den följande veckan upptogs af förberedelser till Johns resa. Fru Montell utöfvade en liflig verksamhet och i allt hvad på henne berodde, hade den unge mannen en högst fin och elegant reseutstyrsel; den välspäckade plänboken fick pappa med tungt hjerta sörja för. Han kände värdet af dessa nya

blanka sedlar som direkte från kassaskåpet vandrade i sonens ficka, men det var John tyvärr alldeles okunnig om; han hade ju tills dato knappast förtjent en enda af dem med eget arbete. Ibland grubblade herr Montell öfver att han varit alltför medgörlig i fråga om resan, men saken var nu engång skedd och kunde ej ändras; kanske skulle John återkomma nöjdare med sin verld, det vore ju dock en vinst af färden.

Det var en vacker vårsöndagseftermiddag, pastor Törne skulle hålla bibelförklaring hos gamla fru Ringvall, som nu var så svag att hon för det mesta tillbragte både dag och natt i den stora, med blå och hvita omhängen försedda sängen och med det grå hufvudet på dynan; så pergamentlikt gul och med de slocknade ögonen ännu mera brutna och uttryckslösa tyckte Anna, ehuru hennes själsförmögenheter voro fullkomligt bibehållna.

Ack huru gerna skulle icke Anna denna ljufviga dag, gjort en lång skogsvandring för att söka blåsippor i de soliga backsluttningarna, men det gick nu icke för sig och inne i mormodrens lufttäta kammar, bakom dubbelfönster och nedfällda gardiner, var det så qvafv att man höll på att mista andan. Mycket folk hade också församlats, fru Montell hade svårt att få platser åt dem, alla skulle nu upp och se gamla fru Ringvall. Anna tyckte helt otåligt att det stötte på helgondyrkan, hon satt och kände huru ångestsvetten perlade på pannan; de församlade sjöngo sång efter sång i förväntan på presten, men de ljödo nästan tonlösa i det qvafva rummet.

Ändtligen kom pastorn, han hade blifvit uppe-

hållen af ett sjukbesök i sista ögonblicket; han såg trött ut och talade mattare än vanligt, en helt naturligt följd af förhållandena. Det kroppsliga måste ju stundom göra intrång på det andligas område, så mycket menniska är ju äfven den mest hängifne talare tänkte Anna, men i det hela var det ju det samma. Allt hvad han sade fann i alla fall gensvar hos åhörarne, de ville blott vara öfvertygade om att presten var af den rätta tron, sedan kunde han gerna tala väl eller illa. De brydde sig icke sjelfva om något tankearbete, presten gjorde det för dem, de togo emot hvad han gaf, helt passivt som lättjefulla snyltgäster.

Hans föredrag i dag, bestod ju exempelvis af ideliga omsägningar och upprepande af bibelspråk, hvilka alla kände så väl att de af idel vana, gingo förbi deras öron.

Anna såg sig omkring på de församlades olika ansigtstyper, många sågo så salvelsefullt andäktiga ut, andra så slöa. Hon kunde icke låta bli att fästa sig vid den tjocke, flottige slagtarn, som satt der med sina fiskögon stirrande framför sig och tänka på hvad hon hört att han var otrogen mot sin lilla spensliga hustru derborta i vrån och så långa Kajsa som påstods vara lönnkrögerska och madam Kinnula som lyssnade bakom sina fattiga hyresgästers nyckelhål! Alla dessa uppmanades idkeligen att tro och icke sätta någon tillit till gerningarnes förtjenst. Ja det var riktigt, men hvarför upprepade han icke på samma gång att „tron utan gerningar är död“, tron utan att den uppenbarar sig i ett kärleksfullt verkande, är idel skrymteri. De skulle gå ut från detta rum

dessa människor, ut till sitt dagliga lif med samma sinnelag, samma böjelser, öfvertygade att om de bara trodde, så fingo de lefva som dem lyste.

Usch då hvad hon föll på för bittra tankar, hvarför kunde hon inte följa med hvad pastorn sade; hon rätade på sig och gjorde ett försök, men innan hon anade det, voro tankarne åter på flygt och blicken äfven. Den dröjde ett ögonblick vid mormodrens mumielika skepnad, hvad de korslagda händerna voro vaxlika och beniga, hon såg ut som ett lefvande lik. Och denna mensklige varelse hade likväl engång pulserat af ungdomslif och blodet hade färgat den nu så askgrå huden friskt röd.

Fru Montell satt bredvid henne, då och då bortfläktande de närgångna flugorna, hvilken skriande kontrast det var mellan dem, tänkte Anna. Modren såg ej ut att plågas hvarken af värmen eller den qvafva luften, utan befann sig tydligen i sitt rätta element. Hennes kloka ögon blickade uppmärksamt på presten, man såg att hon följde med och uppfattade hvartenda ord; här var således en som förstod den fulla meningen i hans predikan och som äfven gjorde den fruktbarande i sitt dagliga lif. Hon påminte sig nu äfven den fattiga jungfru Bina som hade sin fröjd af just dessa bibelstunder och som berättat henne huru hennes tro styrktes af gemenskapen med liktänkande själar; slagtarns hustru lilla fru Grönqvist, var också en ärlig ödmjuk kristen och pastor Törnes värdinna, den allmänt aktade mamsell Gustafva Rask, ja hon kände ju så många som voro lyckliga och hade frid. En djup suck uppsteg ur den unga flickans bröst och när pastorn uttalade sitt

amen, böjde hon som de öfriga sitt hufvud, men ingen bön uppsteg ur hennes betryckta hjerta, om icke detta halft omedvetna skri: „Min själ törstar efter Dig Herre Herre, uti ett torrt och törstigt land! —

Aldrig hade hon känt sig så orolig, så oviss, var det hon som hade orätt, som dömde skeft? Ack hon tviflade på så mycket, men mest ändå på sig sjelf. Om hennes mor och mormor och andra rättänkande menniskor, sökt och funnit det enda nödvändiga just inom denna rigtning, då måste de väl hafva rätt och det var hon allena som irrade likt färet i ödemarken, full af bäfvan att sönderslitas af mäktiga, om än osynliga fiender.

Långsamt reste hon sig, församlingen höll på att skingras; hon gick in i det angränsande rummet och slog upp fönstret. Solen var just i nedgående och kastade sina glänsande afskedsstrålar öfver en grupp björkar i trädgården utanför, vårluften kom full och mättad in till henne och hon andades den i djupa drag.

— Fröken befinner sig illa, fruktar jag? — hördes pastorns veka röst tätt bredvid henne.

Anna såg sig om med en nästan slö blick: — Det var så varmt derinne! —

— Ja äfven jag led deraf, — sade han, — en stund höll jag nästan på att låta mig öfverväldigas — han strök med sin smala hand öfver pannan.

Han kunde ju också känna som en annan stackars, svag varelse tänkte Anna och vaknade upp ur sin domning, för att helt vänligt fråga om han hade hufvudvärk.

Det lyste till i de mörka ögonen vid ljudet af

den deltagande rösten: — Tusen tack fröken, ja jag har verkligen ondt i hufvudet, det plågar mig ibland då jag talat länge och isynnerhet då det är så qvaft i luften som derinne. Jag måste nu äfven för en tid afsäga mig bibelsammankomster på söndagseftermiddagen! —

— Verkligen! —

— Ja endast för att få i gång en påtänkt söndagsskola. —

— En söndagsskola, hvad det gläder mig — utbrast Anna — min gudmor och jag hafva ofta talat om önskvärdheten att få en sådan skola inrättad. —

Pastorn såg mycket nöjd ut, här var ju ändtligen ett ämne som syntes intressera den unga flickan, något som de kunde egna gemensam sympathi.

— Jag tror inte att det kommer att fattas elever — sade han på sitt stillsamma sätt — men lärare krafter, bli kanske svårare att anskaffa. Skomakar Sormunen har lofvat mig hjälp! —

— Jaså, ja jag tror att han är en verkligt gudfruktig människa — sade Anna tankfullt, — han bor i Hellsbergs gård och när jag ibland kommer dit, hör jag honom sitta och sjunga psalmer vid fönstret så glad som om han icke hade en lytt kropp och sex små barn att försörja. —

— De rika äro inte alltid de lyckligaste — anmärkte pastorn — Gud gifver ofta åt den fattige ett förnöjsamt hjerta. —

Anna nickade: — Har ni ännu fått flere anbud om hjälp?

— Jo barnalärary Johansson lofvade äfven ibland biträda oss. —

— Jag vet inte om jag skulle våga — började Anna — jag tycker så mycket om små barn, kanske pastorn skulle vilja anförtro mig de minsta? — Hon såg helt bedjande på honom med sina stora blå ögon. —

— Hur skall jag rätt kunna tacka fröken — svarade han och rösten lät som beslöjad — det är ett godt arbete att egna sig åt kristlig undervisning och Gud skall välsigna er möda.

— Tack då är det afgjort — sade hon och räckte honom handen. Han tryckte den hårdt, ja så att hon litet förundrad betraktade honom, han såg äfven upprörd ut, men sade intet.

Då modren och Anna på aftonen gingo hem, frågade fru Lina: — Hvad var det du och pastorn språkade om så ifrigt? —

— Han berättade om sin blifvande söndagsskola och jag erbjöd mig att blifva lärarinna.

— Var det alltsammans? —

— Ja mamma, jag hoppas det ej var dig emot att jag lofvade honom min hjälp? —

— Nej nej barn för ingen del, men — hon afbröt sig, medan ett uttryck af besviknen väntan målade sig i hennes ansigte, som Anna alls ej kunde förstå.

* * *

Sommaren var längesedan inne. Rådman Hellsbergs bodde ute på sin vackra villa, det täcka Sjövik, alldeles invid hafvet. Rådman kan kunde från morgon till qväll syssla i sin förtjusande trädgård och gufar som under den varma årstiden vanligtvis kunde röra sig fritt, blott stödd mot en sta-

dig ekkäpp, egnade sig med passion åt sin älsklings-sport, att fiska.

Montells flyttade aldrig ut på landet till somrarna, fru Lina hade sitt stora hushåll i staden att se om och sin vidsträckta verksamhet derutom, overksamheten på en villa kunde hennes rörliga natur omöjligt lida — försäkrade hon. Hennes man åter fann sig förträffligt på sitt kära kontor, Anna ensam trängdade ofta efter landtluft och gröna gräsmattor och då tog hon alltid sin tillflykt till Sjövik, der hennes ankomst helsades som veckans gladaste tilldragelse.

Hon tyckte om att ligga i gräset under hängbjörkarne, med händerna under hufvudet och genom de svajande grenarne blicka upp till den höglå sommarhimlen, eller ännu bättre att sitta vid sjöstranden och lyssna till vågornas alltid melodiska brus. Stundom rodde hon också gufar ut till aborrgrundet, eller hjälpte hon gudmor att binda upp hennes kära rosor och nejlikor. Hon tyckte att Sjövik var ett litet eldorado och kände sig så lycklig öfver att vistas der.

Och Anna var icke den enda gästen, husets talrika umgängskrets, tillbragte timmar och dagar härute, för att inandas de friska hafsvindarne och njuta af solsken, grönska och ett älskvärdt bemötande; vidare såg man nästan hvarje söndageftermiddag jungfru Binas lilla sirliga figur, lustvandra i trädgården; hon behöfde såväl en liten uppfriskelse efter veckans släp, sade rådmanskan och den lata bruna hästen, som glänste af välmåga, hade god tid att åka henne hem till staden om qvällen. Skomakar Sormunens små bleka barn hemtades äfven turvis „ut

på grönbete“ som gufar kallade det; Sjöviks värd och värdinna hade sin högsta fröjd af att visa välvilja och se glada ansigten omkring sig.

Anna tyckte att denna sommar af flere skäl var den lyckligaste hon upplefvat på årat. Det var så behagligt för henne, att veta att brodern icke som vanligt satt och knotade på det mörka kontoret, utan att han var långt borta och njöt af allt det sköna natur och konst i förening kunde erbjuda. Och hans bref sedan, de voro ju en ständig källa till glädje; hon hade aldrig trott att han skulle gifva sig tid att sända henne sådana långa dagboksanteckningar och att han skulle skriva så väl. Det bodde kanske en konstnärssjäl inom honom, som inte ville tvingas in bakom kontorets trånga väggar och som därför gjorde honom så missnöjd och otillfreds att han kastade sig in i lumpna tidsfördrif, hvilka i grunden aldrig kunde fylla hvad han omedvetet kände sig sakna.

Att höra honom beskriva om Dresdens målningsskatter, Cölner dömen, eller Florenz konstskatter och det gamla Romas mäktiga storhet, var som att höra en härlig musik, än gripande storslagen, än mildt till hjertat talande, han hade språket i sin makt och pennan doppad i rika färger. Ofta skref han äfven till föräldrarna, men ack hvilka korta och innehållslösa bref, tänkte Anna, blott torra fakta om hans reseplaner, om åtskilliga fabriker han sett och de handelsfirmor han besökt.

Men fadren och modren funno det alldeles i sin ordning att han så skref; de begärde aldrig att få veta något mer, om sonen mådde väl och resan gått

bra, voro de fullt belättna. Kanske puttrade herr Montell tyst öfver de summor John ödde bort, dervid teg dock fru Lina stilla, hon hade den vanan att aldrig motsäga sin man och därför förekommo icke någonsin i deras äktenskap en ordstrid angående olika åsigter, men det hörde icke till exemplen att icke allt gick efter hennes önskan och det hände aldrig att icke hennes vilja blef genomförd. Hon var en så ovanlig och utmärkt hustru påstodo alla, rådmanskan Hellsberg brukade dervid leende tillägga: — Och en mycket klok och skarpsinnig qvinna. —

Anna hade stundom läst något af sina bref för modren, men när hon kallade Johns beskrifning om Rafaels madonna „ett afgudiskt tal“ och hans förtjusning öfver det gamla Heidelberg „struntprat“, fann hon att hon skulle hafva största glädjen af broderns meddelanden, om hon behöll dem för sig sjelf, eller talade om dem, med sina vänner på Sjövik.

En annan orsak till glädje för Anna utgjordes af söndagsskolan; hvarje söndags eftermiddag skyndade hon med lätta steg till skolsalen, för att taga hand om sin lilla, kära klass som hon redan älskade med ett ungt hjertas fulla hängifvenhet.

— Pastorn brukade alltid infinna sig och öppna undervisningen med en enkel bön, som han i Annas tanke gjorde mycket bra. Han talade så vänligt med de små och tycktes förstå dem så väl och der han stod omgifven af de lyssnande barnen, med sitt fina bleka ansigte, strålande af hjertligt tillmötesgående, fann hon att hon bättre än någonsin förut, lärde sig att uppfatta och värdera hans karakter, en sammanfattning af på engång djupt allvar och ensidig reli-

giös uppfattning, varm hänförelse och outtröttligt nit för hvad som från hans synpunkt var rätt och sannt. Då han hade aftonsångsgudstjensten, infann han sig i söndagsskolan blott vid slutbönen och sedan samlade han de små omkring sig och lät dem sjunga någon liten andlig sång, såsom „Herre se en liten skara, Dig till ära sjunga vill“, eller „Jag älskar söndagsskolan“.

De späda rösterna klingade så rörande tyckte Anna, hon kände ofta huru tårarne stego henne i ögonen dervid. Sedan följde pastorn henne vanligen hem och blef bjuden på the, en bjudning som han synbarligen gerna antog, när den kom från Annas läppar. De brukade under sina promenader samtala om skolan och eleverna, stundom begärde hon ett råd eller berättade hon något litet drag af de små, som särskildt gladt henne. Sålunda uppstod det ett vänligt och förtroligt umgänge mellan dem, utan att Anna hade någon aning om den betydelse så många andra och ej minst den unge presten sjelf, gaf åt denna samvaro, eller med hvilken varm oro modren hvarje söndagsafton betraktade det unga paret.

Sorgfälligt undvek hon att tala med honom i andliga ämnen, det skulle ju ej tjenat till något tyckte hon, då de hyste så vidt skilda åsigter, hon tänkte i det hela ej mycket på sådana frågor denna sommar. Visserligen bad hon morgon och qväll sin bön, gick i kyrkan och kände äfven sitt hjerta genomilas af en viss tacksamhetskänsla, när hon särskildt greps af skönheten eller storheten hos Guds värk i naturen, men för öfrigt låg hennes själ som i en dvala, ur hvilken hon nästan fruktade att vakna.

Höstsommaren detta år var ovanligt kvalmig och de visa i landena spådde, att den ohelsosamma luften skulle föranleda någon farsots utbrytande.

En söndag kom Anna något sent, helt andtruten till skolan, pastorn stod redan i kathedern och såg betryckt ut tyckte hon; hon hann blott före bönen nicka åt sina små elever, men under sången räknade hon tyst sin lilla hjord, för att se om någon uteblifvit, en enda, hennes favorit och namne, den lilla blonda Anna Sormunen saknades. Hon stod just i begrepp att fråga någon efter flickan, då hon märkte att äfven fadren, den puckelryggige skomakarn, var borta. Sången slutade emellertid och då yttrade pastorn plötsligt enkelt och sorgset: — För er alla små barn här i skolan, vill jag omtala att Herren Jesus i dag på morgonen bortkallat en kär kamrat, lilla Anna Sormunen. Hon följde så gerna Herrens bud, ty hon visste att det var den gode Herden som kallade sitt lilla lam, att för evigt hvila vid Hans hjerta. Låtom oss bedja vår dyre Frälsare, att Han en dag förenar oss alla med henne, i sin ljusa härliga himmel. —

En liten stunds tystnad följde på dessa ord, flere af barnen snyftade sakta och Anna kände sig djupt gripen; hon hade under veckan icke sett till någon af Sormunens och nu med ens detta oväntade dödsbud! Hennes hjerta sammanpressades af smärta, då hon tänkte på den lilla ljuslockiga flickan, som alltid så tillitsfullt brukade se upp till henne med de oskyldiga barnaögonen och städse gaf så kloka, förståndiga svar. Hon ville gerna hafva frågat pastorn närmare om dödsfallet, men var tvungen att

samla sin lilla klass omkring sig, medan pastorn öfvertog Sormunens elever.

Då läsningen var slutad och de som vanligt följdes åt ut på gatan, började hon emellertid genast tala härom.

Den lilla hade varit sjuk blott några få dagar — berättade han, läkarn hade varit hos henne och han pastorn äfven. Hon hade längtat att gå till Jesus och varit mycket tålig under sina svåra plågor.

— Ack jag måste gå och helsa på de sörjande föräldrarne — sade Anna ifrigt.

— Nej fröken Anna det får ni ej. —

Hon såg förvånad upp, vid hans bestämda ton:

— Hvarför skulle jag ej kunna gå dit — upprepade hon — jag vet att de helt säkert blifva glada att se mig. —

— Det betviflar jag ej men fröken får i intet fall gå, — lilla Anna dog i elakartad difteri och två af hennes syskon ligga fortfarande i samma sjukdom. —

— Så sorgligt för det stackars folket, då är det ju ännu större skäl att besöka dem. —

— Fröken glömmer att denna hemska sjukdom är smittosam! —

— Ack jag är inte det minsta rädd — utropade hon. —

— Men jag — är det för er — stammade han med halfqväfd röst, — vi skola gå och fråga er mor om hon inte delar min tanke. —

— Nåh efter ni nödvändigt så vill svarade Anna helt häpen öfver att han tog saken så allvarsamt — för resten har mamma aldrig fruktat någon smitta för oss. —

Fru Montell tog emot dem och så fort hon hört hvarom frågan rörde sig, öfvergick hon genast — till Annas förundran — på pastorns sida.

Naturligtvis var det bäst att Anna inte gick till Sormunens, hon var tacksam för pastorns omtänksamhet.

— Men mamma du har ju aldrig förr varit rädd — började Anna.

— Försigtighet skadar icke — sade fru Lina lugnt — det är ej heller misshagligt för Gud att skydda sin helsa, särskildt på andras vänliga förböner, jag skall gå till Sormunens i ditt ställe min flicka. —

— Du mamma, men då kastar du ju dig i samma fara? —

— Det vet jag ej, personer af min ålder äro minst mottagliga för smittan och jag har dessutom aldrig haft anlag för halssjukdomar, då du deremot i din barndom höll på att dö i strypsjuka.

— Och fröken Anna reser på par veckor ut till Sjövik — sade pastorn lågt, med blicken riktad på fru Montell.

— Ja det blir det bästa, Hellsbergs kusk, åkte just här förbi med gamla Bina, vi skola ropa in honom när han återvänder, så kan du få följa med dit, redan i qväll. —

— Jag tycker alls inte om att behandlas som en kolly — sade Anna förtretad.

— Kära barn, du måste lära dig att förstå att det är af välmening, — menade modren.

— Jag ber käraste fröken Anna, var icke ledsen — bönföll pastorn som såg högst olycklig ut,

men den unga flickan var alltför förstämnd att fästa sig dervid och gick utan att säga farväl, in i salongen. Fru Montell uppehöll emellertid sin gäst en god stund, och det hände sig att han gick bort, vida gladare än han kommit och att fru Linas vackra ögon strålade af en inre glädje, när hon ömt kysste dottren till afsked.

* * *

— Lina Montell är en krona — sade gufar några dagar senare vid middagen, — jag träffade doktor Wester i dag i staden och han sade mig att om det i hvarje samhälle funnos helst några qvinnor af hennes sort, skulle det vara mycket bättre ställt, här i världen. —

Rådmanskan nickade bifallande.

— Jag antager att doktorn syftade på mammas besök hos Sormunens — sade Anna.

— Rätt gissadt barn, hon går der flere gånger i dygnet, ty den klena modren är alldeles förbi af ängslan och trötthet, och för att smittan ej skall sprida sig, ifall någon grannhustru erbjöde sig att hjälpa till i huset, vårdar din mor så godt som ensam, de sjuka barnen. Sådant är ädelt, sådant är storslaget! —

— Ack ja, så handlar mamma alltid — svarade Anna med dotterlig stolthet — minns du gudmor huru hon för några år sedan vårdade den der stackars karlen med de förfärliga smittkopporna, som alla skydde och som sedan dog i vår gård! —

— Jo jag erinrar mig det mycket väl och äfven att doktor Wester då var alldeles förtjust i den nog-

granhet hvarmed hon iakttog alla desinficeringsåtgärder. Det uppstod icke heller något annat fall af koppor här i staden.

— Nej, men den tiden var mamma inte heller det minsta rädd för att föra smittan till oss — sade Anna, — jag kan ej förstå hennes försigtighet nu; blott pastor Törne sade ett ord derom, genast var hon böjd för att skicka bort mig. —

— Jag tror ändå att jag förstår henne — sade rådmanskan med ett eget leende.

— Hade du då så mycket emot att blifva förvisad till Sjövik på en tid? — frågade gufar skämtande.

— Nej visst icke, men det kändes som en slags feghet att resa bort från en möjlig fara, jag skulle ej vilja vara en soldat som svek sin post. —

— Man vet inte alls om Gud bestämdt den posten för dig att vårda Sormunens barn, kära gud-dotter, jag vet att du gerna velat det, men ibland går man sina egna vägar, då man tror sig gå Guds, — sade rådmanskan mildt.

— Jag måste väl taga det så — menade Anna med en liten suck.

— Gå nu och ro drag med gufar, — uppmanade rådmanskan — sedan behöfver jag dina flinka fingrar vid ärtsprutningen, inte skall du sakna arbete här i huset heller. —

Augusti qvällarne voro mycket vackra och ljumma, och det bedårande månskenet gjorde dem än mera förtjusande, tyckte Anna, hon företog långa promenader och njöt af landet i fulla drag.

En eftermiddag då familjen just slagit sig ned

kring kaffebordet på den treffiga verandan, anlände pastor Törne, till Annas stora förundran på besök.

— Jag har inte på tre hela dagar varit hos Sormunens och borde därför omöjligt kunna medföra någon smitta — sade han så fort han helsat och såg på Anna.

— Åh vi äro mycket modiga härute — menade gufar — sitt ned nu bara och smaka på kaffet som lilla guddotter högst egenhändigt kokat. —

Pastorn såg åter på den unga flickan som omedvetet rodnade, för den djupa outgrundliga blicken i hans mörka ögon. Hon var oändligt behaglig der hon stod och skötte serveringen, i sin ljusa sommarklädning med några svarta penséer instuckna vid bältet. Pastorn tyckte att hon aldrig varit älskligare, ja att dessa klarblå ögon, denna rena panna och friska röda mun, voro det skönaste han sett i något kvinligt anlete.

De sutto länge gemensamt språkande på verandan, sedan blef rådmanskan utkallad af sin gamla Wappu, för någon viktig hushållsangelägenhet och gufar föreslog Anna att gå och visa pastorn trädgården. Han hade sjelf varit så mycket i rörelse den dagen, att den sjuka foten „min despot“, som han sade, befallde honom att nu hålla sig stilla.

Anna gick och tog sin hatt från tamburen, men hon satte den icke på sig, utan svängde den i handen, medan hon vid gästens sida långsamt vandrade utför sandgången och då och då gjorde honom uppmärksam på, än en dubbel nejlika, än en fjäderlik aster, eller majestetisk georgin.

Ack hvad han önskade att hon icke skulle sätta

den bredskyggiga hatten på sig och sålunda bortskymma det ansigte han aldrig tröttnade att betrakta, detta ansigte som dag för dag blifvit hans hjerta allt dyrbarare.

Utanför staketet låg en liten skogshage utmed sjöstranden och när de gått genom trädgården, öppnade Anna grinden och började gå vidare, den lilla stigen genom dungen ned till stranden, der hon så ofta brukade vandra och lyssna till vågornas hemlighetsfulla musik. Hon gick der så lugn och aningslös om de stormande känslor som brusade inom det hjerta, hvilket klappade så nära henne. Den unge presten hade haft en särskild afsigt för sitt besök i dag, han hade beslutit att tala med Anna, att riktigt öppna sitt hjerta för henne. Det var så tyst rundt omkring dem i den lilla skogsdungen, nu, just nu, var ett lämpligt ögonblick för honom att utföra sin föresats tänkte han, ty de voro här alldeles allena och endast vinden som sakta drog genom trädens kronor, kunde lyssna på hvad som sades. Ja han ville, han måste tala, varma, milda, och innerliga ord strömmade öfver läpparna, hans ögon strålade, hans kinder brunno, och rösten ljöd i underbart veka tonfall.

Anna lyssnade som i en dröm, hon förstod ej hvad han yttrade. Han älskade henne, han bad henne blifva sin hustru, hon försökte fatta dessa ords betydelse och vaknade med ens upp till en obehaglig verklighet.

I sin öfversvallande känsla, hade han tryckt hennes hand intill sig, nu drog hon den undan och skakade afvärjande sitt hufvud.

— Hvad betyder detta fröken Anna? frågade

han ångestfullt — hvad skall jag tro, hvad får jag hoppas? —

— Jag blef alldeles öfverraskad — stammade den unga flickan — jag har inte haft en aning om att ni hyste dessa känslor för mig! —

— Inte ens då jag ej förmådde dölja min fruktan för att ni kunde sjukna käraste Anna? —

Hon skakade nekande på hufvudet: — Icke ens då. —

— Jag har älskat er sedan månader tillbaka upprepade han sakta — det har varit min ljufva dröm att ni Anna, skulle dela min framtid, mina tankar, planer och förhoppningar. — Han såg på henne med utsäglich ömhet och Anna — hon stod der som bedöfvad och fingrade nervöst på några blommor dem hon plockat vid vägen.

— Ack — utbrast hon slutligen — vi äro ju så olika, har ni någonsin haft något godt af mitt sällskap pastor Törne? —

— Jag har varit lycklig blott af att veta mig vara i er närhet, — svarade han.

Den låga vibrerande klangen i rösten sade tydligare än ord huru djupt, huru varmt hon var älskad, men denna kärlek väckte intet gensvar i hennes hjerta, hon kände sig tvärtom så besynnerligt stel och kall gentemot den upprörde unge mannen, men hans allvar uppförde henne att genast och fullt tydligt låta honom förstå det svar — det enda hon hade att gifva honom.

— Låtom oss sätta oss här — sade hon och slog sig ned på en af de stora stenarna vid strand-

bredden, jag tror att jag borde tala uppriktigt med er, lofva blott att med tålmod lyssna. —

— Det lofvar jag — svarade han allvarligt men han såg ej mera glad och hoppfull ut, snarare låg der öfver hans ansigte en skugga, det fördystrande återskenet från det kyliga uttrycket i Annas blick.

Hon började med att berätta honom om sin barndom, i några korta drag målade hon tydligt för hans inre öga, den lilla tystlåtna inåtvända flickan, som gick och lyssnade till hemlighetsfulla melodier, medan fantasin färgade åt henne en sagoverld af underbar prakt, midt i det nyktra hvardagslif som omgaf henne. Ingen i hemmet förstod barnet och hon kunde därför icke heller åt någon anförtro sina barnsliga drömmar, hon älskade ömt sina föräldrar och ville ej misshaga dem, därför lät hon sig också småningom helt passivt dragas med i den andliga riktning hennes släkt tillhörde.

— Jag var inte öfvertygad ser ni — sade hon — jag bara följde med för att ej göra dem bedröfvade och jag gör så ännu, men deras öfvertygelse är inte min, jag tillhör våra trosfränder endast till skenet. Jag är en stackars rotlös skugga och mycket, mycket olycklig! Ack, ingen kan fatta tror jag, huru jag lidit af det tvång man pålagt min själ. Jag leddes vid de alltid återkommande sammankomsterna, så att sjelfva Guds ords betraktande blef mig likgiltigt och vid de upprepade omvändelsehistorierna, detta andliga svammel hvarmed samtalen voro uppfyllda. Att uppenbara det som skett mellan själen och Gud i ens allra innersta, att dissekera de andliga erfarenheterna i deras minsta enskildheter, föreföll mig obeskrifligen

pinsamt; det var som att se en grof hand vårdslöst sönderplocka blad, af en skär ljufligt doftande blomma. Jag tyckte att den lära man bjöd mig var en lösaktig spis, jag kunde ej emottaga den, och likväl greps jag af en gränslös själsångest hvar gång jag tänkte på, att min älskade mor och många andra goda, redbara människor, på denna väg funnit frid och lycka. Jag har känt mig djupt förkrossad, jag är så i denna stund! —

— Älskade Anna, kanske förunnar Gud mig att trösta dig — sade den unge presten vekt.

— Nej nej — svarade hon vemodigt — jag hoppades visserligen först att komma till någon visshet genom er, men det lyckades mig ej. Ni kallar ju blott syndare, som känna sina synders tyngd — jag är ofta alldeles känslolös, ni säger „tro blott och — jag kan ej tro“. Det är längesedan edra ord lemnat mig fullkomligt hopplös, för mig är er predikan en lära, som förklingar inom bönesalens väggar, men som icke träder renande och stärkande ut i lifvets id; det finnes själar som midt i honungssötman, hålla på att förgås af brist på salt och jag — jag är en af dem. —

Hon gömde hufvudet i sina händer och hela den smärta gestalten, skälfde af rörelse.

Pastorn var mycket blek, han satt alldeles orörlig och betraktade oafbrutet den upprörda unga flickan och medan han så satt och vågornas sorl ljöd tätt vid hans fötter, tyckte han att en bred klyfta plötsligen öppnade sig mellan honom och hans kärlek, hans drömda lycka och ljufva förhoppningar.

Anna såg upp och strök med handen öfver pannan, hon hade ej gråtit, men hennes ögon hade ett

gripande smärftfullt uttryck: — Jag har velat säga er allt detta pastor Törne — sade hon sakta — för att låta er se huru långt vi i sjelfva verket äro från hvarandra och utan full öfverensstämmelse i lifvets djupaste frågor, ingen verklig lycka — icke sannt? —

Han böjde blott sitt hufvud till svar, men intet ord kom öfver hans bleka läppar.

— Jag tackar er hjertligt för det förtroende ni visat mig — tillade hon — både såsom prest och menniska aktar jag er högt, det enda jag ännu skulle vilja säga till er pastor Törne i den förra egenskapen är detta — handla mera och tala mindre! Jag vet att jag sårat er djupt, jag har ej kunnat handla annorlunda, om jag ville vara ärlig mot både er och mig sjelf. Kan ni förlåta mig? —

— Förlåta er att ni ej kan älska mig det vore ju en orimlighet — svarade han vemodigt. —

— Ja men äfven de bittra ord jag uttalat, jag har så länge gått och burit på dem? Han tryckte vänligt hennes hand: — Det låg mycken sanning i dem — sade han allvarligt och en ärligt menad sanning måste vår egenkärlek lära sig att smälta. —

Det såg ut som om han ämnat gå utan afsked, men plötsligt vände han sig åter till henne och en vacker strålgans tändes i hans djupa mörka ögon: — Man kan icke tro för en annan — sade han lågt — men man kan bedja att denna andra måtte komma till tron. Frälsaren som läser i hvarje hjerta, hör äfven dess dolda suckan, „den törstande hjortens rop efter det friska vattnet“ och ännu har ingen som trängtat efter Honom blifvit lemnad utan hjelp. Gud släpper er inte, Han håller er så fast med sin starka

hand och när Hans stund är slagen, skall det fulla ljuset lysa in i ert hjerta. Gud välsigne er Anna! —

* * *

Det var sent när pastor Törne återvände till sin bostad, han hade gått hela vägen hem från Sjövik och ännu dertill tagit en omväg, emedan rörelsen verkade lugnande på hans upprörda känslor.

Han bodde vid en liten stillsam gata hos gamla mamsell Rask, som kämpat så ifrigt mot fröken reformen, att hon fått behålla sin gamla titel. Gumman hade en egen liten gård, snygg och vårdad utom och innan och en anspråkslös årlig ränta, som hon ökade genom att hyra ut två små rum, helst åt prester ty prester och predikanter voro mamsell Gustafva Rasks svaga sida och med sin äkta humoristiska natur, skämtade hon alltid smått öfver sin förkärlek för den sortens folk. Hon var den treffligaste qvinna i världen, med ett rundt öppet frimodigt ansigte och kloka vänliga ögon, samt det mest goda och moderliga väsende.

Pastor Törne hade ej kunnat önska sig en lämpligare bostad, än i det välkända prestqvarteret och den gladlynta värdinnan var nu såsom vanligt böjd att lofprisa „sin pastor“. Då han denna qväll hemkom, stod hon välkomnande på trappan, men det goda leendet dog på hennes läppar, när hon varseblef hans sorgsna ansigte.

— Hvad är det nu åt min pastor — undslapp det henne helt ofrivilligt. —

Han smålog vänligt mot henne: — Kära mamsell Gustafva — sade han med sin låga välljudande röst — solen kan inte alltid skina, stundom låter Gud

den gömma sig i moln, men Hans nådessol går dock aldrig ned. —

— Nej nej — svarade hon hjertligt — den skinner oftast klarast i det jordiska mörkret, det har jag pröfvat på. —

Han tryckte tacksamt hennes hand, det varma deltagandet gjorde honom godt, men då hon ifrigt uppmanade honom „att stiga in i salen och spisa qvällsvard betackade han sig vänligt och bestämdt: — I morgon kära mamsell Rask är ju också en dag. — Jag måste säga att morgondagen plär vara en skälm — menade den gamla leende — för min rara ägg-röra blir den det i alla fall! —

Pastorn smålog. Godnatt kära vän! — God natt godnatt! —

Han drog sig tillbaka till de små gafvelrummen han bebodde; de voro låga i tak och försedda med hvitlimmade tegelkakelugnar; möblerna härstammade från mamsell Rasks föräldrar och gardinerna voro hemväfda. Sofrummets fönster vette åt den tysta gatan och dess utsigt begränsades af ett gammalt gulmåladt plank hvaröfver hängde de lummiga grenarna i snörmakar Paulsons trädgård. Det var således inte för att se ut, som pastorn nu satte sig ned vid detta fönster, utan därför att han hade sitt skrifbord der och var van att arbeta och tänka på denna plats.

Han tände icke något ljus, men genom det oöbetäckta fönstret strömmade månskenet i en samlad flod in öfver hans nedlutade hufvud, det gjöt sig i glänsande vågor öfver det slitna men välskurade golvet och de små lithografierna ur bibliska historien på väggarne, men pastorns blick uppfattade intet deraf,

den var vänd inåt och han satt där orörlig, fördjupad i det haf af tankar, som denna dags händelser upprört.

Huru mycket hade icke inträffat, hårda tunga slag som likasom böjt honom ned mot jorden. Hans sköna dröm om jordisk lycka låg krossad och sönderbruten, hjertat sved af det blödande såret, och dock var det icke allt; de ord Anna uttalat, hade genomborrat honom som glödande pilar dem han ej förmådde utrycka. Han tänkte på hela sitt förflutna lif, en fattig gosses oaflåtna kamp för att steg för steg komma fram och sedan den allvarliga strid han genomgått vid ungdomens tröskel, då andelivet hos honom kom till genombrott och bestämde äfven hans jordiska kallelse. Ja det hade varit en hård strid, ett slafvande under lagens tunga bojor, som nästan höllo på att förkrossa honom, ja bringa honom ned i förtviflans afgrund. Då just då, kom han genom en kristligt sinnad kamrat, till kunskapen om den fria nåden och bragtes derigenom till ljus, frid och lycka. Var det väl då underligt om han — blefven prest — kände sig drifven att äfven för andra förkunna denna väldiga utsägliga nåd, som utgjorde hans egen fröjd och salighet. Nej han kunde ej annat, han talade derom ur sitt hjertas fullhet, för att frigöra dem hvilka ännu — såsom han sjelf förut — lågo bundna under lagträldomen.

Han tyckte sig alls icke tillhöra något visst parti inom kyrkan, men fann sig snart omedvetet in dragen i en krets af liktänkande. En för detta studiekamrat som slagit om och egnat sig åt juridiken, kallade honom en dag „en väckt prest“ och försäk-

rade att han nu tillhörde ett mäktigt och vidt utbreddt parti. Han förstod det icke då, men sedermera hade han lärt sig inse att det låg mycken sanning i det sista yttrandet, och erfarit att öfveralt hvart han förflyttades, vänligt utsträckta händer mötte för att välkomna honom. Under studietiden hade han ofta lefvat på knapp kost och frusit i tunna kläder, nu mottog han ständigt välmående presenter, ofta utan aning om gifvaren, blott med en antydning att det varit en broder eller snarare syster i trone, som skänkt honom gåfvan.

Af vänner hade han tillrådts att försöka blifva förflyttad till X. och aldrig hade han tydligare känt huru ett osynligt, men oslitligt band, på denna ort omslöt skaran af liktänkande, som nu hos honom sökte sin andliga medelpunkt. Hos alla dessa rönste han det varmaste bemötande — utom dem kände han knappt många andra — det var aldrig något slut på vänskapsbevis af tusen slag och han hade funnit sig väl dervid, känt sig så trygg och lycklig.

Var det verkligen allt godt, var det såsom det borde vara, detta att han nu likasom slagit sig till ro? „Handla mera och tala mindre“, dessa Annas ord, gåfvo honom ingen frid, han vred sig oroligt dervid. Kanske var det så, att hans verkande mest bestått i ord, han talade så gerna om det som rörde sig i hjertat, möjligen hade han gjort sig sjelf fattigare derigenom, utan att andra blifvit rikare. Man kunde äfven utarma sitt andliga lif sålunda, det låg en fara deri. Kanske hade han äfven för mycket litat på dessa goda vänner och ej rådfrågat sitt eget omdöme, eller brytt sig om att se med egna ögon;

dem de ogillade hade han äfven ansett sig böra hysa misstro till och känt sig likgiltigare för, än mot dem, hvilkas åsigter han delade. Tänk om han omedvetet höll på att insnärjas i sjelfbedrägeriets nät, om han var i fara att slumra i säkerhetens sömn, den snara han framför alla andra fruktade.

— O Gud, min Gud — ljöd det öfver hans hårdt sammanpressade läppar — Du känner mig, Du vet mina innersta afsigter, min längtan att alltid och i allting, fullgöra Din vilja, om jag ovetande försjunkit i maklighet och andlig lättja, om det menkliga fått insteg hos mig framför Dig, så förbarma Dig öfver mig och tillgif min skuld. Hjelp Du dem, som jag kanske i min ofullkomlighet och stora brist, icke lyckats vinna för Dig och välsigna mitt svaga arbete så att Din ära och härlighet må prisad varda genom allting. „Gif hvad Du vill, gif fröjd, gif smärta, gif mig min krona blott till sist“. —

Det var så ljudlöst stilla i det lilla huset och ute på den tysta gatan och intet menkligt väsende förnam den bönekamp som denna härliga Augusti natt utkämpades af den ensamme mannen inför Guds ansigte, men när sömnen några timmar senare sänkte sig ned till hans bädd, låg ett uttryck af på engång djupt och upphöjdt lugn, utbredt öfver det bleka ansigtet. Det var icke det oskuldsfulla lugnet hos ett sofvande barn, nej det var lugnet hos en man som kämpat och — vunnit seger. Du Guds stridsman: — Var trofast intill döden så skall Han gifva dig lifvets krona. —

*

*

*

Då Anna den följande veckan återvände hem, förstod hon mera genom blickar än ord, att modren vetat af pastorns anbud till henne och äfven att hon nu kände och ogillade det svar dottren gifvit honom.

— Ack mamma, jag kunde ej handla annorlunda — utropade den unga flickan och kastade sig i sin mors armar — jag vet att det var emot din önskan, men pastor Törne är för god och mente för allvarligt, för att jag skulle kunnat vara annat än fullt uppriktig mot honom — jag måste säga nej! —

— Jag erkänner fritt att det varit dina föräldrars käraste önskan att se dig förenad med denna man — svarade modren afmätt — jag hade alltid tänkt mig min enda dotter såsom prestfru; ser du en mor har stundom några älsklingsplaner för sina barn och det kostar på att få se dem besvikna. —

— Hvarje ditt ord faller som glödande kol på mitt hjerta — snyftade den stackars Anna — du har alltid varit en så öm mor och nu lönar jag dig så illa. —

— Nej barn så får du inte tala — sade fru Lina mildare — en mors kärlek väntar sig ingen belöning, men kanske du icke nog allvarligt pröfvat ditt hjerta? —

— Jag älskar honom inte — svarade Anna medan en djup rodnad färgade hennes kinder och hals och hon gömde skyggt sitt hufvud vid modrens bröst. —

Nåh så tala vi inte mera härom — sade fru Montell med sin vanliga lugna röst, — lofva blott att du alltid visar dig vänlig mot pastor Törne, han bör ej för din skull behöfva undvika vårt hus. —

— Det lofvar jag dig mamma! —

Godt, men gråt nu inte längre min flicka, det är onödig känslsamhet — hon kysste henne hjertligt och dermed var saken nedlagd.

Anna visste nu att hennes mor aldrig mer skulle tala derom, det låg ej i hennes karakter att ständigt återkomma till samma ämne, genom diverse mer eller mindre sårande häntydningar; men medvetandet att hon för första gången öppet handlat i strid mot föräldrarnas vilja, låg och tyngde på hennes känsliga sinne. För öfrigt hade hon nog att bära upp små sidohugg bland deras umgängsvänner, alla tycktes märkvärdigt nog hafva reda på hennes hemlighet och det fastän hon aldrig kunde förstå huru den trängt ut till dem.

Med sin kära gudmor talade Anna naturligtvis helt förtroligt och blef förundrad öfver att rådman-skan länge hyst en aning om pastors afsigter, samt äfven gissat anledningen till hans minnesvärda besök på Sjövik. Gerna skulle den goda frun äfven sett Anna förenad med den unge presten, för hvilken hon alltid hyst så mycken sympathi; hon hade också stundom hoppats att de två ömsesidigt skulle kunna utöfva ett välgörande inflytande på hvarandra; men när nu detta hopp tycktes gå om intet, tänkte hon i stillhet att Gud har många medel och vägar att verka på människors hjertan och då kunde Han väl ännu, göra hennes älskade guddotter lycklig, både i andligt och timligt hänseende. Pastor Törne fann emellertid sig sjelf omedvetet, en egen vrå i hennes moderliga hjerta.

Under den följande tiden återsågo de två unga

mången gång hvarandra, dels i kyrkan dels i söndagsskolan, den pastorn numera för hopade göromål, öfverlemnat åt barnaläraren Johansson, samt särskildt uppe hos gamla fru Ringvall, dit han blifvit kallad för att meddela den trötta pilgrimen jemte hennes barn och barnabarn Herrans nattvard, såsom resekost på den långa färd, den gamla kort derefter anträdde.

Alltid visade sig den unge presten vänlig och uppmärksam mot Anna, men han sökte som naturligt var, icke mer hennes sällskap.

En stor glädje erfor den unga flickan under hösten, genom sin brors hemkomst. Han hade skrivit till sin far och bedt om att få dröja ute, året fullt, men fått ett bestämdt afslag, förenadt med en allvarlig uppmaning att komma hem och inte skolka bort en dyrbar tid längre.

Sälunda kom det sig att unge herr John en vacker dag uppenbarade sig i X. modern „utländsk“ sade människorna, glad och upplifvad och vackrare än någonsin tyckte modren; hon kunde ej låta bli att med stolthet betrakta hans ståtliga gestalt och det fritt burna hufvudet, som satt så käckt på hans breda kraftfulla skuldror. Han hade ingenting af fadren, det var hennes allt igenom.

Anna var så lycklig, hon kunde i timtal sitta och höra brodern berätta om sin resa och kände sig hjertligt belåten, då han tillhviskade henne att ingen förstod honom så bra som „hans lilla söta syster“. De promenerade mycket tillsammans och gjorde upp planer att John skulle skriva ned en reseskildring med stöd af de långa bref han sändt till Anna, det

gjorde henne glädje att brodern så helt och hållet tycktes vilja bryta med alla gamla vanor och blifva en stadgad man. Fadren såg i andanom Montell junior, intaga hans plats såsom chef för den ansedda firman och fru Lina kastade granskande blickar på stadsens döttrar, för att utse åt honom en värdig maka.

Anna tänkte icke så långt, hon var glad i det närvarande ögonblicket, men därför ville hon nog allt som tiden gled framåt, äfven hoppas det bästa och hade svårt att få blicken upp, för skuggan af ett moln, som tyst och hotfullt, uppsteg på broderns panna. En skymningsstund då de som vanligt trots ett kallt duggregn, togo sig en grundlig promenad, brast slutligen Johns, äfven med hänsyn till henne, visade förbehållsamhet. Han klagade bittert öfver att fadren nekat honom att stanna längre ute och öfver sitt lefnadsöde i allmänhet; sade att de trånga småstadsförhållandena tryckte honom alldeles outhärdligt efter den frihet han fått smaka der borta, med ett ord bedröfvade hennes hjerta djupt, genom att bekänna att den framtida verksamhet man så godt som påtrugat honom, nu gjorde sig omöjlig, ja att den reste sig för honom som en skräckbild.

— Du skall få se Anna — yttrade han — att jag antingen blir galen, eller slutar i en rännsten. Anna uppmanade honom att tala uppriktigt med fadren, ehuru hon sjelf tviflade på att det skulle leda till något resultat.

— Och hvad sedan då? — frågade John bittert — om äfven pappa gäfvade mig frihet att byta om yrke, hvad skulle jag egna mig åt, jag är ju uppfostrad till kontorsstolen. —

Hans missmod förskräckte henne, hon försökte på allt sätt trösta honom, talade om föräldrarnas stora kärlek till sina barn och huru de fästat stora förhoppningar vid sonen. Äfven om arbetet på kontoret ej var honom angenämt, hade han ju mycket att lefva för, i pligtuppfyllelse gentemot föräldrarne; men hennes ord tycktes halka förbi honom och som Anna af gammalt visste, att moralpredikningar vanligen blott tjente till att göra honom trotsig eller ironisk, afhöll hon sig noga från allt som kunde vända hans förtroende från henne. Det var ju i alla fall godt att han ville tala med någon, om sina bekymmer.

Denna sorg för brodern och hennes egen långvariga själstrid, tärde slutligen på hennes helsa, så att rådmanskan med oro talade om hennes bleka kinder, men Anna vågade blott häntyda på sin brors missmod, ty han var i yttersta grad ömtålig och fördrog ej att man som han uttryckte sig, „karfvade om hans tycken och tankar“; således måste hon ensam bära sin börda, då icke heller modren upptäckte Johns sinnesstämning. Såväl hon som fadren voro nöjda öfver att han undvek de muntra kamratlagen från fordom och fann sin enda förströelse uti att gå på jagt i stadens omnejd, med Sormunens älste gosse såsom „vapendragare,“ som han sade.

Anna hade en bedröflig jul, man åt och drack visserligen som vanligt hos fränder och vänner och firade julfester i söndagsskolan och missionsföreningen, men det var hjertängsligt att komma hem och mötas af Johns dystra blick, der han satt ensam, lutad öfver någon bok eller tidning och såg ut som svärmodet personifieradt. Han hade också blifvit så

förskräckligt retlig och snarsticken, att det var svårt att umgås med honom; par tre gånger hade det kommit till små sammandrabbningar mellan honom och fadren och Anna insåg att han äfven måste vara kroppsligt sjuk, kanske lidande af någon nervös åkomma. Hon skulle velat rådfråga husets gode vän doktor Wester, men fru Lina med sina nerver af jern, kunde alls inte begripa det, hon tyckte blott att John lärt sig dåliga seder utomlands; man borde tygla sitt onda lynne och öfva sig i sjelfbeherskning och så vidare. Det var åter det, att hon trots sin på djupet så varma kärlek till sina barn, icke kunde förstå dem.

* * *

— Hvad John dröjer länge borta den här gången — sade Anna en morgon på nyåret och gick och ställde sig vid fönstret, för att oroligt blicka nedåt storgatan — det är nu på andra dygnet sedan han begaf sig af och han har inte tagit Kalle Sormunen med sig, jag mötte honom i går. —

— John har väl sökt sig qvarter i någon bondgård som han ju förr brukat — svarade fru Lina lugnt — kanske han haft god jagtlycka. Kommer du med till fru Blomgren på förmiddagen? —

— Jag skulle hafva noter att afskrifva för söndagsskolan, mamma vet ju att läraren och jag börjat öfva barnen i sång? —

— Näh då stannar du hemma, om John kommer så har köksan en liten varm frukost i ordning åt honom, jag har gett mina ordres. —

Anna följde modren i tamburen, men återvände sedan, säkert för femte gången till fönstret; hon kände

en så oförklarlig oro för brodern, som hon icke med några förnuftsskäl förmådde betvinga och under natten hade hon drömt ångestfulla drömmar; aldrig hade han varit så länge borta på någon jagtfärd.

Hon försökte gripa sig an med arbetet, men det ville icke gå, sedan öfvade hon en psalm vid orgeln, slutet blef dock alltid att hon vände tillbaka till fönstret. Sålunda kom det sig att hon var den första som såg en enkel bondsläda öfverbredd med en färskinnsfäll, köras in på gården. Som en vind var hon ute i tamburen och nedför trappan och aningsfull, men utan att betänka sig, skyndade hon fram till slädan, just som skjutskarlen stannade hästen. Det var som hennes fruktan förutsett, att en olyckshändelse hade inträffat och under fällen låg hennes broder John, till det yttre liflös med ombundet hufvud. —

— Är han död? — frågade hon och vände sig mekaniskt till skjutsbonden.

— Nej inte som jag sku' tro, nog lefd han i morgse än, då vi hitta'n i vår skog nedanom trollberget med bössan bredve sej. Jag tänker mest han är svimnad unge herrn. —

Anna mera flög än sprang för att kalla på tjenstefolket och få den sårade inburen, sedan sände hon genast bud efter modren. Fru Montell hade redan begifvit sig på hemvägen och stod inom kort bland den lilla skara, som församlat sig kring soffan i matsalen, der husets unge son blifvit nedlagd.

— Ack mamma, Gud ske lof att du kom så fort! — utropade Anna.

Modren kastade den dyrbara pelskappan ifrån sig

och böjde knä invid sin son, samt drog hans orörliga hufvud tätt intill sig. Den lilla rörelsen lossnade det provisionella förbandet och några droppar mörk, tjocknad blod, välldes fram ur ett litet sår i bakhufvudet och föllo ned på fru Linas fina spetsgarnering.

Fort efter doktor Wester — hviskade hon och tryckte fast sitt finger mot såret, denna smärtande beröring i förening med kallt vatten som Anna använde, väckte den sårade ur hans medvetlöshet.

Han såg sig förvirradt omkring och sade knappt hörbart: Hvar är jag? —

— Hemma min gosse, var alldeles lugn, du har stött dig en smula, doktor Wester kommer snart och ser om dig. — Hvad hennes röst ljud dämpadt lugn, Anna riktigt beundrade henne, hon förlorade icke ett ögonblick besinningen, utan gaf sina ordres lika samsadt som vanligt.

Snart låg den unge mannen i sin bädd, men när man bar honom till hans rum jemrade han sig högljudt, så att Anna förundrade sig öfver att det till det yttre obetydliga såret, kunde smärta så mycket. Doktor Wester, en gammal erfaren något butter läkare, infann sig ofördröjligen; han undersökte den sårade med största noggranhet och blef dervid allt mera betänklig.

— Det lilla såret i bakhufvudet härleder sig från ett skott! —

Fru Montell nickade, Annas ögon hängde vid läkarens läppar.

— Kulan måste väl uttagas? — frågade modren.

— Hm — eget nog har den tydligen kommit

ut af sig sjelf, här finnes ett litet hål under hårfästet; men kroppen har fått en allvarsam stöt! —

— Karlen som hemtade honom hem, berättade att han tydligen fallit utför ett högt berg — sade Anna med bleka läppar.

— Då är det ju klart, han har gjort ett fall och dervid har bössan brunnit af, när skola vi se ett slut på dessa olycksaliga jagtfärder — mumlade den gamle djurvänlige läkaren.

— Man kan väl befara sårfeber? — frågade modren. —

Doktorn nickade. — Säg mig då blott huru jag bör sköta om honom, jag skall ingenting glömma! —

— Nej det vet jag, ni är en utmärkt sjuksköterska fru Lina, men börja då till först med den unga damen der, som håller på att dåna — tål väl inte att se ett sår, stort som en pennisslant, innan läpparne hvitna, annat gry än i modren. —

Anna hade gripit om en stolskarm och höll sig krampaktigt fast, men det var icke åsynen af det lilla såret som kommit henne att blekna, det var en tanke, en förfärlig fasansfull tanke! Doktorn hade beskrifvit huru skottet vid brodrens fall utför berget brunnit af och sagt „det var ju klart“, hon såg att modren också trodde att det skett af våda — men ack hvad skulle, hvad vågade väl hon tro derom? John hade varit så sjuk, så svårmodig, tänk om han i ett ögonblick af förtviflan — hon förmådde ej tänka den tanken till slut, hennes ögon slöto sig och som i drömmen hörde hon doktorn säga: — Gif henne ett glas vatten, det är så godt som förbi med henne! —

— Nej nej — svarade hon och ryckte upp sig med en kraftansträngning — jag svimnar inte. —

— Nåh så var lilla vännen inte långt derifrån i alla fall — sade den barske gubben vänligt. Anna var hans stora favorit, ända sedan han i hennes barn-dom lyckats rädda henne från strypsjukan.

De följande timmarna voro fulla af ångest och oro; John låg nästan hela tiden som i en dvala, herr Montell vandrade omkring i huset och vred sina händer, medan modren oafbrutet satt hos den sjuke och gaf akt på minsta förändring hos honom. Hon tillät knappast Anna att gifva sig en handräckning vid sjukvården: — Jag är ju så van vid sådant — hette det blott lugnt afvisande och som fadren var oemot-taglig för hvarken tröstegrunder eller deltagande ord, hänvisades den unga flickan helt och hållet till sina egna, fruktansvärda tankar.

Skjutsbonden hade naturligtvis blifvit noga ut-frågad innan han affärdades: —

— Den unge herrn brukade ofta komma till gården och begära en kopp kaffe eller ett glas mjölk när han var ute på sina jagtfärder, — berättade kar-len. Den föregående dagen hade han varit inne mid-dagstiden och tingat sig kvarter till natten, men då han inte om kvällen hördes af, trodde de han sökt sig herberge annorstädes. Om morgonen underst bittida när husbonden med karlarne gingo åt skogen på hygge, hade de hittat honom på snön, rakt under den branta stupan, som folket kallade „trollberget“. Man kunde af spåren i snön tydligt se huru han slin-tat från klippkanten, der var en blank isvall, men det hade fallit litet snö på dagen som sockrat öfver

den; en gammal krokig tall växte i bergsremnan, den hade nog fastnat i ärmen på honom, efter den var uppsliten från armbågen och så hade bössan brunnit af. Då de funno honom, låg han med utbredda armar mot jorden, det var en riktig Guds skickelse att han inte frusit ihjel under natten, men han hade skinnfodrad rock och det hade, eget nog, blidat mot qvällen. —

Detta var ungefär hvad de finga veta om den inträffade olyckshändelsen, men om det förnämsta kunde ju hvarken skjutsbonden eller någon annan människa upplysa dem, tänkte Anna med bäfvande hjerta.

Nästa dag besökte doktorn åter den sjuke och såg lika betänksam ut tyckte Anna; modren oroade sig blott för sårfebern, hon tycktes icke hafva fäst sig vid läkarens antydning om fallet eller stöten, som den unge jägaren mottagit. Anna ensam märkte att det icke var den verkan skottet haft, eller kanske medförde, som oroade doktorn och när han tog afsked smög hon sig efter honom i tamburen.

— Bästa farbror — hviskade hon och lade handen på hans arm. — Näh hvad är det lilla vännen, vill hon hafva recept för nervattacker säj? Den gamles försök till skämt, förstummades dock, när han såg hennes bedjande blick — tala ut barn — uppmanade han.

— Jag skulle så gerna vilja veta — här stannade hon och drog efter andan, men fortsatte sedan beslutsamt — säg mig jag ber, om Johns tillstånd är lifsfarligt?

— Hm hm — ja — jag brukar aldrig förhasta

mig i mina omdömen — svarade gubben och knäppte långsamt igen sina handskar — det der lilla skottsåret är en bagatell men —

— Kanske John skadade sig då han föll — framkastade Anna med darrande läppar. — Der slog hon hufvudet på spiken, han torde ådragit sig någon inre skada. —

— Och den är mycket betänklig? —

Doktorn tog plötsligt båda hennes händer förde henne fram i det fulla lampljuset och betraktade forskande hennes bleka, ångestfulla ansigte: — Jag tänker det är bäst att låta henne veta sanningen — mumlade han — den der unge göken derinne — han pekade med handen mot sjukrummet — hade gjort bäst uti att aldrig begifva sig på jagt efter skogens oskyldiga innevånare, då han inte hade en gammal jägares insigt och vana att ströfva i skog och mark. Nu har han just orsakat de sina en hjertesorg — han har tyvärr inte många dagar kvar, stackars gosse. —

Anna skrek icke till som han nästan befarat, men han kände huru en häftig skälfnings genomilade hela hennes kropp.

— Kan ni bära det mitt barn? frågade den sträfvande gubben nästan ömt.

— Jag måste, — hon tryckte hårdt hans händer till afsked och sedan han gått, gled hon som en skugga in i sitt enskilda rum, grep om hufvudet med båda händerna och stod några ögonblick orörlig och nästan andlös i mörkret.

— Han skall dö som en sjelfmördare, — mumlade hon mellan sina hoppresade läppar, sedan sjönk hon ihop som en bruten rö, medan dessa fasansfulla

ord klingade som en dödsringning för hennes öron. Ack om John en enda gång ännu skulle vakna till fullt medvetande, om hon skulle våga fråga! Hennes själsångest var så stor att hon icke trodde sig kunna lefva i denna ovisshet, men föräldrarna borde ingenting veta, redan vissheten om att sonen måste dö, skulle ju för dem vara ett krossande slag. Hvad lifvet var bedröfligt, hon hade så ofta hört jorden kallas „en jemmerdal“, nu först förstod hon fullt betydelsen af denna benämning och himlen var sluten som en jerndörr, Gud så oändligt långt borta; hon bad icke, hon fann ej mer några ord.

Modren ville icke tillåta henne att vaka under natten, likväl kunde hon icke ens för en minut tillsluta ögonen och framemot morgonen gick hon sakta in i sjukrummet. Modren vinkade henne till sig: — Du får taga min plats på en stund Anna — hvi-skade hon — jag måste gå och tala med stackars pappa, som vankat här in och ut hela natten.

— Skulle inte mamma behöfva hvila sig en stund? —

— Nej jag känner mig ej alls trött, jag är ju så stark som du vet. — Hon såg också trots oron och de två nätternas vaka, helt frisk och rask ut. — Här har du min stickning, tag af på benet hvarst sjunde hvarf. —

Anna såg ett ögonblick på den långa grå missionsstrumpan, sedan lade hon den med en suck ifrån sig, hon hade ej modrens utomordentliga fattning i alla omständigheter. Den sjuke rörde på sig och klagade sakta. Anna böjde sig öfver honom och hvi-skade hans namn i den ömmaste, mest smekande ton

och underbart, såsom magnetiserad af hennes kärleksstarka vilja, öppnade han långsamt ögonen och såg upp till henne med en fullt redig blick.

— Lilla syster — sade han tonlöst och orden tycktes förorsaka honom smärta att uttala.

— Älskade John! — Hon hade knäböjt invid bädden, så att hennes ansigte nästan låg bredvid hans på kudden — du vet inte huru orolig jag var för dig i förrgår — hviskade hon — jag befarade att någon olycka träffat dig. —

— Han grep hårdt om hennes hand: — jag var mycket nedslagen den der dagen — mumlade han — jag visste inte hvad jag ville. Ser du lifvet syntes mig för tungt och jag —

Hon kände huru en iskyla spred sig genom hennes kropp, men hon betvang sig och sade med sin mjukaste stämma: — Hvad tänkte min egen älskade broder? —

— Drag dig bort Anna — sade han med sin qväfda röst — jag hade beslutat skjuta mig en kula för pannan. —

Men hon drog sig icke undan, hon tryckte sig tvertom ännu närmare intill honom och lade sin arm kring hans hals: — Du gjorde det dock icke John? — hviskade hon.

— Nej jag gjorde det icke — upprepade han — jag tänkte på dig lilla syster och på mamma; minns du engång då jag som barn föll utför trappan i höladan. De trodde jag var död, men jag hade bara svimmat och när jag vaknade, stod mamma lutad öfver mig med en blick i sina ögon, en blick som jag

aldrig kunnat glömma — det var den blicken som hejdade mig. —

Hon tryckte sina läppar åter och åter mot hans, hon kunde icke tala, men det var som om en omätlig tyngd, hastigt glidit ifrån henne och från hennes nyss så stumma själ, stego jubelsånger af lof och pris, mot himlen. Nu tänkte hon också på att det kunde vara skadligt för honom att tala, då det synbarligen kostade honom möda, men om detta samtal äfven skulle förkortat hans lif, skulle hon icke velat undvara det; hon kände som om hon härefter skulle kunna bära hvad som helst, då denna fasansfulla möjlighet var bortvisad. När John ville börja att beskrifva hvad som händt honom, lade Anna leende fingret på hans läppar och berättade i stället hvad hon hört af skjutsbonden, hvartill brodern nickade bifall; i det hela hade han endast några detaljer att bifoga.

Då modren återkom fann hon patienten betydligt raskare, så att både hon och fadren på det högsta gladda sig deröfver; Annas hjerta sved dervid, hon tänkte på doktors ord, men sedan tillhviskade henne hoppets röst, att äfven den erfarnaste läkare dock icke är någon Gud och hennes mod steg ej så litet.

Eget nog yttrade den gamle doktorn likväl ingen särskild glädje eller förundran, öfver denna i deras tanke så märkbara förbättnings i Johns tillstånd; det djupa vecket låg fortfarande mellan hans buskiga grå ögonbryn och Anna måste tyst erkänna, att det icke såg uppmuntrande ut. —

— Blott man kan förekomma febern — menade modren tillitsfullt, doktorn teg och John hade matt slutit sina ögon.

Då fru Lina kort derefter blef bortkallad och Anna intog hennes plats sade den unge mannen helt plötsligt: -- „När menniskan står vid grafvens dörr, hur annorlunda då än förr syns lifvet och dess små bekymmer!“ —

Anna blickade bestört på honom. Han besvarade hennes blick med ett litet vemodigt leende: — Ja vet du lilla syster, ett sådant underligt vankelmodigt ting är människohjertat — sade han sakta — här har jag hela långa tiden gått och suckat öfver mina bekymmer, ja låtit dem till slut så betunga mig, att jag med våld ville frigöra mig från dem, för att slippa lifvet och nu när jag verkligen står vid dödens tröskel, nu finner jag att det dock vore något värdt att lefva. —

— Är du då så viss på döden käre John? — frågade hon.

— Ser du Anna — svarade han — jag känner att det är någonting inom mig som är förstördt och det förstod jag äfven af gubben Westers ord, jag kan inte beskrifva huru minsta rörelse plågar mig, jag är alldeles sönderkrossad — Stackars mamma hon har så godt hopp! —

Detta var äfven sannt. Fru Montell med sitt lugna lynne, tog i allmänhet saker och ting från deras bästa sida och sedan hennes första skrämsel öfver olyckshändelsen lagt sig, fanns det hos henne inte en skymt af tvifvel, att ju icke sonen under hennes omsorgsfulla vård, snart skulle vara återställd. Han var ju ung och ovanligt starkt byggd såsom hon själf, hade ej heller någonsin varit sjuk, det kunde

inte falla henne in att döden skulle nå honom just nu, eller genom detta olycksfall.

Anna led obeskrifligt af denna hoppfullhet, ehuru hon på samma gång ej hade mod att nedslå den, utom att hon öppet visade sin oro för den käre sjuke.

Min kära flicka har alltid haft böjelse att se allting i svart — var det enda fru Montell svarade på alla dottrens bekymmerfulla häntyndningar. Den följande dagen var John emellertid ännu mattare och låg mest i en dvallik slummer. På qvällen då Anna åter en stund satt hos honom, klagade han mycket.

— Hur är det käre vän? — frågade hon med öm oro. — Jag har haft mera plågor i dag tror jag. — Hon betraktade forskande hans af smärta präglade drag, nyss så strålande af helsa och lif; hennes hjerta sammankrymptes af ångest, ty hon tyckte sig se döden rycka närmare för hvarje ögonblick och visste ej om brodern kände dess fruktansvärda allvar.

Han besvarade hennes tysta tankar genom att helt oförberedt säga med sin stackars brutna röst: — Det är hårdt lilla syster att dö, när man haft allting här och har ingenting att vänta på andra sidan, om det finnes någonting! Det är kanske i det hela blott vackra tröstegrunder, som edra prester framhålla för fromma själar. Ja, ja Anna se ej så förfärad ut, det har förefallit mig som om du sjelf varit ganska tvifvelaktig i fråga om de sanningar som predikas. —

— Ack käre John — hon lutade sig ned och tog hans matta hand mellan sina båda — ja jag har plågats af många tvifvel, men vissheten om att det finnes en Gud, en dom och ett lif efter detta, har

alltid stått orubblig för min kämpande själ. Ser du jag tror att jag stötte mig på formen och så kom jag bort från lärans rika innebörd; men älskade broder nu under dessa mörka, mörka dagar har Gud låtit sitt ljus lysa för mig och af sin stora kärlek fört mig fram till min Frälsare. Nu är det allt så klart inom mig, nu kan jag fullt och ärligt säga — jag tror, tror på Guds evigt förbarmande nåd i Kristus Jesus. — Tårar strömmade utför hennes kinder, men hennes ögon lyste som af ett inre ljus.

Han smålog sorgset: — Lilla syster det är ju godt för dig, efter det gör dig lycklig — sade han sakta.

— Om du äfven kunde komma dertill John — hvi-skade hon — skulle du vilja tala med pastor Törne? —

Hans ansigte blef stelt och kallt: — Nej — sade han hårdt — så mycket har man i mitt lif plågat mig med prester och tal om prester, att jag inte vill se någon sådan hos mig i min dödsstund; skall jag tro på någon människas ord, så är det på dina, Anna, men den enas öfvertygelse, kan föga bära den andra öfver dödsdjupet och hvad tror du väl att en världsmenniska som jag, kan hafva att vänta der på andra sidan? — Han talade så fullkomligt lugnt, men med en så isande hopplöshet, att hennes hjerta ville bresta; hon erfor en stormande längtan att äga värtalighetens gåfva, att kunna med de mest brinnande ord draga hans själ till nådens källa, men hennes tunga låg som bunden och i känslan af sin stora vanmakt, flydde hon till Guds gränslösa barmhertighet — Herre Jesu hjelp oss! — stammade hennes skälfvande läppar.

* * *

Då doktor Wester nästa förmiddag inträdde i sjukrummet, såg hans skarpa blick att en utomordentlig förändring inträdt i patientens tillstånd. Dragen voro skärpta, ögonen slocknade och insjunkna och hyn gulaktig, det syntes att dödsarbetet redan begynt.

— I dag tycker jag att John talar mycket lättare — sade fru Montell hoppfullt — han har också sofvit flere timmar i natt. —

Den erfarne läkaren trädde närmare och fattade den sjukes slappa hand, hans forskande blick fästes vid det bleka ansigtet på kudden och när han så plötsligt mötte den unge mannens ögon, förstod han utan ord deras tydliga språk: — Säg henne att jag håller på att dö. — Från brodren såg han upp till Anna som stod vid hufvudgården och samma visshet lästes i hennes ansigte, endast modren satt lugn vid dödsbädden.

— Vi skola gifva vår unge vän någonting ro-gifvande — sade han och den sträfva rösten hade en sällsamt vibrerande klang — hvad han behöfver är framför allt — hvila. — Han lade sitt grå hufvud tätt till patientens bröst, var det väl ett ynglingahjerta som slog sådana trötta vingbrutna slag!

— Förbered henne varsamt — sade Johns tonlösa stämma vid hans öra. Doktorn nickade och fru Montell gick för att följa honom ut.

— Stackars mamma, nu gäller det — hviskade han. — Gud styrke henne — sade Anna och slöt hans hand i sin.

— Jag har tänkt mycket på hvad vi talade om i går — sade han med svårighet — vet du syster jag tror nu, att äfven jag sökt Gud fastän på mitt

eget sätt och jag fann hans spår i konstens storverk, i allt det sköna naturen visade mig. Jag visste det inte då, men nu förstår jag att det inom mig städse funnits en dold längtan efter någonting högre, jag kallade det idealet, men hvad är väl idealet i sin högsta instans om icke — Gud. Tror man en gång på Honom, då måste man äfven antaga en dom, der enhvar skall få efter sina gerningar, men Gud och syndaren Anna — — — —

— Det finnes en medlare mellan Gud och människan, Kristus Jesus — svarade hon högtidligt.

— Jag vet inte om jag kan fatta det — sade han vemodigt — min tankeförmåga håller på att om-
töcknas. —

— Men frälsaren kan fatta dig älskade broder — svarade hon innerligt och med segrande trosviss-
het. — Han har sagt „*beder och I skolen få*“ och jag har ropat till Honom utan uppehåll för dig. —

Modren kom in i detta ögonblick, hon gick dock icke såsom vanligt mot sängen, utan fram till fön-
stret och drog upp den nedfällda gardinen, så att vinterdagens skumma ljus fick tränga in i rummet; sedan närmade hon sig steg för steg den sjuke och lät sin pröfvade blick hvila på hans ansigte. Och ju längre hon betraktade det, ju vissare blef det henne, att den utsago hon nyss förnummit från läkarens läp-
par, var fullkomligt sann. Hon hade stått vid för många dödsläger för att kunna betvifla, att hennes son, hennes förstfödde, bar dödsmärket på sin af kallsvett fuktade panna.

Då hon satte sig ned på sin gamla plats, tog den unge mannen sakta hennes hand och lade den

mot sin kind, men hvarken moder eller barn talade. Det finnes ögonblick i lifvet då känslorna äro för öfvermäktiga att finna uttryck i ord.

Dagen var som en enda sällsam dröm tyckte Anna; när hon utom sjukrummet råkade modren, hoppades hon att de skulle kunna meddela sig med hvarandra och sålunda finna lättnad, men modren sade endast såsom i förbigående: — Jag bad doktor Wester tala med pappa, han bör ju också vara beredd. — Hon rörde sig och talade alldeles som vanligt, likväl låg det någonting sällsamt stelt och främmande öfver henne, tyckte Anna.

John låg tack vare doktors rogifvande medel, mest försänkt i en dvalliknande sömn och tycktes icke hafva några plågor; Anna var tacksam att den erfarne läkaren så vidt möjligt sökt undvika en smärtsam dödskamp, hon inväntade slutet hvarje ögonblick.

På eftermiddagen kom rådmanskan nu såsom flere gånger tidigare under sjukdomstiden. Fru Montell satt inne hos den sjuke, men Anna var glad att några minuter få samtala med sin kära gamla vän: — Jag är i en så besynnerlig stämning — sade hon — John håller på att dö, men jag kan hvarken gråta eller sörja, det är som kände jag att hans ande varit bunden och nu håller på att befrias. Ack gudmor, det är säkert lyckligast för honom att få gå bort, hvem vet om lifvet kunnat bjuda honom någon tillfredställande verksamhet och jag hyser ingen oro mer för hans själ. Jag kan icke förklara det, jag bäres af en så underfull känsla, Herren har fått makt med mitt hårda hjerta, min själ hvilar fullt i Honom och jag har samma hopp för min älskade broder. —

— Amen vare det så — svarade den bepröfvade vännen innerligt och de böjde sig med förenad bön, stilla inför Gud. —

Det var mycket tyst i sjukrummet då Anna kom tillbaka, fadren och modren sutto båda orörliga vid bädden; den unga flickan knäböjde mellan dem och tog såsom ofta förr, brodrens domnade hand i sina båda lifsvarma, hvad den var kall redan: — Älskade John — sade hon och den ömma smekande rösten, väckte ännu engång den flygtande själen ur dess domnande dvala. Han öppnade ögonen och såg på henne med bristande blick.

— O Jesu kom och förlossa denna vår älskade — bad hon med sin klara ungdomliga röst — Herre Jesu vi sätta vårt hopp till Dig, kom du vår enda tillförsigt. —

När hon tystnade sade modren mekaniskt: — Bed bed! —

— Mamma, Jesus har redan kommit — hviskade hon.

Bönens nyckel hade öppnat lifvets portar.

* * *

Efter dödsfallet skyndade alla till Montells för att betyga sitt deltagande i sorgen; värden drog sig emellertid undan på kontoret och lemnade åt fruntimren att mottaga de besökande. Fru Lina var alltsedan hon af doktorn mottagit underrättelsen om sonens nära förestående bortgång, alldeles som en automat; hon tycktes visserligen uppfylla sina vanliga pligter, ja förordnade till och med allt, rörande den affidne och hans begrafning, men hon lemnade åt

Anna att om och om igen upprepa för de myckna gästerna, beskrifningen om hans sjukdom och död; det föreföll som om hon hvarken lyssnat till deras välmenta tröstegrunder, eller sjelf velat tala med dem om det som händt.

Fröken Fager och fru Blomgren funno det till och med högst opassande af den kära Lina att taga sorgen på ett sådant, en kristen ovärdigt sätt: de ansågo verkligen som sin kristliga pligt att göra henne allvarsamma föreställningar och så sutto de i timal hos henne och talade om Guds godhet som skickar pröfningen att böja vårt högmodiga hjerta och huru hon hållit sin son till en afgud, som derfor måste tagas bort från henne. Herre Gud, allt jordiskt är förgängligt, frestarn har så många snaror, man måste se sig väl före och så suckade de och funno att den kära kristendomssystemen i det hela ändå varit en ganska sjelfrådig menniska, Gud måste ju hitta på någon tuktan äfven för henne, som alltid haft det så bra. Sedan gingo de med lugnt samvete sina färde, men Anna stängde med en lättnadens suck, tamburdörren efter dessa „Jobströstare“ som hon kallade dem. Deras ord inneburo ju nog mycken sanning, men sättet och det rätta sinnelaget att trösta — fattades dem. Hon tänkte på pastor Törne, modren hade ingenting sagt, men Anna trodde säkert att hon gerna skulle råka honom.

Han hade under hela Johns sjukdom legat till sängs för en allvarsam förkylning, men hon visste att han nog skulle komma första dag, då han fick gå ut och hoppades äfven att han skulle kunna förrätta jordfästningen, såsom modren önskade.

Dagen före begrafningen infann sig den unge presten också hos dem. Anna blef upprigtigt glad när han kom och välkomnade honom hjertligt. Han var finkänslig nog att upptaga detta mottagande såsom det var menadt och tryckte trofast henne hand, ehuru en fin rodnad sköt upp i hans af sjukdomen blekta kinder.

— Jag tror att mamma längtat efter er — sade hon — pastorn kommer säkert att finna henne mycket förändrad, hon har blifvit så tyst och så besynnerligt likgiltig. —

— Sorgen verkar så olika — sade han betydelsefullt och såg in i hennes öppna, tilltalande ansigte. Hon svarade ej, mötte blott hans blick med ett ljust och tryggt uttryck, sedan förde hon honom till modern och lemnade dem ensamma med hvarandra. När hon en timme derefter återvände, strömmade tårarne för första gången efter dödsfallet, ur den sörjande modrens hittills torra ögon. Anna lade armarne omkring henne:

— Stackars kära, älskade mamma — sade hon.

— Pastorn hade gått till fönstret och Anna såg att äfven han, hade en fuktig glans i blicken. Då hon tog afsked af honom sade hon med sin vackra öppna blick:

— Jag skulle vilja säga er någonting herr pastor, något som jag är viss om, skall glädja er; — Han såg frågande på henne.

— Minnes ni hvilket skönt hopp ni hyste om mig, ni trodde att Herren sökte mig i sin stora frälsarekärlek — jag skulle vilja säga er att — att Han har funnit mig, genom sorgen. —

— Herren hörer bön enligt sitt vissa löfte —
svarade han uttrycksfullt.

Alltsedan pastors besök och äfven på sjelfva begrafningsdagen tycktes fru Montell åter vara sig lik; hon besvarade vänligt allas deltagande frågor och man hörde hennes klara röst deltaga i psalmen som tonade öfver grafven. Hennes vänner sågo deri ett bevis på att syster Lina tagit deras visa förmaningar till godo, man vill ju så gerna tilltro sitt inflytande en viss makt och myndighet. Anna var kanske den enda som iakttog att ehuru modren föreföll att åter vara sig sjelf och småningom återtog hela sin, genom sonens sjukdom och död, afbrutna verksamhet, hon dock i någon mån undergått en förändring.

Hon läste — något som hon förr icke ansett nödvändigt — och Anna kände att hon tänkte ännu mer, fastän hon icke meddelade sig med henne eller ens med de gamla vännerna; tvertom syntes det ibland som om en knappt märkbar skiljemur, rest sig mellan fru Lina och hennes forna ifrigaste beundrarinor, exempelvis fröken Fager och fru Blomgren, dock utan de senares vetenskap.

Annas mor var för djupt rotad i de religiösa förhållanden i hvilka hon uppvuxit och de hade så till fullo uppfyllt hennes andliga behof, för att hennes åsichter i stort, någonsin skulle undergå en omgestaltning, men det fanns en viss trångsinthet, små egenheter i formen, som för hennes vidgade blick visade sig i sin rätta gestalt. Det existerade visser-

ligen ännu för henne en stor skilnad mellan menniska och människa, men hon kände aldrig mer någon benägenhet att hålla dom öfver dem. Hon började inse att man kunde vara en kristen äfven utan att tränga in anden i vissa strängt utstakade former.

Hos denna energiska, verksamma natur hade der legat en dold böjelse för phariseism, i dess finaste gestalt, människoberömmelsens honungsdagg hade rikeligen fallit på det lilla fröet, men det ärliga och sanna i hennes kristendomslif, hade krafteligen stridit mot dess uppväxt. Nu kom sonens död och blottade med ett blixtdikt ljus den gömda plantan och grep på samma gång så kraftigt om dess rötter, att blott någon enda fiber kunde stanna qvar i den omrörda jordmånen. Sorgen böjde med ett väldigt slag, hennes egen kraft till marken.

Detta att hon, en kristen moder, en från barn-
domen väckt och upplyst qvinna, och hela sitt par-
tis erfarna rådgifverska, ingenting förmått göra för
att draga sin egen son till Gud, — det var detta
som gaf hennes sjelfförtröstan dråpslaget. Det var
så obegripligt, hon kunde icke förklara det, att hon
aldrig kunnat verka något på honom, i det afseendet;
hans ungdomsglada lif hade likasom glidit ifrån henne
och när hon slutligen några timmar innan detta lif
slocknade, med fasa stirrade döden i anletet, hade
hennes tunga varit såsom förlamad. Hon hade inga
ord, intet räddningståg att kasta ut åt den älskade
själ som dödsfloden snart skulle föra ifrån henne, på
sina mörka böljor. Hon tänkte på det som bibeln
berättar om öfverstepresten Eli söner — var det ett

försvar för kristliga föräldrar som försummat pligten mot sina barn? Nej det var en fruktansvärd varning. „Uppfostren edra barn i tukt och Herrens förmaning.“

Pastor Törne var den ende med hvilken hon kunde tala om den förskräckliga tyngd som hvilade öfver henne, sin fruktan och sitt hopp angående sonens själ, ty Anna med sin glada trovissitet, förmådde ej trösta henne. Pastorns råd till modren i denna sak, var att hon måtte förblifva stadig i bönen; han visste af erfarenhet att detta råd var den enda tröst, man i ett fall som detta, kan gifva. Vi kunna ej blicka in bakom den stängda förlåten till landet bortom grafven, för att förvissa oss om våra älskades öde, men vi hafva rättighet att bedja för dem och bönen skänker dervid åt vår egen själ, hopp och frid i Gud.

* * *

Året hade gått sin gång, sommarens blommor hade smyckat sonens och brodrens graf på den stilla kyrkogården, höstens dimmor hade sväfvat deröfver och vinterns snö höll nu på att betäcka den med sin mjuka hvita mantel.

Anna hade under sommaren åtföljt rådmann Hellsbergs på en bad- och brunnsresa och sedan stannat på hemvägen i hufvudstaden hos en syster till sin kära gudmor. Det var också på rådmanskans inrådan som den unga fiickan blef deras resällskap; hon såg att hennes skyddsling på en tid behöfde förflyttas till nya förhållanden, ty de sorgliga omständigheterna vid brodrens död, jemte saknaden efter honom,

hade försvagat hennes helsa. Både kropp och själ fordrade en annan omgifning och nya friska intryck och föräldrarna som gerna ville göra allt för sitt enda qvarlevande barn, voro upprigtigt tacksamma att få öfverlemna henne i de goda, gamla vännernas vård.

Rådmanskans syster, enka efter en professor, lefde i en krets, utmärkt på engång af en vaken intelligens och en djupt allvarlig rigtning och många voro de goda intryck och erfarenheter Anna här mottog. Det arbetsamma lifvet bland de unga flickorna, hvilka enhvar hade sin uppgift att verka för, gaf henne mycket att tänka på. X. med sina särskildt för henne nog trånga förhållanden, skulle ej vara något gynsamt arbetsfält fruktade hon, men hon ville ej misströsta, Gud skulle väl ock anvisa henne någon anspråkslös plats, der hon kunde göra sig nyttig för andra.

Frisk och upplifvad återvände Anna sålunda till föräldrahemmet och fann der allting sig likt. Fadren uppehöll sig efter vanligheten på sitt kära kontor och modren var såsom förr, själen i syföreningen och på sammankomsterna, det fanns icke ett grått strå i hennes rika hår och den friska hyn gjorde hennes ansigte ännu vackert och ungdomligt, men i de klara ögonen smög der stundom i ett obehagadt ögonblick, ett uttryck af trötthet eller smärta — kanske litet af hvardera — som förrådde att innerst i detta modershjerta, lefde qvar en sorg som aldrig härnere kunde dö, saknaden efter hennes förstfödde. Dock kom och gick detta uttryck så hastigt, att blott Annas ömma blick upptäckte det och hon som nog förstod

dess ursprång, sökte då att visa modren en fördubblad kärlek. Aldrig hade förhållandet mellan moder och dotter varit bättre, de tycktes nu alltid förstå hvarandra och Anna kände äfven med tacksamhet att hon numera var befriad från hvarje tvång, något som gjorde hemmet för henne kärare än någonsin.

Länge hade hon ej varit hemma innan hon upptäckte att det förr så odeladt berömmande omdömet om pastor Törne, blifvit betydlig rubbadt; han stod icke mer oantastad på den piedestal, der de alltid ville ställa sina predikanter, utan tycktes hafva stigit ned till graden af en vanlig, syndig människa såsom alla andra.

När man till exempel betänkte att han offentligen inför alla klasserna i söndagsskolan, skrupensat upp madam Kinnulas pojke — hon madammen som åtnjöt ett sådant anseende bland sina trosfränder — och förklarad som sin öfvertygelse att den ogudaktiga Lisa Snygg gått salig in i evigheten — ja så slutade fröken Fager när hon omtalade detta på syföreningen, då kunde man förstå att det inte allt var på rätt och dertill kom att han blifvit så sträng i kyrkan att man riktigt kunde knycka till der man satt; det var inte mera blott och bart evangelii honung och mjölk. Hon fröken Fager, fruktade verkligen att han smakad på lagens skarpa vin — så gick det då man inte mera höll så noga på sitt umgänge. — En hufvudskakning tydde bättre än ord att den goda fröken Fager gerna ville komma åt pastorns numera täta besök hos rådman Hellsbergs, men hon fick intet medhåll, ty fru Lina gaf aldrig mera ens i tysthet, sitt bifall till några klandrande

omdömen. Hon ensam såg dessutom ingen klander-
värd förändring hos den unga presten, sade blott
att han för henne varit som den bästa son sedan
Johns död.

Alla dessa olika yttranden ingaf emellertid Anna
ett spändt intresse att få höra honom predika. Den
första söndagen efter hennes hemkomst var den sista
af söndagarna i adventet, så att en viss julstämning
låg öfver församlingen, åtminstone tyckte Anna så, ty
i hennes eget sinne hade julfriden redan hållit sitt
intåg. Hvad det kändes godt att vara hemma igen
och se idel bekanta ansigten, der satt mamsell Rask
med sitt fryntliga ansigte strålande af belåtenhet
inom den urmodiga balytten, hon nickade åt gamla
jungfru Bina och smålog åt sin kära gudmor i bän-
ken midtöfver. Nu tonade orgeln mäktigt genom
kyrkan och rösterna höjde sig i morgonpsalmens ljud
med lof och tacksägelse mot höjden, sedan bad Anna
rigtigt ur djupet af sitt hjerta att predikanten måtte
„rätt dela sanningens ord“ för dem och hennes bön
blef rikeligen uppfylld.

Det var en adventspredikan i fullaste bemär-
kelse och julklockornas klang tonade jublande genom
den; oemotståndligt drog den allvarliga rösten åhö-
rarna med sig, men det var icke blott deras känsla
som berördes af denna evangeli förkunnelse; kraftigt
trängde den intill den innersta hjertegrunden, öpp-
nade själens blick vidt för skriftens klara ljus och
visade på samma gång huru detta ljus måste genom-
lysa lifvet i alla dess små hvardagliga förhållanden,
för att rena och helga dem, så att man hos enhvar,
som ville bära en kristens namn, äfven måtte se att

han vandrade i Mästarens fotspår, icke därför att gerningar i sig sjelfva förtjena saligheten, utan att de måtte vittna för världen, att den som älskar och tror på Kristus, af denna kärlek och denna tro, tvingas att lefva och vandra i Kristi efterföljelse.

I denna anda fortgick predikanten och Anna förlorade icke ett ord, medan hennes hjerta fylles af en djup och sann glädje och hennes ögon strålande i fuktig glans, hvilade på pastors allvarliga, såsom af ett inre ljus genomlysta anlete.

— Jag är så glad gudmor — sade hon och tryckte vid utgången ur kyrkan, rådmanskans hand — han talade som ur mitt eget hjerta. —

— Ja nog är han en prest efter mitt sinne — svarade den goda gudmor hjertligt.

— Och likväl förkunnar han samma gamla välsignade evangelium, — menade fru Lina.

— Anden är en, men sätten äro olika — sade rådmanskan uttrycksfullt.

Anna återsåg pastor Törne vid middagsbordet i sitt hem, dock blef hon ej i tillfälle att som hon velat, tacka honom för hans predikan, han var vänlig och uppmärksam mot henne, men inlät sig ej i något samspråk. Och detsamma blef fallet äfven senare, när de stundom råkades i söndagsskolan, eller hos Hellsbergs der han nu var nästan en daglig gäst. Det kunde ej med allt hennes bemödande blifva såsom förr mellan dem och det smärtade henne, emedan hon fann att de nu så mycket bättre skulle förstått hvarandra.

Modren talade sällan med Anna om honom, men rådmanskan gjorde det i stället så mycket oftare, så

att den unga flickan genom henne kände sig helt bekant med hans tycken och tankar.

— Jag vet inte hvarför vi två, inte skulle kunna blifva goda vänner — sade hon engång nästan otåligt — jag skulle så gerna önska det. — Gudmor smålog fint: — Vänskap i stället för kärlek, är som stenar i stället för bröd — sade hon — kanske får du med tiden erbjuda honom den gåfva som han nu inte kan förmå sig att emottaga. —

Anna blef mycket röd dervid och slog ned sina ögon för gudmors vänligt forskande blick, till detta ämne återkom hon icke mer.

Tiden gick emellertid sin stilla gång och den unga flickan fann sig lycklig i hemmet, som hon lyste upp med sitt jemna, nu alltid glada lynne. Fadren fann nu först huru mycket han i sjelfva verket saknat henne under den långa bortvaron och modren som var njugg på ömhetsbevis, gaf henne ofta en blick som betydde mer än den ömmaste smekning.

— Det är nu alltid så klart mellan mamma och mig — sade Anna till sin gudmor — jag känner mig otvungen i hennes sällskap och hyser ej heller mer mina gamla, bittra känslor mot hennes meningsfränder; jag är frigjord till min andliga människa och har frid med Gud och människor. —

— Godt är det så mitt barn — må vi undvika att döma hvarandra och hellre om än i svaghet söka efterfölja det gudomliga budet; — *Kära bröder älsken hvarandra, så fullborden I Kristi lag*. —

Nyåret var längesedan förbi, ja senvintern höll redan på att gifva vika för solens betvingande makt, då Anna en eftermiddag med kinderna rosiga af den

friska luften, inträdde i rådmanskans treffliga hvardagsrum. Gufar hade en „klient“ hos sig som det hette, — Anna visste nog så väl att det betydde någon medellös ungdom som skulle hjälpas fram i lifvet — men hennes gudmor var dock icke allena, pastor Törne satt midt emot henne vid det soliga fönstret. Ofrivilligt rodnade Anna när hon varseblef honom, hon hade just hela vägen gått och tänkt på honom och det var som om hon blifvit ertappad dermed, då de nu så plötsligt stodo ansigte mot ansigte.

Rådmanskan drog henne ned vid sin sida och bad den unga presten återtaga sin plats, de skulle hafva en riktigt trefflig pratstund de tre, menade hon; men i sjelfva verket voro de båda unga så tystlåtna att hon ensam fick underhålla samtalet. Anna kunde ej förstå det, hon kände sig nu ofta ganska bunden i hans närvaro, kanske för att han sjelf var så tillbakadragen och hon satt just och uttänkte någon anledning att förkorta sitt besök, då rådmanskan reste sig och med ett visst eftertryck lade sin hand på hennes arm: — Vet du Anna hvad pastorn just i dag berättat mig, jo en stor nyhet! — sade hon.

Hvarför började Annas hjerta klappa nästan hörbart, hvarför greps hon så plötsligt af en inre ångest?

Rådmanskan fortfor lungt: — Denna nyhet borde glädja mig efter han sjelf är så belåten men — kort om godt — han ämnar lemna X. i vår, har på egen begäran blifvit förflyttad till det lilla — — — joki kapell långt borta i ödemarken. Hon nickade likasom bekräftande, tog sin lilla nyckelkorg och lemnade rummet.

Det blef en några minuters tystnad, derpå tvang

Anna sig att säga: — Pastorn ansåg sig då icke längre nöjd här? —

Åh visserligen mer än nöjd svarade han lifligt — huru skulle jag kunna önska mig en bättre och bekvämare plats än denna men — det är nyttigare för mig att komma bort, jag har länge känt det; här i X. för jag en ständig strid mot böjelsen att slå mig till ro och en pilgrim — isynnerhet en så ung som jag — får icke fästa sina bopålar alltför djupt, det gör honom trög. —

— Ack — sade hon — jag har just tyckt mig finna motsatsen, det vill säga en ovanlig lifaktighet i er förkunnelse af Guds ord och har längtat efter att få frambära min hjertliga tacksamhet för lärarens kraftiga predikan. Genom gudmor vet jag ju också att er verksamhet — hon afbröt sig och rodnade förvirrad.

— „Tala mindre handla mer“ — sade han med ett svagt leende — det var ju edra egna ord fröken Anna, jag kände och erkände deras sanning och har i svaghet försökt tillämpa dem på mig sjelf. Anser ni då att arbetaren som bemöder sig om att göra sitt dagsverk, att fylla sin plikt, är prisvärd, nej — Guds ord säger: — *När I hafven gjort allt det eder budet är, så sägen vi äre onyttige tjenare, vi hafva gjort blott det vi pligtige voro.* — Tvertom är det jag som skall tacka er, för det ljus ni engång tände för mig och som med sanningens skärpa, lyste genom mitt hjertas dunkla vrår, så att jag varseblef mycket, som jag aldrig trott mig upptäcka der. En prest borde oftare än någon annan, anställa en sådan grundlig fejning inom sig, han behöfver det och skall dessförutan gå

under i säkerhet. Många kunna tadla en predikant i tysthet, få hafva mod att öppet säga honom hans brister, så att han sjelf må få ögonen upp för dem. —

— Jag måste ärligt tillstå att jag alls icke — om jag än trodde så — gick Guds ärenden — den der gången — sade Anna sakta — jag var sjelf uttröttad och nedtryckt af inre strider, full af retligt missmod och kände ett behof af att säga ut, det som legat och jäst inom mig sedan årtal. Andra hade snarare gjort sig förtjenta af de utgjutelser, som då tillfölo er. —

— De kommo mig nog till godo — sade han vänligt — jag har funnit att min blick betydligt vidgats ehuru det, att förkunna evangelium om saliggörelsen af nåd genom tron — hädanefter såsom förr skall blifva min lifsuppift. Jag har erfarit en längtan att på en tid — kanske några år framåt — komma bort i någon stilla undanskymd vrå, der jag kan gå min Herres ärender efter mitt samvetes bud, utan någon påtryckning af partiandan; sedan skall jag vara bättre beredd att värna min kristliga frihet. Jag har försökt att i allt rådfråga Herrans vilja och det har blifvit mig klart att jag nu handlat i enlighet dermed. —

Det låg en sådan lugn trygghet öfver hela hans personlighet, att man oemotståndligt kände, huru denne man likasom vandrade inför Guds ansigte.

— Vet mamma redan om ert beslut? — frågade Anna lågt.

— Ja sedan i går qväll. — Ah det var då därför hon i dag såg så nedstämd ut, hon kommer att sakna er mycket. —

— Vi kristna äro dock, huru än tid och rum skilja oss åt, alltid förenade genom vår Frälsare, sade han tillitsfullt.

— Känner pastorn närmare sin nya församling? —

— På sätt och vis, min far började som fattig vallgosse sin bana i — — — jokis ödemarker; detta minne har ofta dragit mig dit och jag besökte trakten senaste sommar. Naturen är storslagen och ja, jag tror att jag skall blifva nöjd der också och om lifvet på jorden ej alltid får vara en vandring i det fulla solskenet, höfves det icke en kristen att knota när han stundom måste gå i skuggan. Jag ser med gladt mod min nya framtid an, om jag också får möta den — allena. —

— Nej nej — Annas ljufva ansigte höljdes af ett fint rosenskimmer — icke ensam — stammade hon.

— Är det, kan det vara möjligt att du Anna skulle vilja — — — han fattade båda hennes händer och såg henne djupt in i ögonen.

— Gå med er, ja jag vill — hviskade hon och gömde det rodnande ansigtet i sina händer, men han drog det ömt till sig och lät det hvila vid sitt trofasta hjerta.

Då rådmanskan några ögonblick senare öppnade dörren, trädde de hand i hand henne till mötes: — Tänk hon har lofvat att blifva min hustru, att följa mig dit bort — sade den unge presten med af rörelse darrande läppar — Gud har af sin oändliga nåd skänkt mig den största jordiska lycka! —

— Ja Han har hört min bön och lätit er finna hvarandra — svarade den goda gudmor hjertligt —

jag hoppades sedan någon tid att det skulle så gå, ehuru min lilla guddotter inte lät mig fullt blicka in i hennes hjerta.

— Jag kunde aldrig ana att hennes känslor undergått någon förändring — sade den lycklige fästmannen.

— Derför var jag också tvungen sjelf förråda det — hviskade Anna — hvad mamma nu skall blifva lycklig! —

Rådmanskan såg på dem med tårar skimrande i sina vackra, milda ögon: — Ja — sade hon — din mor Anna, skall såsom jag, af innersta hjerta önska eder lycka och nedkalla Guds rikaste välsignelse öfver edert framtida lif! —

Utan fäste.

*„För mig uppå en klippa som är
högre än jag“.*
Ps. 16. 3.

Uppå i det stora huset, i baronens eleganta våning var det stor glädje, ty efter en lång väntan hade en liten dotter blifvit född, en efterlängtd och hjertligt välkomnad gäst, som skulle råga måttet af den lycka, som tycktes bofast här.

Allt hvad lifvet eljest kunde erbjuda fanns nemligen förut i detta hem till öfverflöd, rikedom och rang, helsa, anseende och — kärlek. Man kunde icke se ett lyckligare och vackrare par, än den unge baronen och hans blåögda fru, ingenting saknades i deras sällhet utom ett barn, en arfvinge till all glans och rikedom och nu hade den lilla flickan kommit.

Fadren tyckte att hon var det vackraste barn i verlden och modren kände sig stolt öfver henne; ingen af dem höjde en enda tacksamhets suck till Gifvaren af den dyrbara gåfvan, ty ingendera kände bönens tungomål.

Barnet låg som en prinsessa i en utsökt sängställning af nyaste konstruktion med lakan af finaste linne, spetsörongått och ett litet dunstoppadt blått sidentäcke: ingenting var naturligtvis för godt åt lillan, som likväl slumrade der så omedveten om sin grannlåt, som hvilket fattigmansbarn som helst. — De kallade henne „lillan“, ty hon hade ju ännu inte något namn, men några veckor senare blef namnfrågan sjelfskrifvet, första ämnet på dagordningen. Dö-pelseakten var i det hela en föräldrad ceremoni sade fadren, man måste nu hålla på den för mormodrens skull; ty hon höll envist fast vid alla gammalmodiga bruk, men ett namn skulle den lilla flickan naturligtvis hafva och det var kristningens egentliga betydelse menade han. — Således blef „lillan“ såsom alla andra små barn, på utsatt dag och timme döpt till en liten kristen, men det enda föräldrarne behöllo i minnet af denna viktiga tilldragelse, var blott hennes namn Lillian, hvilket förkortadt till Lili eller Lilli, blef antaget till dagligt bruk. — Lilli hade under hela dö-pelseakten legat helt tyst med öppna ögon och stirrat upp till presten alldeles som om hon „begripit något“ sade sköterskan, en gammal gumma, som otaliga gånger om dagen försäkrade „herr baron“ och „fru friherinnan“, att deras barn var en liten fullkomlighet i sitt slag.

Det såg också i en senare tid ut som skulle den gamla få rätt, ty Lilli var verkligen ett ovanligt barn äfven i andras tycke; hon hade det finaste täckaste lilla ansigte, mörkt hår, stora klara ögon och en hy som lenaste sammet. Då hon var fyra år gammal lärde hon sig sjelf att läsa ur en bilderbok med

alfabet, gjorde frågor som voro för djupsinniga att kunna besvaras af fullvuxna och sjöng med en näpen klar röst, små visor till förlustelse för husets gäster.

Ja Lilli var „ett underbarn“, det voro alla ense om och hvad mera var, hon stannade icke halfvägs i sin utveckling — som sådana barn vanligen bruka — utan allt som åren gingo, blefvo hennes framsteg i alla afseenden utmärkta. Man gjorde också i hemmet allt för hennes utbildning, intet medel åsidosattes. Föräldrarne — isynnerhet fadren — voro intelligenta och fint bildade och den umgängskrets de samlat omkring sig, hade valts med omsorg; vetande och upplysning skattades af dem högre än allt annat och alla den nya tidens stora frågor dryftades här med förstånd och skarp omdömes förmåga. — I en sådan omgifning växte Lilli upp. Hennes far var i sedligt afseende, idealet för en man, hans själfulla drag strålade af lefnadslust och den vackra kraftfulla gestalten, vittnade utan ord, om den vård som egnades den. Moralisk renhet och andlig harmoni så lydde hans måtto, och detta i förening med en sund behandling af människokroppen, var i hans tanke hufvudvilkoren för all uppfostran; i enlighet med dessa principer fostrades Lilli upp. Modren — en fin vacker drifhusblomma vuxen i stora världens luft — kände visserligen någongång lust att motsätta sig sin mans uppfostringsplaner, hvilka föreföllo henne en smula absurda, men hennes beundran för honom undanröjde vanligen alla betänkligheter. Också var det helt och hållet efter fadrens idéer Lillis lif var ordnadt; hon åt och drack, badade, sof och rörde sig efter föreskrift, men utan tvång. Deraf följde

sedan att hon blef van vid att alltid vända sig till sin far med sina önskningsar och böner och lika naturligt var, att hon också skulle sluta sig till honom med innerligt förtroende.

Han ledde hennes studier, hjälpte henne att förstå hvarje svårfattlig lexa och jemnade så i allt vägen för henne, men så god lärare han var, lika färdig var han ock att dela hennes fröjder och bereda henne nöjen, som framförallt skulle befordra kroppens utveckling, såsom skridskoåkning, skidlöpning, promenader etc. Från helt liten fick Lilli vara mycket ute, hon härdades med förstånd och deraf kom det sig att hon växte upp till en ung flicka, harmonisk till växt och utseende och vårfrisk som en nyssutslagen blomknopp. Fadrens stolthet öfver henne var obeskriflig; alla hans ideer hade hos henne förverkligats och såsom en lifsvarm bild af det skönaste han tänkt och drömt, stod hans älskade dotter nu framför honom.

Också hennes själ var rik som dess yttre omhölje; han hade aldrig funnit hos en qvinna — allra minst en ung flicka — en sådan logisk tankeskärpa, en sådan förmåga att fatta och intränga i vetandets djup, men så hade han också sjelf varit hennes led-sagare. Tillsammans hade de lodat hvarje rikt schakt, tillsammans hängifvit sig åt ädel enthusiasm öfver allt stort och skönt i konst och vetenskap och mätat sina själar, vid de store tänkarnes rågade bord.

Det fanns blott ett ämne som fadren alltid undvek att tala om, ett ämne deri han aldrig undervisat sitt barn — Lilli hade blifvit uppfostrad utan religion.

Modren hade visserligen någongång fört henne med sig på hvad hon kallade „andliga föredrag“, der någon framstående predikant uppträdde som „hela världen“ ville höra; sådant hörde ju tidtals till modets fordringar och friherrinnan ville ogera bryta mot det som var „modernt“, men en kyrkogång af böjelse, en gudstjenst till Herrans ära — detta var för den unga flickan ett okänt begrepp. —

När fadren talade om Gud var det mycket sväfvande såsom „det högsta väsendet“ och gaf Lilli intrycket af att detta väsende fanns någonstädes i ett oändligt fjerran, upp i den blå ethern, derifrån jorden med alla dess förhållanden var omätligt långt skild. Fadren hade sagt henne, att människan inom sig bär en moralisk kraft med hvilken man bör bekämpa alla orena drifter, bekämpa allt lumpet, mörkt och oädelt och sålunda uppnå det lugn och det ljus, som tillhör den upplysta frigjorda menniskoanden.

Detta var hennes religion, något som hon förstod och kunde taga på, ty denna sällhet kunde ju enhvar sjelf skapa, blott man hade en fast vilja. Att vara god var ju ganska lätt — hvarför skulle man icke vara god — afund, misstro och högmod! åh hvad det var lumpet; en fri ande lyfte sig högt, högt öfver allt detta småsinne och såg sedan från denna höjd, med öfverseende till dem som ännu äflades dernere. I Lillis klara blick fanns allt detta uttryckt, hon gick sin väg fram så lugn, så obekymrad som om hon lefvat vidt skild från världen omkring sig, en verld af sorg och lidande, synd och strid, men ock en verld i hvilken det gudomliga lifsfröet fanns nedlagdt i månet armt människohjerta.

När den tiden kom att man borde tänka på Lillis konfirmation sade modren med matt resignerad ton: „Man måste väl låta barnet gå och läsa, för verdens skull, det brukas ju så och ehuru du och jag min vän icke fästa någon vigd dervid, så är det väl nödvändigt; Lilli får ju inte ens gifta sig utan att hafva blifvit konfirmerad.“

„Du menar att hon icke skulle få kyrklig vigsel,“ sade mannen med ett ironiskt leende, „säg kära vän anser du verkligen den saken så viktig? Då du och jag firade bröllop och stodo uppställda på parad framför presten, var den enda känsla jag erfor, obehag och afsmak för det löjliga i hela ceremonin och jag önskade att jag kunnat slippa från alla frågor och taga dig till min hustru utan vidare bråk.“

Friherrinnan gjorde en afvärjande rörelse med handen: „Det ligger dock något högtidligt i en vigselakt“ sade hon.

„Vanans makt min vän, svarade baronen kallt, „således om Lilli icke sjelf har lust att låta konfirmera sig, skall jag aldrig tvinga henne dertill, allra minst för ett framtida äktenskaps skull. När vi komma så långt med vår dotter, får man väl se till att reda sig på något sätt; upplysningen stiger ju i våra dagar med stormsteg, hvem vet huru det då ser ut i verden! Friherrinnan böjde på hufvudet till tecken af medgifvande.

Lilli ville icke låta konfirmera sig, hvarför skulle hon det, hon hade aldrig haft något behof af „presternas religion“ som fadren alltid benämnde den, det skulle blott varit ett tvång för anden menade hon, Hennes far var lycklig öfver detta beslut: „Äfven jag

fruktar allt tvång“ sade han „presterna vilja inklämma själarne i orthodoxins harnesk, men detta bidrager blott till att binda och förkrympa dem, du har af eget val tagit steget ut och jag lyckönskar dig min Lilli, till denna frigörelse ur föräldrade samvetsbojor. Nu skola vi, du och jag, flyga ut i den vida världen och jag skall låta dig beundra allt det sköna som den snillrika människan uppfunnit, för att försköna och förädla lifvet på jorden.“

Lilli jublade högt, hennes far var dock den bästa, den ädlaste; det fanns ingen som liknade honom och ingen som gjort så mycket för henne. Aldrig hade han nekat henne en glädje, aldrig visat henne bort, då hon kom för att hos honom söka hjälp och tröst i sina barnsliga sorger — ja ty andra sorger hade hon hittills aldrig känt. Hennes lif hade framflutit som en glittrande ström, mellan leende sköna stränder och allt hvarefter hennes blick eller tanke sträckt sig, hade — såsom mogen frukt fallit i hennes sköte. „Den lyckliga Lilli,“ sade hennes vänner, „den lyckliga, den afundsvärda!“

Ledsagad af föräldrarne anträdde den unga flickan sin första resa ut i världen. Modren som var klen och ogera utsatte sig för de mödor en lång färd från ställe till ställe medförde, slog sig snart ned vid en modern badort, men fader och dotter — dessa två som alltid så varmt sympathiserade med och förstodo hvarandra — fortsatte med gladt mod att resa vidare från stad till stad, från plats till plats; öfveralt der det fanns något för öga eller öra att beundra. Lillis hjerta slog högt af fröjd; aldrig hade hon erfarit en sådan lycka, aldrig känt en sådan

öfversvallande lifslust, som när hon nu vid den afgudade fadrens sida, likasom på vingar, bars ut i den sköna, solljusa världen. Hennes far var så ståtlig, så manligt vacker, att hans gestalt öfverallt väckte uppmärksamhet och gaf dem rum, o hvad hon var stolt att vara en sådan mans dotter. Så drogo de två vidare och vidare och tafla efter tafla af brokigt lif, af snillrik konst och yppig verldsglädje, upprullades för dem, men allt som tiden skred framåt, inkastades ock nya främmande tankar i Lillis öppna själ. Hon såg i Dresdens beryktade galleri, madonnans verldsberömda bild och greps af den outsägliga helighet, konstnärn förmått gjuta öfver Guds modrens och det lilla Jesusbarnets rena anlete. En fläkt af det gudomligas makt och härlighet genombäfvade för första gången denna unga själ, dock icke med glädje utan snarare med känslor af oro och fruktan. Hon var ju som en rotlös blomma sväfvande kring på verldshafvets vatten. — Hon kom till det gamla Roma, hon såg den plats der tusende martyrs blod runnit, hon vandrade i katakomberna ooh skådade vittnesbörden om de första kristnas tro, tron på hvad? på hvem?

Otaliga frågor begynte röra sig inom henne och hon fick aldrig något svar, allraminst der hon eljest alltid var van att finna upplysning — hos sin far —.

Det omätliga jubel som så nyss fyllt hennes hjerta dog småningom bort som en fjerran tonvåg, och lifvet som synts henne så rikt och härligt, låg plötsligt framför henne inhöljdt i grå skymning. Det var som om hon med ens fått blicken öppnad för allt dystert och sorgfullt på denna jord, det mensk-

liga eländet drog i dess tusende skepnader förbi henne. Hon såg blinda hvilkas ögon aldrig mötte solens ljus, hon såg usla krymplingar, vansinnige, fallna och lidande varelser öfverallt hvart blicken nådde. Åh! jorden var icke mera något skönhetens rike, den var en plats uppfylld af jemmer — huru hade hon icke förr sett det, icke förr hört det verop som återljöd genom verlden!

Hennes far märkte nog att hon var förändrad, han såg det isynnerhet på det oroligt forskande uttrycket i hennes förr så glada lugna blick, men på alla hans frågor svarade Lilli blott, att det var de nya intryckens mångfald som nedtryckte henne, när hon förmått ordna dem i sin själ, skulle hon nog blifva sig lik igen. Dermed måste han låta sig nöja och omsider när Lilli förstod att hennes sinnesstämning måste förorsaka fadren oro, lade hon strängt band på sig, tvingade sig till att vara glad och lyckades äfven deri så väl att fadren snart tyckte sig märka huru hon återfick sitt forna lynne och sin gamla glädtighet. Ack huru långt han dock var från att ana sanningen, tänkte den unga flickan med bittert vemod. Stackars pappa, han skulle visst känt sig djupt nedslagen ja förkrossad, om han vetat att hans dotter för hvars lycka han gjort så mycket — kände sig djupt olycklig, tyckte sig sväfvande öfver en mörk bottenlös afgrund, utan att kunna finna en räddande hand som drog henne tillbaka. Hon hade — huru — det kunde hon icke säga, förlorat tron på det som fadren kallade religion, hon trodde ej mer på den menkliga kraftens seger, på andens förmåga att beherska materien, ty hvarthän hon än såg, möt-

tes hon af nederlag, så fruktansvärda, att ingen upp-
rättelse syntes möjlig. Veropen som tonade genom
verlden, trängde henne genom merg och ben, hon
kunde ej tillsluta sina öron därför, ej mer finna den
höjd derifrån den frigjorde anden, lugnt skulle blicka
ned på människornas lumpna sträfvanden.

Ack alla ideella höjder sjönko som blå dunst för
hennes spanande blick och rundtomkring henne sträck-
tes blott miljoner händer, bedjande efter hjälp och
miljoner sökande blickar, uppsände frågor dem ingen
besvarade.

I teatersalongerna, vid musikens toner, framför
konstverken i gallerierna, öfverallt hörde hon dessa
frågor och alltid funno de gensvar inom hennes eget
bröst, der det var så tomt, så mörkt! En obeskrif-
lig oro öfverföll henne då och den största lättnad
hon kunde erfara, var att brusa fram på de snabba
iltågen, särdeles om nätterna då hon ofta var sömn-
lös; ty då föreföll det henne som om hon flydde un-
dan sina egna tankar.

Många månader hade förgått när de återvände
till fosterlandet. Derhemma i hufvudstaden stod nu
vintersäsongen med baler och festiviteter, i sitt flor
och Lilli infördes genast i societetslifvet; hon var
ju nu en ung dame som hade fulländat sin upp-
fostran.

Ungdom och skönhet, dertill i förening med
rang och rikedom, förfela sällan att göra intryck;
också väckte den unga flickan från första stunden
mycken uppmärksamhet. Hon blef kringfladdrad af

hjeltnarne för dagen, firad och beundrad af alla och det såg äfven ut, som om denna hyllning behagat henne, ty med passionerad ifver, kastade hon sig i nöjenas hvirfvel; oafbrutet dag efter dag, ofta till långt inpå nätterna, hängaf hon sig åt sällskapslifvet och så mycket det än fägnade hennes far att se sin älsklings triumfer, att se henne glad, vacker och beundrad, var det dock nästan en missräkning att Lilli hans stolthet — alldeles lik en helt vanlig ung flicka — så fullkomligt uppgick i nöjenas verld. Aldrig mera talade hon om några studier och aldrig kom hon heller till honom för att forska eller fråga, såsom i forna dagar.

Med en suck tänkte han, att lifvet alltid har sina missräkningar, man måste vara beredd derpå, blott för Lillis helsa fruktade han. Hon var ej van att föra ett så oförnuftigt lefnadssätt, men här fick modren råda, här hette det att böja sig för modets dåraktiga fordringar och lyda blindt. —

Så hade det fortgått i månadtal redan, då Lilli en qväll klagade öfver hufvudvärk, stickningar i bröstet och feberrysningar.

Föräldrarne som voro ovana att se henne sjuk, sände genast efter läkaren, som förklarade att den unga damen angripits af en lindrig lunginflammation, förorsakad af förkylning. Lilli var icke van att lida, hon knotade blef otålig som ett barn och hade tusen nycker, men alltsom krafterna sveko, blef hon lugnare och låg sedan helt stilla med slutna ögon i timal.

Läkaren som först hyst det bästa hopp om sjukdomens snara öfvergång — den unga flickan hade

ju en så ovanligt stark fysik — började dock snart se orolig ut och fann det vara sin pligt, att underätta föräldrarna om att inflammationen tilltagit.

Bestörtning ja nära nog förtviflan grepo dem, särskildt fadren. Det gällde ju hans älskling, hans dyrbaraste skatt och ehuru intet ord af fruktan kom öfver hans läppar, lästes dock i hans bleka, förstörda ansigte den oro som förtärde honom. Lilli såg det, hon började grubbla öfver orsaken, spanade ut hvarje deras blick och hvarje halfhögt ord som hviskades i hennes närhet; det måste vara något — något förskräckligt, efter pappa såg så ut och efter mamma hade förgråtna ögon?

Gällde det väl hennes sjukdom, tänk om den vore farlig nej — hon visade denna tanke långt ifrån sig, men åter och åter under dagens lopp, kom den alltmera hotfull tillbaka och under nattens sömnlösa timmar, då febern brann i hennes ådror, klingade ett ord, ett enda litet ord, oafbrutet i hennes öron „död död!“ Kunde det väl innebära någon sanning, kunde så unga människor dö? „O ja o ja“ ljödo svaren från alla håll, från de många likprocessioner hon sett, från sörjande fäder och gråtande mödrar, hvilkas bilder hennes minne gömt.

Nästa dag stod doktorn som vanligt vid hennes bädd, han talade förhoppningsfullt, men uttrycket i hans ögon var allvarsamt och i tonfallet af hans röst ljöd den hemska sanningen som en dödsringning för hennes spända hörsel „död död!“

När doktorn gått, kom fadren och satte sig bredvid henne, han strök hennes vackra hår och smekte

de oroliga heta fingrarne: „Det är ju bättre nu min Lilli icke sannt?“

„Pappa“ sade hon och reste sig med styrka i bädden „pappa jag måste dö, jag vet det; jag har läst det i edra ansigten och jag såg det i dag i doktors blick, det är förfärligt att dö, pappa hjälp mig!“ Hon slingrade sina armar omkring honom och tryckte sig konvulsiviskt skälfvande, tätt intill honom. — Man såg huru den starke mannen genomilades såsom af en häftig frosskakning: „Åh barn tala icke så“ sade han och smekte ännu ifrigare de små händerna „du blir snart bättre!“

Hon skjöt honom sakta nästan afvärjande ifrån sig: „Pappa“ sade hon och såg honom skarpt i ögonen — „du tror icke sjelf hvad du säger; jag vet hvad doktorn tänkte, han fällde i dag min dödsdom. Åh pappa pappa!“ utropade hon och lutade sig med förtviflan i ton och blick, tillbaka mot sina kuddar, „när jag i natt låg vaken, tänkte jag på hvad det vill säga att dö, jag såg den rysliga trånga kistan, den kalla djupa grafven och jag ryste af ångest, men det är icke allt! Något inom mig säger att själen icke skall dö med kroppen, om den måste lefva pappa, hvarthän skall den, hvart flygtar anden? Det är som om ett omätligt svalg låge framför mig, dit jag skall falla utan någonting att hålla mig fast vid“.

Hon tystnade för ett ögonblick och fäste den irrande blicken på fadrens dödsbleka ansigte som oafvändt betraktade henne: „Stackars pappa sade hon matt — du har gjort så mycket för mig och dock har jag icke varit lycklig. — Det kom under vår resa så småningom; som ett hemligt gift smyger i

ådrorna och skämmer blodet, så smög denna onämnbara dolda oro till mig och förtärde all min lycka, min lefnadsglädje. Hela världen tycktes mig blott en stor skådeplats för jemmer och lidande; öfverallt sökte människorna efter någon som kunde hjälpa dem och bära deras bördor och jag sökte med dem. O jag har varit så olycklig så fridlös, jag störtade mig in i nöjenas hvirfvel, jag ville döfva alla bittra känslor, men intet hjälpte och att dö är ännu svårare.“ Hon täckte anletet der kallsvetten perlade, med sina feberheta händer, men ingen tår glänste i de onaturligt klara ögonen.

Fadren böjde sig häftigt, lyfte upp den smärta gestalten och tryckte henne åter tätt intill sig, såsom för att skydda henne der hon alltid hittills funnit skydd och trygghet: „Min älskling du skall du måste lefva och bli lycklig“ utropade han energiskt, „du är ju så ung, hela världen med alla dess skatter, dess många glädjeämnen ligger ännu framför dig, vi dina föräldrar som älska dig, skola uppjuda alla våra krafter för att göra dig nöjd och tillfredställd och jag mitt barn, min Lilli jag skall rycka dig ur dödens käftar!“ Han darrade konvulsiviskt och en nästan vild kraft glödde i hans ögon.

Den unga flickan skakade sorgset sitt hufvud: „Du kan icke stackars pappa“ sade hon och ett stort utsägligt qual låg uttryckt i blicken — „nu får du sjelf se den menskliga kraftens vanmakt, denna arma kraft som du lärt mig skatta så högt.“

Hon sjönk tillbaka i bädden och tillslöt matt sina ögon återstoden af dagen slumrade hon sedan, eller låg i en dvala som påminte om sömn. När hon

mot kvällen vaknade, satt fadren åter vid hennes säng, sysselsatt med en bok —

„Du läser pappa“ frågade hon?

„Ja mitt barn, jag har hela dagen hållit på att uppsöka ställen ur våra älsklingsförfattare som jag trodde skulle upplifva dig, vill du höra dem?“

Hon nickade matt och han började läsa med sin fulltoniga manliga röst, som alltid varit Lillis förtjusning; en stund låg hon stilla och tycktes lyssna, men sedan reste hon sig och stötte våldsamt undan boken, så att den skrann ur fadrens hand, långt ut på golvet, hennes stora ögon blixtrade hemskt och hjerta feberrosor brunno på kinderna: „Jag tål inte höra det“, skrek hon vildt, „det är ett uselt bedrägeri alltsammans, det finns ingen moralisk höjd der anden kan känna sig frigjord, det finnes ingenting, ingenting annat i världen än elände, strid och tomhet, en förskräcklig gapande tomhet — jag faller dit ned — o jag faller, jag faller!“

Hon föll tillbaka nästan liflös, med stel brusten blick. — Läkaren eftersändes genast, han ansåg att en kastning åt hjernan förelåg, hela sjukdomen hade förvandlats.

De följande dagarna låg Lilli ömsom i dvala eller vild yrsel, som tycktes förvärras blott hon hörde fadrens röst, och huru innerligt han än bad, huru ömt han än tilltalade henne, sträckte hon afvärjande händerna emot honom, eller vände sig mot väggen.

Efter tre dagars svår kamp var striden om det unga lifvet lyktad.

Hvad fadren kände visste ingen, icke ens hans af sorgen förkrossade hustru; han stängde in sig på

sitt rum, vägrade all föda och ville icke se någon. Då han utgick derifrån, var hans mörka hår grånadt och djupa färör hade förvandlat det friska manliga anletet till en åldrad gubbes.

* * *

När Lillis stoft några dagar senare bäddades ned i den kalla, djupa graf hon så mycket fasat för, sken solen varmt på mullen. Det var ljumt i luften snön smälte i floder och trädens knoppar sågo så bruna och svällande ut — det var vårens förebud, en hoppfull profetia om den kommande sommaren.

Fans det då intet sådant hopp för den stackars unga slumrerskan dernere?

Det tillhör icke de lefvande att döma öfver de döda, hon var en sökande som längtade efter ljus och visshet, så må hon vara lemnad under Hans dom som har sagt: „*Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden.*“

Magna.

Ur lifvet af *Aina*.

kramlet af knifvar och gafflar hördes från matsalen, blandadt med skrattsalfvor och sorlet af samtalande röster. Kaptenskan Cederqvist satt till bords med hela sin familj och alla inaccorderingarna och vid middagen brukade det alltid gå lifligt till der i huset.

Äldsta döttern fröken Alli och student Wittika förde ordet som vanligt, Sanny „qwickhufvudet“, inföll då och då, och de två lyceisterna, smålogo öfverlägset. Vårdinnan fet och skinande, såg till att enhvar försedde sig ur det rykande fatet med köttstufning — det var nämligen tvätt dag — och bredde i smyg, duktiga smörgåsar åt morsgrisen Gusti, ehuru smöret egentligen var framsatt för de äldre, fröken Schneider musiklärarinnan, herr Wittika och professorn. Den sistnämnde var den ende som satt tyst vid middagsbordet, grubblande på något lärdt problem, förmodade fröken Schneider — tyvärr var hon ej nog

skarpsynt att observera det lätt satiriska draget kring hans allvarliga mun, som tydligt vittnade om att han följde samtalets gång och roade sig åt dagens små „on dits“, på sitt eget tysta sätt.

— Fröken Lilli går ju på soiréen i afton? — frågade herr Wittika.

— Det förstås, jag lofvade ju er det redan för tre veckor sedan. —

— På soiréen — inföll kaptenskan långdraget — och jag som just spekulerade på att få er ungdomar ned till tåget i qväll, för att möta fröken Roos. —

— Nej pass mamma jag ämnar inte afstå från en rolig afton för att springa den långa vägen ned till stationen — och fröken Alli skakade avfärjande sitt välfriserade hufvud i det hon kastade en blick på herr Wittika, som för att förmå honom till att beundra huru väl hon häfdade sin sjelfständighet.

— Kanske Oskar eller Rolf skulle gå — undrade frun fogligt. —

— Ursäkta men vi ha konvent i qväll — svarade herrar lyceister och sågo på hvarandra.

— Hvem i alla dagar skall jag få tag på — suckade värdinnan.

— Kan inte mamma skicka Erika — sade Lilli otåligt.

— Kära du, vi ha ju tvätt och dessutom måste Erika gå efter Ella och Sanny, det är barnbal hos statsrådets som du vet! —

— Jag skall afhemta fröken Roos — inföll professorn helt plötsligt — en promenad skall göra mig godt efter föreläsningen. —

— Du, skall du besvåra dig, — kaptenskan såg

rigtigt konsternerad ut — nej nej nog skall jag kanske ställa om på något sätt ändå. —

— Bekymra dig inte mer om den saken kära mamma, det är ju en bagatell — och med dessa ord sköt professorn sin stol från bordet, det var vanligen han som gaf signal till uppstigningen.

Fröken Schneider satte sig vid pianinot i salongen och spelade „sin eviga Beethoven“ som den näbbiga Sanny sade, professorn hade slagit sig ned i gungstolen med sin tidning. Fröken Schneider trodde att det var för att njuta af hennes musik, men professorn var en slaf af gamla vanor; han tyckte om den bekväma stoppade gungstolen och långt innan den blonda tyskan blifvit en af kaptenskans inaccorderingar, hade han njutit sin korta siesta på samma plats.

I rummet invid klingade disharmoniska röster, Allis gälla diskant hördes öfver alla andras:

— Jag låter inte pracka på mig den der vildfrämmande flickan som mamma jemnt plågar mig med — hörde han henne säga — mitt rum är ju inte större än en schjal och i nästa vecka kommer dessutom Wittikas syster hit, jag lofte honom att hon skulle få bo hos oss, de dagar hon är i staden. —

— Jaså du går och ger löften utan att säga ett enda ord åt mig — knotade modren — men hvar vill du då, att jag skall placera fröken Roos, kom ihåg att hennes föräldrar accorderat kvarter åt henne, redan i somras, då jag var hos moster dernere på landet. —

— Hon kan ju bo med Ella och Sanny, deras rum är stort nog. —

— Usch hvad den Alli alltid är odräglig, skrek Sanny, hvad var det för roligt att få en obekant flicka i samma rum, då skulle det bli slut med allt aftonprat och alla viktiga förtroenden.

— Pappa anser det högst ohelsosamt för luftens skull, att flere personer bo i samma rum, — anmärkte Ella Tenlén impertinent. —

— Åh söta barn, vi ha ju så ypperliga ventiler. —

— Ja der ser mamma hvad för en dumhet mamma begick, att så i förtid lofva — sade Alli harmset, — den der fröken Roos är väl dessutom ett riktigt prakt-exemplar till landtloffa och läserska till på köpet. Föräldrarna äro ju hihuliter, eller hvad det var och hon lär aldrig gått i någon skola; kanske man riktigt får skämmas för henne. —

— Jag tyckte pastor Roos' voro hyggliga människor — menade kaptenskan som i det hela lät sin vackra dotters vrede gå sig förbi ganska lätt, Sanny och Ella måste taga henne hit in, nu går jag och ber Erika bära in järnsängen, sedan sätta vi en skärm omkring, så får hon sin egen lilla vrå; det blir nog bra ska ni få se, mina små flickor. —

— Kan mamma inte låta lyfta en säng i salongen till nätterna, — muttrade Sanny, men kaptenskan hörde inte mera några invändningar, hon hade tagit sin godlynt orubbliga mine på sig och gick segrande ur striden.

— Mamma är som skapad att hålla inaccorderingar — tänkte professorn med ett litet leende — det är lärorikt att höra huru hon svänger sig igenom alla motigheter men stackars fröken Roos beklagar

jag, hon tyckes icke vara välkommen; kretsen här är också högst exklusiv, det är ej lätt för en nykomling att introducera sig. —

Professorn lade tidningen ifrån sig, satte glasögonen till rätta och gick in till sig. Han hade nemligen två vackra rum på andra sidan om salongen, „allmänningen“ som Sanny kallade den — och detta område var så fridlyst att till och med kaptenskan med en viss varsamhet trädde dit in. Hon hade i grunden ganska stor respekt för professorn — hennes son från ett föregående gifte — och hans vilja var i de flesta fall hennes lag. Hon var ju honom så oändligen tacksam, att han nöjde sig med att bo hos henne; det skulle nog inte andra ungarlar i hans förhållanden gjort, det visste hon, men hvad han erlade för kost, rum och uppässning, var för hennes ekonomi af största betydelse. För resten var det ovärderligt att hafva till hands en börs, som alltid öppnade sig, då hon råkade i någon liten förlägenhet.

Professorns far doktor Brun, en vetenskapsman af renaste vatten, hade efterlemnat en anständig förmögenhet åt sin unga enka och den ende, halfvuxne sonen. Fru Brun skulle kunnat lefva oberoende till döddagar, men hon hade tyvärr ett alltför medgörligt hjerta och lät engång i en svag stund, öfvertala sig att gifta sig med en ung kapten, som icke ägde någonting annat af betydenhet, än ett par förtjusande mustascher och en martialisk hållning.

Som besagde kapten ruinerat sin helse på samma gång som de tillgångar han tidigare haft att disponera öfver, blef han inte särdeles långlifvad, men

hann likväl att njuta så pass mycket af sin hustrus förmögenhet, att hon vid hans död, stod i det närmaste utblottad med tre små barn.

Den nuvarande professorn hade då icke ännu uppnått myndiga år och förmyndarn — en gammal vän till hans far — höll noga på att inte en penni af den unge mannens arflott, blef invecklad i styf- fadrens affärsförbindelser; han tillät honom icke ens att bo hemma och det var först efter kaptensens frän- fälle, unge Brun återvände till modern, för att kunna understödja henne genom det anslag han årligen upp- bar af sina räntor.

De voro så olika dessa två mor och son, som det var möjligt, dock värderade de hvarandra på sitt sätt och kaptenskan beundrade i smyg sin lärde son, som för hvarje år blef alltmera framstående, ehuru hon som nämndt hade en viss portion respekt för honom, något som dock ej hindrade den goda frun att komma och berätta honom de mest hvardagliga små angelägenheter ur det dagliga lifvet och köks- verlden. — Det föll henne nemligen aldrig i sinnet att dessa små förtroenden, kunde förefalla sonen lik- giltiga och obetydliga och om han svarade något af- visande, visste hon ju „att Hugo alltid varit fåordig och en riktig bokmal“. För alla andra deremot var professorn med sin engelskt stela hållning och sitt orubbliga satiriska lugn, en ganska öfverlägsen och oåtkomlig personlighet — men det kunde kaptenskan icke bedöma. Hon var alltigenom en äkta hvardags- människa, någon egentlig bildning hade hon aldrig ägt, men stundom saknades till och med den yttre fernissan. Huru den filosofiskt anlagde doktor Brun

i tiden kommit sig att välja en sådan hustru, det begrep ingen, om man inte kunde få skylla på just denna hans filosofi, hvilken ju lär hafva egenskapen, att en smula missleda sina idkare, i rent praktiska saker.

Om kaptenskan i yngre dagar haft att skryta af någon fågning var ovisst, nu presenterade hon sig, med sitt röda uppsvällda ansigte och sin oformliga matrongestalt, som en äkta prosaisk matgumma, oförarglig och välment, men temmeligen ytlig.

Professorn hade längesedan tändt lampan och satt nedlutad öfver skrifbordet, då dörren öppnades och modren smått hostande steg in med kaffebrickan. Det var alltid något skildt hon hade att orda om, när hon sjelf hemtade eftermiddagskaffet, det visste professorn af gammalt, också lade han genast penan ifrån sig och sade vänligt ehuru litet resignerad: — Nå kära mamma hvad gäller det? —

— Åh man har sina bekymmer — pustade kaptenskan som sjunkit ned i en länstol midtemot sonen — i dag har det varit en het dag må du tro, Alli är på förskräckligt dåligt humör, för att sömmerskan skämt bort hennes soiréklädning. Jag kan inte heller begripa hvarför menniskan skulle garnera den så fatalt, det är verkligen alldeles gammalmodigt, ingen har haft det så sedan i höstas och ja — så har jag råkat illa ut med den nya inaccorderingen. —

— Ja jag hörde att ni hade en liflig debatt på eftermiddagen, angående hvar hon skulle bo, — svarade professorn som drack sitt kaffe i små klunkar, medan hans blick hela tiden följde den sist skrifna raden i hans kära afhandling.

— Naturligtvis måste jag till en början taga emot henne, men månne det kan anses som ett löftesbrott, om jag söker ett annat kvarter åt henne ifall här blir ledsamheter af? —

Professorn försökte rycka upp sig: — Jag kan icke se något hinder, bästa mamma.

— Ja men ledsamt blir det i alla fall, för pastorns bådo mig så enträget taga emot flickan; de ha högst få bekanta här i staden och moster hade rekommenderat mig. —

— Om mamma anser det som en samvetssak, så faller det sig naturligtvis annorlunda. —

— Näh inte vet jag precist — den förargliga Alli som ej kunde taga henne i sitt rum — kantänka för trångt — som om Gusti och jag skulle ha så godt utrymme i matsalen, åh man får nog försöka. Ser du det som oroar mig är att Ella Tenlén skall skrifva hem och klaga, att fröken Roos bor med flickorna, hon är min bästa inaccordering, kommunalrådinnan skickar så präktigt smör och fläsk och korfvar alla höstar. Jag ville inte på något sätt stöta dem, men om kommunalrådet tror, att Ella har det illa i något afseende, kan jag få ledsamheter; han är en så krånglig herre. —

— Näh så låter du fröken Roos flytta! —

— Ja men penningarna vore goda att ha i alla fall, det gör alltid en liten ökning i kassan, om man också får en mun till att mätta och dessutom är flickan ung och första gången från hemmet; de tycktes vara måna om att hon skulle komma till hyggligt folk och få det bra och — jag vet verkligen inte hvem jag nu i en hast skulle kunna recommendera. —

— Jag tänker att hon ej kan få det så afunds-
värdt här heller — sade professorn torrt.

— Huru kan du säga så Hugo — kaptenskan
nästan snyftade — jag betyder att ingen kan ha
starkare mat än jag. Du vet huru jag springer kring
hela staden för att få godt kött och färska ägg, men
ingen människa blir så klandrad som den stackarn som
måste hålla inaccorderingar. Här orerar nu Wittika
hvertenda mål om näringshalten i det och det, prof-
var mjölken som aldrig i hans tycke är mustig nog;
Ella skall ha cacao för att hon är klen och fröken
Schneider får inte äta potäter för att hon har mag-
katharr, mina egna flickor slutligen, bara peta i ma-
ten, det är så att man kan gråta deråt. —

— Lugna dig mamma, det var inte på maten
jag tänkte, du vet att jag alltid berömt din kokkonst
och vårt bord är säkert tillräckligt godt, för en an-
språkslös flicka från ett enkelt presthus på landet,
det var egentligen flickornas ovilja mot den främ-
mande som föll mig i hågen, hon kommer att mötas
med högst misstroagna blickar. —

— Det tror jag nog reder sig, — svarade kap-
tenskan som nu sedan hon fått lätta sitt hjerta, såg
allt i ljusare färger — kanske är hon en snäll och
medgörlig flicka, så går allt bra. —

— Och går det ej, så finner du säkert en annan
plats för henne — inföll professorn som tagit upp
sitt ur och med oro såg sin dyrbara tid gå förlorad.

— Vi få se — svarade kaptenskan, tog kaffe-
brickan och vaggade ur rummet.

Föreläsningen var slutad, men professorn hade fördröjt sig i samtal med en bekant, när han kom ut visade tornuret en qvart på tio, han hade således ingen tid att förlora, om han skulle hålla sitt löfte till modren, att vid stationen afhemta fröken Roos.

Öfverenskommelsen gällde att hon vid dörren till tredje klassens väntsal, skulle afbida kaptenskans utskickade; modren hade upprepade gånger inpräglat det i hans minne, och så styrde han genast sina steg till den ifrågavarande dörren, så fort de anlända passagerarne begynte strömma in från perrongen. Hans mörka, något skarpa blick, granskade med en viss uppmärksamhet de förbigående — der stannade just en gestalt midt i trängseln hvars yttre motsvarade hans föreställning om den väntade; en lång gänglig ungdom med förvirradt, olyckligt utseende, det måste vara hon. Han banade sig raskt fram emot henne, men nästa sekund hade hon helt plötsligt försvunnit i mängden. Han såg sig förbryllad omkring, då fästes hans blick vid en ung flicka som stod invid dörren, på samma fläck han sjelf nyss lemnat. Hon hade ett litet rundt, friskt ansigte, en blond fläta hängande öfver axeln och såg med en öppen, munter blick på det brokiga hvimlet i väntsalen. Kunde möjligen denna, vara den rätta? Professorn ryckte fram, bugade sig för den okända och frågade artig, om han hade äran se fröken Roos?

Den unga flickan som ej förut observerat honom, såg något öfverraskad ut och svarade jakande.

— I så fall får jag presentera mig som professor Brun, skickad af min mor, kaptenskan Cederqvist, att afhemta fröken här. —

Hennes klara ögon logo emot honom, när hon förtroendefullt lade sin hand i hans.

— Var god och lemna mig numret på ert bagage! — Här är det, förlåt det blir visst mycket besvär, men jag begriper inte riktigt huru jag skulle göra, för att reda mig sjelf. —

— Åh låt ni mig sörja därför min fröken, haf blott den godheten följa mig, så att jag icke förlo-
rar er i trängseln! —

— Åh jag skall nog akta mig att tappas bort! —

— Se här, vi komma just i rätta stunden till luckan; är detta er kappsäck? — Ja — Godt! —

Professorn vinkade en bärare, ischvoschik hade han förut försäkrat sig om och snart hjälpte han riderligt sin lilla dame in i slädan, der han sjelf tog plats vid hennes sida.

— Fröken är väl varmt klädd, vi ha temmeligen långt att åka och det är en kall afton. —

— Jag är inte det minsta ömtålig för kölden — försäkrade hon — och hvad det är besynnerligt att nu befinna sig i hufvudstaden, jag har så ofta drömt mig hit, men nu vill jag ej fatta verkligheten. Hvad det är upplyst öfverallt, här tänker ingen på sömnen tror jag. — Är detta atheneum, är det? Så storartadt! Hvad heter den gatan vi just nu vika in på? —

Fråga efter fråga gled snabbt öfver hennes läppar och professorn besvarade dem alla med största godmodighet, medan han hela tiden satt och smålog; om det legat en enda gnista koketteri, ett försök att vara barnsligt naiv, i dessa frågor, skulle han nog bemött dem, med sin vanliga kyliga likgiltighet, men hennes fullkomligt ursprungliga naturlighet, roade

honom. Han satt der med armen skyddande utsträckt på slädkanten bakom henne, lyssnande till de oafbrutna lifliga utropen af undran och förtjusning och leende blickande in i det unga ansigtet, som utan skygghet, vände sig till honom för att få upplysningar om allt det okända, i den nya, främmande världen. Det var längesedan han sett ett sådant ansigte; man möter det icke hvarje dag, allra minst i en större stad, der omgifningen, mer eller mindre trycker sin prägel på människorna och den mottagliga ungdomen isynnerhet.

Han genomgick i en hast det galleri af ansigten som kommit och gått, inom hans synkrets särskildt derhemma, men intet af dem påminte om detta. Icke systrarnes, nej allraminst deras; den nyckfulla koketta Alli med de mest flacka intressen och den näbbiga lillgamla Sanny. Det kom plötsligt öfver honom en känsla af medlidande med den unga varelsen vid hans sida, vid tanken på det hem och den krets, dit han var i beråd att föra henne. Om hon verkligen var så oförderfvad och oerfaren som det föreföll — ja då var det synd om henne!

Kusken stannade. — Jaså nu äro vi framme! —

— Redan, åh det var skada, jag skulle gerna åkt två timmar till, utan att bli sömnig, det var så förtrollande roligt, alldeles som i en saga. —

Han ville hjälpa henne att stiga ur, men hon hade redan hoppat ned och stod och väntade på honom vid gatudörren.

— Bor här andra främmande också? — frågade hon medan de gingo uppför trappan.

— Jo en tyska som ger musiklektioner, en skol-

flicka, två lyceister och en student, vi äro rätt många, dessutom har jag tre halvesstrar som fröken kanske vet? —

— Ja och så roligt det skall blifva att vara tillsammans med jemnåriga! —

— Lagom treffligt om hon kände dem — tänkte professorn, hennes förtjusning öfver det ungdomliga sällskapet, förorsakade honom ett omedvetet obehag.

Kaptenskan välkomnade sin nya inaccordering i tamburen med största hjertlighet, samt bjöd henne genast stiga in i salongen för att dricka the; man serverade nemligen frukost och qvällsvard der, emedan Gusti dessa tider sofde oskuldens sömn i det egentliga matrummet, som tillika utgjorde hennes och modrens sängkammare.

Professorn kom också in och med theglaset framför sig, betraktade han nu i det fulla lampskenet sin unga följeslayerska. Utan hufvudbonad såg hon mindre och barnsligare ut tyckte han, dertill bidrog äfven den hängande flätan i sin mån. Hennes kinder hade ännu den första ungdomens mjuka rundning och hyn var rosig, men ej alltför ljus. I det hela voro dragen oregelbundna och en kritisk granskning, skulle kanske knappast medgifvit att hon såg hvad man vanligen kallar „bra ut“, men fysionomisten skulle intresserat sig för hennes uttrycksfulla mun och misantropen måste afundas henne det friska leendet och strålglansen i hennes glada, blå ögon.

Kaptenskan serverade och oblierade och den unga flickan lät sig allting väl smaka; den ena smörgåsen efter den andra försvann mellan hennes röda läppar och knäckebrödet knastrade friskt under oför-

falskade hvita tänder. — En syperb aptit, man kunde tydligen läsa i hennes rörliga ansigte: „Det smakar så bra och — jag orkar så bra“. —

Professorn såg på fröken Schneider, hon satt ännu och dissekerade sin enda sillbit, stackars fröken Schneider; det var ändå härligt att ha en sund matlust, men så skulle den här landtliga tärnan inte heller finna nåd inför det tyranniska modet. Hon öfverskred otvifvelaktigt det föreskrifna måttet kring medjan, man kunde se att intet harnesk i snörlifform, pressat ihop hennes kraftiga fysik och verkat menligt på matsmältningen. Det fans således ännu förnuftigt folk i verlden ehuru professorn nästan betviflat det; hygienin och normaldräkten var nu en gång hans käpphäst, men att hennes enkla af hemväft tyg sydda resklädning föreföll honom rent af idealisk, derom hade den nya inaccorderingen icke den aflägsnaste aning.

Professorns betraktelser afbrötos af kaptenskan, som välvilligt förklarade att hon var „allas tant“ der i huset och bad om att få veta „lilla vännens namn“.

— Jag heter Magnhild — svarade den unga flickan.

— O så poetiskt — hviskade fröken Schneider.

— Ja men hemma kallas jag helt enkelt Magna, pappa heter Magnus och det är efter honom jag fått mitt namn. —

— Det låter egendomligt — sade professorn.

— Vi hafva alla ganska besynnerliga namn — svarade hon leende — min bror heter Cyril och mina systrar, Berith och Aida. —

— Så originelt — läspade den lilla musiklärarinnan och hvälfde sina blå ögon mot taket.

— Får jag bjuda någonting mer? — Nej för ingen del snälla tant, jag har redan gjort riktigt skada på qvällsvarden, men jag var duktigt hungrig — bekände hon ärligt.

— Hvad småffickorna dröja länge borta — klagade kaptenskan — Erika har fått vänta minst en timme. De supera väl först klockan elfva. —

— Ett särdeles förnuftigt arrangement på en barnbål? — professorn log satiriskt.

— Åh det är nu bara namnet, det heter så för att älsta flickan nyss fyllde tolf år, men jag hörde Ella tala om att det nog skulle komma studenter med, för dansens skull. —

Allt bättre och bättre — mumlade professorn.

— Allt får jag inte vänta hem förän klockan blir ett, här sluta ju alla nöjen så sent. —

— Det förefaller mig en smula förvändt — sade Magna och vände sig leende till professorn — de voro ju redan gamla bekanta — derhemma måste vi alltid släcka ljuset före tio och läsning på säng var absolut förbjuden. —

— Er far min fröken, måste vara en ovanligt förnuftig menniska? —

— Mycket god är han åtminstone — svarade hon med ett litet ömt leende.

— Skulle vi inte hafva en treffig konversations-timme ännu här vid lampan, — föreslog fröken Schneider och grep efter sin virkning — Magna spärrade upp ögonen af förvåning och professorn skyndade sig att säga: — Bästa fröken låtom oss inte fram-

visa ett dåligt exempel, på våra förvända hufvudstadsvanor första aftonen fröken Roos tillbringar här, under vanliga förhållanden åtskiljs man ju dock något tidigare här i huset. Godnatt mina damer! —

Kaptenskan kom nu för att ledsaga Magna till småflickornas rum och den lilla hörnvrån som skulle blifva hennes och den unga flickan förklarade sig så tacksam och nöjd med allt, att den godlynta frun blef helt rörd. Några minuter senare låg Magnas blonda hufvud tryckt mot kudden, hon sof som ett godt barn.

Visserligen väcktes hon efter en stund af fnitterande röster bakom skärmen och något senare föreföll det henne som om en stormil brusat genom rummet; det var fröken Alli som kom hem, men hon var för trött att bry sig derom och hennes sömn, den första natten i staden, var lika lugn och drömfri som derhemma på landet.

* * *

Följande morgon vaknade Magna sin vana trogen tidigt; hon steg sakta upp, tände ljus och klädde sig. I bäddarne vid motsatta väggen slumrade ännu de små baldamerna från i går, Sanny med orediga stripor brändt hår, hängande öfver ögonbrynen och Ella gråblek och orolig, slängande sig fram och åter i bädden. Ofrivilligt kom hon ihåg sina egna två små systrar, Aida som i sömnen liknade en slumrande cherub och Berith med sin mörka hårflåta lindad kring den runda armen, riktigt kysstäcka varelser båda två.

Hon suckade en liten saknadens suck, egnad hem-

met och de kära der — och började fläta sitt tjocka hår, utan att behöfva anlita spegeln; när sedan den enkla toiletten var gjord, tog Magna fram sin bibel ur kappsäcken. Allt var ännu tyst i huset, hon tänkte att morgonstunderna säkert skulle vara de lugnaste och beslöt att ej försumma dem; här långt borta från hemmet och ensam, behöfde hon ju mer än någonsin lita sig till sin himmelske vän och i det hon böjde sitt hufvud bad hon sakta, men innerligt: „Så tag Du mina händer och led Du mig.“

Då hon trädde ut i salongen, brann redan en munter eld i kakelugnen, jungfru Erika dukade frukostbordet, Magna helsade vänligt och satte sig sedan vid den treffiga brasan med sin stickning, hon var icke van vid att sysslolös drömma bort tiden.

Ändtligen blef kaptenskan synlig, i fläckig morgonrock, med en ruffsig mössa på det okammade håret: — Korsbevare mig är du redan klädd och i fullt arbete, det kan man kalla att vara en myra — utbrast hon helt häpen — du skulle säkert önska dricka tidigare kaffe? Bara nu Erika skulle få hem brödet! —

— Gör inte något omak bästa tant för min skull, mamma skulle tycka illa vara om något afseende fästes vid mig, — försäkrade Magna ifrigt — jag är blott van vid att stiga tidigt upp och här var så varmt och treffigt vid brasan. —

— Näh godt lilla vännen, men här är nu Erika med sin korg i alla fall — sade kaptenskan — jag skall bara springa in och väcka Ella, annars kommer hon för sent i skolan igen. —

Nästa ögonblick kom hon helt andfådd tillbaka:

— Det stackars barnet är alldeles sömnsyr — pustade hon — de kommo så sent hem i går och Ellas skola börjar dessutom tidigast. Ja min kära vän, du lyckliga landsbo vet inte hvad det vill säga att hålla styr på ett stadshushåll med talrika medlemmar, der snart sagdt hvarenda en, skall väckas och intaga sina måltider på olika klockslag. Jag försäkrar att jag hela dagen löper omkring som en gammal skjutshäst, för att se att allt är som sig bör och om qvällarna är jag så trött, att benen digna under mig. Seså Gud ske lof, der ha vi Ella. —

— Skynda dig min flicka lilla, här har du din cacao färdig blandad och ditt varma franska bröd, ät nu, så att du inte förlorar tiden. Ah jasadu står och sneglar på er nya rumkamrat, jag har glömt att presentera; kära Magna det här är vår lilla Ella, men nu måste du nödvändigt skynda dig. — De nästföljande vid kaffebordet, herrar lyceister, presenterades som unga Levinerna, „stamkunderna“ — sade kaptenskan. Fröken Schneider drack endast hett vatten, för sin magkatharr, den ena kom och den andra gick och stackars kaptenskan fortsatte oafbrutet att bjuda och förmana. Magna hyste riktigt medlidande med den ansträngda frun, som knapast sjelf hann föra koppen till munnen, innan en ny gäst skulle serveras och när morgonkaffet var drucket, dukades det till frukost. Enhvar åt när det passade för honom eller henne, de sista vanligen så sent, att middagsförberedelserna längesedan voro i full gång; bordet fick stå dukadt nära nog hela dagen.

Först vid frukosten blef professorn synlig, han hade tagit sig ett bad, gymnastiserat och promene-

rat — ingen skötte sig så utmärkt som han — men så var han också „väl konserverad trots sina tretio-åtta“ som herr Wittika försäkrade. Magna blef helt glad att återse honom, hon helsade honom så frimodigt att fröken Schneider och Ella, ja sjelfva den orädda Sanny, hade skäl att förundra sig, ty alla hade de i mer eller mindre grad, respekt för honom. Så mycket behagligare tycktes den unga främlingens öppna tillmötesgående förefalla professorn, som genast började språka med henne, med en för honom sällspord liflighet.

Han förfrågade sig angående de lektioner i och för hvilka hon nu befann sig i hufvudstaden och då Magna naturligtvis var oviss huru hon borde ställa för sig och mycket tacksam för goda råd, erbjöd han sig att anordna en lämplig studiekurs för henne och recommendera lärare.

Magna var förtjust: — Allt går mig i händer — utropade hon — pappa var nog bekymrad för mig, men jag lugnade honom, ser ni herr professor jag är söndagsbarn och sådana sparkar lyckan alltid fram. —

Han skrattade åt hennes uttryck: — Om fröken bara vill hafva förtroende till mig så —

— Tusen tack! —

Alli som nyss — surmulen och illa mornad — kommit in och blifvit presenterad, vände sig nu på sitt tvära, taktlösa sätt till Magna och sade: — Fröken har ju inte fått någon uppfostran?

Den unga flickan blef mycket röd och professorn som kastade en förgrymmad blick på systemen, bet sig i läppen.

— Jag menar inte gått i någon skola — rättade sig Alli trögt!

— Nej jag har aldrig besökt någon skola, — svarade Magna med nedslagna blickar, men — tillade hon höjande sitt hufvud och blickade käckt omkring sig med sina barnsligt klara ögon — jag har fått undervisning af min far, en gammal skolman och jag tror att det lyckligaste i verlden, är att ha fått gå i skola hos sin egen far. —

— Det tror jag också — sade professorn kort.

Alli såg tviflande ut men teg, sedan lutade hon sig tillbaka i stolen och ropade åt modren: — Har Wittika redan ätit? —

— Nej men här kommer han just. —

Den unga studenten, en mager spenslig gestalt på några och tjugo år, med svart hår och egendomligt glimmande ögon, hade skarpa kloka drag, men såg betydligt blaserad ut. Professorn presenterade honom något ceremonielt för Magna och herr Wittika som var förståsigpåare då det gällde unga damer, betraktade den nykomna med ett visst intresse, men Alli slog snart embargo på honom och började ett bullrande samtal om föregående qvällens nöje.

Professorn som blifvit bortkallad i och för ett besök, hade lemnat Magna allena och som Alli fortfor att föra samtalet in på för henne fullkomligt obekanta ämnen såg hon sig öfverflödigt och gick tillbaka till sofrummet, der hon fann Sanny sittande framför spegeln, i tårar öfver att icke få kammen igenom sitt från gårdagen tilltrasslade hår.

— Tillåter du er nya bolagist, ge dig en liten handräckning? — frågade Magna vänligt. Sanny som

var alltför nöjd att få hjälp, för att i detta ögonblick låta sin ovilja mot inkränkterskan af deras frihet, ge sig luft, tog belåten emot anbudet och blef verkligen något mildare stämd, när hon kände huru varsam samt hennes stackars hår behandlades. Kanske man kunde få en smula nytta af den nykomna, resonerade fröken Sanny, som aldrig försmådde att låta passa upp sig, om blott tillfälle gafs.

Lilla Gusti — en tioåring för det närvarande instängd i anledning af en katharr — kom nu också in, så att Magna småningom gjort bekantskap med familjens alla medlemmar.

Sedan enhvar gått till sina olika befattningar — äfven Alli hade en liten skrifvar tjänst — och kaptenskan tagit ihop med en pastejdeg till följande dag, som var en söndag, sysselsatte Magna sig med Gusti, en något pjunkig och klen, men i grunden snäll liten flicka. Hon lärde henne en lätt virkning, berättade om sina små systrar och intog genom denna vänlighet mot husets yngsta, så modrens hjerta, att hon slog hvarje tanke på att söka Magna ett annat kvarter, ur hågen.

Ofta under denna första något långa förmiddag — man åt sällan före klockan fyra — hade den unga flickan kastat långtande blickar ut genom fönstret; hon skulle så gerna velat göra en promenad, för att taga staden i närmare betraktande, men som hon var så alldeles främmande, vågade hon icke gifva sig af på egen hand, utan att åtminstone hafva fått några råd och anvisningar. Vid middagen vände hon sig till Alli som var hennes granne och frågade om det fanns någon plan öfver staden, som hon skulle

få se på. Herr Wittika förmodade att det var första gången hon befann sig i hufvudstadan och Ella Ténén såg ringaktande ned på Magnas okunnighet, utan att minnas att hon sjelf för par år sedan befann sig i samma läge, när hon hemtades in till skolan.

Professorn satt som vanligt tyst under måltiden, men Magna som hade honom midt emot sig, kunde icke betvifla att han hörde hvad som sades.

Då man stigit upp kom Alli fram med kartan, som hon mera vårdslöst än artigt kastade på divanbordet i salongen. Magna tackade henne hjertligt och fördjupade sig med ifver i gatornas linier, biträdd af Oskar Levin, som genast visat sig villig att bistå henne. Professorn satt i sin gungstol och betraktade dem med sin vanliga skarpa blick, men sedan Magna förklarar att hon nu trodde sig kunna slå sig ut med att hitta omkring i staden och syntes redo att genast göra sig i ordning till promenaden, steg han hastigt upp och gick in till sig.

Några minuter senare såg man honom klädd i hatt och pels, vandra fram och åter på trottoaren midtemot paradingången och det var som skulle han blott väntat att få se dörren öppnas af en liten flickgestalt, för att genast skynda henne till mötes. Men när Magna trädde ut på gatan, var hon åtföljd af unge Levin, som konverserande gick vid hennes sida.

Professorn vek raskt om hörnet, medan ett veck plötsligt bildade sig mellan hans mörka ögonbryn; det var en missräkning för honom, han hade så gerna velat vara den första som visade henne staden, men det var ju naturligt att „lika barn leka bäst“, och hon hade ju i går så innerligt gladt sig åt att det

fanns ungdom i huset; till dem kunde nu professorn icke gerna räkna sig. — Nåväl tänkte han — hon är ett barn och har blifvit lemnad i vårt beskydd, jag vill försöka att göra hvad jag kan för henne. — Hans blick ljusnade och stegen blefvo bestämdare, han gick icke utan mål, utan beslöt att arrangera om lektioner för Magna, enligt den studieplan han under dagen uppgjort; hon skulle se att hon tryggt kunde lita sig till honom.

Magna kom tillbaka med purprade kinder och tindrande ögon, de hade trafvat nära nog genom hela staden, försäkrade hon och sett så mycket; det hade varit så utmärkt roligt och nu var hon säker att hitta hvart som helst. Då professorn blef synlig vid thebordet, utgöt hon äfven för honom sin glädje och förtjusning, utan att märka att han hade „sitt nordpolslyne“ som Sanny hviskade till Ella. Märkvärdigt nog hade emellertid Magnas meddelanden en förunderlig magt att tina upp honom, särdeles då han bemärkte hennes sätt mot sin unge kavaljer från promenaden. Hon behandlade nemligen både honom och hans yngre broder kamratligt okonstladt och professorn tänkte, att om det låg någon sanning i påståendet att hvarje qvinna medvetet eller omedvetet är behagsjuk, så var denna unga flicka åtminstone ett undantag.

* * *

Dagen derpå var som nämndt en söndag och Magna som vant sig vid en regelbunden kyrkogång, antog helt naturligt, att man här äfven iakttog samma bruk; hon blef därför helt förvånad, då hon vid fru-

kosten gjorde några frågor om tiden för de olika gudstjänsterna och fann att ingen enda af familjens medlemmar ämnade besöka kyrkan. Sanny försäkrade att Ella och hon inte brukade gå någon annan söndag än första advent, ifall man sjöng Hosiannah; kaptenskan ursäktade sig med sina middagsbekymmer och endast fröken Schneider erbjöd sig att ledsaga Magna om hon ville gå i den tyska gudstjénsten; något som hon dock ännu måste afböja, emedan hon ej kände sig nog mäktig språket för att „med andakt“ kunna följa predikan. Hon anade ej att Alli bakom hennes rygg, tecknade åt Wittika en förklaring att hon haft rätt i sin förmodan att fröker Roos hörde till „de heliga“, men det väckte inom henne en känsla af missmodig förstämning, då hon fann en så märkbar liknöjdhet för sabbatsfirandet. — Medan Magna stod der en smula tveksam om hvilken gudstjänst hon skulle välja — sade kaptenskan något brydd: — Erika har fått lof att gå i tolfvans kyrka, kanske vill du följa med henne, så kan hon visa dig till rätta. —

— Tack snälla tant, det vore jag mycket tacksam för — svarade den unga flickan gladt.

Professorn var illa till mods, det plågade honom att ingen af hans egna, icke ens modren, velat gå den unga främlingen ett enda steg till mötes. Om han sjelf kunnat besluta sig därför, skulle han gerna erbjudit henne sitt sällskap; det var heller icke fruktan för att synas löjlig i de öfrigas ögon, som höll honom tillbaka, men han afhöll sig från kyrkan af det skäl, att han ansåg den vara till, blott för de troende. Kanske äfven att vanans magt inver-

kade på honom, i hans hem hade ju söndagen alltid ansetts lika med veckans öfriga dagar, om man undantager att middagen då var läkrare än vanligt. —

Magna gick således allena med tjenarinnan och kände sig belåten med sin förmiddag. På eftermiddagen sysselsatte professorn sig länge med henne, framlade det förslag han uppgjort för ledningen af studierna och underrättade om, att hon redan följande dagen finge begynna några lektioner. Han hoppades sade han, att hon på det sätt han tänkt, skulle kunna draga mesta möjliga nytta af sin termin och förbehöll sig att få hjälpa henne, der hon fann några svårigheter.

Magna tackade honom med största hjertlighet och då hon om qvällen skref sitt första bref hem, utbredd hon sig med entusiasm öfver professor Bruns välvilja och försäkrade att hon i honom, funnit den bästa rådgifvare, ja en verklig vän.

Föräldrarna kunde naturligtvis ej annat än uppriktigt fägna sig öfver dessa goda nyheter; för deras inre syn steg professorn genast fram som en gammal gråhårig hedersman — en fullt värdig och faderlig beskyddare för deras unga dotter, den lilla qvittrande fågelungen, som de under många böner lätit flyga öfver bokanten.

Magna hade verkligen ett gladt lynne — hon hade nyss fyllt aderton år — men under hennes glädtighet låg en fond af allvar och orubblig energi. Hon hade fått en djupt allvarlig uppfostran och vuxit upp under förhållanden, som tjenat att utveckla de rika anlag, som gömdes i den vaknande unga själen.

Lifsfrågor hvilka mången först vid mognare år

uppställer för sig, hade tidigt trädt henne till mötes och manat till eftertanke. Derför var Magna vid sin första beröring med verlden, bättre beredd att motstå ett dåligt intryck, än tusende andra. Hon kände en fast grund under sina fötter, en klippa som ej kunde svigta och då hon första morgonen i det främmande hemmet bad: — „Så tag Du Gud mina händer och led Du mig — fann hon i sitt hjerta det trofasta återsvaret: — Jag skall icke öfvergifva eller förgäta dig.“ —

Magna var icke någon idealisk ung varelse — ett lefvande poem — som skalden så svärmiskt uttrycker sig, men hon var en omsorgsfullt uppfostrad, sann och tänkande flicka, som sträfvade efter fullkomning och kämpade mot sina fel för att vinna den svåraste af alla segrar — segern öfver sig sjelf.

Med outtröttlig ifver hängaf hon sig nu åt de förelagda studierna, åhörde föreläsningar, gjorde anteckningar, läste och jemförde. Föräldrarna hade inga tillgångar att slösa bort det visste hon och när de med uppoffring velat förskaffa henne detta tillfälle till utveckling, kände hon sig förpligtad att af all sin förmåga begagna sig deraf.

Och hela tiden stod professorn henne troget bi, färdig att hjälpa med råd och dåd och han som mången gång förr låtit folk förstå att de upptogo en dyrbar tid för honom, tycktes nu alls icke tänka på de många timmar han uppoffrade för Magna. Ofta satt han uppe om nätterna för att skriva en liten uppsats, eller göra några anteckningar som skulle bringa henne att lättare sätta sig in i ett ämne, eller sökte han ur sina lärda skatter, viktiga data och

biografiska uppgifter, som kunde vara henne till nytta.

Bland hela den svärm af unga damer som kap-
tenskan under åratals haft under sitt moderliga hägn,
föreföll det honom att Magna var den enda som på-
minte om ett flitigt bi, i sitt sökande att uppsamla
all den vetandets honung hon kunde öfverkomma.
Han var glad öfver att modren icke mer talade om
att höra efter ett annat hem åt henne och den fruk-
tan, han till en början hyst, att hon skulle låta sig
påverkas af sin ytliga och förkonstlade omgifning,
vek småningem, för öfvertygelsen om att Magnas kärn-
sunda natur kraftigt motstod giftdunsterna.

Ibland trodde han nästan att hon var nog skarp-
synt att skåda till botten hvad de allesamman gingo
och gällde för, men andra stunder åter, tyckte han
att det var en orättvisa att tilltro detta barn en så-
dan verldskloket och han omfattade hellre den före-
ställningen att Magna var en af dessa lyckliga na-
turer, som förmå framlocka det bästa hos enhvar
med hvilka de komma i beröring. Huru hade hon
icke till exempel förvandlat lilla Gusti från ett pjun-
kigt gråtmildt barn, som alla tröttnade på, till en
glad och nyttig flicka, blott genom att locka fram
det goda som fanns hos henne. Till och med San-
nys elaka infall fastnade ibland på läpparna, när
Magna förundrad såg henne in i ögonen och hvad
fröken Schneider beträffade, så hade Magnas sällskap
inverkat ofantligt välgörande på henne.

Visserligen kunde professorn icke undgå att se
hennes smäktande blickar stundom rigtade på sig,
men hennes tilljorda väsen hade dock undergått en

märkbar förvandling. När den unga flickans varma hjerta, deltagande nalkades främlingen, som fjerran från sitt hemland, tjänade ett knappt bröd för en åldrig mor, då vek ovilkorligen allt falskt sken, då blef hon öppen och sann och de äkta perlor — hennes oegennyttiga ömhet för de sina, hennes ovanliga förmåga att offra sig — som gömde sig i hennes själ, lågo klara för Magnas blickar. Hon log inte såsom de öfriga åt „gamla Schneiders“ egenheter, tröttnade ej att höra henne spela „sin eviga Beethoven“ och var förtjust att få läsa Schiller, med en så hängifven beundrarinna af den store skalden.

Med unga Levinerna stod hon som nämndt från första dagen på bästa fot, de ledsagade henne på skridskobanan, täflade om att göra henne små tjänster och blusa på knäck, en läckerhet som Magna förstod att skatta lika högt, som en gammaldags skolpilt.

Kaptenskan tyckte att „lilla vännen“, var en engel i jemförelse med hennes egna ohandterliga ättlingar och som hon hade ett godt handlag och var van hemifrån att hjälpa till i köket, blef hon ofta en tröst i nödens stund för den stackars betungade frun, medan Erika höll långa loftal öfver fröken Magnas hjälpsamhet i hennes dageliga vedermödor. — Unga Ella Tenlén fortfor emellertid med sitt fattade mistroende mot den ovälkomna bolagisten; hon var en osann sjelfvisk natur, nog beräknande för sina fjorton år och gränslöst bortskämd såsom enda barnet i ett rikt hem, och sådan hon var, utgjorde Magna och hon alltför bjerta kontraster, för att någon sympathi dem emellan kunnat uppstå. Ungefär på samma sätt

förhöll det sig äfven med Alli, som var för trög för att bry sig om att göra någonting för andra och för ytlig att tänka på annat än sina nöjen. Herr Wittika var hennes uppvaktande kavaljer och de två roade sig ofta på andras bekostnad, till den redbara Magnas harm; Alli hade väl icke precist hvad man kallar „ett godt hufvud“, men hon var fyndig och hennes beundrare hade en skarp uppfattning af det löjligen, som sällan tog hänsyn till några som helst konsiderationer.

Stundom kunde den unge studenten likväl vara ganska underhållande och Magna hade mången afton till och med följt hans lifliga, något drastiska, skildringar af personer och förhållanden med intresse, det vill säga då hennes samvete icke gjorde några invändningar. Detta hade ej undgått herr Wittika, som naturligtvis icke saknade den menskligen svagheten att känna sig tillfredställd af andras bifall, men han fann äfven senare att den anspråkslösa flichan hade ett klart omdöme och en ganska utvecklad intelligens, något som gjorde hennes samtal till ett nöje äfven för en man, så pass blaserad som han.

Alli upptog emellertid hans uppmärksamhet mot „landtloflan“, ganska onådigt och blef ej heller deraf blidare stämd mot Magna, som hon fortfor att visa en sårande likgiltighet och otjenstaktighet.

Det var till exempel en dag några små toilettartiklar som Magna ansåg sig behöfva och viss om att hon vände sig till en fullt kompetent person, bad hon Alli om några upplysningar, hvar man bäst och billigast kunde få köpa de ifrågavarande sakerna. Professorn som just råkade uppehålla sig i salongen

hörde hennes fråga, men också systrens buttra svar: — Sådant skräp köper man ju öfverallt, jag har verkligen inte tillfälle att löpa i butikerna med dig, det måste jag en gång för alla afsäga mig.

— Det tänkte jag inte heller sätta i fråga — svarade Magna — jag hoppades blott få något godt råd, men det reder sig väl ändå. —

Han kunde af hennes blixtrande ögon och blosande kinder, se att en häftig förtrytelse jäste inom henne, men äfven att hon kämpade, för att qväfva utbrottet deraf.

Alli hade liknöjdt gått sin väg med en roman, hon förmodade att Magna var för beskedlig att blifva ond, — sjelf hade hon aldrig lärt att tygla sin häftighet — men professorn förstod henne bättre och när hon kort derefter begaf sig ut i staden, följde han henne på afstånd och såg henne gå in och ut i åtskilliga butiker.

Han passade på att skickligt möta henne just då hon belastad med flere pakett, syntes redo att anträda hemvägen och frågade vänligt: — Har fröken redan gjort sina uppköp? —

Hon såg gladt upp och svarade jakande, men professorn såg att leendet var framtvingadt och att hennes ögon buro spår af utgjutna tårar.

— Jag beklagar djupt Allis ovänlighet i dag — sade han lågt — tyvärr kan jag inte med bästa vilja i verlden stå er bi med råd i något som angår damtoiletten, ty den är för mig en riktig „terra incognita,“ men i allt annat hoppas jag, att ni vill vända er till mig. —

— Tusen tack, ni vet inte herr professor huru innerligt jag —

Han afbröt hennes ifriga tacksägelser genom att fråga: — Huru lyckades er handel? —

— Åh ganska bra, jag fick goda anvisningar af en hyggelig herre i en butik, der jag härom dagen var inne med tant, man borde inte låta en liten motgång bekymra sig tillade hon.

— Mycket bra i teorin, men inte alltid så lätt utfördt, — svarade professorn — jag ser nog att fröken inte är lika glad som vanligt. — Magnas läppar darrade.

— Nej säg ingenting — bad han — jag har ej rätt att intränga i ert förtroende — barn! —

Ack han visste icke att hon just nu inte begärde någonting bättre än att få tala ut; vänligt tog han hennes paket och stoppade in dem i sina öfverrocksfickor, sedan föreslog han att de skulle vända om och promenera ett stycke; fria luften var alltid den bästa medicin han visste, mot hvarje förstämning.

— Hvad det är snällt af er att vilja gå med mig, — utbrast Magna. —

— Jag tänker att en promenad just nu skall göra fröken godt! —

Det tror jag nog — och tacksamt blickande upp till honom, gick hon med lätta steg framåt vid hans sida.

— Ser ni professor — började hon sedan plötsligt — jag har ett så gränslöst häftigt lynne och alltid när något går mig emot, är jag eld och lågor. —

— Ja, men ni bekämpade er åtminstone i dag, det bevittnade jag. —

— Gjorde ni, ja jag kunde svälja de uppbrusande orden, men tankarna ser ni, de stygga tankarna, tyglas icke så lätt, man har alltid så mycket att ångra. — Hon såg ned framför sig och qväfde en suck.

— Till och med en segervinning har således äfven sin bitterhet — sade professorn småleende — man talar ju om ångerns törnen, men nu skola vi försöka skingra det obehagliga intrycket af eftermiddagens misstämning. Hvad säger ni om att dricka en kopp chokolade här i nya kaféet? — Naturligtvis biföll Magna, hon log åter som förr och gladt språkande, sutto de snart vid de skummande kopparne, medan professorn lät requirera de läckraste bakelser som stodo att fås. —

När de sedan vände tillbaka hem, efter en riktig långtur, genom Kajsanniemis löflösa park, hade det börjat snöga, stora mjuka bomullsliknande flingor. Magna var förtjust, i snövädret befann hon sig riktigt i sitt element; hon satte sin rosiga kind upp mot vinden och fängade lekfullt, de stora flingorna med handen.

Professorns blick hvilade oafvändt på henne, hon föreföll honom lika fläckfri och skär som den hvita snön och en känsla af oändligt vemod grep honom. Skulle hon väl, kunde hon alltid förblifva så oberörd af verlden som hon nu var och i så fall — huru fjerran var han icke skild från henne, han den verldserfarne som lefvat lifvet, smakat och njutit det — ej till dräggen, men likväl tillräckligt att med afund och skygghet blicka in i detta unga anlete, som nu så tillitsfullt höjde sig mot honom.

Om det i hvarje människas lefnad finnes ögonblick då man önskar att likasom kunna börja lifvet på nytt, lefva det om bättre — så var detta för honom visserligen ett; han kände att han aldrig skulle förgäta denna vandring i snöhvimlet.

* * *

Den följande dagen — en strålande vacker söndag — förkunnade Alli vid frukosten att hon tillika med ett stort sällskap ungdomar, skulle promenera ut till alphyddan och dricka kaffe der. Skaran var ypperlig och några herrar — deribland Wittika — tänkte anställa en liten skidtäflan.

— Ack då vill jag också vara med — utropade Sanny lifligt.

Barnungar komma alls inte med i räkningen — tillrättavisade Alli.

Alltid är du tråkig och tänker blott på att roa dig sjelf — utbrast Sanny förtretad — men Magna och jag kunna nog på egen hand promenera ut till Djurgården och kanske få vi se skidlöpningen också — hon blickade förstulet åt herr Wittika, som log menande till svar.

Blir det inte roligt Magna? —

— Tack för dina vänliga planer, men du glömer att jag ämnar mig i kyrkan. —

— Ack så odrägligt, när du nödvändigt skall gå dit, hvarför gick du icke i nians kyrka, så skulle du —

— Varit fri från det — inflikade den spjufveraktige Rolf Levin.

— Tyst Rolf, hvarför svarar du inte Magna? —

Men Magna bara log, hon hade alls icke lust att berätta att hennes morgontimmar tillbragts i köket, medan Erika på hennes anhållan, fick besöka den tidigare gudstjensten. Diskussionen påminte professorn om den första söndagen den unga flickan tillbragte i hufvudstaden; han visste att hon sedan dess, aldrig försummat sina kyrkobesök, trots många olika slag af öfvertalningar, och ofrivilligt anställde han en jämförelse mellan de öfrigas kalla likgiltiga ansigten och den strålande frid, som på söndagsmorgonen hvilade öfver Magnas öppna panna. För henne var sabbaten någonting särskildt, en helig dag, det kunde ej be-tviflas. Han hade velat gå fram till henne och säga: — Lär också mig hemligheten af denna frid, lifvet är orent mörkt och fullt af strid; det måste finnas någonting som vi sakna, ehuru vi, förblindade af verldsmagterna, icke förstå att längta derefter. —

Om aftonen voro alla åter församlade i salongen, kaptenskan bjöd på resterna af middagsdeserten, fröken Schneider musicerte och Wittika roade sällskapet med att uppläsa mer eller mindre lyckade vitzer, ur en skämttidning.

Professorn satt i gungstolen med en god cigarr och betraktad egenom de ljusblå rökvirflarne, Magnas allvarliga ansigte. Hon roade sig och lilla Gusti med en samling fotografier, tillhöriga professorn och lyssnade derunder till musiken, utan att fästa något afseende vid herr Wittikas föredrag, som af de andra belönades med högljudda skrattsalfvor. Tvertom tycktes hon illa beröras af att de gälla rösterna disharmoniskt bröto in i fröken Schneiders spel. Han steg upp och kom och satte sig bredvid henne, samt bör-

jade bifoga litet text till de vackra vuerna; många af dessa tafflor hade han ju under vidsträckta resor, skådat med egna ögon.

Magna lyssnade förtjust till hans intressanta beskrifningar och hade så helt förgätit det öfriga sällskapet, att hon spratt till när herr Wittika utropade: — Fröken Roos, det här bör vara någonting för er! —

Magna såg frågande på honom.

— Jo här är en så präktig bit ur sekteristernas historia och er hemort är ju så godt som deras vagga, därför måste den nödvändigt intressera er. — Han uppläste med gäckande pathos en anekdot som i starka färger skildrade en bekant lekmanna predikants uppförande, det hela var anlagdt på förlöjligande. De flesta af åhörarne skrattade och ropade: — Präktigt! — Magna satt ett ögonblick tyst, sedan sade hon plötsligt med lugn bestämdhet: — Denna historia är osann alltigenom, jag känner herr X. mycket väl. —

Herr Wittika såg ut som skulle han menat: — Det der visste jag förut — och Alli nickade bekräftande, medan Ella Tenlén drog sig undan från Magnas sida, der hon haft sin plats, tydligen utmärkande att hon inte ville hafva att skaffa med en person som hade så obskura bekantskaper. Pappa hade relationer och mamma var af familj — det glömde hon aldrig.

— Kan fröken verkligen vederlägga den här pikanta vitzen? frågade studenten ironiskt.

— Jag kan åtminstone fullt sanningsenligt försäkra att herr X. hvarken är en hycklare eller en jesuit, och att han blott af varmt religiöst nit, upp-

offrat en lönande kallelse, för att resa omkring och predika. —

— Nähja jag förmodar fröken sjelf, i den atmosfär ni uppvuxit, blifvit en smula anstucken af sekterismen det är ju helt naturligt, svarade herr Wittika — men tillåt mig försäkra att inte alla meningsfränder till herr X. som — inom parentes kan lyckönska sig till att hafva en så god förespråkarska — handla precis så ädelt som fröken tyckes antaga. — Det gamla „ändamålet helgar medlen“ är inte utdömdt af dem; så har jag till exempel hört omtalas att en af förbemälde herres anhängare, på konventiklarne inbjuder de utvalda på the och när det skall göra kraftigare verkan, på ärter med fläsk, men de skabbiga fåren få draga sin väg med torra strupar. Ha ha ha! —

Talaren helsades med ljudliga bifallsrop och Alli kastade en triumferande blick på Magna, för att uttrycka att hon nu ansåg henne besegrad, men den unga flickan såg blott tankfull, ej förvirrad ut.

— Är ni fullkomligt viss på att den der trakteringen utdelades i ändamål att vinna anhängare? frågade hon.

— Är det meningen att jag skall höras på ed? — svarade studenten skrattande.

— Nej men jag har anledning tro, att man också för andra skäl än att göra proselyter, kan dela ut matvaror bland nejdens fattiga — åtminstone synes det mig tydligt nog, men illviljan förvränger ju allting. —

— Jag ser att hoppet att få höra några äkta sekteristanekdoter går i qvaf — sade herr Wittika

försmädligt — fröken anser förmodligen att vi här äro riktiga helgerånare? —

Magna såg sig omkring i kretsen; professorn var icke mera vid hennes sida, utan hade efterträdt fröken Schneider vid pianot, der han med afbrott slog an spridda accord — hon visste icke om han mera följde med samtalet, men i hvarje ansigte, med undantag af den beskedliga tyskans och kaptenskan som satt och nickade i soffhörnet, läste hon ett hemligt gäckeri och en viss väntan på att hon till sällskapets förlustelse måtte gifva sig ut på hal is; de funno henne synbarligen på engång pedantisk och löjlig. Det kom öfver henne en känsla af beklämning; ofta förr när hon hört dem med gäckeri behandla allvarliga frågor, eller likgiltigt förbigå dem, hade hon frågat sig sjelf om hon icke öppet borde säga sin tanke derom — tystnaden var ju nästan som ett medhåll — men blyghet öfver att likasom synas vilja uppträda och framhålla sina åsигter, hade hittills hållit henne tillbaka. Nu stod hon åter inför samma spörsmål, borde hon icke tala, klart låta dem alla veta den ståndpunkt hon intog? Aek det hade varit lätt och skönt att tala, hon var djupt känslig för satirens nålstygn, men feg ville hon icke vara, det föreföll henne som att förneka sig sjelf och sin lifsgrund. — Herr Wittika anmärkte nyss att min hemort utmärkt sig såsom en af sekterismens upprinnelseorter — började Magna beslutsamt, medan en fin rodnad uppsteg på hennes kinder — men jag måste förklara att jag står alldeles utom allt partiväsande. För mig har vår kära gamla kyrka icke varit för trång, å andra sidan har jag emellertid en varm sym-

pathi för enhver som strider för samvetets skull och kan inte fördraga att oskyldiga förtalas. Jag skulle nog kunna omtala en hel mängd drag ur sekterismens historia, men af olika slag och i en olika anda, än den anekdot herr Wittika nyss uppläste; det finnes intet område tror jag, som innebär mera verkligt intresse än just det andliga. —

— Då min far tillträdde sitt embete i P. hade han många svårigheter med dem som skiljt sig från kyrkan, nu är dock allt förändradt; många af de hätskaste hafva sjelfvilligt kommit honom till mötes och ingen hyser mera agg mot honom. Han har aldrig stängt sin dörr för oliktankande, tvertom öppnat den vidt, för folk af de mest olika bekännelser; hvar och en har fått komma till honom med sina tvifvel och spörsmål och han har låtit dem tala fritt ut; aldrig har jag sett honom öfverila sig, eller taga hänsyn till personen och han har likväl icke vikit ett enda steg från pligtens eller sanningens väg. Jag försäkrar er att det mången gång varit af djupt intresse att lyssna till de samtal i religiösa frågor, som ägt rum hos min far, att se desse män med färade anleten och ett strängt allvar i sina mörka ögon; desse som med hela sitt inres längtan, sökt efter hvad själen kräfver, för sin eviga lycksalighet. Det är någonting storartadt hos många af dem och man känner att de kämpat ut samvetsstrider, om hvilka verldsmenniskorna inte hafva de aflägsnaste begrepp. Alla dessa har nu min far bemött lika, på hvar och en har han tilllämpat det stora budet om brödrakärleken och jag är viss att de böner som statskyrkans tjenare och dissenters, gemensamt uppsändt, icke därför varit

mindre välbehagliga inför allas vår Gud. — Jag vet inte om jag kan hoppas att ni förstått mig, stundom förefaller det mig nemligen som skulle jag vara omgifven af en krets, för hvilken min lifsåskådning är helt och hållet främmande. Tro inte att jag vill göra propaganda — tillade hon med ett litet allvarligt leende — jag fruktar att jag är en dålig evangelist, men min Herres sak vill jag aldrig lemna i sticket och inte heller vill jag blygas för den tro och det hopp hvilka utgöra min lifsgrund. Ett är att förneka ett annat att strida med ord, något som bibeln säger „tjenar till ingen nytta blott att afvända dem som höra på“ och detta var ingalunda meningen med mina yttranden. — Magna tystnade men hennes unga ansigte lyste af den varma hänförelse med hvilken hon talat.

Det följde en lång tystnad på hennes sista ord, Alli satt och förargade sig öfver att Magna nu ändå till slut blifvit segervinnare och att Wittika fått munlås. Hon märkte ej att hånlöjet kring studentens läppar vikit för ett dystert nästan sorgset drag; Ella gäspade hörbart och kaptenskan som vaknat upp och ville bevisa att hon följt med samtalet hela tiden — en egenhet hos alla de der älska att taga sig en tupplur i sällskap — försäkrade att ärter och fläsk var hennes favoritträtt, en förklaring som mottogs af hela sällskapet med ett upprigtigt löje och dermed var den allvarsamma stämningen, till de flestas belåtenhet, bruten.

Magnas ord hade icke precist haft den verkan man hoppats på — inte ens Sanny eller Rolf Levin hade fått ett leende till stånd, hvarför, det förstodo de ej och brydde sig inte om att grubbla öfver heller.

Snart pratade Magna åter gladt som vanligt med lilla Gusti, men en fläkt af allvar låg dock kvar öfver hela hennes väsen och likasom adlade det. Herr Wittika reste sig för att lemna sällskapet, men innan han gick, kom han fram till Magna, räckte henne handen och sade nästan vördnadsfullt: — Låt mig försäkra fröken om min djupa aktning för ert mod att trotsa allt, för att stå fast vid er öfvertygelse. —

— Det tycker jag var helt naturligt — sade den unga flickan förundrad.

— Förlåt — studenten såg vänligt på henne — att fröken tänker så, härleder sig af obekantskap med världen, — sade han — der får en åsigt fara, om några fördelar blott stå på spel, egoismen regerar med despotens jernspira. — Han bugade sig och lemnade hastigt rummet, äfven Alli försvann, — sällskapet hade för henne förlorat sin dragningskraft — och snart befunno sig fröken Schneider och Magna ensamma med professorn. Han hade lemnat pianinot och gick nu fram och åter med oroliga steg; Magna såg att han var upprörd och då deras blickar möttes, varseblef hon ett svärmodigt uttryck i hans mörka ögon — hvad manne det betydde?

— Ack — suckade fröken Schneider och såg bedjande på honom — om professorn ville lyckliggöra oss med en sång, det är så länge sedan jag hade det nöjet att —

Han stannade plötsligt och utan att fästa någon hänsyn till hennes begäran, vände han sig till Magna och frågade tvärt: — Älskar ni sång fröken Roos, vill ni att jag skall sjunga? —

— Ack ja gerna, jag skulle vara så tacksam. —

Han satte sig åter vid pianot och anslog några smekande accorder, samt sjöng derpå med en vacker baryton, en liten sång af Schumann. Fröken Schneider var betagen, hon tryckte Magnas händer, log och grät ömsom: — Är det inte en härlig röst, underskön — frågade hon om och om igen, men den unga flickan kunde ej svara; hennes njutning af någonting skönt, isynnerhet sång och musik, sökte sig aldrig uttryck i ord och därför smög hon sig sakta bort, vek undan gardinen och ställde sig med armbågarna stödda mot fönsterbrädet, såsom hon brukade derhemma när hon ville vara ensam med sina tankar — riktigt ensam. Det var ödsligt på gatorna i den tysta, kalla söndagskvällen, men det var ej ned hon såg, utan upp mot den höga himladomen, som fullströdd af stjernor, hvälfde sig öfver staden. I detta ögonblick ljöd ett dämpadt förspel bakom henne, tonerna brötos och sänkte sig våg efter våg, sedan klingade Schuberts underbara „Wanderer“, mäktigt genom det tysta rummet: „Ich komme vom gebirge her“ — Magna lyssnade andlöst, allt djupare allt mera gripande tonade professors stämma, tills det betydelsefulla: „Wo bist du, Wo bist du, mein geliebtes Land, gesucht, geahnt und nie gekannt“, höjde sig till ett ångestfullt skri och sjönk i en trånande suck.

Hon hade tryckt handen mot sitt hjerta och var så försjunken i de känslor, den storslagna sången väckt, att hon ej märkte huru professorn uppsteg och närmade sig henne. Då hon såg upp, stod han vid hennes sida och betraktade henne med forskande blickar.

— Ni har gjort mig så lycklig! — utbrast hon och räckte honom båda sina händer. —

Han tog dem häftigt, men lät dem straxt åter falla: — Jag ville gifva en fattig återgåld för hvad jag nyss hört er säga fröken Magna — sade han lågt —, det är ej ni som skulle tacka mig, det är jag som står i en stor skuld till er. Ja, se ej så förundrad ut, ni förstår inte huru härligt det är att lyssna till den som ännu står qvar i lifvets morgonland, med hjertat fullt af varm tro och tillitsfullt hopp! Barn, barn ni vet inte huru lycklig ni är, nedanom lefnadens middagshöjd falla redan aftonens skuggor. —

— Ack men just före solnedgången blir klarheten ofta störst — svarade hon med ett strålande leende.

Han skakade sorgset sitt hufvud och gick. Denna afton låg Magna länge vaken, det var professorsnista ord och än mer, det uttryck som genomtonat hans sång, som gaf hennes rörliga tankar full selsättning.

Från första stunden hade han visat henne stor välvilja, hon var säker om att han var god och rikt begåfvad, en kunnig och framstående vetenskapsman var han äfven; och likväl var det någonting som fattades honom, först i dag hade hon riktigt känt det och fått klart för sig hvad detta något var. Han saknade ett fäste för sitt lif, trosklippans grund der hon, så ung hon än var, kände sig hvila trygg, som ett barn vid sin faders hjerta.

Hon ägde således någonting som han kunde afundas den lilla, olärda, oerfarna flickungen. Ack

huru hon i denna stund önskade att kunna dela sin rikdom med den gode professorn, att få sträcka ut handen och visa hän mot det land som han sökte och anade utan att nå. — Varma tårar droppade sakta och omedvetet ur hennes klara ögon och fuktade hufvudkudden, hon vände om den och strök håret ur pannan. Det var ändå underligt, hon hade nog förstått att den krets som här i staden omgaf henne, inte tänkte lika med henne i hvad som angick religionen, ja att hela deras lifsrigtning var vidt skild från hennes, hon hade kanske också stundom i hjertat beklagat dem och önskat att de alla kunde blifva lika lyckliga som hon, men nu då hon erfor en så brinnande längtan att kunna göra något för professorn, nu först blygdes hon riktigt öfver huru likgiltig hon, i det hela varit för alla de öfrigas välfärd. Måne man någonsin fullt förstod huru svårt det budet om kärleken till nästan är att realisera; egentligen förblir det dock alltid så, att ensamt den man känner sympathi för, den vore man färdig att uppoffra sig för, med människokärleken i allmänhet får det gå som det kan.

Magna slöt ögonen och suckade, sedan tryckte hon sin mjuka kind mot kudden och föll ändtligen i sömn.

* * *

Den långa vintern begynte öfvergå till en vacker vår, snön på gatorna som längesedan förlorat sin hvita färg, kördes nu i form af en gråduskig sörja, massvis bort och hamnisen såg farlig ut. Ungdomen

lustvandrade utom tullarna, plockade videkissor och smyckade sig med sippor.

Magna tyckte att terminen flytt som en dröm, hon hade ännu så mycket ogjordt, så mycket som hon velat hinna med, men den ena dagen gled bort efter den andra och med vårluften, kom äfven öfver henne en längtan efter det kära hemmet på landet, der det nyvaknade lifvet pulserade rikare och friskare än här inne i staden. Pappa skref att han höll på att uppgöra planer till framtida verksamhet för henne — någonting i skolväg anade Magna — mamma saknade sin högra hand och systrarna hade alldeles ofantligt ledsamt efter henne; det var så godt att se sig på sätt och vis behöflig för och efterlängtd af dem alla.

Tack vare professors outtröttliga hjälpsamhet måste Magna också erkänna att vintern ej gått fruktlös förbi för henne; hon hade inhemtat mycket, dessutom hade professorn utarbetat en plan för hemstudier och lofvat skaffa henne böcker. Ja han var beundransvärd i sin omtanke för henne, men likväl föreföll det Magna som om en förändring inträdt i deras förhållande till hvarandra. Kanske var han mer än vanligt öfverlupen af arbete, kanske — ja hon visste ej hvar hon skulle söka skälen, men ehuru han alltid var vänlig, hade det kommit öfver honom en viss stelhet, som gjorde att hon icke mer med sin vanliga frimodighet vågade närma sig honom, de få stunder han numera tillbragte i familjekretsen. För första gången tänkte hon på, att han verkligen var en bra öfverlägsen person, som af idel välvilja slösat bort mycken dyrbar tid på henne, tänkte med

blygsel på, att han kanske mången gång funnit henne besvärlig och känt sig tröttad af hennes barnsliga prat, och detta föranledde henne att å sin sida draga sig tillbaka.

Huset var denna vår ovanligt rörligt, flere rerande kommo in och blefvo herbergerade, bland andra Wittikas bror och hans unge kamrat som skulle taga studentexamen. De två ungdomarna gingo snart ut och in som gamla bekanta och voro oändligen lifaktiga; Magna som alltid var glad och hvars lynne icke såsom Sannys och Allis undergick ständiga växlingar, blef inom kort de både gossarnes ideal; de riktigt svärmade för henne och hon mottog deras öppna hyllning på det mest gladlynta sätt i världen.

Allt var som det skulle vara — tänkte professorn, då han hörde deras friskt klingande skratt in i sin tysta studerkammare — ungdom och glädje följas åt, de höra oåtskiljaktigt tillsammans. — Ack han låg inte alltid så träget öfver arbetet denna tid som man trodde, ofta hvilade pennan orörlig i handen och han satt försänkt i svärmodiga betraktelser. När då sedan ljudet af muntra röster lät förnimma sig från salongen och Magnas drillande skratt, trängde till hans lyssnande öra, drog en mörk sky öfver den breda pannan och gaf honom ett högst dystert utseende.

Hade hon roligt, var hon lycklig der bland sina jennåriga, kunde han stundom fråga sig och alltid ljöd svaret jakande. Hvarför skulle hon icke vara det, låg det väl något ondt i hennes oskyldiga munterhet, han sänkte hufvudet mot handen och blygdes öfver att han nära nog missunnat henne denna glädje.

Nej nej, i grunden ville han det ej, hon var ju ännu ett lyckligt barn och om han hjälpt henne till rätta och bistått henne med sina råd, så hade det aldrig skett för någon löns skull. Tvertom hade det varit ett rent, ljuft nöje för honom, att leda denna unga själ de första stegen in på vetandets väg; han skulle minnas dessa månader såsom de lyckligaste i sitt lif, äfven om Magna inte mer frågade efter honom, men vid denna tanke smög sig dock en outhärlig bitterhet, ett gränslöst vemod öfver honom. Det var nog såsom han engång sagt, att hon stod kvar i lifvets morgonväckt, medan han redan nått eftermiddagens skuggor. Han kunde icke draga henne till sig, ja skulle han — äfven om det stått i hans magt — velat göra det. Den rygtbara professorn, den högtstående lärde mannen, sänkte blicken inför den unga anspråkslösa landflickan. Han fruktade att med ovarsam hand, bortstöta stoftet från fjärils vingarne.

Magna hade under vintern besökt få publika nöjen, men dess ifrigare hade hon gjort sig bekant med allt sevärdt i hufvudstaden och med vaket intresse åhört hvarje föreläsning professorn rekommenderat. De senaste veckorna hade han sjelf hållit en serie föredrag i åtskilliga dagens viktiga frågor som samlat en talrik åhörarekrets omkring honom, men bland dem alla, fanns säkert ingen som lyssnade med spändare uppmärksamhet till hans sonora röst, än den unga flickan i sin enkla hatt och tarfliga regnkappa. Magna infann sig alltid tidigt och intog därför hvarje gång samma obemärkta plats, längst bort i en skum vrå, för att riktigt få njuta i fred och ro, dock föreföll det henne stundom som om professors mörka

ögon sökt just henne, som om han hade talat till henne ensam; ty hvad han nu framlade för den talrika publiken, i ett utarbetadt ehuru fritt hållet föredrag, det hade han mången gång antydt för henne, då de voro allena. Hon satt så orörlig att man kunnat tro henne vara insomnad, men under de sänkta ögonlocken, trängde ofta tårar af rörelse fram, ungdomens vanliga tillflykt i glädje och sorg, i hvarje svallande känslöstämning. Så fort professorn slutat, smög hon emellertid hastigt bort, de hade visserligen samma väg hem, men hon var så rädd, att han skulle tro henne om, att vilja påtruga honom sitt sällskap.

En vacker Maj afton ville dock slumpen att Magna blef kvarhållen af en bekant och när hon kom ut på gatan, stod professorn synbarligen väntande, utanför ingångstrappan: — Går fröken direkte hem? frågade han.

— Det tänkte jag göra. —

— Näh, i så fall kunna vi följas åt. —

Magna var mycket glad, hon hoppades säkert att åter engång få ett treffligt samtal med honom, men detta hopp tycktes svika, ty han gick helt tyst framåt vid hennes sida. Hon kände sig med ens helt blyg för honom, men den varma tacksamhet hans föredrag — hvilka just i dag afslutats — uppväckt, fyllde så hennes varma, unga hjerta, att hon omöjligt kunde tiga: „Jag vet inte huru jag skall kunna tacka er herr professor — sade hon slutligen sakta — dessa timmar jag åhört er, skall jag betrakta såsom högtidsstunder, ni har riktigt gifvit min ande vingar. —

Ett blidt leende gled såsom en ljusning öfver hans allvarsamma drag: — Det var ett vackert er-

kännande, det väger upp mina dryga förarbeten — svarade han — men huru vet ni om ni icke sjelf haft någon del deri, jag menar hjälpt mig att lyckas? —

— Ack huru skulle jag — nej ni glömmet huru okunnig jag är! — utropade hon liffigt — allt hvad jag lärt här, har jag mottagit af er. —

— Har ni hört den något utnötta liknelsen om kugghjulen i det stora verldsmaskineriet, som alla mer eller mindre gripa in i hvarandra? —

Magna nickade.

— Det ligger en djup sanning deri — fortsatte han — man mötes på lefnadsvägen och omedvetet kommer den ene att utöfva ett oberäkneligt inflytande på den andre, deras banor korsas troligen aldrig mer hvarandra, men detta enda möte har haft betydelse, kanske för hela lifvet. —

Magna såg begrundande ut: — Jag tror att jag förstår er — sade hon — när jag blir gammal och blickar tillbaka på min utvecklingstid, vet jag att jag aldrig skall förgäta, det goda mitt sammanträffande med er skänkt mig, men hvad kan jag vara för er? —

Hennes fråga nästan bragte honom till förtviflan: — Ni är ett barn, ni förstår mig inte och jag kan ej förklara det för er! — utbrast han häftigt.

Magna betraktade honom förundrad, men det gjorde henne tillika ondt, att han alltid skulle betrakta henne som ett barn och tro att hon icke kunde förstå honom, då hon likväl tyckte sig känna med honom, med hvarje pulsslug, hvarje nerv i sitt innersta; hon ville så gerna försäkrat honom derom, men han hade redan lugnat sig och gick blott litet snabbare än nyss, framåt.

— Förlåt mig — bad han plötsligt och såg med en oändligt mild blick ned till henne — jag tror att jag blifvit nervös af ansträngande arbete, mamma beklagade sig deröfver i går och hon hade rätt; mot er barn, skulle jag dock allra minst bordt förifra mig, jag tror att ni känner huru jag i grunden menar er väl, ja — bättre än ni ens kan ana. Jag ville gerna något lida, blott ni får behålla er ungdomsglädje och ert lätta hjerta. —

Han smålog mot henne, men det var ett leende som nästan lockade tårar fram i Magnas ögon; nu var han åter så vänlig den gode käre, beundrade professorn, hon tog hans hand mellan sina båda och tryckte den hjertligt, sedan sprang hon före honom uppför trappan, ty de voro nu hemma.

* * *

— Hade du treffligt på kägelpartiet i går Magna?
— frågade Sanny en eftermiddag då flickorna sutto i salongen med sina arbeten.

— Jo mycket treffligt — svarade den tilltalade, fördjupad i mysterierna af en ny spetsvirkning, som fröken Schneider höll på att lära henne.

— Att Magna inte anser det för syndigt att slå käglor — anmärkte Alli spetsigt — alla nöjen äro ju förtappelsevärda i dina ögon. —

— Det vet jag just icke — svarade Magna godlynt. — Du besöker ju aldrig theatern, och hatar dans som pesten.

— Tvertom — tvertom — skulle min glada sinnesstämning söka sig uttryck i en så häftig motion

så skulle mitt samvete inte ställa hinder i vägen — förklarade Magna skrattande.

Professorn som förskansat sig bakom sin tidning i gungstolen, följde uppmärksamt med samtalet.

— Jag har aldrig lärt mig dansa — sade Magna — föräldrarna ansågo troligen att jag hade nyttigare saker att inhemta, men att hoppa kring julgranen och taga sig en sväng bland hövålmarna på ängen, det kan jag och det är ju också en slags dans. —

— Ja vildarne hafva ju också sina offerdanser. — Alli ryckte försmädligt på axlarne.

— Der ser du att det finnes många olika sorter — alla måste skratta, Magnas leende var oemotståndligt.

— Men allvarsamt taladt, hvarför går du inte på theatern? frågade Sanny och lutade sig fram öfver bordet.

— Allvarsamt taladt som du säger — svarade den unga flickan vänligt — har jag många och goda skäl för att blifva borta; min far besöker aldrig af princip en theaterföreställning, han har visst icke tagit något löfte af mig att icke gå, men jag känner hvad han helst skulle önskat se mig göra. Ser du vännen, man vill så gerna handla efter deras vilja som man älskar och vördar. —

Sanny såg förbluffad ut, föreställningen om att uppoffra sitt nöje, eller sin egen böjelse för någon varelse på den gröna jorden, var henne synbarligen helt vidunderlig.

— Naturligtvis anser du också sjelf teatern såsom en syndig förströelse, du som är ett sådant helgon, — inföll Alli.

— I den vägen är jag för oerfaren att hafva något moget omdöme — svarade Magna som lyckades bekämpa sin förtrytelse öfver Allis pikanta sätt mot henne — jag menar för resten att enhvar i alla sådana saker bör taga sitt samvete till råds; det som befläckar den ena, kan kanske icke lända den andra till skada. —

— Du är för sann lilla vän, för att finna behag i förställningskonsten på tiljorna — menade fröken Schneider. —

— Vi undanbedja oss flere moralpredikanter — brusade Alli upp.

Professorn hade emellertid närmat sig och tagit plats bredvid Magna: — Theatern är dock ett bildningsmedel, manne er far icke ens kan betrakta den från en sådan synpunkt — inföll han — jag menar inte att en prest skulle besöka ett operahus — det anstår illa hans värdighet, men man måste besinna att den dramatiska konsten uträttat storverk i den bildade världen ända från fordomtima, tjenat till att höja och lyfta en fin och ädel smak. Den har en djupt gripande betydelse, vill på ett lefvande sätt tydliggöra för åskådaren, människolifvet i alla dess tusende, brokiga skiftningar. Det goda så väl som det onda, kärlek, hat, hjeltomod och försakelse; de uslaste intriger, likaväl som de ädlaste mest stor-slagna handlingar träda oss der till mötes, med hela verklighetens gripande makt. —

— Ja om man endast finge se gedigna stycken, då kunde theatern förädla — sade fröken Schneider.

— Jag tänkte inte heller på det usla kram som man kan bjuda en öfverförfinad, förskämd publik —

sade professorn som talat sig varm — jag ville blott framvisa det som jag tror vara theaterns stora uppgift bland de bildade nationerna, att måla deras lif såväl som deras historia, i lefvande drag till väckelse och förädling. —

— Hvarför besöker du då sjelf så sällan ett nöje, som du så ifrigt försvarar? — frågade Alli trögt.

Professorn sänkte blicken och satt en stund tyst: — Jag fruktar att synas inkonseqvent — sade han omsider, — men det är för mig en alltför skarp kontrast mellan hvad theatern borde vara och hvad den är och så kommer ännu dertill, att jag icke kan behålla det illusoriska intrycket af en dramatisk föreställning. Jag går till exempel upp för att se ett verk af någon älsklingsförfattare, som jag på min kammar med hänryckning beundrat: de handlande personerna framträda, utföra sina roller och jag hänger mig kanske med nöje åt spelet då — han höll upp ett ögonblick — slocknar plötsligt glansen. Det är icke mer furstar och statsmän, ädla hjeltinnor eller usla ränksmiderskor jag ser framför mig, utan — aktörer som jag kanske mött dagen förut på ett schweitzeri och aktriser som, — en skugga flög öfver hans ansigte.

— Hvarför fortsätter du icke — utbrast Alli, jag hoppades just att få höra någon pikant anekdot från lifvet bland kulisserna. —

— Ursäkta der har jag aldrig varit hemma — svarade han styft.

— Ack jag trodde du drog dig för att tala ut — sade Alli skrattande, — vi nutidsflickor kunna nog höra ett och annat utan att genera oss, det kan jag

försäkra dig och om Magna rodnar, så vet jag att just hon, nog skulle behöfva få ögonen upp en smula. Bort med idealerna! —

Professorn såg kallt på henne: — Jag betviflar verkligen icke att åtminstone du syster Alli, glömt bort att rodna — svarade han skarpt.

— Vet du då inte att vår tid fordrar af qvinnan att hon icke skall gå in i lifvet med förbundna ögon — sade Alli otåligt — allt går ju framåt, skola då vi allena stå stilla. Nej tack vare Wittika som skafat mig tidsenliga böcker, ser jag nu ganska klart. —

— Och dessa böcker — låt oss blott i förbigående nämna Arne Garborg och Zola — hafva naturligtvis gjort dig utomordentligt lycklig — sade professorn med dräpande ironi, — lifvets mest skärande elände, dess uslaste drägg, klädd i pessimismens svartaste drägt; det är en stor vinst din moraliska menniska dragit deraf. —

Naturligtvis håller också du på den ljufva qvinnligheten, oskulden i dufvohamn, hon som ingenting vet och ingenting får veta. —

— Nej Alli den beskyllningen tager jag icke emot utan gensvar — professorn hade sprungit upp — jag vill tvertom att vetenskapen skall bjuda sina rika skatter åt man och qvinna lika, att hon skall bjuda dem det ädlaste och det bästa som hon gömmer i sina djupa schakt, men den kunskap du beifrar, lär ingen att lefva lifvet — ur en grumlig källa dricker man endast orent vatten. —

— Man bör således aldrig ana ännu mindre låtsas se det onda — sade Alli — förlåt mig, men en sådan hycklerska kan jag icke vara. Först då man

grundligt känner alla förhållanden, kan man hjälpa till att reformera världen. —

— Hos dig finnes ej stoff till sådana qvinnor hvilka kallas till slika stordåd — svarade professorn torrt — för resten tror jag att den mogna qvinnan af lifvet sjelft blir medveten om synden i dess djupt sorgliga följder; hon känner och lider med den under onskans magt suckande skapelsen och just i hennes hand är lagdt månget medel till dess lindring. Icke okunnig endast obesudlad, så ville jag hafva det — tillade professorn allvarligt — tro inte heller att jag lyckönskar mannen till att förhållandena oftare sätta honom i beröring med det onda — hvarje människa, som handskas med dy, undgår icke att blifva mer eller mindre nedsölad. Det är just det fruktansvärda i lifvet att allt, ända till det ädlaste, delvis vidlådes af det onda; man kan icke resonnera bort det och för att återgå till utgångspunkten för vårt samtal — äfven theatern förfelar sitt ädla mål, därför att den är genomsyrad af samma förderbringande magt. Den depraverar i viss mån publiken och i än högre grad utöfvarne af den dramatiska konsten. —

— Ja theatern är en sluttande plan för många och full af törne — sade fröken Schneider.

— Uppväger då dess syfte förlusten af människosjälarna? — frågade Magna sakta.

— Derom skola väl sedelärarne ännu skrifva afhandlingar — svarade han undvikande.

Magna såg tankfull på honom, hon tyckte så mycket om de flesta af hans åsigter, det var någonting så sundt och friskt i dem, men likväl talade och

tänkte han, blott som en moraliskt rättsinnad människa, icke såsom en kristen, icke såsom hennes far. Han såg bristerna hos allt mänskligt, kände syndens herravälde på jorden, men ville ej veta af Honom som kommit för att hela bristerna och krossa det onda i dess rot.

Professorn läste dessa tankar i hennes uttrycksfulla ansigte och hans läppar rörde sig som om han velat tala, men han kastade en hastig blick omkring sig och sade intet, utan steg upp och återtog sin tidning.

Sanny som under den i hennes tycke tråkiga diskussionen, hastigt ögnat igenom några sidor i en lånebibliotheksroman — kaptenskans eftermiddagslektyr — sträckte sig åter fram öfver bordet och sade: — Ja men Magna på studentkoncerten i morgon kommer du ju ändå, fast du ej bryr dig om andra nöjen och du har ju i flera veckor redan gladt dig deråt; minns du huru förtjust du var i stråkqvartetten i vintras och på symfonin sedan, der jag höll på att somna. —

— Ja den var härlig! — utropade Magna lifligt.

— Wittika lofvade skaffa biljetter åt oss, det skall vara ondt om dem, — sade Alli.

— Åh jag tror nog att att gossarna Levin skulle skaffa en biljett åt Magna, deras kusin är M. Mist, berättade Sanny.

— Tack men jag ämnar inte gå — sade Magna lågt.

Åh hvarför ej? —

— Jag vet nog — ropade lilla Gusti som just kommit in — Magna sade härom dagen att hennes

kassa inte medgaf någon koncerbiljett, för hon ämnar köpa en så dyr bok åt sin pappa, när hon far hem. — Tyst tyst lilla vän! —

— Ja men det är ju riktigt sant, du har sjelf sagt? — Visserligen men. —

— Ja och du ämnar inte heller köpa någon ny hatt, för att du tänkte —

Magna lade leende sitt finger på den lilla pladdrande munnen: — Seså tack bästa fräulein — nu tror jag spetsen sitter i minnet, mamma skall blifva så nöjd, hon behöfde just en liknande bård till ett pikétäcke, tusen tack. —

Samtalet blef afbrutet och kretsen i salongen skingrade sig snart derefter.

* * *

Följande eftermiddag satt Magna ensam vid fönstret i salongen och skref hem, för att underrätta de sina om dagen för hennes ankomst. Kaptenskan lagade sillsallad i köket till qvällsvarden och de öfriga hade redan begifvit sig af till konserten, för att icke gå miste om goda platser.

Ehuru hon knappt ville tillstå det, kände den unga flickan afståendet af det länge efterlängtade nöjet som en stor saknad, men hon hade fattat sitt beslut, hon ville skaffa fadren ett värdefullt theologiskt arbete, som han länge önskat äga och som hon nyss fått ögonen på i en bokhandel och det kunde ej gå för sig utan några små uppoffringar, isynnerhet som hon haft oförutsedda utgifter för diverse läroböcker och annat arbetsmaterial. Men allteftersom hon fördjupade sig i sin skrifning och uttryckte sin glädje

öfver det nära förestående återseendet, stego de käras gestalter allt tydligare fram för hennes inre syn; hennes hjerta började slå fort och hon kände att långt större försakelser i det hela skulle förefallit henne ringa, för dem hon älskade.

Ett ögonblick låg pennan stilla i handen medan hennes blick följde ett litet dunligt moln som seglade fram öfver vårhimlen, då öppnades dörren och professorn trädde in med raska steg: — Är ni beredd att följa mig på koncerten fröken Roos? —

Magna log: — Jag tänker inte besöka den — sade hon.

— Ja men jag har tagit biljetter för oss och mamma med, om hon har lust, vi hafva goda nummerade platser, men det är i alla fall hög tid att begifva sig af, om fröken vill vara med från början. —

Magnas ögon strålade som stjernor, hon fann inga ord för sin glädje och tacksamhet, tog blott, som hon brukade, båda hans händer och tryckte dem häftigt.

Professorn smålog: — Männe jag kan få reda på mamma? — undrade han.

— Jag skall gå efter henne! — och bort flög hon med vindens hast, för att nästa minut vara tillbaka med den andfädda kaptenskan.

— Hvad är det Hugo, Magna talar om en concertbiljett, jag begriper ingenting — pustade gumman.

— Jag har tagit en biljett för mamma till i afton, men kanske har du inte lust? —

— Ack jo kors hvarför inte, men ser du Hugo, Erika skall gå efter stärkkläderna och Allis skor och så har jag ingen hatt; sömmerskan har behagat nar-

ras, jag kan inte gå utan att hafva någonting på mitt hufvud, begriper du. —

— Näh så förvandla vi biljetten till någonting annat som bättre anstår mamma, — sade professorn skämtsamt, han såg nästan lättad ut öfver modrens vägran, men Magna flög efter sina ytterplagg och gladdede sig öfver att hon nyss köpt sig ett par ljusgrå handskar; de kommo nu väl till pass. Först när de gingo utför gatan, kom hon att tänka på huru tarflig hon måste se ut bredvid den utsökt fine, ståtliga professorn och helt missmodig vände hon sig till honom och sade barnsligt: — Ack ni är ändå bra god som vill gå på en stor koncert med mig; betänk att jag har bara min gamla vinterhatt, endast handskarna gå an — tillade hon tvekande.

Professorn såg på henne med en besynnerlig blick: — Tror ni — barn att jag kastat en tanke på hatten, om inte för att glädja mig öfver att en ung flicka haft mod att försaka en lyxartikel, för att bereda sin far en kär öfverraskning; i mina ögon är ni fullkomligt väl klädd. —

Magna som rodnat öfver att han verkligen lyssnat till Gustis tanklösa prat, kände sig lugnad af hans försäkran och trädde helt trygg vid hans sida, fram till en af de främsta platserna i den öfverfyllda koncertsalen. Engång der, hade den nyssbörjade sången snart dragit henne så in i sin trolldom, att hon var omedveten af allt det som omgaf henne, men när professorn såg de växlande känslöstämningarna spegla sig i hennes klara ögon, tänkte han att intet ansigte under den mest eleganta vårhatt, kunde vara friskare och mera strålande än Magnas.

Hon talade ej mycket, sökte ej i stormande uttryck visa hvad hon kände, men när hon såg upp till honom, kunde han klarare än af de mest välta-liga ord, läsa i hennes fuktiga blick huru lycklig hon var; engång tog hon hans hand och tryckte den sakta, han spratt till, sedan besvarade han fast tryckningen och behöll hennes lilla stadiga hand i sin helt oförmärkt, det återstående af aftonen.

— Jag skall aldrig glömma denna härliga qväll — utropade Magna med en lång suck, när de gingo tillbaka i den varljusa skymningen.

— Och jag — sade professorn — skall aldrig förlåta mig att jag icke förr beredt er litet mera musikalisk njutning — tanklös egoism! — Också för mig skall denna afton blifva ett minne för lifvet. — Magna såg forskande upp i hans af återhållen rörelse bleka ansigte. —

Hon förstår mig ej — tänkte han — hon är som blomknoppen i sitt fina gröna omhölje, känner ej magten af solens kyssar och jag — nej det blir ej min lott att väcka henne. —

Några dagar senare stod Magna med resväskan öfver axeln på jernvägsperrongen omgifven af kap-tenskan, flickorna och alla inaccorderingarna; de två nyssvordne studenterna skulle blifva hennes reskam-rater.

Nu kom professorn med dagens tidningar och bad henne följa sig till den kupé han valt åt henne. Der hängde redan hennes plaidrem, den lilla reskor-gen stod i hörnet öfverfylld af sötsaker och frukt — ingenting hade hans omtänksamhet förgätit — och ur en jätte papperstrut, framtrollades plötsligt, den

härligaste, mest doftande bukett, idel rosor, konvaljer och reseda. —

Professorn lade den brådskande i hennes hand: — Blommorna skola uppfriska er under den långa resan — sade han — de vissna inte fort, ser ni jag kan inte tåla de odrägliga stålträdsbuketterna, här har hvarenda knopp kvar sin egen, naturliga stjelk. —

Magnas ögon flödade öfver och klara droppar föllo på buketten i hennes hand: — Ni är så innerligt god mot mig, — hviskade hon — mamma och pappa skulle vara er så tacksamma, ack om ni någongång skulle vilja komma till oss och låta dem sjelfva säga er detta, bättre än jag kan göra det! —

— Ber ni mig Magna, inbjuder ni mig verkligt till ert hem? — professorsn ansigte förklarades af ett strålände leende.

— Ack ja ni skall blifva vår allra käraste gäst! —

— Näväl då skall jag komma, farväl! — klockan ringde för tredje gången och signalhvisslan ljöd. — Farväl Magna, om ni visste! säg en enda gång — orden stockade sig — Hugo — stammade han.

Han tryckte stormande hennes händer, Magna såg förundrad upp, men sedan spred sig en djup rodnad öfver hennes kinder och en egendomlig förklarande glans öfverstrålade det unga ansigtet: Farväl — Hugo — hviskade hon, men professorn hörde henne icke mer; han stod redan ute på perrongen, ty tåget hade långsamt satt sig i gång.

Magna skyndade till fönstret, hon grät icke mer utan hviftade jublande med sin hvita näsduk, manne han såg det! — Bakom henne stodo de unga studenterna och svängde sina nya hvita mössor: — Hur-

rah för Helsingfors, hurrah för alla vackra flickor hurrah hurrah! —

Och fågot brusade af och professorn stod ensam kvar med sammanbitna läppar: — Jag var ju en dåre — mumlade han — men ett sådant farväl kan ju nästan göra en människa galen, skall jag väl någonsin återse dig Magna — min älskling! —

Professor Brun till Magna Roos.

Heidelberg den 20 Juli 188—.

Magna!

Snart hafva två månader förgått och jag har icke återsett er! Som ni visste skulle jag tillbringa någon tid på resor; från ställe till ställe har jag skynadat, oroligt hastande till hvad? Jag vet icke sjelf, jag är såsom jagad; ändtligen har jag hamnat här i denna gamla universitetsstad, der otaliga generationer af studenter, svärmat och sjungit vid Néckars stränder.

Här är skönt, tro dock icke att jag ämnar falla er besvärlig med någon entusiastisk beskrifning och dermed locka ett leende på edra vackra läppar, då ni erinrade er att det icke var en ung student, utan en torr professor som tog sig till att fantisera, att drömma ungdoms-drömmar. — Och likväl Magna är han en dåre, sanningen måste fram. Minns ni vårt afsked, jag var förtviflad, det fanns blott en enda känsla i mitt hjerta, den varmaste, mest brinnande kärlek till

den unga flicka ödet fört i min väg. Spärra ej upp edra klara ögon af häpnad öfver en sådan orimlighet, men låt mig få berätta en stackars ensam mans historia, kanske skall ni sedan icke finna hans dårskap fullt så orimlig.

Ända från barndomen har jag varit en sluten och inåtvänd karakter och i mitt hem fanns ingen som förstod mig. Min far var en ärans man, men tillika en så fanatisk vetenskapens idkare, att han icke fann någon tid öfrig för sitt enda barn. Min mor känner ni, hon är en god välmenande varelse, men icke den qvinna som med öm fasthet, skulle kunna draga en skygg, tystlåten gosse intill sig och söka vinna hans förtroende. Efter min fars död kom jag till min förmyndare också en omutligt redbar och bra menniska, men bortstelnad i en gammal enslings orubbliga vanor. — Något senare gifte min mor sig för andra gången med en man, hvars lumpna karakter, till och med en cerfaren pojke, som jag då var, kunde genomskåda, ehuru jag aldrig lefde under hans tak. En skara halfsyskon växte upp, alla fullkomligt främmande för mig och uppfostrade utan plan och mål; jag förblef alltid ensam, men just denna ensamhet, alstrade inom mig en bitterhet, som slutligen genomträngde hela min varelse.

Jag var ung och ekonomiskt oberoende, utan att bindas af något enda ömt band, utan stödet af en religiös öfvertygelse, eller minnet af en barndoms-tro, tog jag upp kampen mot verlden. Jag litade endast till min egen kraft, ej underligt om jag oftare led nederlag än segrade; instinktmessigt kände jag väl dock någon påverkan af moralisk magt, som höll

mig uppe så att jag ej gick under, men först under en kommande tid, såg jag afvikelser från sedelagens enkla bud som ett brott. — Jag blef ej en slaf under mina böjelser, men en kall, mistrogen satiriker, som skarpt granskande, lät världens mångbrokiga sidor passera revue. — Mätt af den lumpenhet, den ihåliga tomhet min kritiska blick tyckte sig spåra i samfundslifvets alla former, hängaf jag mig slutligen åt vetenskapen och började förstå min far, som i studierna fann sin enda tillfredställelse.

Jag har haft rika stunder bland mina böcker — det må jag gerna tillstå — och min manliga ärelystnad har funnit sig belåten af mitt arbetes frukter, men mitt hjerta förblef kallt och förstelnadt; hvar gång det likasom krampaktigt vred sig under den förlamande frågan är detta lifvet, har det ingenting mera att erbjuda? — dämpade jag med resignation denna klagan — så var det och så skulle det förblifva. Jag sträfvade mig fram — icke raskt och med lätta steg såsom den lycklige, — utan mödosamt såsom en redan tröttad vandrare, genom en förtorkad ödemark och trodde mig aldrig få se en enda doftande blomma, invid min ensliga väg, då — då mötte min blick plötsligt den rena glansen i ett par oskuldsfulla ögon.

Det var ni Magna, som likt ängsblomman vederqvickte den försmäktande pilgrimens trötta själ. Förtroendefull som ett barn, nalkades ni den slutne mannen som andra drogo sig för, jag fick läsa i er själ som i en öppen bok och der fanns ingen enda dunkel rad att tyda, endast renhet och sanning, hvarje ord. För första gången flög en lifsvarm fläkt, genom

mitt stelnade hjerta, fjäll föllo från mina ögon och hela lifvet stod fram, i en ny förvandlad gestalt.

Ni återgaf mig tron på sanningens magt, viste hän mot anade idealer och slösade på mig skatter, hvilkas värde ni kanske icke ens förstod, men det som för er var enkelt och naturligt, allt som ni trodde och hoppades på och som jag nu visste att jag sökt — förgäfves hela mitt lif, det kunde jag först efter hård kamp tillegna mig. Det blef dock nu min oförytterliga egendom och blott den, som likt mig, länge funnit stenar i stället för bröd, skall förstå min lycka.

Ja jag var lycklig, jag skulle velat att ni alltid dröjt vid min sida för att rikta och förljufva mitt lif, men ni var ung och jag ville ej skilja er från edra jemnåriga; huru svårt det än syntes mig, så var viss, att Magnas glädje alltid stod främst för mig.

Bittrare blef mig striden när mitt hjerta plötsligt oanadt, började klappa af en länge sparad kärleks djupa känsla — då jag lärde att älska er Magna, trots den olikhet i ålder som skilde oss åt. Det fanns ögonblick då min kärlek — Magna min enda, allra första, le ej åt denna en gammal mans bekännelse — ville spränga alla bojor, då orden likasom brände på mina läppar, men en enda blick i edra klara barna ögon höll mig tillbaka.

Skulle jag störa er lyckliga omedvetenhet, påtvinga er en förklaring som kanske skulle förefalla ert finkänsliga sinne ytterst plågsam, då ni var främmande för de känslor den uttryckte. Nej jag måste tiga och det fanns äfven något annat som bragte mig till tystnad.

Om den öfversvinneliga otänkbara lyckan till-

fölle mig, att Magna tillitsfullt lade sin hand i min, hade jag väl rättighet att mottaga en så dyrbar gåfva, att draga er till mig? Var jag, den verldserfarne mannen, hvars blick skådat så mycket ondt, hvars sinne grumlats af skepticism och som smakat verldslifvets njutningar — var en sådan man värdig att förena sitt öde med en ung varelse sådan som du, den lilla klarögda, oskuldsfulla fågelungen, från det kärleksvarma dufvonäset?

Se der mitt lidande, det qval som förtärde mig, som ännu i denna stund gnager mitt hjerta. Jag kunde tiga dag efter dag, ända tills den stund som skulle åtskilja oss, kanske för alltid; jag pressade läpparne tillsammans, men omedvetet trängde några oförsigtiga ord fram öfver dem; jag kände en vansinnig åtrå att höra din älskade röst en gång uttala mitt namn. Jag visste inte hvad jag sade eller gjorde, men när jag blef allena, stod intet annat kvar, än minnet af att du inbjudit mig till ditt hem, att det fanns en möjlighet för mig, att få återse dig. —

Och likväl har jag tills denna dag icke återsett dig. — Jag har anställt en allvarlig pröfning med mig sjelf — Gud vet det — för första gången har jag kunnat lita mig till Honom, lagt min allra dyrbaraste jordiska angelägenhet i Hans händer. —

Jag kan ingenting säga mer, inte någonting annat — Magna här är en ärlig mans hand — här är mitt hjerta, jag hoppas icke på kärlek men — medlidande begär jag inte heller — gif mig hvad du kan och låt mig åtminstone alltid förblifva din gamle vän. —
Får jag nu komma? —

Från Magna Roos till Professor Brun!

P. prestgård den 10 Augusti 188—.

Käre Pilgrim!

Skynda hem från ert långa korståg, direkte till „det kärleksvarma dufvonästat“. Det är sannt att Magna ännu i många stycken är ett barn, hon är ej värd de vackra tankar „någon“ hyser om henne, ej värd hans kärlek — men hon känner djupt, huru mycket som fattas henne och hon ber innerligt i sina dagliga böner om, att städse kunde sträfva efter att blifva bättre. Under långa ljuffiga sommardagar när hon legat i gröngräset och genom hängbjörkarnes kronor, blickat upp till den blå himlen, har hon mycket tänkt på den gode professorn, men den känsla hon egnar honom kan hon omöjligt analysera, ty hon är ju bara en olärd liten flicka. Om hon skulle beskrifva den så skulle hon säga att den yttrar sig i en djup saknad, en innerlig längtan efter honom — skulle det möjligen kunna kallas kärlek?

Den lilla fågelungen sitter begrundande på bokanten spejar omkring sig åt alla sidor, men när han kommer som hon beständigt tänker på, skall hon lyfta sina vingar och flyga direkte till hans hjerta!

Magna.

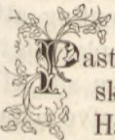
P. S. Alldeles viss är hon att den der besynnerliga känslan hon hyser för den store lärde professorn, aldrig kan få namn af medlidande. Kom fort — Hugo! —

För första gången.

„Anden gör lefvande.“

 Pastor Allén satt vid skrifbordet i sitt kalla ruskiga rum, på den lilla ödsliga prestgården. Han satt och grubblade öfver sin predikan för morgondagen, men vida mer öfver sitt hårda öde att, så fort han blifvit prestvigd, genast förpassas till en sådan ödemark som det aflägsna kapellet, långt från stora världens stråkvägar, från lif, vänner och sällskap. Saken var den att hans förtädare på platsen hastigt aflidit och som församlingen klagat sin nöd hos höga vederbörande, hade Allén blifvit sänd hit såsom själasörjare. Här var han nu och här skulle han förblifva, Gud visste huru länge. — Stället var fult, ensligt och förfallet, rummen kalla; icke ett spår af hemtrefnad skönjdes någonstades och hvad kosten angick, kunde arrendatorskans flint hårda saltkött och bastanta grötmat, sannerligen icke kittla gommen.

Allt var så tråkigt det kunde vara och dertill

kom ännu svårigheten med predikningarna; huru han än funderade och tänkte, ville orden icke komma. Det var ett dagsverke redan att sätta ihop inledningen, men med fortsättningen och slutet gick det ännu nästan trögare. Han hade verkligen förr tilltrött sig förmågan att ledigt röra pennan, men här hade han fått lära sig annat. I går var det också helgdag, dessa alltid återkommande predikningar sögo riktigt must och mærg ur honom, han kände sig alldeles tom — tom på både tankar och uttryck.

Ännu lågo blott några skrifna blad på bordet, blott en tredjedel af det tillbörliga antalet för en lagom lång predikan. Han läste än engång igenom texten för morgondagen och fann alls ingenting att utbreda sig öfver, det var verkligen för olyckligt. Helt utledsen for han med händerna genom sitt yfviga hår och gnuggade sina ögon, tills de blefvo röda. Det låg alls ingenting presterligt öfver detta ungdomligt friska anlete, denna långa välväxta gestalt; han såg ut att vara hvad han också var, en goddagspilt, som — liksom många andra — slagit in på prestabanen för att den var den kortaste och den som forstast gaf bröd. Om någon bestämd kallelse, någon andens strid, visste han intet; men visserligen hade han vördnad för embetet och god vilja att hålla sin ed, så vidt en svag människa förmådde, ty hvem är icke svag, det erkände han villigt.

Han såg på klockan, visaren närmade sig tio, alla i gården sofvo redan och han kände stark lust att följa deras exempel, men de oskrifna bladen framför honom, sågo spökligt hotande ut, han hade ej lof att hvila.

I samma ögonblick ljöd plötsligt ljudet af steg derute, någon trefvade sig fram i den mörka förstugan och bultade nästa sekund på dörren. Nyckeln var uttagen, pastorn reste sig och öppnade. Der stod en allmogeman, ung till åren med allvarligt utseende och mössan i hand.

„Stig in, hvad är ert ärende?“ Allén gick tillbaka och ställde sig vid skrifbordet.

„Jo far ligger hårdt sjuk derhemma —“

„Jaså hvem är han?“ „Svartkärrs husbond“ —

„Godt nåh —!“

Bonden var tydligen icke van att så hastigt komma fram med hvad han hade att säga, han såg dessutom den nye pastorn för första gången på närmare håll: „Det är en opasslig tid“ sade han långsamt och vägde på hvarje ord „men som far säger, döden väljer inte tid han —“

„Åh är det så illa?“

„Ja ser herr pastorn, far, han lider till både kropp och själ; febern qväljer honom och så får han vissa skof, en märkvärdig själa ångest. Han har visst alltid varit en god kristen och kunnig i sina stycken, men det är nog så att inte den bästa engång, slipper igenom utan strid.“

„Nej nej så är det men“ Allén tuggade nervöst på pennskaftet.

„Nu skulle meningen vara om herr pastorn ville följa med mig hem till oss, far trodde det skulle lindra att få tala med en Guds tjenare sade han.“

„Jaha, jaså“, en lätt beklämning kom öfver den unge presten, det var nog ovanan vid sådana kallelser — detta var hans allra första sjukbesök — som

gjorde honom illa till mods och dertill kom äfven det rent kroppsliga obehaget att komma i beröring med en febersjuk i ett säkert illa vädradt rum, samt färden ut i den kalla nattluften, men hvad stod att göra. Fundera dugde icke, han tog handboken och komunionmedlen, svepte respelsen omkring sig ooh följde den unge bonden.

„Är vägen lång?“ „Åhnej bara en mil!“

„Godt!“ Allén drog pelskragen upp till öronen han frös, om af yttre köld eller inre frossa, det visste han ej. Färden gick genom djupa skogar, der snön låg i tunga drifvor på trädens grenar. Pastorn tyckte att han bort säga något åt körsvennen som satt vid hans sida, men fann inga passande ord. Så rann tiden bort tills de voro framme vid den ensliga gården.

Månen lyste svagt, en hund skällde doft på afstand, eljest var allt tyst.

Den unge bonden band hästen vid gärdet och följde pastorn in i den mörka farstun, der en liten ljusstrimma visade vägen till stugudörren. Det var skumt i det stora rummet med sina svartnade sparrar och sin väldiga spisel, der en liten eld glödde. — En ung flicka reste sig från bänken och helsade höfligt, strax derefter kom en äldre qvinna från kam-maren. „God afton, jasanya det är herr pastorn“ ytt-rade hon „Gud ske lof, han har så ropat och våndats“.

Pastorn tog af sig pelsen och gick fram till spisel-n; „Jag är kall“ sade han, „törs inte gå in till den sjuke, förrän jag värmt mig en smula.“ Ja ja så kan det vara“ menade qvinnan och började blåsa upp den matta elden. Allén stod och följde hennes rörelser med en besynnerlig uppmärksamhet, han

hade aldrig känt sig så illa till mods som i detta ögonblick. —

Hans körsven kom nu också in, den lilla trion moder och barn, voro hvarandra så sällsynt lika; samma allvarliga drag, samma kloka ögon och lugna väsende — han ensam tycktes bära på en oro, ty öfver de andra hvilade resignationens imponerande lugn.

Skulle han väl förmå yttra ett ord inför dessa tre par forskande ögon, hvilka likasom tycktes genomskåda honom och leta fram den pinsamma oron inom honom. De visste ju icke att det var första gången han skulle till att tala med en sjuk, nej han ville helt ensam gå in till den sjuke och det fick han.

Det var intet lågt kyffe han såg framför sig, då han inträdde i sjukrummet, utan en liten snygg kammare med hvitskuradt golf, kattunsjalusier för fönstret och en sakta sprakande brasa i den rappade tegelkakelugnen. Uppe i hörnet stod den stora med blå bomullsförhängen försedda sängen, der låg en reslig man utsträckt; hans med rikt gråsprängdt hår täckta hufvud hvilade tungt på dynan och de muskulösa händerna hängde slappt utmed sidorna — det var en väldig kraftfull natur som sjukdomen böjt, ja nära nog krossat. „God afton“ helsade den inträdande.

„God afton — ah det är ju pastorn, sitt ned, sitt ned“, hans röst ljud hes och upprörd. „Det är ett sorgehus som herr pastorn kommit till, sjukdomen är ett bittert kors, men hvad äro kroppens qual mot själens“. —

Han vred sig oroligt i bädden: „Ångesten tär

mig herr pastor“, suckade den sjuke, „jag skall fram för Guds domstol kanske i denna natt, i denna timme; det är „gräsligt falla i lefvande Guds händer“ om man ej har „en Försvarare när Fadren“. Det har jag också haft, eller trott mig hafva allt härtills men, „nu är Han fördold för mina ögon.“ Orden kommo fram stötvis och med bruten stämma.

Allén satte sig ned vid sängen, han klarade rösten och började sitt andragande. Först var det mest frågor och svar mellan honom och den sjuke, sedan talade han ensam och orden begynte forma sig till rätt vackra lyckade meningar. Framgången sporrade honom, han talade sig varm, men ju ifrigare han blef, ju blekare och tystare syntes den sjuke mannen; blott de feberheta händerna rörde sig oroligt på täcket.

Då pastorn slutat, hördes intet annat ljud i rummet än väggklockans entoniga tick — tack, men plötsligt satte sig den sjuke upp och sträckte likasom hotande högra armen mot den unge mannen: „Vackra ord herr pastor, vackra ord, men toma, o ve, o ve! „Anden är den som gör lefvande, köttet är till intet nyttigt.“ Jag arme hvad sökte jag hos denne?“

Han sjönk tillbaka mot bädden med ett jemmerskri, som likt ett svärd genomborrade den unge pastorns hjerta. Var den förskräckliga domen verkligen sann, var hela hans vackra föredrag endast ord, andelösa ord?

För första gången upplystes hans inre, likasom af en ljungande blix. Hvad borde en prest vara? Jo en själarnes läkare. Hvad var hans embete om icke själavården och kunde den skötas blott med kroppens krafter. — Nej tusen gånger nej! I detta

ögonblick stod det klart för honom: „En prest bör vara prest i anda och sanning, eljest är han ovärdig det höga kall han iklädt sig“. Ve honom som tanklöst och blott för bröd gått den vägen, han får snarligen sitt straff, det straff tänkte Allén, som nu så gränslöst nedtryckte honom — att sitta vid en dödsbädd, der man ropade efter tröst och hafva intet att gifva.

Guds ords brunn var nog djup, men den staccars unge mannen hade intet att ösa med. Den döendes förtviflade suckar kommo kallsvetten att bryta fram på hans panna och med hjerteve lutade han sig ned och sade: „Käre husbonde vi äro lika nödställda både ni och jag“. „Ja det är illa bestäldt herre, hade jag vetat det, så skulle jag sändt bud efter Johannes Nygård, han skulle aldrig lemnat mig hjälplös i denna nöd“.

„Hvem är den mannen?“

„Han Johannes, åh han är en sådan som de kalla sekterist, han går omkring och säljer böcker och talar Guds ord för folket“.

„Jaså en — lekmanapredikant“ —“ Alléns röst ljöd missnöjd „hvem vet om han är renlärig?“

Den gamle reste sig åter med en kraftansträngning, hans färade karakteristiska ansigte bar spår af mäktig inre rörelse och de stora djupt liggande ögonen hvilade fast på den unge presten: „Jag skall säga er något herr pastor,“ började han med klar stämma, „tro icke att jag hör till dem som springa från kyrka och prester efter enhvar som kallar sig lärare och kan predika, nej långt derifrån. Får jag höra ett godt Guds ord från predikstolen, slår hjer-

tat i bröstet på mig af glädje, men det skall vara ord som gå från själ till själ — ord af ande och lif. Ser ni käre pastor, man ger ju kroppen sin nödortf för att han skall uppehållas, tror ni då att själen kan lefva utan spis? Anden fordrar också sin del herre och om den hungrar vid pastorns torftiga rätter och der så kommer en Johannes Nygård, med själen brinnande af kärlek och nit för Guds sak — kan ni dömma den som hör på honom? Om vi härute i ödemarkerna icke haft några sådana som han, skulle det i denna dag knappast finnas en lefvande kristen i församlingen, men nu har vår Herre dock en liten skara.

Huru kom ni till oss herr pastor, kom ni för er egen nyttas skull, eller af kärlek till oss? I det senare fallet skall ni i Johannes Nygård finna en trogen hjälpare vid ert arbete för församlingen, annars så — ja så får det väl bli som det varit förr — „Guds ord är icke bundet“. —

Den unge prestmannen sänkte djupt sitt hufvud. Den sjukes uttrycksfulla blick läste dock hvad som rörde sig i hans själ: „Unge man“ sade han, „lägg en döendes ord på minnet. Ni är vigd till att vara en Herrens tjenare, men hittills har ni varit det blott till namnet, bed Gud att han hädanefter må viga eder själ vid sig såsom Han sjelf lofvat: „Jag skall trolofva mig dig i nåd och barmhertighet“, då först skall ni blifva prest i anda och sanning, Herren till ära och er församling till hugnad; en sådan prest behöfver ock aldrig frukta att någon kommer och stjäla hans hjord ifrån honom, ty han är dess rätte vårdare och icke en — legoherde“.

Utmattad och med flämtande bröst sjönk den gamle tillbaka.

Allén tog hans hand: „Låtom oss åtminstone bedja tillsammans“ sade han sakta. Han gömde ansigtet i händerna och suck på suck arbetade sig fram ur hans beklämda bröst.

En högtidlig tystnad herskade i rummet, den sjukes drag hade blifvit lugna, han låg helt stilla med slutna ögon. Då pastorn reste på sig såg han upp: „Farväl nu herr pastor, hys ingen oro för mig, ty när nöden är störst, är hjälpen också närmast; jag börjar redan känna en försmak af friden i Kristo Jesu. Herren fördöljer sig blott en stund för oss, men Han öfvergifver icke, kanske det var den lärdomen Han ännu ville gifva mig.“

„Väl att Herren gifvit eder hvad ni åstundade“ sade den unge presten sorgset — „jag hade ju intet“.

„Ni skall ännu så och skörda i välsignelse“ svarade den gamle med en klar profetisk blick mot höjden. —

„Och komunionmedlen?“ frågade pastorn tveksamt.

„Jo dem skall jag gerna taga i morgon om jag genomlefver natten, men innan dess måste jag ännu hafva en ensam stund med vår Herre“.

Dörren var sluten bakom honom, Allén stod åter i stugan och svepte pelsen omkring sig: „I morgon kommer jag igen“ sade han till värdinnan. „Önskar han det?“ „Ja!“

Hon nickade — presten är alltid välkommen till de sorgsne: „Farväl!“

Återfärden gick fort, snart satt pastorn åter i sin ensliga kammare. Der låg hans halfskrifna predikan på skrifbordet; han läste igenom bladen, sedan tog han det ena efter det andra och brände upp dem på ljuslågan. När allt var förvandladt till aska, slog han sig för pannan och mumlade: „Anden gör lefvande“ står det, men jag har icke anden. O Gud straffa icke i rättvis vrede den som i ovishet, gått en väg hvilken han icke kände, tagit på sig ett värf, dertill han icke blifvit kallad. — Han sjönk på sina knän, utblottad och redlös, kanske i denna stund inför verlden en föraktad man, men i Guds ögon en själ beredd för Hans nåds uppenbarelse. „Det som intet är, vill Han göra till något.“ — I Guds rike går det alltid genom mörker till ljus, genom strid till seger.

Morgondagen fann på predikstolen i den lilla kyrkan, en utmattad dödsblek man, så olik den forne Allén som dagen är olik natten. Han hade intet concept — det låg ju i aska — endast några strödda anteckningar som han hunnit göra under natten och hans predikan var till följe deraf stammande, men han höll sig tråget till texten, med idkelig bön i Jesu namn och Herren låter aldrig en trogen bedjare blifva utan bönhörelse, lika visst som att Hans ord aldrig skall återkomma fäfängt. —

Åhörarne förstodo kanske knappast att der var en förändring hos deras nye pastor, men likväl kän-

des det om än omedvetet, som om en lifsflägt sväfvat genom kyrkan. Den unge predikantens röst hade en sorgsen klang, men hans böner ljödo så brinnande och innerliga att de ryckte hela församlingen med, såsom om den varit ett hjerta och en själ.

Då Allén efter gudstjenstens slut, kom in i sakristian, stod der hans körsven från i går, den unge bonden med det allvarliga utseendet.

„Jag skulle helsa så mycket hemifrån“ sade han „och säga att far fick sluta litet efter midnatt.“

„Verkligen“, pastorns röst darrade af rörelse „och jag som i dag enligt hans önskan skulle komma och gifva honom nattvarden.“ —

„Ja far bad mig säga åt herr pastorn att det behöfde han nu intet mera på jorden, för han var alldeles viss om att få del i den stora nattvarden i himmelen. Så var hans ord och pastorn skulle inte bekymra sig sade han, vår Herre hade kommit och försörjt honom rikeligen.“

Pastorn kunde ej svara, han tryckte blott hjertligt den unge mannens hand till afsked.

Kyrkan var nu alldeles tom, endast den gamle klockaren sysslade ännu vid siffertaflan. Med handen stödd mot pannan satt den unge presten allena i den kalla mörka sakristian och stirrade stelt framför sig. Hvar han i detta ögonblick såg, syntes idel natt, både inom och utom Honom: „Hvartill duger jag väl“ suckade han „huru skall jag något kunna verka, sådan som jag är.“

Som han så satt der, nedtyngd såsom af en tung börda, steg plötsligt för hans inre syn, den döende gamla bondens profetiska blick och han hörde

åter dessa ord: „Ni skall ännu så och skörda i väl-signelse.“ Detta minne kom såsom en ljusstråle till hans mörka själ, han böjde åter sitt trötta hufvud i ödmjuk bön och såsom ett svar från höjden förnam han i sitt hjerta en mäktig röst: „Var vid god tröst min son, stå upp och gå!“

Det var morgonrodnaden som ur den dunkla bedröfliga natten begynte gry för att båda en ny löftesrik dag, — Om den unge stridsmannen skulle segra, låg i Guds hand, nu stod han upp med mod till den kamp som är hvarje kristen förelagd, men icke mer i förlitande på egen kraft utan på Guds makt, som fullkomnas i mensklig svaghet. —

En qvinnas historia.

 Hon stod vid fönstret och såg ut i den mörkande höstqvällen, öfver ett öde landskap, leråkrar med öfverfyllda diken, alls intet annat, ty den mörka strimman vid horisonten, — skogskanten som begränsade utsigten — låg för aflägsset att komma med i räkningen och denna utsigt skulle vara hennes i morgon, i öfvermorgon, ett helt, långt lif.

Hon lutade pannan mot den kalla rutan och stirrade framför sig med de stora, mörka ögonen fulla af trånande bitterhet. Denna by var bestämdt den fulaste i hela H. socken, hon hade aldrig föreställt sig att det kunde finnas så tröstlöst fula trakter i landet, men hvad visste hon i det hela, hon som aldrig varit bortom hembygdens gräns. Hon tänkte på den lilla ån der hemma med sina vackra alar, på det höga skogklädda berget dit hon brukade smyga sig de lediga söndags eftermiddagarne; hvad det var skönt alltsammans i jämförelse med detta eländiga trassel af husknutar vägg mot vägg, den gyttjiga landsvägen

och gölen der svinen gingo och bökade — annat hade Lindelä by icke att uppvisa.

Någon ropade på henne: — Lise, hvar är du Lise? — Det var hennes mans skarpa och något hväsande röst.

— Här är jag, — svarade hon och gick långsamt från fönstret.

Doktorn stack sitt stora, borstiga hufvud in genom dörren: — Lindström och Orell komma hit om en stund, se efter att vi få varmt vatten till dess. —

Dörren drogs tungt igen. — Den unga fruns ansigte hade icke förändrat uttryck, hon gick öfver rummet som begagnades både till sofrum och matsal, ut i det angränsande kalla köket, gjorde upp eld i en rökig spisel och satte på toddyvattnet, emedan Lotta deras enda tjenarinna, sprungit öfver till nämndemansgården efter aftonmjölken.

Veden var sur och lågorna slingrade sig blott motvilligt fram mellan träden, den unga frun uppmuntrade dem oafbrutet genom att sticka in än en näfverlapp, än en spåna, men när elden ändtligen brann stadigt, stod hon dock qvar och stirrade lika svärmodigt in i den, som nyss ut genom fönstret. Hon förstod icke sig sjelf, förr hade hon aldrig brukat stanna så der försänkt i tankar. Det fanns just icke heller mycken tid öfrigt till drömmar, i den lilla kapellansgården hos farbrodren der hon, den föräldralösa, funnit tak öfver hufvudet, hem i detta ords egentliga bemärkelse hade det aldrig varit för henne, En talrik årligen växande barnskara gaf ständigt selsättning och som inkomsterna voro små, var det naturligt att råden ej medgaf många tjensteandar;

Lise var frisk och stark dessutom flink i handlaget, hon kunde således knappast erinra sig en dag då hon skulle varit sysslolös utom söndagarna förstås, men det hade aldrig fallit henne in att knota öfver det dryga arbetet, ty om hon icke egentligen var någon praktiskt anlagd natur, hade hennes vakna sinne ett behof af att vara verksam. Från tidigt på morgonen till sena qvällen var hon således i rörelse, alltid till hands och alltid vid ett jemnmod, som väl kunde behöfvas vid de dissonanser som bedräffligt nog, ofta föreföllo der i huset.

Pastorskan och hennes man voro nemligen hvarandras fullkomliga motsats, hon driftig, arbetsam, en rask husmor som ställde stora fordringar på alla i sin omgifning och med ett häftigt despotiskt lynne. Pastorn åter melankolisk och sjuklig, böjd att se lifvet i grått och betungad sedan ungdomen, af ekonomiska begymmer; det var omöjligt att deras åsigter kunde stämma öfverens. Barnen, hvilka nästan alla ärft modrens temperament, blefvo oftast ett tvistefrö mellan föräldrarna; modren var efterlåten, fadren ansåg sådant orätt, men var för svag att utföra hvad han kände vara sin plikt, och vid dessa strider fick Lise vanligen sitta emellan.

Hvardagslifvet i prestgården hade tyvärr sina knaggligheter och stötestenar, men Lise var ung och hade en bergfast helsa; hon mådde väl af att stiga upp med solen och somnade om aftonen så fort hon lade hufvudet på kudden — det var arbetets välsignelse. Sedan då söndagen kom, hade hon åtminstone på eftermiddagen en ledig stund och då brukade hon vanligen gå ut i naturen för att få vara i ro, ty inne

i de små rummen der barnen stöjade, kunde sådant icke komma i fråga. Så länge det var varmt hade hon också en egen vrå uppe på vinden, en liten koj låg i taket med ett enda fönster, men der fanns ingen eldstad och vinterkylan jagade henne obarmhertigt ned i den trånga barnkammaren igen.

Men det var inte arbetet, inte att hemmet var mindre trefligt, som stundom nedtryckte henne, det var hennes längtan efter att få lära sig något. Man hade, som nämndt, intet öfverflöd i huset och de som skulle kostas på, voro många nog; det fanns ej något öfver för Lise, intet bröd för den hungrande i andlig mening taget — ja icke ens smulor. Pastorskan hade sjelf icke fått någon lärd uppfostran, en qvinna skulle kunna baka, brygga, sköta ett hushåll och vårda barn, men allting derutöfver var onödigt, ja nära nog ett ondt, försäkrade hon eftertryckligt. Hon skulle således betraktat det som en orimlighet att skicka Lise till en skola, gossarna måste naturligtvis få lära sig något, men flickorna kunde hon nog sjelf sörja för, Lise först, de andra sedan i tur och ålder. Och Lise gick med heder igenom sin skriftskola vid knappt fyllda fjorton år, förvånade sina läsekamrater genom att läsa flytande utan att behöfva stafva ett enda ord och genom att kunna sin katekes utantill från perm till perm. Hon kunde också baka surbröd, kärna smör och stoppa korf, husets linneförråd var anförtroddt i hennes händer och vid de stora rengöringsprocesserna var hon nära nog outhärlig. Fastern var inom sig ganska belåten med henne och om hon sällan uttryckte detta i ord, kom det sig deraf att hon hyste den principen, att snubbor och tillrättavis-

ningar utöfvade en kraftigare verkan på ungt folk, än beröm.

Men hvad pastorskan icke kunde, det var att läsa i Lises själ, att fatta den längtan hon erfor att få lära. Ack huru girigt hon kastade sig öfver de veckogamla tidningarna, som bundttals tillsändes pastorn från moderförsamlingens prestgård, huru ifrigt hon slukade gossarnas omtuggade skolböcker. Hvad hon tyckte Fritz och Emil voro afundsvärda som termin efter termin fingo återvända till skolan, medan hon måste stanna hemma vid det dagliga enahanda, hon suckade öfver att icke vara en gosse, ty då skulle ju vägen till skolan äfven stått öppen för henne. Nu var det bara att vara nöjd och taga ihop igen med söndriga strumpor och stadvända blårlärftslakan, i det otrefliga hvardagsrummet, der pastorn gick och bolmade dålig tobak och hans hustru med oafbruten energi, slamrade i sin väfstol.

Vid fönstret der Lise hade sin plats, stod ständigt den stora korgen med kläder som tarfvade lagning och huru trägen hon än var, tycktes hon aldrig nå botten. Ack det var så prosaiskt alltigenom, så förskräckligt prosaiskt och den unga flickan ville så gerna måla lifvet helst ett litet grand i rosenrött, hon tyckte oändligen mycket om allt som var fint och vackert, men som dock städse legat långt bort från hennes lefnadsväg. Hon kunde ibland få en riktig motvilja för sin tillvaro, för hela huset, de stojande barnen och sin egen tarffliga person i främsta rummet.

Ja tarfflig såg hon i sanning ut, det sade den stackars lilla spegeln på fönsterkarmen, framför hvil-

ken hon hvarje morgon lade upp sin tjocka, bruna fläta. Konfirmationsdrägten af billigaste tyg var hennes enda helgdagsklädning, för resten sörjde fasterns väfstol; der slogs in både ull och bomull, varmt och hållbart, men på färgerna kom det aldrig an.

Lise hade engång beklagat sig öfver en randning der brandgult och gräsgrönt bjert stucko i ögonen och sedan dess fanns det vanligen någonting grått i grått för henne och att få någonslags fason på tjockt groft ulltyg, utan minsta tillstymmelse till garnityr, var hardt när omöjligt. „Bättre rätt och slätt än illa krusadt“, var ett ordspråk som ofta gick öfver pastorskans läppar.

Lise var stor och stark med en väl proportionerad gestalt och ett vackert hufvud; när hennes blick liknöjdt öfverför den enkla hvardagsdrägten, förstod hon icke att det hvilade någonting plastiskt öfver hennes hållning och de regelbundna dragen; ögonen saknade dock det lugn, som i öfrigt utmärkte henne, de voro mycket mörka och tankfulla och gömde någonting oroligt spörjande i sitt outgrundliga djup, som dock ingen mödat sig att pejla.

Det var när Lise nyss fyllt nitton år som doktor Galle engång besökte prestgården, icke i egenskap af läkare, utan tillfälligtvis, då han som ifrig jägare gästade hos en person i granskapet. Han var en groflemmad karl, närmare fyratio än trettio år, med yfviga ögonbryn öfver små skarpa ögon af obestämd färg, stort hufvud täckt af borstigt hår och en bred mun med starka gulhvita tänder. Ingen skulle kunna kalla honom fin, ännu mindre kavaljerisk, isynnerhet var han i fruntimmers sällskap mycket föor-

dig, och när han talade var det med en egendomligt hväsande och likväl skarp stämma, som kom Lise att helt förskräckt spritta till, när den första gången träffade hennes öra.

Om någon då skulle hviskat till henne: — Denne man skall blifva din make innan ännu året gått till ända — hade hon bestämdt afvisat denna förutsägelse och likväl skulle det blifva så. Doktorn kom ännu en gång eller två, sedan skref han till pastorn och anhöll formligen om hans brorsdotters hand. Lise kom blott alltför väl ihåg den dagen, hennes farbrors häpnad och fasterns glädje öfver det goda anbudet — att förkasta det, föll ingen af dem in; men hvad tänkte väl Lise sjelf? Ja det visste hon ej. I sjelfva verket var hon ännu till sitt sinne ett barn, som hade högst outvecklade begrepp om lifvet med dess många olikartade förhållanden. Kanske förekom henne doktors frieri som en slags utväg att komma bort ur det närvarandes enahanda, bort från „nådebrödet“ som fastern ofta talade om; hon visste egentligen ingenting om honom, blott att han var läkare i H. socken, hon kände sig icke dragen till honom men hon hade icke heller, såsom de flesta unga flickor, drömt sig något manligt ideal och således hyste hennes hjerta inga fantasigestalter, dem doktor Galles prosaiska personlighet kunde sönderkrossa.

Mähända tänkte Lise ock med ungdomens vanliga tillit att ett nytt alltid måste vara bättre än det gamla, att hennes dolda längtan efter det som var vackert, i de nya förhållandena skulle finna sin uppfyllelse. Allt nog, medvetet eller omedvetet satte hon sig in i den nya tanken, pastorn och pastorskan togo

saken från första stunden såsom afgjord och ett artigt jakande svar blef skrifvet till doktorn.

Sålunda blef Lise fästmö och några månader senare doktorinna och pastorskan kunde belåtet försäkra att hon nu gjort allt som göras kunde för fosterbarnets sällhet. En huslig uppfostran som förskaffat flickan en hederlig man, ett ordentligt bröllop och ett anständigt utstyre, kunde någon människa fordra mer? Nu hade hon ro att tänka på sina egna barn sedan gökungen väl var ur boet, allt hade gått bra, tack vare hennes klokhet; hon gnuggade förnöjd sina händer, men pastorn med sin böjelse för grubberli och grämelse var inte fullt så belåten. För det första var Lise hans ende brors enda dotter, han höll af henne på sitt sätt och visste att han skulle komma att sakna henne och för det andra tyckte han att doktorn verkligen såg ganska tvär och ohyffsad ut, en man vid hvars sida man icke med alltför stor visshet kunde förespå en ung flicka, en oblandad lycka. Å andra sidan hade han dock sjelf lidit för mycket af ekonomiskt betryck, för att icke känna sig tacksam öfver att veta Lise skyddad därför, hon som dock aldrig om han, pastorn, fallit undan — kunnat påräkna någon hjälp från hemmet, der det fanns så många egna barn yngre än hon, att sörja för.

Och nu var Lise gift, gift sedan mer än tre månader och värdinna i ett gammalt ruckel till hus, i Lindilä by, der doktor Galle slagit upp sina bopålar. Hon var, som nämndt, icke bortskämd med lyx och öfverflöd, utan tvertom van vid den största tarflighet, men det nya hemmet öfversteg dock allt hvad hon kunnat frukta i den vägen och det var med en kän-

sla af tröstlöshet, hon den första dagen blickade omkring sig på de mörka väggarna der simpla tapeter hängde i trasor, på de nedrökta tegelkakelugnarna och de af ålder murknade fönsterkarmarne. Knappt ett enda lås kunde läsas, dörrarna sutto snedt på gångjernen och de omaka möblen tycktes hafva hamnat här, från minst ett dussin auktioner.

Man kunde inte beskylla doktor Galle för att vilja slå blå dunst i ögonen på sin unga hustru, hon fick genast skåda verkligheten ohöljd och denna första blick var nog, att fylla hennes sinne med stum förtviflan. Hon tänkte på allt detta nu, der hon stod vid den rykande elden i det dragiga köket och först när vattnet i pannan började koka, väcktes hon ur sin tankeverld åter till det närvarande. Raskt lyfte hon kastrullen från elden, fylde en porslinskanna med vattnet och gick tillbaka till rummet invid, för att ordna toddybrickan. Det gick helt vant, huru många gånger under dessa tre månader hade hon icke redan fått göra det. Socknens länsman herr Anton Lindström och apotekar Orell, som bodde i byn, voro ju så godt som hvardagsgäster hos doktorn, de kunde sitta der qvällen ut vid sina kort och toddyglas och tycktes efter allt utseende hafva det trefligt tillsammans. Trefligt — ja det var just det som förundrade Lise, hon hade några gånger stått derinne bakom sin mans stol och sett huru de blandade korten, togo af och gäfvu ut — men att något nöje knnde förenas med denna enformiga sysselsättning, det begrep hon ej, lika litet som doktorn brydde sig om att inviga henne i spelets mysterier. Det hörde henne icke till, hon hade ingenting att skaffa med hans sysselsätt-

ningar och han var mycket noga med att utstaka gränslinjerna för mannens och kvinnans olika områden.

Arbete hade Lise nog också fullt upp det var ju helt naturligt i ett så oordnad hushåll som det, hvilket nu blifvit henne anförtrodt, men det gick inte alls så bra att arbeta här, som förr i prestgården, tyckte hon. Der kunde man stundom riktigt känna att en syssla var undangjord för så eller så lång tid, men i detta gamla murkna hus, tycktes dam och spindelväf så hafva innästat sig, att städningen blef ändlös.

Doktors garderob behöfde ock en grundlig uppsyn och hon hade ingen symaskin, engång fällde hon ett ord därom, skjortlinningarna behöfde gerna stickas, men det fann doktorn högst onödigt; hvad hade kvinnorna i det hela att göra, om maskinerna skulle uträtta allt för dem sade han, och dervid blef det. Lise var ej den som ville falla till besvär med upprepade böner. Hon försökte hvarje dag arbeta så mycket hon förmådde, men det hade kommit öfver henne en så besynnerlig liknöjdhet och när hon satt ensam med sitt arbete och skallande skrattsalfvor från de spelande nådde hennes öron, gled det ett eget bittert leende öfver hennes hårdt sammantryckta läppar.

Att någon kunde ha roligt, hon för sin del, tyckte att man nära nog kunde dö här af idel tråkighet; sedan grep hon åter till sömnen, med samma likgiltighet som nyss och tankarna gingo i den gamla strömfäran, lifvet var ledsamt och hvardagligt allt igenom, om hon någonsin vågat hoppas annat, så visste hon nu, att hon hade ingenting att vänta.

*

*

*

Julen var inne, en bedröflig jul tyckte Lise. I prestgården hade man visserligen gjort ganska tarfliga förberedelser till den stora högtiden, men det låg dock en feststämning öfver hela huset när gossarne kommo hem från skolan och de många helgdagarna medförde ledighet och hvila. I sitt nya hem visste den unga frun knappast af att det var jul, hon hade inga medel alls, att ställa det festligt och trefligt.

— Doktorinnan har inte fått köpa hem ett färskt ägg engång — förtrodde tjenarinnan Lotta, apotekarens Erika — russin och saffran var ej att tänka på, doktorn grälade för hvar slant han skulle ut med, det visste hon Lotta, af erfarenhet.

Det låg sanning i pratet, en bitter sanning. Lise hade längesedan funnit att hennes man var högst småaktig för att icke säga snål, i allt hvad som rörde penninge utgifter. Hon drog sig stundom flere dagar för att bedja om medel till det minsta uppköp för hushållet och skulle varit obeskrifligt tacksam om doktorn bestämt en viss, om äfven ringa summa som hon hvarje månad kunnat disponera öfver, men derom ville han icke höra talas. Han kunde gå och gnata öfver ett sönderslaget lampglas, öfver slöseriet med tändstickor och tusen andra småsaker och när Lise ville försvara sig eller stackars Lotta, blef han brutal och förklarade i starka ordalag att en man åtminstone i sitt eget hus, hade rättighet att tala fritt.

Lise hörde icke till de sentimentala kvinnorna, men den första tiden af hennes äktenskap kostade dessa uppträden henne dock många bittra tårar då hon var allena; att låta doktorn se dem dertill var hon för stolt.

Således tedde sig julhelgen alldeles lik alla öfriga dagar under året, doktorn hade sina vanliga gäster, eller for han sjelf ut till dem och Lise satt ensam. I skymningen promenerade hon vanligen någon timme, men de långa helgdagskvällarna tillbragte hon ofta i dystert grubbel vid sitt fönster, medan hon liknöjdt såg huru ljusen tändes här och der i byn; sjelf undvek hon att bränna lampa för att göra en liten inbesparing på oljan. Skulle hon haft någon ting att läsa, ack huru snabbt timmarna då flugit bort, men doktors bibliotek innehöll endast medicinska verk och böcker på främmande språk som hon ej förstod och tidningarna stannade alltid på apoteket; hon kände ibland att hon hungrade efter en bok, — mycket mer än efter någon lekamlig spis i världen.

På den lilla hyllan i hörnet hade hon visserligen en psalmbok och en gammal bibel, men denna böckernas bok, låg der om ej glömd, så dock oförstådd och onyttjad. Förr hade hon brukat läsa några verser derur om söndagarna, men numera tog hon aldrig fram den heliga boken. Hennes hjerta hade icke ens under konfirmationstiden blifvit berördt af de gudomliga sanningarna, ty farbrodern var en välment, men ovanligt torr lärare och tillstodde inga frågor, dem flickans lifliga själ dock så gerna framställt och hvad pastorns söndagliga predikningar angingo, kände Lise dem utantill för länge sedan; hon måste göra en verklig kraftansträngning för att icke somna i bänken, då det var hennes tur att besöka kyrkan. Det var således icke någon inre kallelse som drifvit Lise till Guds hus och när hennes man

— genast efter hennes ankomst till det nya hemmet — förklarade att pastorn i H. och han voro antagonister och att han undanbad sig allt kyrkospring å hennes sida, fann hon detta förbud ganska lätt att efterfölja.

Men det var numera äfven någonting annat som skulle hållit henne borta från kyrkan, likasom det hindrade henne från all andlig läsning. Det hade kommit öfver henne så småningom under denna mörka tid af hennes lif, en främmande känsla af bitterhet mot — Gud i främsta rummet. Hon var olycklig, ensam, utestängd från allt som kunde göra lifvet angenämt, hvarför var hennes öde sådant, hvarför hade Gud gifvit just åt henne, den sämsta lotten?

Han satt deruppe i sin härlighet och lät henne försmäkta härnere, kanske fanns det till slut inte någon verdarnes styresman, åtminstone tjente det inte till att vänta något af honom. Doktorn hade en beqväm lära om naturkrafterna, de voro den gällande makten i verldsalltet, alltings ursprung och orsak, hennes trötta hjerta hade med en viss seghet gripit an dessa åsigter och höll sig nu slödt fast vid dem. I hennes närvarande dåsighet var det henne också temmeligen likgiltigt om Gud, eller en naturkraft regerade världen.

Frampå vintern blef hon olustig och trött, arbetet gick allt trögare och att promenera kom hon sig icke till. En dag satt hon vid sitt fönster, då en släda helt oväntadt åkte fram till apothekarns trappa midtemot. Ett väl ombonadt fruntimmer steg ur, apothekarn kom sjelf ut och tog emot henne och sedan begynte de gemensamt plocka fram en oändlig massa

reseffekter, hvilka alla blefvo transporterade in i huset. Lise undrade just hvem fruntimret kunde vara, då Lotta kom in och berättade att apothekaren fått främmande, hans syster som kommit för att bosätta sig hos honom, doktorinnan hade väl hört talas derom?

Nej det hade hon ej, hon hörde öfver hufvudtaget intet, ty doktorn hade ej för vana att omtala nyheter och hon brukade aldrig fråga honom.

Några dagar senare kom den främmande på besök, det var första gången Lise i sitt hus mottog ett fruntimmer. Fröken Orell var inte mera ung, en liten godlynt, ljushårig kvinna med vänliga blå ögon; hon försäkrade ifrigt att vissheten om att doktorn hade en ung hustru, mycket inverkat på hennes beslut att bosätta sig hos brodern, på landet behöfde man absolut hafva grannar för att kunna trifvas och hon hoppades att de skulle blifva goda vänner.

Lise delade upprigtigt detta hopp, hon tyckte från första ögonblicket rätt bra om den vänliga fröken Mina och tänkte att hennes närvaro säkert skulle komma att göra lifvet en smula drägligare. Detta besannade sig äfven och när Lise några veckor senare vid sin lilla gosses födelse kände sig i saknad af hjälp och råd, var hennes goda granne ett verkligt stöd. Hennes fryntliga lynne hjälpte henne att lätt öfverse med doktors butterhet och praktisk som hon var, samt dertill väl försedd med allt som borde finnas i ett hushåll, gaf hon mången gång den unga frun en välbehöflig handräckning.

Doktorn tog i det hela föga notis om barnet, blott att han som alla fäder yttrade sin belåtenhet med att det var „en karl“. För modren deremot blef

gossen en källa till utsäglig lycka — hela hennes verd. Hvarje ledig stund under de långa sommar-dagarna, kunde hon sitta lutad öfver vaggan för att flägta bort hvarje näsvis fluga, på samma gång hon njöt af att betrakta sin älsklings lugna slummer och vil-ligt skulle hon uppoffrat sin hälsa för gossens väl-befinnande om icke fröken Orell funnits till reds med sina förnuftsskäl. Det var dock blott med svårighet hon kunde förmå Lise att någongång lemna de qvafva rummen och taga sig en ordentlig promenad medan hon anförtrorde gossen åt Lotta, som var högst smick-rad af uppdraget. Ja äfven om natten steg hon ofta upp för att svepa täcket bättre om sin skatt, som vanligen sofde förträffligt, ty han var ett friskt och starkt barn.

För första gången i sitt lif var Lise lycklig och denna lycka kom bloden att pulsera liffigare i hennes ådror, gaf frisk färg åt hennes kinder och strålgans i de mörka ögonen, men till och med i denna rena sällhet blandade sig en droppe malört. Gossens an-komst till världen förorsakade tyvärr nya utgifter och doktorn var lika litet böjd att visa sig frikostig då det gällde hans son, som något annat.

Lise sprättade sönder gammalt, klippte och sydde ihop, hon saknade ej det nödvändigaste, men ack der var återigen hennes gamla böjelse för det vackra framme, hon hade velat kläda sin lille Paul som en prins. Om hon blott kunnat rå om några egna pen-ningar, men hvarifrån taga dem, det var den stora frågan som hon fåfängt grubblade på, tills Lotta en dag föll i förtjusning öfver en liten mössa hon sytt åt gossen och som hon förklarade skulle passa all-

deles komplett, till kristningsmössa åt hennes systers lilla nyfödda. Lise erbjöd beredvilligt mössan såsom present, ty hon satte stort värde på sin beskedliga tjenarinna och ville gerna bereda henne en liten glädje; efter tusen krumbugter förmåddes Lotta äfven att mottaga gåfvan, men följande dag kom hon och förfrågade sig ödmjukeligen, om inte doktorinnan skulle låta förmå sig att laga en likadan mössa åt nämndemansvärdinnan, som också var i behof af en slik persedel.

Lise besinnade sig knappast, tog en bit tyg och några alnar spets för en inbesparad slant, från handelsbutiken i byn och så var fabriken färdig.

Många små mössor vandrade så från Lises flinka fingrar ut i omnejden, i förening med diverse spetskravatter, rosetter och halsdukar som voro mycket på modet der i trakten och för den anspråkslösa liqviden fick lille Paul, än ett nytt förkläde, en broderad kolt, eller ett par små blanka skor och moders ögat såg honom med förtjusning iklädd de nya plaggen. Den unga frun hade aldrig frågat sig sjelf hvad hennes man skulle säga om detta nya arbete, men instinktmässigt anade hon hans ogillande och det var således halft i smyg hon sysslade dermed: doktorn var ju äfven mycket borta, dels på sjukbesök, eller satt han på apotheket och läste sina tidningar.

En dag på hösten kom han emellertid helt oföberedt in för att säga till Lise om en tidig middag, emedan han skulle bort på jagtfärd med länsmanen; den unga frun diskuterade dock samtidigt en en vigtig hushållsfråga i fröken Minas kök och Lotta satt hos den sofvande gossen, men på bordet invid

låg en liten påbörjad mössa, som Lise nyss kastat ifrån sig.

Doktorn tog utan att säga ett ord, den lilla näpna musslinspersedeln och svängde den på sin grofva näfve.

— Det är en vacker mössa — yttrade Lotta, som i sin enfaldiga godlynthet, var helt stolt öfver sin frus stora skicklighet och konstförfarna händer — nämndemanskan var så förtjust i den när hon var härinne i morgses, att hon straxt beställde två, för se hennes styfdotter fick tvillingsbarn i går — men den här mössan skall Anderssonskan ha! —

— Anderssonskan? — doktorn spände sina hvassa ögon i henne.

— Ja det är sannt och visst — bedyrade Lotta, som började känna sig en smula orolig, men hon tillade dock för säkerhets skull, att hon inte kunde räkna de mössor och halsdukar frun fått beställning på.

— Jaså — doktorn sade intet mer, men den hårda klangen i rösten, lät olycksbådande. Helt häpen steg tjenarinnan upp för att gå och ombesörja middagen och nästa minut inträdde Lise, åtföljd af fröken Orell. Hennes snabba blick flög genast till bordet der hon qvarlemnade sitt arbete, sedan såg hon på doktorn och upptäckte nu hvar den lilla mössan fått sin plats. En djup rodnad betäckte för ett ögonblick hennes kinder!

Han såg på henne med en hånande blick: — Du må väl rodna — sade han skarpt — här har jag just fått höra snygga historier om dig, jo att min hustru syr för betalning, åt ortens bondkärin-

gar; ett värdigt sätt att upprätthålla sin mans anseende! —

Man såg att han var mycket ond, ådrorna vid tinningarna voro uppsvällda och hela ansigtet blodrött. Fröken Mina kände sig högst obehagligt berörd af att nödgas vara vittne till ett husligt uppträde, men hon visste ej om hon skulle våga gå, ty när hon såg den jättelike vredgade mannen, så bruttal i sin ondska, kom det öfver henne en fruktan att lemna Lise allena med honom. Den unga frun stod emellertid till utseendet fullkomligt lugn vid bordet och blott den oroligt snabba rörelsen hvarmed hon samlade ihop sina arbetstillbehör, tillkännagaf att äfven hon var upprörd.

— För betalning — upprepade doktorn och höll upp den olyckliga barnmössan — naturligtvis har du svultit här i huset. —

— Jag har använt de fattiga slantarna till några småsaker åt gossen — svarade Lise kort.

— Kläder kläder — hånade doktorn — pilten skulle dig förutan förstås fått gå naken — nej, jag vet nog hvad det betyder, du ville kluta ut honom med spetslappar och skräp, men det skall jag sätta punkt för så mycket du vet. Från denna dag understår du dig icke att sy för pengar! — Han gick fram till kakelugnen och kastade med en rörelse af obeskrifligt förakt, den lilla mössan i brasan, der den genast flammade upp, sedan lemnade han rummet och slog dörren igen med en skräll, så att gossen helt förskräckt ryckte till i sin vagg.

Lise skyndade genast fram och lugnade den lille, fröken Mina som ännu darrade vid minnet af

doktors uppträdande såg förundrad på henne, det vackra ansigtet var sig likt, intet spår af rörelse kunde man läsa deri, endast kring munnen låg ett besynnerligt hårdt drag. Hon tog ett vänligt farväl, men om det gällt lifvet hade fröken Mina ej kunnat få ett ord af deltagande öfver sina läppar — Lise var ej den som man opåkallad kunde beklaga — det visste hon blott nu, att en ganska sorglig äktenskaps historia utvecklades i hennes närhet och att hon dervid nödgades vara endast en overksam åskådare.

När Lotta något senare kom in för att duka bordet, såg hon med häpnad en halfförbränd spetsbit i kachelugnen. — Kors bevare oss hvad har det blifvit af mössan! — utropade hon förskräckt.

— Den har fallit i elden — svarade Lise lungt — du måste taga tillbaka mitt löfte till nämndemanskan, Lotta, jag har inte mera tillfälle att sy åt andra och doktorn har rätt uti, att jag inte behöfver det heller. Här har du några tygspinter och spetsändar åt dina små systerbarn, jag kan inte mera använda dem. —

Lotta neg och tackade, men vågade sig inte fram med en enda fråga, ty doktorinnan såg i denna stund, nästan lika bestämd ut som sjelfva doktorn, huru god matmor hon än i grunden var; det förtrodde hon efter middagen sin vän och själafrände Erika.

Det hvilade verkligen någonting strängt och kallt öfver Lise hela denna dag, som lät den plastiska värdigheten framträda hos henne starkare än vanligt. Doktorn kallade henne förargad „hallstarvig“ och han hade kanske icke så orätt, men ack han anade icke, att hennes köld skulle smultit för

ett enda vänligt ord, att bakom den hårda ytan, klappade ett stackars skälfvande hjerta, som längtade efter sol för att utveckla sin inneboende värme och rikedom. Den ständiga beröringen med en sträf och oböjlig karakter gjorde henne deremot sluten och otillgänglig och ehuru hennes stolthet aldrig tillät tårarne att tränga fram vid de husliga skärmytslingarna, lade sig dock tyngden af den dagliga disharmonin i deras samlif, allt djupare och mera förkrossande öfver henne.

Fröken Orell såg med bekymmer in i detta ännu så unga ansigte, som sällan upplystes af ett leende utom då det böjde sig öfver barnet, den dystra, blicken i de stora vackra ögonen gjorde ett så sorgligt intryck tyckte hon, men saken stod ej att hjälpa. Hon tillhörde sjelf dessa medgörliga godmodiga varelser, hvilka egentligen aldrig kunna vara verkligt olyckliga, dels emedan de hafva ett behof att uppoffra sig för andra, dels för att de ställa sina fordringar på lifvet så lågt, att det sällan sviker dem. Hon var en redbar hvardagsmenniska, men måhända för grund att fatta en natur sådan som Lises och ehuru hon yttrade sin förvåning öfver att den unga frun aldrig gick i kyrkan och gaf små vinkar om att religionen var en tröst i alla bekymmer, hade hon hvarken kraft eller sjelftillit nog, att ens i detta afseende kunna inverka på Lise. Den unga grannen var oändligen älskvärd mot henne och tacksam för minsta vänlighet, men tillika så finkänslig och grannlaga att man aldrig kunde tränga sig på henne, hvarken med råd eller medlidsamt deltagande.

Gossen var något mer än ett år gammal, tiden hade gått sin jemna gång och nu var det åter höst, den förskräckliga hösten som var Lises fasa, ty i Lindilä by, kom den alltid i förening med bottenlösa vägar och otäcka dimmor från de sankna ängarna; de stängde utsigten från fönstren med sin ogenomträngliga mur och skämde luften man skulle andas. Hon hade också nu en särskild orsak till oro, emedan en elakartad halssjukdom utbrutit i socknen och hvarje gång det kom ett sjukbud efter doktorn, klack det till i henne. Det kunde ju föra smitta med sig från sjukdomshärdarne och dervid såg hon med ångestfulla blickar på lille Paul, som knubbig och rödblommig tultade omkring i rummet på sina små stadiga ben. Han var ju den enda solstrålen i hennes lif, den afundsjukt bevakade skatten, hennes dagars tanke och hennes natters dröm.

— Paul Paul, min egen gosse, min lilla vackra älskling — hviskade hon, tog barnet i sina armar och tryckte honom så fast intill sig, som om ingen makt skulle förmå rycka honom ifrån henne. Hvad en moder i sådana stunder känner sig stark, stark att strida mot enhver som vill beröfva henne hennes hjertefröjd, men det finnes en makt som af intet låter sig betvingas, som oberörd af tårar, trots och jemmer, glider fram genom tiderna, bortförande än gubben vid sin lefnads gräns, än pilten i vaggan som sitt byte. Få dagar senare hade det som Lise fruktat inträffat, lille Paul låg feberhet och stirrade medvetslöst omkring sig.

Dag och natt satt modren hos honom, hennes blickar hängde oafbrutet vid den lilla oroliga ge-

stalten och hvarje rörelse i hans drag förstod hon att tyda. Doktorn som i början ansett barnets sjukdom utan någon betydelse, märkte dock snart att det var fara å färde, och som han — ehuru man knappt kunde ana det — i grunden var fästad vid den lille, blef hans fruktan snart lika stor som Lises, fastän den yttrade sig annorlunda. Då nemligen hon, knappast för en minut ville lemna sjukbädden, förmodade doktorn blott för korta stunder uppehålla sig i rummet och hans oro visade sig för öfrigt i det mest vresiga och förbittrade lynne, som skonade ingen i hans omgifning allraminst Lise — kanske därför att hon icke fäste något afseende vid honom, eller hvad han kunde känna, att hon endast betraktade honom som sitt barns läkare, hvilken hon besvor att rädda den lille.

Doktor Galle var icke någon oskicklig läkare, långt derifrån, äfven hade han haft stor praktisk öfning särskildt i behandlingen af halssjukdomar, hvilka ofta uppträdde epidemiskt på orten, men det finnes fall der hvarken vilja eller kunskap något förmå och så var det med lille Paul — han kunde icke räddas.

Fröken Mina var outtröttlig i sitt deltagande under sjukdomen, ofta satt hon flere timmar hos Lise om dagen och hvarje qväll kom hon och erbjöd sig att vaka, men modren skakade blott afvärjande sitt hufvud, hon skulle dock ej kunnat tillsluta ögonen.

Det var på nionde dygnet sedan gossens insjuknande, gardinerna voro dragna för fönstret att hindra stormen att tränga in genom de glesa rutorna, ty det var en otreflig blåsig qväll och framför brasan satt Lise, med lille Paul i sin famn.

— Jag tror han tycker om att ligga så der och sträcka ut sig i värmen, — sade fröken Mina som just kommit in.

— Han har hela dagen haft sådana besynnerliga krampryckningar, att hela den lilla kroppen darat — svarade den unga frun utan att taga blicken från barnet.

— Hvad säger din man? — frågade fröken Orell — ah se här kommer han sjelf, hvad menar doktorn om gossen? —

Den jättelika gestalten böjde sig tungt ned och lade sin stora hand på barnets arbetande bröst: — Jag menar att dödskampen redan begynt — svarade han kärft.

Lise grep konvulsiviskt om hans arm och borade sina blåsvarter ögon in i hans: — Det är icke sant — stammade hon. Ack hon hade ju dag efter dag, sett lifsgnistan fladdra allt svagare, hon hade sett plågorna förvrída det lilla feberröda ansigtet och likväl — så otroligt det än syntes — likväl hade icke hoppet ett ögonblick öfvergifvit henne, hon hade hållit det kvar med en drunknandes förtviflan: — Det är icke sant — mumlade hon än engång.

— Han skall icke se morgondagen — sade doktorn dystert.

Ett doft skri, knappast ett menskligt ljud, snarare likt vilddjurs modrens klagan, när jägaren bortför hennes unge, trängde fram ur Lises bröst; gossen spratt häftigt till och började skälfa.

— Oförnuftiga varelse, du skrämmer ju den sista lifsgnistan ur honom — utbrast doktorn hårdt.

En våldsamt skakning genomlade den unga frun,

sedan blef hennes nyss förvridna ansigte onaturligt stelt och en enda stor, tung tår rann långsamt utför kinden och föll på barnets redan halft kallnade panna. Hon fäste blicken vid dess anlete som döden redan tecknat, han var nog icke mera medveten af några ljud från den yttre världen, det hade blott varit en återkommande krampryckning; några ögonblick der- efter hvilade blott ett lik i modrens armar.

Fröken Mina tog den lille och lade honom på hans bädd, Lise lät det viljelöst ske, men när hon vänligt försökte trösta henne, såg den unga frun upp med en blick af utsäglig förtviflan: — Jag har dödat honom, jag har dödat honom — klagade hon tonlöst — han skulle ännu kunnat lefva några timmar, o det är min skuld min skuld! —

Hon kastade sig ned vid bädden och skakades ånyo af en konvulsivisk darrning — hennes goda vän såg sig om efter doktorn, men han hade redan försvunnit, och ömt smekande det vackra nedlutade hufvudet sade hon: — Skulle du verkligen önskat hålla qvar ditt barn för att lida ännu några qualfulla timmar? Nej Lise lika litet som det stått i din makt att afvärja döden, lika litet skulle ditt moders-hjerta velat se sin älskling lida mer — det vet jag förvisst. Nu har han det godt, vi få ej missunna honom hans hvila. —

Lise svarade ej, men hennes hufvud föll ännu djupare mot sängkanten och der måste fröken Mina slutligen lemna henne, ensam hos sitt döda barn.

Så tyst och sluten förblef hon ända till begrafningsdagen, den goda väninnan hade troget bistått vid allt som föreföll, men det var modrens händer

som bäddade gossens sista bädd och lade hans lilla blonda hufvud på kudden till den långa hvilan.

— Skulle man icke kunna tro att han endast sofver — sade fröken Mina med tårfulla ögon när hon innan locket påsattes, för sista gången betraktade den lilla slumraren — kroppen hvilar ju också, men själen lefver i himlen. —

— Ja om det finnes en himmel, måste den väl vara till för sådana små oskyldiga varelser som lille Paul — sade Lise med skälfvande läppar.

Hennes vän hade gerna velat säga något om återseendet och bibelns tröstegrunder, men hon förmodade det ej och sedan gingo de alla till kyrkogården. Det var ett besynnerligt par, denne man och hans hustru, vid deras barns öppna graf; fröken Mina tyckte att hon aldrig sett doktorn mera butter och fränstötande än vid detta tillfälle, Lise stod icke heller bredvid honom sökande stöd hos sin make, utan på andra sidan om grafven nära dödgräfvaren, noga gifvande akt att ingen sten skulle få följa med den mull som kastades öfver kistan. Hon var mycket blek, men hennes ögon voro torra och hennes ansigte såg ut som förstenadt, i sin stumma smärta.

— Stackars Lise hon var ju så fästad vid gossen — tänkte hon — men ack den beskedliga fröken Mina kunde aldrig ens ana djupet af den sorg, som nu fyllde den unga fruns hjerta, hvad hon kände vid tanken på att gå tillbaka till det toma hemmet och framsläpa ett lif som icke mera skulle uppvärmas af en enda solstråle. Barnet allena hade förmått skänka det öde huset ljus och lif, — nu var han borta.

Da Lise dagen efter begrafningen steg upp för att återtaga sina genom gossens sjukdom och död afbrutna sysselsättningar, tänkte hon på arbetsdjuret, som på nytt måste böja hufvudet under oket; hennes öde var detsamma, men hon kunde icke med slö resignation bära det, hon vred sig och knotade derunder och kring de tätt slutna läpparne låg det kalla hårda draget tydligare prägladt än någonsin förr.

Om doktorn hade väntat sig att i den tarfligt klädda och enkelt uppfostrade flickan — gökungen från pastorsgårdens fattiga bo, — finna en foglig och undergifven hustru, var han i visst afseende bedragen. Han brukade stundom betrakta henne under sina buskiga ögonbryn, när de sutto midt emot hvarandra vid middagsbordet och tillstod tyst, att Lise icke precis var sådan han föreställt sig, när han såg henne första gången. Men hvad betydde det väl i det hela om hon var hallstarrig, när hon i alla fall fullgjorde sina husliga pligter ganska bra; han var sjelf fäordig, hvarför behöfde hon då vara mera pratsam. — Bah — kvinnorna hade sina nycker, de voro en smula konstiga hvarenda en af dem och han hade väl icke lyckats välja någon fullkomlighet han heller, mer än andra, då han drog sin lott ur äktenskaps urna. Dermed var doktors resonemang slut och han grep sig ännu engång an med den mustiga fläskomeletten som stod framför honom. Lise kunde gerna vara nyckfull, bara hon fortfor att laga god mat, det var allt hvad han hade att säga och ganska belåten med sin verld steg doktorn upp för att snart försjunka i en angenäm middagslur, på lädersoffan i sitt rum, medan Lise med rynkade ögonbryn lutade

sig öfver en korg fylld af grå ullstrumpor utan hälar och tår — hon visste intet odrägligare arbete än strumpstoppning och hade aldrig sett någon menniska slita så mycket strumpor som hennes jätte till man. Det var ej något godt och vänligt ansigte, hon hade den unga ensamma qvinnan, öfver hvars mörka hufvud, vintersolen kastade sitt bleka skimmer; det föreföll henne som om hon allena framför andra, vore dömd till en orättvis försakelse och hennes skälfvande hjerta, reste sig trotsigt under sorgens slag, i stället för att låta sig ödmjukas deraf.

Och likväl fanns det äfven för henne små ljusglimtar; hon hade en trogen och tillgifven tjenarinna och i apothekarns syster en vän, alltid redo att hjälpa med råd och dåd, alltid vänlig och välvillig. Fröken Mina var hvarken intelligent eller road af läsning, men så fort hon lärt känna Lises smak därför, lånades troget hvarje bok hon kunde komma öfver åt henne. Och det var detsamma, Lise läste allt med lika nöje, om det sedan gällde en gammal encyklopedi funnen i skräpvrån på apotheksvinden, ett historiskt verk eller en samling poesier. Hon var ännu i många stycken ett barn, men med en rikt begåfvad ande, som blott längtade efter att frigjord få utveckla sina vingar.

En af de böcker Lise äfven genomögnade var en defekt upplaga af Mrs. Beecher Stowes bekanta „Onkel Toms stuga“ och hennes lifliga själ uppreste sig i djupaste förbittring mot plantageägarne, medan hon smälte i medlidande för de arma, försmäktande slafvarne. Frihet, frihet, det ropet fann genklang

inom henne, allt som bar namn af bojor och tvång, var henne förhatligt.

Hon förvånade fröken Mina med sin entusiasm öfver bokens innehåll och sitt lefvande intresse för de deri skildrade personerna.

— Jag skulle gjort allddeles som Elisa — försäkrade hon med blixtrande ögon — om någon velat slita mitt barn ifrån mig, jag vet att inga floder med flytande isblock, skulle hindrat mig från att rädda min gosse. —

— Nej det tror jag nog — sade fröken Mina småleende åt hennes ifver — jag tänker du har en ganska stark viljekraft och äfven en god helsa, men drick nu litet mera kaffe kära vän och tänk inte mer på de der upprörande tilldragelserna. Gud har bärgat din lille Paul, honom kan intet ondt skada! —

— Nej men jag får ju snart ett annat litet barn. —

— Det blir en stor glädje — menade vännen.

Lise hörde ej derpå: — Doktorn påminte mig i dag om huru oskön en kvinna är i detta tillstånd, hon borde „läsas in,“ — sade han.

— Jag kunde ej tro att en man skulle vara så så —

— Ogranlaga — sade den unga frun med ett litet bittert skratt — det skulle vara ett skämt ser du, han var på godt humör, nåh jag räknar honom det ej till last; han förstår ej när han sårar och han kan ju ej heller veta huru jag känner det, vid tanken på att nödgas gifva lifvet åt en stackars liten oskyldig varelse, som kanske födes blott för att inom kort dö en qualfull död som lille Paul! —

— Tala ej så kära Lise, tänk på att det är Gud som skickar dig de kära små. —

Lise svarade ej, men ställde hastigt koppen på bordet och föll i en våldsam gråt.

Fröken Mina som var högst ovan att se ett sådant känsloutbrott hos den som vanligen hade en så utomordentlig själfbeherskning, uppbjöd allt för att lugna Lise, något som också lyckades henne, ty snart hade Lise återtagit sin stickning och endast två små röda fläckar på kinderna vittnade om att rörelsen ännu icke lagt sig i hennes inre. Samtalet fördes emellertid af värdinnan helt skickligt in på andra områden, men hon var dock så orolig för hvad verkan det nyss timade, kunde komma att hafva på Lises närvarande helsotillstånd, att hon under dagens lopp flere gånger stack sig in till sin unga väninna, isynnerhet som doktorn var borta på sjukbesök.

Lise lugnade henne dock med att hon mådde fullkomligt väl, på qvällen såg hon emellertid ganska matt ut och fröken Mina blef ej alltför öfverraskad, när doktorn följande morgon kom in på apoteket och berättade att Lise under natten fått en liten dotter — i förtid född och till följe deraf ett „ganska eländigt kräk“, som han uttryckte sig.

Då fröken Mina återsåg Lise, såg hon trött och nedstämd ut.

— Tänk det blef en flicka — sade hon nästan klagande — en liten varelse född till slafoket. — Hennes goda vän såg utan att svara, ned på den ytterligt späda varelsen vid modrens sida och betraktade tankfullt det lilla skrumpna ansigtet — hon såg ej ut att blifva långlifvad.

— Jag hoppades att jag skulle få dö i natt — fortsatte den unga frun med samma melankoliska tonfall — men jag är så stark, doktorn säger att jag är skapad att föda barn, något som väl i hans mun skall vara en artighet tänker jag. —

Fröken Mina måste le: — Försök att taga det gladt — uppmuntrade hon. Lise vände sig bort med en otålig suck och det fanns inte den aflägsnaste skynt af ett leende i hennes stora svarta ögon. Hon var så fin och vit der hon låg med sitt bleka ansigte mot kudden, en riktig skönhet, tänkte fröken Mina, doktorn var verkligen en barbar, som inte ens förstod huru vacker hans hustru var. Hon böjde sig ned, strök håret från den breda kloka pannan och kysste den ömt.

— Du är så god — sade Lise sakta och slog sina armar kring hennes hals, — för god för mig elaka varelse. —

Det låg nog en fond af värme inom henne, blott man förstod locka fram strålarne deraf, tänkte den vänliga fröken Mina.

* * *

Tvertemot all förmodan började den lilla nyfödda att repa sig märkbarare för hvarje dag; hon var ett vackert barn med långt mörkt hår och regelbundna drag såsom modren.

— Hon blir din fullkomliga afbild — sade fröken Mina en dag, när hon kom in för att beundra sin lilla guddotter Paula, i hennes första kolt. Lise skakade på hufvudet: — Det vore ingen lycka för

henne stackars liten — jag är ej någon god qvinna — sade hon med en suck.

— Vet du hvad jag tänker om dig, jo att du har många goda egenskaper, men de ha ej haft riktig jordmån för att växa och frodas och — ingen har brytt sig om att söka upp guldkornen från botten af ditt hjerta. Din lilla flicka skall blifva lyckligare, hon har en moder som älskar henne. —

— Lyckligare — upprepade Lise bittert — minns du ännu hvad jag sade om Elisa ur Onkel Toms stuga? — frågade hon — en vacker dag gör jag som hon, springer min väg med Paula det skall du få se, i ett hem som detta kan en dotter aldrig växa upp till en god och lycklig qvinna. — Hennes ögon blixtrade till ett ögonblick och en hjert rodnad flög öfver kinderna, sedan vände hon sig åter lugnt till barnet som satt i hennes knä.

Fröken Mina tyckte att något borde sägas om att Lise kanske icke sjelf gjorde allt hvad på henne berodde för sitt hem, men när hon tänkte på doktorn och på det gamla ödsliga huset fann hon inga ord. Lise kunde dock haft en sämre make trodde hon, i grunden var doktor Galle icke elak, ehuru rå och egoistisk; han ställde icke heller några öfverdrifna fordringar på sin hustru, men hon hade aldrig känt en buttrare och mera fåordig människa och när hon nu såg på Lise, den vackra unga qvinnan med sitt intelligenta ansigte och de stora forskande ögonen, måste hon erkänna att de två, verkligen voro ett omaka par. Innerst i den unga fruns blick låg i detta ögonblick ett uttryck af trånadsfull längtan som man kan föreställa sig hos den bundne bakom

fångelsegallret; i viss mån var hon efter lilla Paulas födelse förändrad, det låg såsom en oro, en spänning öfver hennes väsen som var svår att tyda.

Våren hade emellertid kommit med varma vindar och ingen fläck snö stod mera att upptäcka någonstades. Fröken Mina hade den senaste tiden nästan hvarje dag tvingat Lise med sig ut på en lång promenad till den aflägsna skogen, der man ändtligen kunde få se huru knopparne på björk och al svällde ut i solskenet och lyssna till fåglarnes muntra concert. Men icke ens detta friska lif, förmådde skingra den unga fruns förstämning och ehuru hon visade sig varmt tacksam för vännens välmenta försök att upplifva henne, blef hon dag för dag blott mera sluten och tyst, under deras vandringar.

Du är en rask fotgängerska — sade fröken Mina en morgon — du tar alltid försprånget och det, fastän jag märker att du lägger band på dig, för att kunna hålla jemna steg med mig, tungbröstade varelse. —

— Ja jag tror att jag skulle kunna gå långt utan att tröttna, till och med om jag bar Paula på armen — svarade Lise tankfullt.

De togo farväl af hvarandra framför dörren till apoteket, men Lise vände tillbaka och skakade ännu engång vännens hand: — Tack — sade hon — tack för i dag och — alla dagar, ja ända sedan första stunden. —

— Näh men Lise detta är ju såsom ett långt farväl — utbrast fröken Mina förundrad. —

— Du reser ju också i dag på besök till dina vänner i prostgården! —

— Ja men jag, kommer igen i morgon.

Den unga frun nickade tyst och vände sig bort.

— Jag blir hjertängslig bara jag ser på henne — suckade den godmodiga lilla qvinnan och stängde långsamt sin dörr — något slut måste det taga — men hvad? —

Kort derefter satt hon i åkdonet, som skulle föra henne på det länge tilltänkta besöket; hon vände sig om för att vinka en afskedshelsning in till Lise, men fönstret, hennes vanliga plats, var tomt.

Doktorn hade farit på sjukbesök till en aflägsen gård och ätit en tidig middag, hela byn föreföll tom och utdöd i den däsiga eftermiddagsstiltjen, Lise ropade på Lotta.

— Du kan gerna gå till ditt hem och bli borta öfver natten efter din mor är sjuk — sade hon — doktorn kommer sent tillbaka och jag kan nog ställa fram qvällsvarden åt honom. —

Lotta var mycket belåten dermed, hennes matmor var då alltid så beskedlig och omtänksam, menade hon.

Lise räckte handen till afsked och sade vänligt: — Helsa din mor och säg att jag alltid haft skäl att vara nöjd med dig. —

Lotta gick och stängde köksdörren efter sig, nu var den unga frun ensam i det tysta huset med lilla Paula som jollrade i sin vagga.

Lise drog ur några byrålådor, ordnade deras tarffiga innehåll och lade ihop något linne för sig och barnet, som hon vek in i pappersomslag till ett snyggt paket; sedan framtog hon en nyttjad men välhållen svart klädning, som hon mottagit till bröllops-

present af sin enda faster — någon ny hade hon sedan sitt giftermål icke lagt sig till.

Faster Betty, ja henne hade hon under senaste tiden mycket tänkt på; det var hennes fars enda syster, ett äldre ogift fruntimmer som var bosatt i hufvudstaden. Så långt hon kunde minnas tillbaka hade faster Betty blott en enda gång besökt prestgården, något som var lätt förklarligt för den som kände den ringa sympathin mellan henne och pastorskan.

Faster Betty var en liflig pratsam gammal mö, med kortklippt grått hår och kloka bruna ögon, hon såg skälmsk och vaken ut, trots de femtio åren, till stor förargelse för pastorskan som kallade henne „blåstrumpa“ — utan att just begripa hvad detta epithet innebar — och påstod att svägerskan aldrig ville begripa att hon blef gammal.

Faster Betty log skalkaktigt dervid och försäkrade „på heder och paroll“, att pastorskan såg snedt på henne därför att hon icke uppfyllt sin bestämelse som kvinna; men alla flickor kunde ju inte tänka på att få sig män heller, då det i allmänhet var ondt om dem. Det skälet ville pastorskan dock icke taga till godo, hon bedyrade att svägerskan hatade både karlarne och äktenskapet, att hon hade halfgalna idéer om kvinnornas rättigheter och skyldigheter och ville vända upp och ned på alla världsliga förhållanden. Faster Betty var dessutom en läsvarm, som trotsat både far och mor för att få studera och bli karl; att sköta ett hushåll, var naturligtvis alldeles för simpelt för henne, att vara fri „vara oberoende“ som det hette, var hennes högsta

ära och mål. Hvad det kostat henne att såsom lärarinna kämpa sig fram dertill, det blef förtegardt; faster Betty var nu engång i sin svägerskas ögon en ganska förkastlig varelse, men Lise kom ännu med nöje ihåg hennes vackra vänliga blick och den der rörelsen vid afskedet, när hon lyfte upp den då trettonåriga flickans hufvud, såg henne i ansigtet och sade: — Det ser ut som om du hade godt gry i dig barn! —

Då hon blef underrättad om Lises förlofning och bröllop, hade hon skickat den ofvannämnda klädningen, jemte andra smärre presenter och ett litet hjertligt bref: — Jag kunde inte ana att du så snart skulle gå åstad och gifta dig min kära brorsdotter — skref hon — men som det nu är, hoppas jag att du gjort ditt val med öfverläggning och af fri vilja, ty äktenskapet är en allvarsam sak, der det fordras både trohet, kärlek och uthållig pligtkänsla, om man skall finna lyckan. Näväl, jag vill som sagdt hoppas att du är i besittning af allt detta och att du sålunda skall blifva en liten god hustru; antagligen kommer du att såsom gift, känna dig mera oberoende än förr hos din farbror och jag tänker att det blir en glädje för din man, att låta sin unga hustru se en liten smula af den stora vida världen. Kommer du då till vår goda hufvudstad, skall du ej glömma att besöka faster Betty, min adress bifogas här nedan. —

Lise hade många gånger genomläst detta bref isynnerhet den senaste tiden, nu tog hon åter upp det ur den svarta klädningens ficka och inpräglade än engång, faster Bettys bostad i sitt minne. Hennes nästa handling var att söka fram sin börs — en

liten urgammal grön silkesbörs som tillhört hennes mor och räkna igenom dess innehåll.

Fröken Orell hade just några dagar förut brytt doktorn för Lises dåliga kappa och han hade i ett anfall af ovanlig frikostighet, genast lemnat henne en summa för att köpa ett nytt plagg. Hon var mycket tacksam deröfver och sedan hon stoppat ned börsen i den ficka som gömde faster Bettys bref — lutade hon sig ömt öfver vaggan och satte den sakta i rörelse: — Nu skall liten vän sofva hviskade hon — sofva en riktigt god blund. — Och hon sjöng med en vacker mjuk altröst den täcka vaggvisan:

Gunga gunga i det blå
Ligg nu nått och stilla,
Klara ögon skall du få
Likt två stjernor lilla,
Och när sist du somnar in
Blomstra rosor på din kind.

Snart somnade barnet också djupt och gaf modren åter tid till flere olika sysselsättningar. Allra först påtog hon den svarta ylleklädningen, sedan dukade hon bordet för doktorsnäsqvällsvard och sist och slutligen gick hon och ställde sig vid fönstret och betraktade allvarligt de långa skuggor, som den nedgående solen kastade öfver landsvägen och byns fula, hopgyttrade huslängor. Det var nu snart fyra år som hon tillbragt på detta ställe, fyra långa, hoppöst mörka år, de mörkaste i hennes lif. —

Här hade hennes stackars ungdomsdrömmar sjunkit till stoft, här hade hon med sin lifliga naturs hela fasa, vaknat upp till medvetande om tyngden af de

band hon frivilligt pålagt sig och här, der hon erfarit sällheten att äga ett barn, hade hon också måst se denna dyrbara skatt ryckas bort. Det fanns inte en fläck, inte ett träd eller en sten på denna plats, som hon fäst sig vid, som hon skulle sakna. Likst steppens otämjda fåle som trotsigt tuggar betset och blott motvilligt låter sig tyglas, så hade Lise redan i månader vridit sig under förhållandenas tryck.

Nu var det icke mera så — hon andades djupt, ett långt lättande andedrag — sedan några veckor hade de obestämda planerna att göra sig fri, tagit form och gestalt.

Snart hade solen sjunkit bortom skogsranden och den ljusa vårskymningen bredde sig öfver jorden. Lise reste sig beslutsamt, svepte en schal kring sina axlar och knöt en mörk duk om hufvudet, så att hon fick utseendet af en snyggt klädd bondqvinna; sedan tog hon lilla Paula ur vaggan, inhöljde henne omsorgsfullt i en varm filt och fattade så det lilla klädbylte hon hoptagt, samt lemnade tyst huset genom en liten bakdörr som från den stora, öppna förstugan förde direkte ut till fälten.

Hon gick fort men utan att gifva sig sken af brådska, utmed dikeskanterna öfver de ändlösa åkarna; kanske gaf någon akt på henne, om så var, ådrog sig den enkelt klädda qvinnan dock ingen ovanlig uppmärksamhet och sålunda kom Lise efter en timmes vandring, på en ginväg fram till stora landsvägen.

Hon tvekade om hon skulle begifva sig ut på den, ty det var ännu ganska ljust och medan hon stod der invid skogsbrynet, kom en gammal bonde

långsamt körande i riktning från byn. Såsom en blyt slog henne den tanken att här kanske bjöds henne ett godt tillfälle, att hastigare aflägsna sig från trakten och sålunda komma närmare det föresatta målet, den ganska aflägsna jernvägsstationen. Som mannens ansigte äfven efter noga granskning, var henne fullkomligt obekant, närmade hon sig och helsade höfligt godafton, sedan inlät hon sig i ett litet samspråk angående hvart och huru långt, han skulle färdas och som svaren utföllo tillfredställande och gubben tycktes vara böjd att gifva henne plats på sitt åkdon, svängde hon sig raskt upp bredvid honom, med den sofvande Paula i sina armar.

Bonden föreföll att vara en välvillig gammal man och de få frågor han gjorde henne, kunde hon lätt och ganska sanningsenligt besvara. Hon uppgaf ärligt att resans egentliga mål var hufvudstaden, men att hon grubblade öfver huru hon skulle förflytta sig till närmaste jernvägsstation och gjorde sig så underrättad om han trodde att någon från hans hemby — par mil från Lindilä — skulle vara sinnad att för måttlig ersättning skjutsa henne. Gubben begrundade saken en stund, sedan yttrade han att „det kunde grannas Kalle nog komma ut med, han för-tjenade mycket på skjutsande“; med detta utslag i frågan var Lise fullt belåten och de foro vidare i godt mak och bästa sämja, medan lilla Paula fortfarande njöt ett friskt barns sunda, ostörda hvila.

Sålunda hade då ett företag som skulle synts en erfarnare och med verldsliga förhållanden mera bekant person, såsom det mest utförbara, af Lise verkstälts som den enklaste sak i verlden. Hon af-

skydde sitt hem, hyste motvilja för att längre lefva tillsammans med sin make och ville med hela styrkan hos en ung lifskraftig själ, som icke känner någon maning från ofvan till pligtuppfyllelse — frigöra sig från förhatliga band. Derfor hade hon gått, det var en handling i full konsekvens med hennes karakter — hon var naturbarnet med en outvecklad kanske rik intelligens, som måste bryta sin egen väg, eller — gå under.

* * *

Vårnattens ljufva lugn låg utbredd öfver den sofvande byn, när doktorn sent omsider, efter ett längre uppehåll i länsmansgården, återvände hem. Han gick med sin vanliga tunga gång genom förstugan in i sitt rum, för att lägga ifrån sig hatt och ytterrock. Lise satt naturligtvis och väntade för att servera hans qvällsvard det brukade hon alltid göra; intet ljus var tändt, men barnet sofde väl och hon sjelf tyckte ju alltid om att dröna bort tiden i skumrasket.

Huset föreföll honom likväl denna qväll anmärkningsvärdt tyst; då han trädde in i matrummet sökte hans blick genast den smärta gestalten vid fönstret, som alltid brukade resa sig som en fjäder, då han öppnade dörren, men platsen var tom.

— Lise, hvar är du Lise! — ropade han. Intet svar, han öppnade köksdörren och tittade ut, der fanns ingen, icke ens Lottas ljudeliga snarkningar kunde förnimmas, förtretad vände han sig om. Kunde Lise verkligen vara så tanklös, att hon gått ut att promenera så sent och lemnat barnet utan eftersyn.

Han närmade sig vaggan, men stannade plötsligt slagen af häpnad — den lilla fanns icke der, täcket var kastadt åt sidan och bädden tom.

— För tusan — doktorn slog sig för pannan, var det skick och skäl att göra visiter med ett dibarn midt i natten, naturligtvis satt Lise hos fröken Orell, fördöme de fruntimren och deras eviga prat! Doktorn som var hungrig — han hade tagit en torr eller par, hos sin gode kamrat länsman Lindström och cognak suger — satte sig emellertid brummande till bords och gjorde heder åt Lises smakliga anrättningar, medan han likväl trots sin flegmatiska natur, flere gånger oroligt blickade mot fönstret för att se när Lise skulle återvända. Det skedde emellertid ej och med stigande förbittring beslöt doktorn att gå öfver till grannen, för att uppsöka de försvunna.

När han kom ut på gården, märkte han att ljusen på apoteket redan voro släckta, hela huset tycktes vara försänkt i sömn. Med ett doft strupljud som skulle uttrycka högsta graden af förtrytelse, ringde han efter några ögonblicks besinning på nattklockan och blef genast insläppt af apothekarn, som trodde det gällde någon dödssjuk, i behof af medicin.

— Är det du Galle, hvad vill du mig? — frågade han förbluffad när hans yrvakna ögon igenkände doktors groteska gestalt.

— Tillåter du din syster att hålla aftonsamqväm som draga ut till midnatt, för mödrar och lindebarn — hväste doktorn argt, han träffade äntligen ett föremål öfver hvilket han kunde utgjuta sin förargelse.

— Jag begriper inte din mening Galle — sade

den saktlige apothekarn som ännu trodde att han befann sig i drömmarnes värld.

— Ja på rent språk vill det säga att din syster behagar qvarhålla min hustru och barnet här, ehuru klockan redan är i det närmaste tolf. —

— Min syster — Mina — hon är ju på besök i prestgården och kommer inte hem förrän i morgon — utbrast Orell.

Doktorn satte sig tungt ned på närmaste stol: — Lise är borta — sade han slutligen — hon har tagit barnet med sig, hvar kunna de vara? —

Apothekarn spärrade upp sina små blacka ögon och såg helt pertuberad ut, han blef dock med ens fullt vaken: — Är din hustru, är doktorinnan borta? —

— Ja ja för f—n, jag har ju hållit på att säga dig det en half timme redan — brusade den andre upp — hon och flickan äro försvunna och huset tomt. —

— Det var en hm — högst märkvärdig historia — sade apothekarn som nu fått kläderna på sig och famlade efter sina stöflar — här finnes just inte några andra grannar der man kunde förmoda att . . . och hm, din hustru går ju inte till någon: jag skall följa med öfver till er, man kan ju i alla fall af pigan få några notiser. —

— Hon är också försvunnen — svarade doktorn lakoniskt.

— Allt mer och mer inveckladt, det ser ut som en komplott — mumlade Orell.

De gingo emellertid åter tillbaka till doktors, tittade ånyo in i köket, sannade att huset verkligen var tomt och stodo ett ögonblick rådvilla midtemot

hvarandra, då apothekarns blick plötsligt föll på ett litet bref, som låg framme på fönsterbrädet.

— Se der en biljett, kanske den kan upplysa oss hvad denna mystifikation har att betyda. —

Doktorn slet upp kuvertet, hvarvid ett litet föremål med svagt klingande ljud föll till golftet; det var för skumt att han trots allt bemödande skulle kunnat läsa de få rader brefvet innehöll, han ropade otåligt efter ljus och Orell lyckades i hast finna på en lampa i köket.

När han återvände såg han någonting glimma på golftet vid doktorsnäs fötter, det var ett litet guld-kors som tillhört Lise med ordet „minne“ ingravveradt.

Se der något af din hustrus egodelar — sade han och räckte korset åt doktorn, men denne sköt häftigt undan hans hand, hela hans uppmärksamhet var fäst vid brefvet. Apothekarn betraktade honom ifrigt: — Hvad är det Galle, hvad står der? —

— Brefvet är inte till mig — svarade doktorn stelt — det är till din syster. —

Apothekarn tog det med förundran och läste följande rader: — Goda Mina! — Minns du ännu Elisa ur Onkel Toms stuga, jag har beslutit göra som hon, jag går min väg ur trädgården med lilla Paula, hon skall icke växa upp deri, hon skall icke lära känna sin mor som en okunnig, olycklig kvinna. Jag har länge tänkt härpå, men måste vänta tills Paula blef stor nog, att utan fara kunna föras med; fråga inte hvarthän — ibland vet jag knappast sjelf hvar vi hamna, men jag föreställer mig att det någonstädes i världen måste finnas en vrå, der en mor

kan arbeta för sitt barn, der de kunna känna sig fria och lyckliga. Du vet att jag inte har några stora fordringar på lifvet — jag är icke bortskämd! Tack för din vänskap, den har varit en blomma på min eljest förtorkade stig, vid minnet deraf ber jag dig — vårda min gosses graf, det enda jag saknar att lemna; men om det är sant som du tror, att hans ande lefver i en annan verld, der tid och rum upphört att gälla, skall den måhända följa mig äfven dit jag nu går. Behåll inneliggande lilla kors som en hägkomst från den du städse bevisat godhet, och om du ej vill glömma, så tänk någongång på

Lise. —

— En afskedshelsning från lilla Paula till hennes gudmor! —

Brefvet föll ur apothekarns hand, han såg på doktorn och hostade meningsfullt.

— Härligt Orell, der ser du fördelen af att taga sig hustru, gift dig aldrig gamle gosse, aldrig — doktorn lade sin stora näfve på den andres axel, han såg ut som en jätte bredvid den spenslige Orell — min hustru har bedragit mig hör du hon — har — rymt! —

— Det var fatalt högst fatalt — mumlade apothekarn som egentligen icke visste hvad han borde säga.

— Gå hem och lägg dig — sade doktor Galle med skarp hård stämma, — här är alls ingenting att göra och om någon inbillar sig att jag ämnar springa kring berg och backar för att söka en bortlupen kvinna, så har han grundligt misstagit sig på Frans Galle. —

Med en kraftfull rörelse sköt han apothekarn framför sig till dörren, öppnade den raskt och tvang

den andre att stiga öfver tröskeln. Motstånd skulle inte tjenat till något, således aflägsnade sig Orell så fort som möjligt, ännu alldeles förbluffad öfver det otroliga som händt och lemnade doktorn allena i det öde huset, med sina upprörda känslor.

Ty att han var upprörd och det till och med våldsamt nog, kunde ej betviflas, men att ömka honom skulle i denna stund kunnat bringa den brutale mannen till formligt raseri och hvad han kände inom sig — ja derom skulle ingen menniska vågat fråga honom, så mycket visste apothekarn.

Men medan nu doktorn inom de tomma väggarne gaf uttryck åt sin vrede och gränslösa förbittring, sof Lise lungt som hennes lilla flicka, under den hederlige bondens gästfria tak och den följande dagen satt hon tidigt i åkdönet som skulle föra henne fram till jernvägsstationen, men det var dock först nästa dags afton, hon nådde det slutliga målet för sin färd, hufvudstaden.

Om redan resan på det snabbt framilande tåget, gjort henne en smula förvirrad, kände hon sig än mera bortkommen då hon befann sig i den bullrande, människofyllda väntsalen, der så många glada återseenden egde rum rundtomkring henne, men der ingen hand välkomnande sträcktes mot den hjälplösa, ensamma främlingen. En polisman märkte slutligen hennes förlägenhet och åtog sig att anskaffa häst och sedan hon uppgifvit faster Bettys adress åt kusken, bar det af i raskt traf, genom de obekanta ännu lifligt upplysta gatorna.

Fröken Betty Modén satt enligt gammal vana efter theet vid skrifbordet, i sitt treffliga lilla hvar-

dagsrum tre trappor upp, i det stora stenet vid Alexandersgatan. Hon smålog just åt någon trefflig tankebild, hon nedskrifvit i ledaren till den tidskrift hvars trägna medarbeterska hon var och gladde sig öfver qvällens fridfulla lugn, då dörren häftigt upprecktes och hennes gamla trotjenarinna Zenobia, störtade in i rummet med alla tecken till häpnad i sitt rynkiga karakteristiska ansigte.

— Nånå min kära Zenobia är polisen efter dig, eller hvad kommer åt dig när du kommer in som en stormvind? frågade hennes matmor och såg förvånad upp från arbetet.

— Åh fröken Betty — fröken kan inte begripa — pustade tjenarinnan — här står farstun full med främmande; —

— För då för all del in dem — uppmanade fröken Betty som genast reste sig och stack pennan i pennhållaren — hvem kan det vara, jag har inte blifvit underrättad om något besök, — de hafva visst kommit med tåget. —

— Allting kan nu hända — mumlade tjenarinnan då hon skyndade ut, fröken Betty följde henne med sin vanliga lätta gång i tamburen, satte glasögonen till rätta och betraktade med intresse de gäster Zenobia just nu införde och hvilkas mängd realiserade sig till en enkelt klädd ung qvinna, med ett litet barn i sina armar.

— Goddag goddag — helsade den välvilliga värdinnan, kisande med de något närsynta ögonen och sträckte välkomnande handen mot Lise, utan att hysa en aning om hvem hon hade framför sig.

Den unga frun gick närmare, tog hennes hand

och sade nästan barnsligt blygt: — Faster Betty det är jag, Lise från prestgården och jag har tagit min lilla flicka med mig. —

— Lilla Lise min brorsdotter och namne, nej så stor du blifvit, det var ej underligt om jag ej kände igen dig, hjertligt välkommen du och lillan också. —

Hon tryckte Lise intill sig och kysste hennes rodnande kind: — Du har gjort en resa till hufvudstaden min flicka icke sannt och har följt gamla fasters uppmaning att söka upp henne, det var snällt — pratade hon, medan hon hjälpte Lise af med ytterplaggen och sedan förde henne in, för att lägga det sofvande barnet ned på soffan.

— Se här kan den lilla ungen hvila helt godt, — sade hon — tills vi få ihop en improviserad bädd åt henne och medan Zenobia lagar litet varmt the åt dig, berättar du mig om din resa och hvarför du icke skrivit derom till mig, så att jag kunnat vara dig till mötes vid stationen. —

Lise som ännu icke satt sig ned, stod fortfarande bredvid sitt barn med de långa ögonfransarna hvilande mot de starkt glödande kinderna, plötsligt slog hon upp ögonen och blickade fastern öppet i ansigtet: — Faster Betty jag — har — gått bort från — min man — sade hon med tonvigt på hvarje särskildt ord.

— Barn hvad är det du säger, jag förstår inte! — utropade faster, en bild af den upprigtigaste häpnad.

Lise upprepade sina ord, men denna gång långsammare och med höjd röst, som om hon trott att fastern då bättre skulle uppfatta deras mening.

— Vill du säga att doktorn ingenting visste om denna resa? —

— Nej det gjorde han ej, jag talade inte derom med någon människa, ehuru jag redan för längesedan fattat beslutet att gå. Jag lemnade H. onsdag afton medan doktorn var borta på sjukbesök, åkte hela torsdagen och nu är jag här. — Lise talade fullkomligt lugnt, alldeles som om det varit den naturligaste sak i världen, att hon lemnat hemmet utan sin mans vetenskap, för att göra en resa till hufvudstaden.

Faster Betty var ej lätt bragt ur jemvigten, men nu var hon alldeles förbryllad: — Min kära Lise — sade hon — detta låter ganska märkvärdigt, du måste hafva starka skäl för att begå en handling som . . . . .

Lise tryckte båda sina händer hårdt mot tinnigarna; — Skäl — upprepade hon — ack ja ja; om det finnes ett ställe på jorden som jag afskyr så är det mitt såkallade hem — du skulle försökt faster Betty, att lefva der såsom jag gjort dessa senaste år, ofri och olycklig, med en man sådan som doktorn så hård, så tyst så — så förfärande känslolös — hon brast i tårar och plötsligen stod hela hennes olycka öfverskådlig och klar som aldrig förr, inför henne, all hennes trånad efter sol och lifsvärme. Hon hade aldrig förr klädt den i ord, men så föreföll den henne äfven nu dubbelt större och mera förtviflad.

Faster Betty sade ingenting, tog blott sakta och ömt Lises hufvud och lade det mot sitt bröst; om hon var skyldig eller oskyldig, det ville hon sedan afgöra, nu trodde hon med en fin och riktig känsla,

att Lise bäst af allt behöfde få gråta ut vid ett moderligt hjerta.

Lilla Paula rörde på sig i sömnen och genast stannade den unga fruns konvulsiviska snyftningar som genom ett trollslag; hon skyndade till barnet och tog det till sig med innerlig ömhet.

— Vet du hvad — sade faster Betty som med en sällsam rörelse betraktade den unga modrens omvårdnad för barnet — nu tala vi inte ett ord mera i qväll om anledningen till din resa, du är trött och upprörd och behöfver i främsta rummet hvila. Här kommer Zenobia och vinkar att théet är färdigt och nu går jag och ställer om en bädd åt den lilla. Underligt att ha ett så spädt barn i huset, har du någonsin sett ett vackrare litet pyre Zenobia? — Den gamla tjenarinnan vände bort hufvudet med en butter knyck, men redan den följande morgonen hade hennes i grunden goda natur, besegrat missnöjet öfver de oväntade gästernas ankomst och då Lise bad om litet varmt vatten för att gifva barnet ett välbehöfligt bad, var gamla Zenobia den första att erbjuda sina tjänster.

* * *

— Nu — sade faster Betty och satte sig tillrätta i sin bekväma skrifstol — nu sedan vi sofvit på saken och ätit frukost — på fastande mage bör man ogera företaga sig någonting viktigt i affärsväg det är min åsigt — nu min kära brorsdotter skola vi allvarligt taga ihop med dina angelägenheter. —

Lise nickade, hon satt midtemot sin faster, blek men lugn och såg öppet på henne med sina uttrycks-

fulla ögon. — Berätta mig alltsammans barn, efter du kommit hit, antager jag att du hyser förtroende till mig, måtte jag kunna bevisa att jag är det värd; huru begynte eder äktenskapliga tvist? —

— Det är ingen tvist faster, jag har aldrig grälat med doktorn, ty när han blef ond teg jag af trots — sade Lise upprigtigt — det är blott det att jag hatar det lif jag lefvat derborta, att jag känt mig som en fånge och trånat efter frihet. — Hon beskref i raska målande drag sitt äktenskap.

— Jag tänkte ibland — det var straxt efter min gosses död — att om der funnits något vatten i byn der man kunnat dränka sig, skulle jag gjort det, men i gölen kan man knappast bli våt om fötterna engång. — Jag trodde att jag inte skulle kunna härda ut ser du, jag var så förtviflad; tiden släpade sig dock fram, sedan kom lilla Paula till verlden och då blef det mig klart att jag inte skulle stanna qvar längre, att jag aldrig kunde uthärda att se henne växa upp i så olyckliga förhållanden. —

Faster Betty stödde hufvudet mot handen och betraktade sin brorsdotter under det hon talade, med spändaste uppmärksamhet; det var som om hon sett upprullas för sig en tafla ur vår realistiska nutids litteratur, der äktenskapsdramat ofta utgör ett älsklings-tema, varieradt i hundrade olika former. Var Lise verkligen en exalterad nervös ung dame — var det hon nyss berättat, den oundvikliga följdén af en osund tidsrigtning, eller en öfverspänd fantasi? Hon såg åter och åter på det vackra ansigtet framför sig — det var fullkomligt lugnt, ingen lidelse talade ur de stora djupa ögonen, blott någonting utsägligt längtansfullt.

— Har du läst mycket Lise? frågade hon plötsligt.
Det blixtrade till i det mörka ögonparet midt emot henne: — Läst — upprepade Lise sakta — nej men det är just det jag längtat efter hela mitt lif! —
— Jag menar inte lärda böcker, jag tänkte på romaner? —

Lise skakade på hufvudet: — Fröken Orell vår granne, lånade mig ibland böcker som hon fick tag uti, resebeskrifningar och ett häfte gamla poesier, jag vet ej af hvem, ty tittelbladet var bortrifvet, några häften af encyklopedin och Onkel Toms stuga, samt ännu några flere som jag ej minnes i en hast, men hvarför frågar du mig detta? —

Faster Betty som med ett eget leende afhört denna något besynnerligt sammansatta bokförteckning, sade vänligt: — Derför mitt barn att hvad du nyss berättat mig, låter så fantastiskt som om idéen upprunnit ur en hjerna, fullproppad med romantik — men fortsätt nu, låt mig veta allt! —

Lise såg förundrad på henne: — Jag har redan omtalat allt — sade hon — när mitt lif derborta blef outhärdligt gick jag, det är ju mycket enkelt.

— Ja väl — sade faster Betty som ej kunde hindra ett lätt smälöje att smyga till sina läppar — o du gudomliga simplicitas, du storartade enfald, men hvar var då din pliktkänsla barn? Visste du ej att en hustru inte har rättighet att „springa bort“ från den make hon vid vigseln lofvat sin tro, du är en löftesbryterska Lise, du har bedragit din man. —

Den unga fruns blick sänktes och en mörk rodnad sprang upp på hennes kind; för första gången såg hon med häpnad, sin handling i en ny dager,

men hennes i grunden milda sinnelag hade icke förgäfvats under fyra olyckliga år blifvit förhärdadt.

Med en trotsig skakning på hufvudet svarade hon: — Jag var ett barn då jag gaf doktorn mitt löfte, jag förstod inte hvad jag lofvade, lika litet som jag anade det öde som väntade mig, ett hårdt, grymt öde! —

Faster Bettys kloka ansigte var djupt allvarligt. — Jag förebrår mig mer än som kan uttalas — sade hon — jag är din fars syster, din närmaste qvinliga anförvandt och bär därför min del af din skuld, ty roten dertill ligger i din uppfostran min stackars försummade flicka. Ser du Lise när mina föräldrar dogo kort efter hvarandra, var jag en fattig flicka som med ett sträfsamt, illa lönadt arbete förtjenade mitt dagliga bröd. Din far, hvars knappa inkomster med möda försörjde hans familj, kunde med bästa vilja i verlden icke räcka mig en hjälpsam hand och din farbror hade då ännu icke något hem att erbjuda sin syster. Jag skulle väl heller knappast mottagit en sådan inbjudning, ty inom mig bodde från barn- domen samma obetvingliga längtan efter frihet och oberoende, som jag nu återfinner hos dig. Lyckligtvis hade jag dock hvad du fått sakna — tillfälle till utveckling. Goda vänner till föräldrarna togo sig an mig och skänkte den obemedlade unga flickan, det bästa de kunnat gifva henne — en verkligt god uppfostran som jag med åren sjelf sökt fullkomna. Far och mor funno det väl enligt tidens sed, vara en rätt onödig sak att bråka så mycket med min undervisning, men när jag sedan stod ensam i verlden utan

någon förmögenhet, välsignade jag det vetande som förskaffade mig uppehälle såsom lärarinna.

Då du som ett fader- och moderlöst barn kom till prestgården, fortfor jag ännu med att vara guvernant, jag hade intet eget tak, under hvilket jag kunnat lofva dig huld och skydd och måste därför vara tacksam, att du fann en fristad hos farbror Janne. Den tiden kände jag ännu föga min svägerska och det var äfven först med åren, de åsigter som hon anser så fördömliga hos mig, kommo till klarhet och utveckling.

Ser du just då begynte det gå genom världen, en ny lifsfläkt för oss qvinnor, sekelgamla kedjor började rassla och brytas i sina fogar; att kvinnan var en tänkande ande danad till ett rikt andligt lif, att också hon hade rättigheter jemgående med mannens — detta och mycket mer, klingade såsom toner af den skönaste musik in i hjertat på tusende och åter tusende nedtryckta, oroligt sökande qvinnor.

Den friska flägten kom äfven mitt hjerta att klappa fortare, först under dessa dagar kände jag att jag lefde och jag beslöt fast, att i min ringa mån, lägga allt mitt arbete, all min lifskraft och hängifning in i det stora verket för mitt köns höjande i alla hänseenden. Denna min föresats tror jag mig kunna säga att jag aldrig svikit; det är många år sedan dess, min ungdom är förbi men min entusiasm för kvinnosaken har icke svalnat och medan den med raska steg gått framåt, har jag troget följt den, glädjande mig åt hvarje framgång, kämpande utan att låta mig nedslås och i mörka tider alltid fasthållande hoppets skimrande fana. —

Jag blef i tillfälle att göra grundligare studier, jag upphörde att vara guvernant och blef lärarinna i en skola — nu åtnjuter jag en liten pension och har med ifver och intresse egnat mig åt skriftställeriet, allt i syfte att tjena mitt lefnadsmål. — Faster Betty strök sig öfver pannan hennes ögon strålade af entusiasm och en fin rodnad färgade hennes kinder, i denna stund fans det en stark frändskap mellan henne och det ungdomliga ansigtet invid henne. —

— Många gånger tänkte jag på dig mitt barn — fortsatte fastern — men i min oroliga kamp hade jag ingen lugn vrå, der jag kunnat taga till mig en liten flicka; jag var ganska fattig då Lise, och mången gång åt jag mig blott till hälften mätt, men med min bergfasta helsa kom jag dock lyckligt igenom alla umbäranden. Min framtidsplan var alltid att jag en gång skulle få råd att låta dig komma och bo hos mig, så att du skulle få lära någonting nyttigt och kunna försörja dig sjelf. När jag i mina bref till prestgården häntydde derpå, tycktes det emellertid ganska illa upptagas, min svägerska ville tydligen icke umbära dig innan hennes egna flickor blifvit stora nog att hjälpa henne. — Jag tänkte då att det låg rättvisa deri att du skulle vara nyttig der du haft ett hem under din barndom, jag ville ej heller gerna ställa till ledsamheter med den stridslystna pastorskan och Lise — jag kände intet om dig. Just deri ligger min stora skuld; jag borde hafva gjort mig bekant med dig, med dina tankar och önskningsar.

Föga anade jag när jag i prestgården såg den lilla praktiska flickan beväpnad med sin stora nyckelnippa, alltid sysselsatt med något huslig bestyr —

hvad som rörde sig i den unga själen. Nu falla förebräelserna för denna tanklöshet, tungt ned öfver mig. — Sedan kom helt plötsligt nyheten om ditt giftermål. Farbror skref att doktor Galle var en hederlig man, hvars anbud till dig, de icke tvekat att antaga och min svägerska tillade, att de alla voro försäkrade om din framtida lycka. Jag hade emellertid själf velat öfvertyga mig derom och komma till brölloppet, men ett löfte att ledsaga en sjuk gammal vän på hennes resa till en badort, hindrade mig från att uppfylla denna önskan. —

— Ofta nog under dessa sistförflutna år hafva mina tankar dröjt hos dig och jag har grubblat öfver om du funnit den lycka faster förutspådde; ofta har jag äfven känt mig orolig för dig, men aldrig har det i mina mörkaste drömmar, insmugit sig en farhåga, liknande verkligheten. Lise Lise, jag har varit grym emot dig, jag hade bordt taga dig till mig och med stöd af min erfarenhet, lära ditt unga hjerta hvad det vill säga att lefva! —

Hon lade sina händer på den unga fruns axlar och betraktade henne sorgset: — Hvad har icke denna din obekantskap med lifvet gjort dig till, mitt stackars barn — sade hon — nu går verdens bränmärkande dom öfver din sköflade ungdom, du — är en hustru som rymt från sin man och som han kan återfordra när helst han det vill. —

— Må han försöka att tvinga mig — sade Lise hårdt — jag återvänder aldrig. —

Faster Betty såg bekymrad på henne. — För resten tänker doktorn inte derpå — fortfor Lise lugnare, efter en paus — han bryr sig hvarken om mig

eller barnet, lemna honom åt sitt öde faster Betty, vi skola inte mera tala härom. —

— Jo det måste vi kära barn, det är just ditt framtida förhållande till din man som vi skola klargöra för oss — svarade faster Betty med bestämdhet. — Min svägerska påstår att jag föraktar äktenskapet, men jag vågar försäkra att jag till och med har en djupare uppfattning af äktenskapets helgd än hon — ehuru jag sjelf förblifvit en gammal flicka. Din man må vara än så värd min antipathi, så står jag likväl på hans sida och i denna dag skrifver jag, för att underrätta honom om din härvaro. —

Lises ögon fingo plötsligt samma uttryck som hos det jagade rådjuret, när det fåfängt söker undfly sin förföljare och blixtnabbt vändes hennes blick till barnet, som jollrade på den mjuka mattan vid deras fötter.

Faster Betty tog hennes hand; — Var lugn barn, se ej så förskrämd ut. Naturligtvis skall jag framställa allt i dess rätta dager och jag betviflar icke att han . . . . .

Hon tystnade, ty det som hon ämnade säga hade en så förtviflad klang i hennes öron — det var ju skilsmessa det gällde och hon förstod hvad Lise ej kunde fatta — hela bitterheten i den unga kvinnans framtida öde, förstod hvad alla strängt dömande, alla allvarligt sinnade människor tänkte om en frånskild hustru. Arma Lise! — Mitt barn — sade hon och smekte sakta den hand som ännu låg kvar i hennes — var det ingen röst inom dig som anklagande höjde sig mot det som du ämnade göra. Gud har ju i hvarje människobröst satt en väktare för vår till det onda

benägna natur, ropade icke samvetet att du syndade mot Gud sjelf? —

Lises mörka ögonbryn sammandrogo sig dystert: — Det är längesedan jag haft någonting att skaffa med vår Herre — svarade hon kärft. — Doktorn anser att naturkrafterna regera världen, att de äro dess verkliga herskare och olycklig som jag funnit mig, har jag ej haft skäl att betvifla att känslolösa makter styra händelsernas gång. —

Faster Betty sade intet, hon endast såg på henne med en sällsamt öm och uttrycksfull blick som tycktes säga: — Ändtligen har jag funnit den djupa grunden, hufvudorsaken till din olycka, arma barn huru långt du förrrat dig — och under denna blick, var det som skulle den hårda iskölden som bitterhet och sorg upprest kring Lises hjerta, sprungit i stycken; hon betäckte sitt ansigte med sina händer och vände sig bort.

Kampen för det rätta, det goda och sanna, den kamp som måste genomgås af hvarje djupare anlagd natur, om den skall utvecklas till klarhet angående lifvet och sig sjelf, denna kamp hade faster Betty velat frambringa och hennes önskan var förverkligad. Tyst steg hon upp och lemnade rummet, ty hon visste att det finnes stunder då ensamheten är det bästa läkemedel för ett såradt hjerta.

* * *

Den bestörtning som grep fröken Orell när hon vid sin hemkomst, erfor nyheten om Lises försvinnande var obeskriflig. Gång efter annan läste hon det efterlemnade brefvet, — enda förklaringen till

hennes flygt — och nu påminte hon sig äfven de gånger Lise häntydt på någonting dylikt, samt huru hjertligt hon sista gången tagit farväl af henne. Ack det är tyvärr vanligen för sent, man inser betydelsen af sådana småsaker.

Apothekarn trodde inte att doktorn just så konsekvent stått vid sina ord att icke göra några efterspaningar rörande sin hustru och barnet, tvertom fick han till och med i smyg, kunskap om att han anställt forskningar som knappast skulle fallit någon annan in — såsom att dragga i en aflägsen brunn etc. Att han skulle göra ett besök i prestgården hos Lises släktingar var naturligt och tycktes äfven af honom sjelf motses hoppfullt, men när äfven detta blef resultatslöst, utbröt doktors oro i den högsta vrede och förbittring. Han svor på att hela kvinnosläktet var ett utskum, inte värdigt att trampa jordens stoft engång och på sin vän länsmannens inrådan, stod han just i begrepp att låta offentligen efterlysa sin förrymda hustru, då ett bref från fröken Betty Modén, plötsligt förändrade hans tankegång. Att Lise kunnat taga sin tillflygt till sin faster — något som i det hela var ganska naturligt — hade icke fallit hvarken honom eller någon annan in, derfor blef äfven doktors förundran såväl öfver sjelfva brefvet, som än mer öfver dess innehåll, så mycket djupare.

Faster Bettys skrifvelse var henne värdig, måttfull och klartänkt; hon aktade sig väl, att genom en sentimental målning af Lises olycka, uppreta doktors motsägelseanda, men skildrade i enkla drag hennes lif ända från barndomen, hvad hon tänkt, känt och hoppats. Hon sade honom äfven ärligt att Lise hvar-

ken med godo eller våld, tycktes kunna förmås att återvända till sitt hem och att hon därför ansåg en skillsmessa ehuru i högsta grad ledsam — dock under förhandenvarande förhållanden, vara det bästa för båda parterna. Till sist bad hon doktorn att sjelf infinna sig i hufvudstaden till personlig öfverläggning med sin hustru. Saken hade sina svårigheter det visste hon, — isynnerhet då det fanns ett barn —, hon hade nu lagt den klar för doktors ögon och kunde ej annat än hoppas på den bästa möjliga utgång.

Doktorn försjönk i djupa tankar sedan han genomläst brevet, som var skrifvet med en redig och nästan manlig handstil. Redan följande dagen afgaf han sitt svar: — Jemte min tacksägelse för de upplysningar ni meddelat mig — skref han — får jag underrätta att å min sida inga hinder möta för en skillsmessa mellan mig och min hustru. Angående hennes uppförande — att utan minsta hänsyn — vanhedra det ärliga namn jag gifvit henne, vill jag ej orda och till hennes afvikande från mitt hus, har jag ej kunnat finna någon förklaring; det är först genom eder skrifvelse jag finner att Lise icke funnit sig belåten med härvarande förhållanden. Min kännedom af kvinnonaturen har öfvertygat mig att den till sin sammansättning måste vara något konstig! — Som det vore en galenskap att belasta mig med ett barn på sex månader, ser jag intet skäl hvarför dottren ej skulle stanna hos modren och är jag äfven beredd erlägga understöd åt henne. Af ofvan anförda, torde ni min fröken inse att ett sammanträffande mellan min hustru och mig, vore minst sagdt onödigt.

— Punktum — sade faster Betty eftertryckligt,

sedan hon slutat läsningen och lade brefvet ordentligt i kuvertet — nu ser jag karlen för mig sådan han går och står — icke något vidunder till tyrann, utan rätt och slätt en vanlig egoistisk menniska med ett buttert lynne och ett temmeligen råbarkadt yttre. Har jag rätt min flicka? — Lise nickade: — Ser du att han ej vidare brydde sig om oss — sade hon och drog ett djupt lättande andedrag, hennes mörka ögon strålade i fuktig glans och med öfversvallande ömhet, tryckte hon lilla Paula till sitt hjerta.

Faster Betty såg tankfull ut: — Jag är ej så öfvertygad om doktors känslor som du, jag tror att hans mannastolthet fått ett för djupt sår, att han skulle erkänna hvad det kostat honom — sade hon. — Du ser så glad och lycklig ut mitt barn och likväl ligger framtiden ganska oviss och mörk framför dig. —

— Jag är fri faster Betty — du vet hvad det ordet innebär! —

— Ja från dina förbindelser som maka, men att vara verkligt fri är någonting annat, jag tänker på allt det utvecklingsarbete som fordras för att låta dina naturliga anlag komma till sin rätt, på allt hvad lifvet ännu skall hafva att lära, innan det fostrat dig till en mogen, tänkande qvinna och — på Guds andes verk att frigöra din själ! —

Lise böjde sig ned och kysste faster Bettys hand och det låg tårar i blick och ton, då hon sakta hviskade: — Hjelp mig att blifva god! —

— Gud allena kan stödja oss i vår lifslånga kamp mot det onda — svarade hennes faster allvarligt — men hvad jag kan, det vill jag göra för dig, var viss derom Lise. —

Sålunda blef den unga fruns öde afgjort, men långt borta i Lindelä by, satt doktor Galle insvept i ett moln af tobaksrök och inväntade de vanliga spelkamraterna.

Lotta, som efter mycket betänkande stannat kvar såsom hushållerska, hade nyss fått ordres om toddyvattnet; allt gick sin gamla vanliga gång utan Lise och det ganska bra ändå försäkrade doktorn, när talet någongång föll derpå. Den som ville springa, må man låta löpa; han frågade åtminstone inte en vitten efter det förflutna — det hade varit och farit.

Ja så trodde den barske doktorn, men hvad var det för en skugga som stundom helt plötsligt för-
dystrade hans nyss så belättna ansigte — ett förbi-
ilande minne, något som han ägt och förlorat — lilla Paul. Det fanns således likväl en öm fläck i hans hjerta och detta minne förde alltid med sig erinringen om en annan liten varelse, som också uppslagit sina mörka ögon i det gamla huset, men som hädan-
efter och för alltid äfven skulle vara död för honom.

Kommen så långt i dessa halft omedvetna fun-
deringar — ruskade doktorn helt förtretad på sig,
var han en man, eller var han det icke? Hade han
blifvit nesligt bedragen eller ej? De fördömda kvin-
norna, hvarför skulle han bry sig om barnet — hon
var ju bara en flicka.

* * *

Vintersolen sken öfver hufvudstadens lifligt tra-
fikerade gator och återspeglades i de stora butikfön-
stren, der all verdens härlighet låg utbredd för köp-
lystne åskådares blickar.

Framför ett sådant fönster skockade sig i dag, allt som oftast grupper af fruntimmer, under liflig beundran af ett förtjusande handarbete — en matta efter inhemskt mönster — rikt broderad i vackra harmoniska färger. Men innanför fönstret satt bakom disken i den prydliga försäljningslokalen för allt hvad till fruntimmersarbeten hörde, en omkring trettiårig kvinna, flitigt sysselsatt med skrifning, som hon dock afbröt hvarje gång en kund inträdde, för att på ett särdeles vänligt och tillmötesgående sätt, betjena den besökande.

Hon var lång och smärt, hade en vacker hållning och var klädd med fin smak, blicken hvilade gerna vid hennes väl uppburna hufvud med det vackra mörka håret, på de regelbundna dragen och de stora strålande ögonen. På hennes sätt och värdiga uppträdande, kunde man genast spåra att man hade en bildad kvinna framför sig, få människor ägde ock så mycken enkel värdighet och naturligt behag som försäljningens föreståndarinna fru Lise Modén. Ja ty det var Lise, så lik men på samma gång så olik sitt forna jag, som tvänne rosor, af hvilka den ena förtvinat i mörker och qvalm, den andra fritt insupit himmelens ljus och morgonens dagg, likna hvarandra.

Hennes harmoniska gestalt och friska färg, vittnade om den ypperligaste helsa, det intelligentas ansigtet strålade af lif, medan ett drag af allvar kring den vackra munnen, gjorde hennes ansigte obeskrifligen tilldragande.

Nu hade den senaste kunden gått, det var middagstimme och butiken till följd deraf mindre besökt; Lise satt åter vid sin skrifning, men hennes tankar

voro förspridda, de ilade hit och dit mest dock till baka. Det var i dag Paulas åttonde födelsedag; åtta år en lång tid, då man blickar framåt, men ack så kort sedan dessa år sjunkit ned i tidens ström.

Åtta år, de betydelsefullaste i hennes lif, åtta år, fulla af vexlingar i hennes inre, ännu mer än i de yttre förhållandena. Hon tänkte på de första månaderna efter sin ankomst till hufvudstaden, då hon nästan föreföll sig sjelf lik lilla Paula, ty såsom barnet med hvarje dag lärde sig urskilja flere föremål i sin omgifning, så vaknade dess moder allt mer till medvetande om den brokigt skiftande verlden som omgaf henne.

Hennes första sträfvan i det nya lifvet blef naturligtvis att förskaffa sig och sitt barn, allt det som inbegripes under benämningen „dagligt bröd“, isynnerhet som hon ej kunnat förmå sig att å lilla Paulas vägnar, mottaga någon hjälp af doktorn. Faster Betty som sjelf engång kämpat sin modiga kamp för en oberoende utkomst, bistod henne troget; men för Lise ställde den sig betydligt svårare emedan hon saknade alla de vilkor därför, som en god uppfostran skänker. Utan goda och grundliga kunskaper, är det sannerligen inom ett högst inskränkt område någon i våra dagar kan söka sig arbete, det fick Lise erfara och det, ehuru hon icke tvekade att antaga hvad helst som erbjöds. Så till exempel försökte hon sig med linnesömnad, fintvätt, ullgarnsstickning — saker som hon kunde uträtta, men som maskinerna tyvärr utföra både snabbare och billigare än det kan göras för hand. En tid bakade hon småbröd och för några månader tjenstgjorde hon som lektrice

hos en gammal blind fru. Hennes första egentliga plats var som biträde i en garnhandel; lönen var icke stor, dock skulle Lise funnit sig mycket belåten här om hon icke för större delen af dagen nödgats vara skild från lilla Paula. Fickan hade det visserligen godt och väl i Zenobias vård — Lise bodde nemligen i samma hus som faster Betty — men det mål hon ständigt sträfvade till, var att engång få en liten egen vrå, der hon skulle kunna hafva sitt barn hos sig.

Ack ja under detta arbete för frihet och oberoende, huru mycken strid, huru många motgångar! För längesedan hade Lise lärt sig känna de bekymmer faster Betty fruktat för, alla dessa tusende små världsliga konsiderationer, om hvilka hon aldrig haft någon aning. Hon hade fått bära ogillande blickar och tadlande omdömen och under lång tid var det henne omöjligt att frigöra sig från den pinsamma tanken att enhvar som såg henne, betraktade henne nyfiket eller föraktfullt, såsom en brännmärkt varelse, en hustru som rymt från sin man. Den ernådade friheten som hon så jublande mottagit, hade således haft sin bitterhet och de hvassa törnen som under dessa år träffat henne, hade förorsakat sår så djupa, att ärren kanske aldrig skulle gro fullt igen.

Faster Betty hade en vidsträckt krets af bekantskaper, dessutom kommo besökande till henne i de mest olika angelägenheter. Unga flickor som tvekade om valet af lefnadsbana, andra som önskade få råd för sina studier; tjenarinnor från landsorten som råkat på villospår i den främmande staden och ännu många flere och för dem alla hade den verksamma varmhjertade kvinnan, det upprigtigaste deltagande,

lika mycket som den bästa vilja att hjälpa så långt det stod i hennes förmåga.

Men särskildt samlades hvarje torsdagskväll i det trefliga hvardagsrummet, en liten krets liktänkande kvinnor af olika åldrar och der uttänktes mången nyttig plan, gafs första initiativet till månget ädelt företag i humanistisk anda, det var en förening på sätt och vis, der faster Betty var själen och som icke endast kvinnans frigörelse i moraliskt och intellektuelt hänseende, stod skrifvet på hennes lifsprogram, arbetades här för allt som var godt, sannt och människovänligt.

Till en början var Lise nästan skygg för hvarje beröring med främlingar, hennes faster tvingade henne icke heller att deltaga i sitt umgängslif, men småningom — allt som tiden skred framåt — drog den lilla kretsen henne med en hemlighetsfull makt in i sin cirkel. Dessa till det yttre så olika kvinnor hvilka alla dock öfverensstämde i tänkesätt och åsigter och voro utmärkta genom framstående gåfvor och en gedigen bildning, diskuterade alla tidens och lifvets mest betydelsefulla frågor utan bitterhet, men med klokhet och ett upplyst omdöme och när Lise tyst lyssnade till dem, var det som skulle en ny verld af tankar och intryck öppnats för henne. Ringa och okunnig tyckte hon sig sitta i denna krets, der intelligensen var bofast och der qvicka, humoristiska infall korsade hvarandra, men medan hon så tänkte, följde de flestas blickar henne med varmt deltagande och det blef en ädel täflan att visa den ensamna och värnlösa unga kvinnan, vänlighet och välvilja.

Lise tänkte på allt detta nu, när hon genomgick

minnena från det förflutna; steg för steg framåt, så hade det gått för henne i allt. I den garnhandel hon fått plats, försåldes äfven handarbeten af olika slag, detta väckte en tanke hos henne att egna sig åt konst-sömnad, hvarvid hon fann sig i besittning af en särskild fallenhet åt det hållet. Man blef uppmärksam på de ovanligt smakfulla mönstren, började fästa af-seende vid arbeterskan och rådgöra sig med henne i hithörande frågor. Detta gaf första impulsen till hennes nuvarande verksamhet, som med åren utvecklats till en rätt lönande liten affär, tack vare faster Bettys och hennes vänners goda råd och kraftiga hjälp, äfvensom Lises egen energi.

Hon påminte sig ännu med en spritning af glädje, det jubel som fyllt hennes hjerta när hon fann sig i besittning af det så länge efterlängtade målet — ett litet eget hem — och när hon den första aftonen såg Paula ljuft inslumrad i den lilla bädden bredvid hennes egen. Ja hon var lycklig då, verkligt lycklig, en utesäglig känsla af lättnad befriade henne från mångåriga bördor och med ifver hade hon hängifvit sig åt sin nya verksamhet, dervid hon dock funnit mången ledig stund — exempelvis de tidiga morgnarna — för att utbilda sin själ och fylla luckorna i sitt vetande. När hon tänkte tillbaka på sitt lif som hustru, denna ödsliga betryckta tillvaro, som uppfyllt hennes sinne med bitterhet och jempförde det med det närvarandes stilla, lugna lycka och tillfredsställelse, var kontrasten mellan dem skiljaktig som mellan natten och dagen och när hon nu såsom mången gång förut frågade sig: „skulle jag velat hafva det ogjordt, skulle jag önskat att skilsmessan och dessa

åtta år varit blott en dröm“? Då hade hon endast ett svar på dessa frågor. Nej ack nej!

Likväl funnos der stunder under dessa år då hon känt sig tveksam, såsom då Paula oskyldigt frågade efter sin far, frågade hvarför hon icke såsom de små kamraterna i skolan, hade en pappa som tog henne ut att promenera, som gaf henne snask och var snäll mot henne.

Answaret att hafva dragit barnet bort från sin fader, hvilade stundom öfver henne med en viss ångest som hon ej kunde qväfva, ehuru hvarje blick tillbaka på det förflutna i Lindelä, måste öfvertyga henne att den doktor Galle hon då kallat sin make, ej besuttit någon af henne känd egenskap utmärkande en god uppfostrare. Men hon såg icke mera lifvet på samma sätt som fordom.

Då hon först likasom uppvaknade till fullt medvetande och såg sitt handlingssätt från världens ståndpunkt, var hennes första känsla blygsel, blygsel att så hafva öfverskridit alla vanliga rämärken. Sednare hade hon försökt betrakta det från moralisk synpunkt såsom en frigörelse af nödtvång ur förnedrande bojor, men det kom en tid då detta argument sjönk till stoft, då faster Bettys ord om samvete och plikt, började ljuda högt inom henne.

Lise var en öppen ärlig natur, då hon engång blifvit bragt i konflikt med sig sjelf, måste allt fram i dagsljuset, allt underkastas en genomgripande pröfning i eftertankens ljus, eller kanske i ett sken af högre ursprung, hvem tydde det, blott att ingenting hos henne höll profvet i dess glans.

Hon hade trängt efter frihet och hon fick lära

att, „endast sanningen gör oss rätteligen fria,“ att man kan lida, uppoffra och försaka tåligt och gladt, om man gifvit sig under dens lydnad, som gått i döden för de arma människobarnens frälsning. Det var andens frigörelseverk som faster Betty syftat på, ett verk som tyst, men säkert ombildar den mottagliga själen så att den klarare skall kunna återspegla sitt ursprung; det går ej lätt, det går tvertom genom mycken strid, genom mörker och tvifvel, men till seger hos enhvar som ärligt söker sanning och ljus. Lise hade gjort det, hon hade under årslång kamp succat derefter och hennes önskan hade blifvit uppnådd.

„Söken och I skolen finna ty — den som söker han får.“

Skulle hon på sin bröllopsdag genomströmmats af de känslor som nu uppfyllde henne med lugn och frid — då hade hon visserligen aldrig varit en fränskild hustru — som det nu var, trodde hon att Gud af nåd, vändt hennes obetänkta gerning i ett godt råd och öfver hennes darrande läppar ljöd ofta lofsägelsen i djupa om än ohörbara toner.

Stillheten kring den ensammas grubblerskan afbröts i detta ögonblick af ett barns inträde. Med purprade kinder och ögonen strålade af glädje rusade lilla Paula in i butiken: — Mamma mamma — ropade hon — det har gått bra för mig i dag på min födelsedag, flickorna gratulerade mig allesamman och tant gaf mig ett så vackert kort och sade „du blir nu stora flickan!“ —

Lise smålog och tryckte henne hjertligt intill sig medan en tår tyst framskimrade i hennes ögonvrå: — Gud välsigne min älskling, min egen, egen

flicka — hviskade hon — din födelsedag Paula är för mig den gladaste dagen på hela året. —

*   *

Några dagar senare satt Lise nedlutad öfver ett konstrikt broderi, hon hade utan att reflektera der-öfver, iakttagit att en lång bredaxlad herreman flere gånger tätt efter hvarandra passerat fönstret, nu öppnades emellertid dörren och mannen trädde tungt öfver tröskeln. Hon lade arbetet ifrån sig för att med sin vanliga beredvillighet betjena en inbillad kund, men ryckte ofrivilligt till — mannen bakom disken var doktor Frans Galle.

Ett ögonblick grep hon med bleknade kinder i luften som om hon sökt efter ett stöd, i det nästa hade hon dock beherskat sig och räckte raskt fram sin hand till helsning.

— Jag har gått förbi den här dörren många gånger i dag — sade han tveksamt — men . . .

— Det var rätt att du slutligen beslöt dig för att stiga in — svarade Lise som nu åter var fullkomligt sig sjelf — när kom du till staden? —

— I förrgår. — Hon frågade och han afgaf svaret, alldeles som om de varit personer hvilka ofta plägade sammanträffa och det var likväl första gången sedan hon lemnat hemmet, som Lise återsåg sin man. Han var ej mycket förändrad, kanske något äldre och med grå hår insprängda i sin borstiga peruk.

— Jag anar att du kommit för att se Paula — sade Lise vänligt.

Doktorn nickade.

— Hon har ännu icke återvändt från skolan,

du ger dig naturligtvis tid att sitta ned och vänta på henne? —

Hon gjorde en inbjudande rörelse mot det angränsande rummet och doktorn som en sekund stod litet tveksam, manades af en kunds inträde i butiken, att utan vidare stiga in, medan portiererna tyst slöto sig bakom honom.

Han såg sig omkring, rummet var litet men så förtjusande nätt och hemtrefligt som endast fin smak och en ordnande hand kan göra det, ehuru man vid närmare granskning fann möbleringen ganska enkel. Öfvertåget på soffan och de små puffstolarna bestod blott af rosigt creton, gardiner och dörrförhängen voro af samma billiga material, men allt hållet i en vacker mjuk färgton. Det öfriga harmonierade dermed, på väggarna några vackra fotografier i mörka ramer, varma mattor öfver golvet och på det lilla sybordet vid fönstret en blommande hvit hyacinth, som fyllde rummet med sin vällukt.

Doktorn satte sig ned framför skrifbordet i hörnet och betraktade tankspridd dess många små prydnader, då hans blick plötsligt likasom fastnaglades vid en stor fotografi som stod uppställd på ett litet näpet staffli till höger om skriftyget. Det var porträttet af ett barn, en liten förtjusande flicka som knäböjande i en mjuk hvilstol, täckt lutade sitt oskyldiga ansigte mot dess mjuka kuddar.

Doktorn höll andan, en tanke, en enda uppfyllde honom i detta ögonblick med på engång häpnad, hopp och ovisshet. Han hade ju då särskilda angelägenheter föranledt denna resa till hufvudstaden, halft mot sin vilja känt sig manad att uppsöka Lise för

att återse sin dotter, men utan att göra sig någon klar föreställning om hvad han väntade af detta möte eller huru han skulle återfinna den lilla. Kunde — kunde denna ljuftva varelse verkligen vara Paula, hans barn — han tog porträttet i handen, vände det åt alla sidor, satte det ifrån sig, fattade det åter och kände sig såsom förhexad af dessa skälmska ögon, denna lilla leende mun.

Men medan han satt så försjunken i åskådning af barnets bild, trängde ljudet af muntra röster från butiken in till honom. Der hade samlat sig en liten grupp yngre damer, alla lifliga och pratsamma och bland de olika stämmorna urskiljde han tydligen Lises sonora röst.

— Det låter för vackert att vara sannt — hörde han henne säga.

— Ja men du måste likväl tro mig — ljöd en annan stämma — redaktören gaf dig det amplaste erkännande och bad mig dessutom framföra hans vördnadsfulla helsning till den ärade skriftställarinnan som hans ord föllo sig — alla förutspå dig en lysande framtid på författarebanan. Lefve fru Elisabeth Modén! Lefve lefve! —

— Tyst tyst — ljöd åter Lises röst. —

— Nåh nåh din anonymitet är ej så välbevarad som du tror, i går på koncerten hörde jag flere hviska: — Der kommer hon! — Du har publiken för dig lyckliga dödliga! — qvinnoföreningens ordförande frågade om du har det begärda förslaget utarbetadt till nästa möte? — yttrade en annan af damerna. — Vår lilla komité skall sammanträda i morgon. —

— Godt! det blir viktiga beslut som skola fattas härnäst, alla vid fanorna, kom ihåg det! —

— Hör på henne så drastiskt! Eva är sig alltid lik. — Faster Betty kommer också med, hvad hennes senaste artikel var ypperlig, ingen för kvinnornas talan med en sådan glans som hon. —

— Säg snarare med sådan värdighet. — Ja Lise har rätt, man borde ej låta folk få rätt uti att klandra vår hetsighet. Eva här till exempel är just ett verkligt brushufvud. Du skulle hört henne på sista mötet! En vaktmästare stack hufvudet in genom dörren, Eva märkte honom genast gaf den stackars varelsen en förkrossande blick och yttrade: — Det var bara en karl — med ett så dräpande tonfall att hela församlingen brast i skratt. —

— Näh det var väl icke så illa det! — Kära Eva, jag tror du är karlhatare, huru går det med kollegorna i skolan, blir det icke sammandrabbning? —

Åh ja och det så herrarne bli röda om örsnibbarne och vår lilla enkefru i franskan skriker både ack och ve öfver min orimlighet. Fy hvad de giftaslystna, behagsjuka fjollorna äro äckliga!

— Kära Eva hvad du är obeskrifligt stark i dina uttryck! —

— Ja jag är nu engång en smula öfverdrifven, men vet du inte förtjusande Lise, att hvarje parti måste hafva någon ultra skrikhals som springer långt före och klatschar med piskan för att draga uppmärksamhet på kavalkaden. — Ja nu klatschar du i andanom till allt hvad mankon heter — ropade flere röster medan alla skrattade.

— En rättvis sak behöfver ingen utropare — sade Lise.

— Nej men de der brushufvudena skaffa oss sansade qvinnor tvertom många klagomål på nacken af både män och — — —

— En qvinna måste väl få säga sin ärliga mening? —

— Eva Eva, qvinnan tige i församlingen, — ropades i chorus. —

— Jo den ville jag se som skulle stoppa munnen till på mig; inte åtminstone mina värda medsystrar som sjelfva icke lärt sig konsten att tiga. Nu går jag, adiö sköna Lise — ingen afund öfver dina vackra ögon, adiö allesamman! —

De andra rösterna hördes äfven taga farväl och dörren slogs igen, medan den lilla klockan öfverst muntert pinglade. Doktorn hade ställt fotografin ifrån sig och nästan förvirrad lyssnat till det lifliga ordsvallet derute. Det var således i denna krets hans forna hustru kommit in, i de tätnade leden af nutidens extravaganta fruntimmer, som gingo med kortklippt hår och glasögon och talade om qvinnans rättigheter. Var det dit hon sträfvat, var det denna frihet hon eftertraktat; han påminte sig plötsligt hvad pastorskan yttrat om faster Betty, ja han borde hafva förutsett hvad det skulle blifva af Lise under ett sådant inflytande. Och i denna omgifning, af en sådan mor skulle hans dotter uppfostras; nu insåg han allt, nu först förstod han att han icke mer ägde något barn, ty skulle väl Lise under sådana förhållanden vända Paulas hjerta till hennes far, en man som väl i hennes och hennes meningsfränders tanke, tedde

sig som en tyrann af värsta slag, men hvad skulle han göra, frivilligt hade han öfverlemnadt dottren åt modren, nu var det blott att sluta både ögon och läppar och låta allt gå sin gång i — förderfvet.

I detta ögonblick slog Lise portieren tillbaka och trädde in, hennes kinder hade färgats af en varm rodnad och de stora mörka ögonen strålade med liflig glans. För första gången öfverraskades doktorn af hennes fägring, af det värdiga lugn som låg utbreddt öfver hela hennes gestalt och hennes ungdomligt friska anlete. Hon förverkligade i intet afseende hans inrotade begrepp om ett emanciperadt fruntimmer, hon var helt enkelt en vacker liffull kvinna utan några skymmande glas för de strålande ögonen och med det rika mörka håret uppsatt i en enkel fläta i nacken.

— Du har säkert betraktat Paulas bild — sade Lise och närmade sig vänligt — det är taget för några år tillbaka och sedan dess har hon vuxit betydligt; som du kanske erinrar dig firade hon nyss sin åttonde födelsedag. —

Doktorn biföll med en nick, nu klingade det åter derute och små trippande fötter ilade genom butiken; Lise smålog och nästa ögonblick hoppade Paula in i rummet.

— Det är någon som har kommit enkom för att helsa på dig min lilla flicka — sade Lise långsamt och uttrycksfullt — gå och helsa på honom Paula, det är — pappa. —

Det lilla ansigtet inom den hvita hufvan blef med ens blossande rödt och en skälfnings genomilade hela hennes varelse, sedan gick hon tvekande ett

steg framåt, så ett och så åter ett, medan hennes ögon oafbrutet voro fästade på doktorn. Lise iakttog honom uppmärksamt, hans ansigte hade undergått en plötslig och slående förvandling; han var blek och läpparne darrade konvulsiviskt, medan han tafatt, men likväl längtansfullt sträckte båda sina händer mot barnet.

Ännu ett steg tog den lilla foten framåt, men sedan — hastigt och oförberedt — kastade hon sig med sin lifliga naturs varma hänförelse i doktors armar och gömde sitt förtjusande hufvud vid hans breda bröst.

Lise såg det med ett vackert tårskymdt leende, hon var af hela sin själ tacksam, att Paula frivilligt slöt sig till sin far; deraf skulle han se att barnet icke blifvit bortskrämdt från honom och att ingen bitterhet mera bodde i modrens hjerta.

Besökande i butiken manade Lise åter till verksamhet, när hon kom tillbaka satt Paula på doktors knä, han hade tagit hufvan af henne och strök nu med förtjusning hennes hår, medan den lilla körsbärsmunnen hade tusen saker att pladdra om.

— Har du inte lust att äta middag med oss, ifall ingen öfverenskommelse binder dig på annat håll! — frågade Lise vänligt och doktorn som synbarligen hade svårt att slita sig från Paula, mottog med tacksamhet detta anbud. Det var likväl första gången han satt till bords, utan att veta hvad han åt, ehuru Lises kokkonst öfverträffade sig sjelf i den doftande kåldolman.

Efter måltiden berättade Paula helt småförståndigt „att hon hade musiktimmor“, en notis som Lise

fullständigade genom att omtala flickans ovanliga böjelse för musik, något som föranledt en god vän till dem att halft på lek börja undervisa den lilla i de första greppen och som doktorn äfven reste sig för att gå, föreslog Lise att de två skulle följas åt.

Paula var utom sig af förtjusning, nu skulle också hon engång få promenera med sin pappa och doktorn såg på engång förlägen och belåten ut.

— Du kommer väl till oss i morgon igen — förmodade Lise medan hon hjälpte Paula på med ytterplaggen.

— Jag vet inte jag tänkte resa men . . .

— Resa bort i morgon, ack nej pappa det får du inte — ropade Paula och hängde sig vid hans arm — du skall följa med mig på skridskobanan dit mamma inte låter mig gå allena och hon har bara tid om söndagarne förstår du och — nej pappa res inte bort i morgon! —

— Paula är en liten kardborre — sade Lise småleende — gå nu ordentligt min flicka och se till att du inte förorsakar pappa för mycket besvär. —

— Besvär för henne — prat — mumlade doktorn då han med barnets hand i sin trädde ut på gatan. Solen hade ännu icke gått ned, den sken och glittrade bland träden i esplanaderna och på de ändlösa fönsterraderna; hvad staden ändå hade växt till och hvad den var prydlig, riktigt storstadsläk.

I djupa drag andades han den friska vinterluften och genom hans ådror flöt som en ny lufsström. Han såg med aldrig spord välvilja på de mötande menniskogrupperna och när någon beundrande blick träffade Paulas näpna gestalt, spratt han till af glädje.

Ja hon var verkligen den sötaste lilla flicka i världen, det var han alldeles viss på och så förtroendefullt hon smög sin lilla hand i hans stora näfve, sedan.

— Pappa! — Hvad är det Paula? —

— Åh jag ville bara säga att det är så roligt och att jag håller rysligt mycket af dig pappa! —

En slöja drog öfver doktors vanligen så bistra ögon, hvaraf den uppkom, grubblade han icke på, men när han åter kunde se klart framför sig, tyckte han att världen blifvit förunderligt härlig — denna värld som han såg återspeglad i ett barns oskuldsfulla blick.

Nästa dag satt doktor Galle åter i Lises behagliga hvardagsrum, Paula hade skollof och uppvisade på modrens anmaning de framsteg hon gjort i skolan. Sednare gingo de två än en gång ut tillsammans och om målet för promenaden icke utsträcktes ända till Paulas eldorado skridskobanan, kom det sig deraf att doktorn hade så mycket att handla hos konditorer och i leksaksbutikerna att de inte hunno med någonting vidare. Slutligen åto de middag tillsammans i den lilla dockskåpslika matsalen, en mycket god middag — och stekte äppel vid skymningsbrasan, derunder Lise hade godt tillfälle att redogöra för sina uppfostringsplaner i fråga om Paula, medan den lilla sjelf sysselsatte sig med förmiddagens uppköp, hvilka alla blifvit öfverlemnade åt hennes omsorger.

Hvad hon talade väl och tänkte klart, han må-

ste gifva henne rätt i allt, ty ingen enda absurd ideé banade sig väg öfver Lises friska läppar.

Han fann sig så väl, det var som om han för första gången i sitt lif fattat betydelsen af ordet hemtrefnad och med Lise midtemot sig och Paula stödjande sig mot hans knä, kom det öfver doktorn en obestämd föreställning om lycka, då dörren plötsligt öppnades af en ståtlig äldre dam, som af Lise genast presenterades såsom faster Betty.

Den främmandes inträde verkade på doktors närvarande stämning som en afkylande dusch och efter de föreställningar han fattat om henne, var det ingen han mindre gerna råkat än just Lises faster, därför var han ock genast redo att vända sin borstigaste sida utåt.

Faster Betty lät sig dock icke bekomma utan slog sig lugnt ned i den länstol Lise skjutit fram åt henne, medan hennes kloka ögon med ett visst intresse granskade doktor Galles — i detta ögonblick — föga sympathiska personlighet. Med fin takt och god verldsvana började hon derefter ett samtal, i hvilket doktorn mot sin vilja blef indragen och inom kort hade han besynnerligt nog förgätit sin afsky för gamla emanciperade damer och faster Betty i främsta rummet, så verkligen intagande och intressant var denna silfverhåriga mö, som så välvilligt betraktade honom med den ännu ungdomligt klara blicken.

När Paula fördjupat sig i lek med sin nya docka och Lise stigit upp för att betjena en kund i butiken, såg faster Betty tankfullt efter henne, sedan vände

hon sig till doktorn och sade lågt: — Ni finner henne antagligen mycket förändrad, doktor Galle? —

Doktorn mumlade ett bifallande svar.

— Tro inte att jag yttrar det som en förebråelse mot er — fortfor hon vänligt — men när Lise för åtta år sedan kom till mig var hon som en förkrympt, i mörkret vuxen planta och nu — nu har hon utvecklats till en skönt blommande ros. Jag säger inte att hon handlade rätt då hon öfvergaf sin man, men jag tror att denna skillsmessa, detta brytande med hela hennes föregående lif, var en nödvändighet för hennes inre utveckling, för att hon skulle kunna blifva hvad hon nu är, en nyttig, en tänkande och framför allt — en kristlig kvinna. Det är i goda händer ni lemnat ert barn doktor Galle, Paula växer upp som en liten lycklig flicka emedan hennes mor lär henne att älska Gud och sina medmänniskor och att i kraft af denna kärlek sträfva efter att vara pligttrogen och god. Gud har vändt människodårskap till ett godt råd efter sin vishets kärleksfulla afsigter. Jag är glad att engång hafva fått säga er detta och jag hoppas att det gläder er att Lise nu är lycklig. —

Hon tystnade, ty Lise inträdde i detsamma och lade ett öppet bref i hennes hand: — Från redaktören — sade hon — han skrifver så vänligt och sänder mig bifogade honorarium. — Hon höll leende upp några nya blanka sedlar: — Här har jag vår sommar séjour faster lilla, Paula skall få andas salt-sjöluft, jag är så jublande glad! —

Doktors ansigte mörknade: — Om du varit i

någon förlägenhet, hvarför är det då inte Paulas far tillåtet att . . .

Lise lade med en rörelse af obeskrifligt behag sin hand på hans arm, medan en varm rodnad färgade hennes kinder: — Förlåt mig — sade hon sakta — det har varit på engång min stolthet och min glädje att uppfostra Paula med hvad jag genom eget arbete förtjenat; hittills har allt gått mig väl och vi hafva aldrig saknat något, men vill du samla något för henne, så göm det till den tid, då hon som vuxen vill utbilda sig på något särskildt område. —

Doktorn svarade ej, han hade rest sig upp och gått bort till fönstret; han tyckte att den klyfta som förefanns mellan honom och hans forna hustru, denna klyfta som han nyss hållit på att förgäta, plötsligt gapade djupare och mera vid än någonsin tätt invid honom. Han blickade med onämbar fasa ned deri, men på andra sidan stod Lise lugn och strålande vacker med Paulas hand i sin, en ouplöslig förening, ett band som ingen jordisk makt kunde slita. I denna stund, kände han sig så besynnerligt långt skild från dem båda; hvad var han väl i det hela för dem, visserligen barnets far men likväl en främling. Främmande för deras tankar och åsikter, för hela deras lifsåskådning; hvarför hade han dröjt qvar en dag för att erfara detta, i sjelfva verket borde han ju vara glad att tiotals mil skilde H. och hufvudstaden från hvarandra.

Faster Betty satt tyst och tänkte på att det som engång brustit, är svårt att återknyta. Lise hade tändt lamporna och tagit fram ett fint handarbete, på hennes kinder brunno två små röda fläckar, all-

tid ett säkert tecken på inre rörelse hos henne, men hennes panna var klar och ett uttryck af lugn fasthet låg kring hennes vackra mun; man kände att hon tydligt såg vägen framför sig.

Samtalets afbrutna tråd knöts skickligt igen af faster Betty, men doktorn kunde ej dröja längre, han tyckte att den doftfulla luften i det hemtrefliga hvardagsrummet nästan förqväfde honom.

Paula kastade sig om hans hals och lofvade att skriva ofta, Lise räckte honom vänligt handen, men hon bad honom icke komma igen; han var ingenting numera för henne, ej ens en dyster skugga som hon ville utplåna ur sitt lif.

Derute på gatan stod han länge och blickade in i den upplysta butiken, Lise stod der och sorterade brokigt silke och yllegarn med ett lugn som icke vittnade om någonslags sinnesrörelse; hennes klara ögon blickade vänligt på den besökande med hvilken hon samtalade och skenet från en purpur-röd lampskärm, föll dämpadt öfver hennes friska ansigte, det svarta håret och den smärta gestalten. — En god, en tänkande, en kristlig kvinna — han upprepade mekaniskt faster Bettys ord — kunde man önska något mer — och hon hade en gång varit hans hustru.

* * *

— Hvad är det Paula? —

— Ett bref mamma med gudmors stil på kuvertet. —

— Låt mig se barn, jo ganska riktigt det är från Mina Orell! —

Lise tog brevet och lutade sig tillbaka i den primitiva hvilstolen, medan unga Paula, nu en smärt tolfårig flicka, kastade sig ned i hängmattan som var upphängd mellan de två stora björkarne på gården hos lotsålderman Jansson, der Lise och hennes dotter nu i många år haft sitt sommarhem. Sjön låg och glittrade i eftermiddagssolen, lotsfar nytjärade sin båt vid stranden och en fiskmåås flög med skimrande vingar bort mot sundet. Hvad det var kärt och välbekant altsammans tänkte Paula, här hade hon tillbragt de gladaste, sorgfriaste stunderna i sitt unga lif och med en suck af välbefinnande, slöt hon sina mörka ögon, för att dock lika fort öppna dem igen vid ett utrop från modren.

Hvad skrifver gumor mamma? —

Lise såg upp med djupt allvar i blicken: — Din gumor berättar rätt sorgliga nyheter — sade hon — din far har haft olyckan köra omkull under en sjukbesöksresa och har krossat högra benet!

— Paula rusade upp och stod plötsligt med bleka kinder framför henne: — Hvad ämnar du göra mamma? frågade hon häftigt.

— Hvad ville du att jag skulle göra? — Lise såg forskande och med spänning på sin dotter.

— Vi skola fara till honom nu — nu genast! —

— Godt, då resa vi. —

Lotsålderman fick del af nyheten och hans gumma äfvenså, lille dottersonen Petter sändes till byn efter häst och Lise packade i hast det nödvändigaste i en liten kappsäck, medan den oroligt upprörda Paula oafbrutet vandrade ut och in; sedan lemnade de två

sitt lugna näste vid hafsstranden och rullade i den ljumma sommarnatten raskt inåt landet.

Vägen var lång och låg ej inom jernvägens område, men hvarken Lise eller hennes dotter voro ömtåliga för en färd på skjutskärria och så bar det af med så få och korta rastestunder som möjligt, till det hem som Lise för snart ett dussin år sedan lemnat. Det var också obeskrifbara känslor som bemäktigade sig henne, ju närmare de kommo den välbekanta byn; här mynnade ginvägen ur skogen, på detta ställe hade hon mött den gamle bonden och derborta låg kyrkan på sin kulle. Trakten blef allt öppnare, snart bredde sig de flacka åkrarne kring Lindilä för deras blickar; en plötslig qväfvande tryckning hopsnörde Lises strupe, när de körde upp på den instängda gårdsplanen. Allt var sig så likt, de fula ladulika husen med mossiga tak och sneda fönsterkarmar, endast apotheket var nymåladt och hade fått en prydlig skylt öfver dörren. Der kom ett litet fruntimmer springande utför trapporna, fröken Mina åldrad och mager med det tunna håret smått grånadt.

— Lise Lise är det, kan det verkligen vara du? — utropade hon och omfamnade hjertligt den forna doktorinnan — och detta — fortfor hon — detta skall vara min lilla guddotter o Gud så stor, ej underligt om man börjar bli gammal, då de små barnen växa upp och bli stora! —

— Tänk på att det är tolf år kära vän — sade Lise.

— Ja ja det är en lång tid, men ack hvad jag är glad att ni äro här, jag visste inte hvad jag borde

göra, beslöt dock att skrifva. Doktorn sade inte ett ord derom, men han talade ofta om Paula och då jag berättade att brevet var afsändt såg han så belåten ut. —

— Det var mycket bra att du skref — sade Lise — men låtom oss nu gå in. —

— Ja visst ja visst, stigen på för all del in till oss — den lilla ifriga varelsen sköt dem framåt med välvilligt tvång: — jag tror nog att doktorn ligger och väntar, men en öfverraskning kunde vara skadlig, därför skall jag springa öfver och förbereda honom en smula, du kan inte tro så usel han är! —

— Berätta allt för oss — bad Lise och medan hon höll Paulas darrande hand i sin, beskref fröken Mina utförligt hvad som händt och huru doktorn inte velat anlita någon läkare, utan blott låtit klockarn behandla sig.

— Lyckligtvis har min bror Amos förtroende för klockarn, — slutade hon — han lär vara skicklig med benåkommor, men doktorn har plågats mycket, Amos säger att han har dåligt läkhull och så — så . . . .

— Hon såg plötsligt på Paula, sedan lutade hon sig tätt till Lises öra och hviskade: — Han har druckit mycket den sista tiden, det är högst olyckligt! —

Lise böjde tyst sitt hufvud som svar —

— Ja Herre Gud hvad kan inte allt hända, — suckade den godhertade lilla kvinnan — nu skall jag gå och koka er en droppe kaffe, ni äro säkert alldeles uthungrade och törstiga med — efter den långa resan i dammet. —

Paula såg med ängestfulla bedjande blickar på sin mor.

Lise förstod hvad hon önskade: — Bästa Mina låt du kaffet vara så länge och gå i stället och förbered den sjuke; min stackars lilla Paula här, längtar efter att få skynda till sin far. —

— Den söta flickan ja ja, jag går genast — ropade fröken Mina och var redan utom dörren, lemnande sina gäster allena i det lilla qvafva gårdsrummet, der solen oförhindrad tittade in genom fönstret.

— O mamma mamma! — Paula lade sina armar kring modrens hals och brast i tårar: — Är det inte förfärligt att han ligger der och lider och kanske dör utan hjälp! — Hon skakades af konvulsiviska snyftningar — och hängde sig fast vid modren.

— Försök att lugna dig min flicka — sade Lise och strök ömt det orediga håret ur hennes vackra panna — om du ej kan vara helt stilla, vågar jag icke låta dig gå in till din far, en så svårt sjuk person får icke på något sätt uppröras förstår du? —

Paulas snyftningar upphörde genast, hon hade ärft sin mors styrka i karakteren och tidigt fått lära sig sjelfbeherskningens svåra konst, när därför fröken Mina om en liten stund återvände och förklarade att den sjuke genom åkdonets rullande, gissat sig till de resandes ankomst, kunde hon till det yttre lugn ehuru blek, följa sin mor öfver den gräsbevuxna gården till doktors bostad.

Der låg ännu den flata stenhällen med sin remna i ena hörnet framför de nötta trappstegen, Lise måste hålla sig fast vid ledstången; i detta ögonblick när hon likasom satte sin fot på tröskeln till det för-

flutna, var det hennes tur att gripas af en rörelse hvars orsak Paula icke kunde ana: — Mår du illa mamma säg? — hviskade Paula oroligt.

— Nej min lilla flicka, jag är ej sjuk — och Lise steg beslutsamt uppför de sista trappstegen in i den trots sommarsolen, skumma och ödsliga farstun, sedan öppnade hon tyst den välkända dörren till doktors rum.

Den breda läderklädda soffan derinne hade blifvit förvandlad till sjukbädd, och solen som sken in genom de gapande, tomma fönstren, föll skarpt på den hopsjunkna jätte gestalten, som halft sittande lutade sig mot bäddens kuddar. Doktorn hade undergått en verkligt förskräckande förändring, hans stora grofva ansigte var gulnadt och föråldradt, ögonen lågo djupt inne i sina hålor och det hvit grå håret hängde tofvigt ned på pannan.

— Pappa, stackars kära pappa! — lätt som en elfva hade Paula ilat öfver det gropiga, af ingen matta täckta golfvet och knäböjt bredvid den sjuke.

Doktors stora hand famlade hjälplöst efter hennes.

— Är du mycket sjuk kära pappa? —

Han gjorde en jakande rörelse.

— Så fort vi fingo höra hvad som händt, begåfvo vi oss på väg till dig — sade Lise och satte sig ned på stolen vid bädden, så lungt som om hennes plats hela tiden just varit der, — Paula var så ifrig att få helsa på sin far och jag trodde att du säkert skulle behöfva en sjuksköterska. Är gamla Lotta ännu kvar? —

— Nej hon gifte sig i fjol, för tillfället har jag

en gammal döf gumma, hushållet är på förfall — sade doktorn i afbrutna satser.

— Hvad här är varmt och solen sticker dig rakt in i ögonen, vi måste ställa om en gardin för ena fönstret — sade Lise i det hon öppnade det andra som låg åt skuggsidan, så att en sval fläkt trängde in i rummet. — Paula lilla såg du hvarvt vår kappsäck tog vägen? —

— Den står på apotheks trappan — svarade fröken Mina som just trädde in.

— Kanske vi kunna få den buren hit öfver — sade Lise. Hon hade öppnat dörren till den stora ödsliga salen som såg tomare ut än någonsin och trädde nu in i sin forna kammare, der hon genomlefvat så mycket bittert, der båda hennes barn sett dagens ljus och der hon bäddat sin lilla gosses sista bädd.

Hon sjönk ned på närmaste stol, gripen af minnas makt och der fann henne fröken Mina, när hon något senare kom in med reseffekterna.

— Ack min kära Lise, jag kan ana dina känslor när du återser allting här — och den välmenta väninnan fällde ymniga tårar, medan blott en fuktig glans beslöjade Lises stora allvarliga ögon.

— Jag är glad att jag kom hit — sade hon — jag tror att jag kan vara till nytta och att min härvaro äfven lättar dina vänliga omsorger kära vän, jag vet nog att du offrat både tid och möda här i huset.

— Åh jag har bistått efter min ringa förmåga och det gerna dertill, men ser du det var tillika som ett ansvar. Doktorn blef ond bara Amos talade om att sända bud till staden för att hemta ut en läkare

— han ville i det hela helst vara i ro och försöka så litet som möjligt; vet du hvad jag tänkt, att han nog förstår huru illa det är med honom, men att han inte bryr sig om huru det går! —

— Jag måste få tala med apothekarn ännu i qväll — sade Lise beslutsamt — och kan något ännu göras för honom så skall det blifva gjordt! —

Fröken Mina såg beundrande på henne och drog en lättnadens suck, hon var så belåten öfver att ansvaret för patienten nu hvilade på hennes beslutsamma väninna.

Ack denna första afton i det forna hemmet med alla sina många minnen och olika intryck; Lise tyckte ibland att bröstet hotade att sprängas, hon kunde ej andas fritt, medan hon gick ordnande ut och in i de välbekanta rummen under det Paula — med ungdomens lätthet att sätta sig in i nya förhållanden — än hjälpte sin mor, än satt vid fadrens sjukbädd, eller förtjuste apothekarn och hans gamla syster genom att titta in på apotheket i något ärende. Hennes första ångestfulla oro hade redan lugnat sig då hon fått återse sin far, hon kunde le sitt vackra leende som bildade små gropar i de mjuka kinderna och hade tusen ömhetsbevis för den sjuke.

Men det var ej mer ensamt på henne doktors insjunkna ögon fästades, de följde åter och åter den ståtliga kvinnogestalten — ännu icke det minsta matronlik i gång eller hållning — som så stilla rörde sig omkring honom, än uträttande ett, än annat, till hans bekvämlighet och trefnad. När qvällen kom och Paula trött af resan och alla de nya intrycken, slumrade på samma plats der hennes vagga fordom stött,

satt Lise i det tysta sjukrummet och blickade tankfull genom fönstret ut i den skumma Augusti natten.

Doktorn kastade sig oroligt af och an i bädden, halft slumrande, halft försänkt i dvala; när han var vaken låg han mest tyst, men såg nöjd ut hvar gång hon ordnade hans dynor, eller förde en nyss tillblandad läskdryck till hans läppar. De långa nätterna i ensamheten — ty den döfva gumman som låtsade vaka hos honom, kunde icke räknas med — hade varit hans fasa; nu flögo timmarne som minuter.

Det tyckte äfven Lise, hon hade icke heller något behof af sömn, tack vare dagens många sinnesrörelser och såg då morgonen grydde, helt frisk och uthvilad ut efter den ensliga vakans lugn. Den rosiga himlen derute kastade sitt skimmer öfver hennes allvarliga ansigte och uppåt rigtade blick; doktorn såg stum på henne, han tyckte att det låg ett uttryck af förklarad frid öfver de rena dragen.

Under Lises inflytande undergick snart hela huset en märkbar förändring till det bättre och hvad som var det märkvärdigaste, doktorn underordnade sig i allt hennes vilja. En ung skicklig läkare känd som specialist på kirurgins område, blef tillkallad från staden och i samråd med honom beslöt Lise att föreslå doktor Galle en förflyttning till hufvudstaden i och för operativ behandling af det skadade benet.

— Hvad säger du om att resa — sade hon och betraktade vänligt hans af plågorna färade ansigte — tror du att du kan uthärda det Frans? —

Det var längesedan han hört sitt namn nämnas af denna röst, nu ljöd det som musik i hans öron: — Önskar du att jag skall resa Lise? —

— Jag anser att det är vår pligt att göra allt som göras kan, för din helsas återställande — svarade hon mildt.

— Nåväl låtom oss då resa, jag tror inte på någon räddning, men vill försöka efter du anser det rätt. —

Lise svarade ej, men hon böjde sig ned och strök med sin mjuka, svala hand öfver hans heta panna, det var som beröringen af englavingar tyckte doktorn och han kände, att om blott hon var vid hans sida, skulle det svåraste blifva honom lätt.

Mycket svår var också i sanning den långa färden till hufvudstaden; ibland fruktade Lise verkligen att doktorn hade rätt, att det icke fanns någon räddning för honom och att hon kanske begått en dårskap, genom att öfvertala honom att lemna hemmet, i stället för att låta honom dö der i lugn och frid, ty hans plågor voro stundom öfverväldigande. Men när allt var öfver och hon såg honom välbehållen i den goda bädden, inom det stilla sjukrummet, omgifven af allt som kunde skänka lindring och hjälp, kunde hon ej annat än tacka Gud som hulptit dem så långt.

— Herren är en tillflykt i bedröfvelsen, vår starkhetsklippa — ljöd det stilla, men med öfvertygelsens kraft, inom henne.

* * *

Väl för Lise att hon hade denna kraft från ofvan att stödja sig vid under de dagar som följde. Hon hade lyckats förmå den vän som under sommaren företrädtt henne i butiken, att ännu en tid qvardröja och sålunda fann hon sjelf tid att dagligen vårda sig

om den stackars sjuke. Han skulle kanske icke så länge behöfva hennes omsorger — den tanken måste tränga sig på enhvar, som kände hans tillstånd — och om Lise engång såsom doktors hustru, djupt förorättat honom, ville hon nu i nödens stund som en trofast vän, söka försona hvad hon då brutit. Hon hoppades äfven, ack så innerligt — att om han snart skulle nödgas gå öfver den mörka floden, det skulle lyckas henne att sprida evighets ljus i dödsdalens skugga.

Länge blef hon ej i ovisshet om läkarnes tanke angående doktorn. Resultatet af den konsultation som hölls, blef att en amputation var det enda som kunde företagas och professorn sjelf vände sig till Lise — han likasom sjuksköterskorna ansåg henne naturligen såsom patientens hustru — och frågade hvad hon tänkte derom.

Hon besinnade sig icke länge: — Om man har blott ett enda medel till räddning anser jag en tvekan omöjlig — sade hon fast.

Professorn hoppades att hon ville tala med „sin man“ om saken och Lise lofvade det, operationen borde ofördröjligen ske.

Samtalet hade förts i korridoren utanför sjukrummet, när Lise kom tillbaka, såg doktorn uppmärksamt på henne: — Jag vet hvad du menar — sade han kort, — de der gunstig herrarne hafva hotat att såga benet af mig? —

Lise svarade ej straxt, hon satte sig ned och fattade hans hand: — Man kan icke bedraga din skarpa läkareblick Frans — sade hon — det var icke heller meningen att undandraga dig den svåra sanningen.

— Hon tystnade och betraktade med djupt allvar de klara svett droppar, hvilka småningom samlade sig på den sjukes panna.

— Jag vet hvad det vill säga — sade han slutligen, — jag tog engång foten af en stackare, det är inte så lätt må du tro och sedan — ha de kanske pinat en förgäfves! — de sista orden framträngde nästan med svårighet öfver hans torra läppar.

— Professorn vill ej tvinga dig, men han säger att det är det enda som kan göras numera — du kom för sent! — sade Lise sakta.

— Jag trodde nog det — muhlade doktorn som envist stirrade på dörrposten just der en liten qvist i trädet, bildade en mörk punkt — jag brydde mig inte om huru det skulle gå! —

— Får jag underrätta professorn att du beslutit dig för operationen? —

— Om man dör under knifven, eller för plågans obetvingeliga makt, kan ju i det hela vara detsamma — svarade han — jag är beredd! —

— Tack! — Det afgörande beslutet tycktes hafva en lugnande verkan på den sjuke, han pratade lifvigare än vanligt och sofde till och med på förmiddagen, men när Paula kom på sitt vanliga dagsbesök, blef han synbarligen ångestfull och Lise uppfann i hast ett skäl, att så fort som möjligt aflägsna flickan.

Hon hade ej hunnit meddela henne hvad som förestod, men af fadrens röréelse och nästan krampaktiga omfamning, tycktes Paula draga någon förfärlig slutsats och skälfvande i hela kroppen lemnade hon rummet.

Lise gick ut för att lugna henne med några

hjärtliga ord, när hon återvände blef hon skrämmd af den askgrå färg, som plötsligt spridd sig öfver den sjukes aftärda ansigte. Hon lade sin hand på hans panna, den var fuktig och kall och häftiga rysningar skakade hans gestalt.

— Hvad är det Frans — hviskade hon — lider du mycket, kan jag hjälpa dig? —

— Det är dödens försmak — svarade han tonlöst — jag skall aldrig se henne mer, mitt vackra oskyldiga barn, som älskar mig ehuru oförtjent. Det är din förtjenst Lise, du handlade rätt då du skilde henne från mig, ty i min närhet skulle hon endast kunnat lära att förakta sin far. Det är min egen skuld att jag ligger här utan hopp, jag hade en frisk härdad kropp, en bergfast helsa, men jag har gjort allt för att förstöra den; jag är ett uselt människovrak, som knappast längre duger till att gödsla den jord i hvilken jag snart skall gömmas. — Han vände häftigt hufvudet mot väggen.

— Det är inte kroppen vi nu skola tänka på — sade Lise lågt — Frans du har en själ! —

— Tror du ännu det Lise? — frågade han hårdt.

— Jag vet det Frans, du har så villigt böjt dig för alla mina önskningar sedan jag blef din vårdarinna, hör ännu en enda bön. Pastorn besöker i dag de sjuka, han är här som bäst, låt honom äfven komma in till dig? —

Det blef en hård strid inom den kärfve mannens bröst, men Lises bedjande blick hade en förunderlig magt öfver honom och medan hon satt vid hans bädd med hans hand sluten i sin, trädde den unge presten med fridshelsningen på sina läppar in

till dem. Han kom icke med teologiska spetsfundigheter, eller lärda utläggningar, han kom som en själasörjare i ordets bästa mening till den sjuke brodern som kanske snart skulle stå på evighetens tröskel, sade att han hört omtalas det svåra som förestod patienten och bad vid hans läger en enkel bön. Bad om kraft för honom att genomgå plågorna, om lindring efter Guds vilja och framför allt, att om all jordisk hjälp skulle befinnas fåfång, den rätte hjälparen måtte komma med själens läkdom — nåd och frid till evinnerligt lif. När han sedan vid afskedet nedkallade välsignelsen öfver dem, tyckte Lise att en ovan rörelse afspeglade sig i doktors blick, hon aktade sig dock att med ett ord störa denna stämning och uppsände blott ur hjertats djup tysta förböner.

Hon ville ej lemna honom denna natt utan erbjöd sig att dela den vänliga sköterskans vaka och under de långa timmarne vid sjukbädden hade hon god tid både att tänka och bedja. Engång då hon böjde sig ned för att lyssna om han sof, lade doktorn sakta sin hand på hennes arm: — Står det icke någonstädes, någonting om glödande kol Lise — hvi-skade han — vet du att du samlar fullt upp af dem på mitt hufvud? — Han såg upp till henne halft skyggt, med en bönfallande blick: — Jag var en barbar, en hård grym man för dig arma Lise! —

— Och jag ett okunnigt trotsigt barn — svarade hon mildt.

— Jag skulle hafva så mycket att försona! —

— Bekännom inbördes synderna och förlåten hvarandra — sade Lise stilla, medan hon lade kudden till rätta under hans matta hufvud.

* * *

Den långvariga, nära nog lifsfarliga operationen var öfver och patientens tillstånd mot all förmodan, högst tillfredställande; den starka fysiken hade ännu gjort en jätteansträngning och besekrat alla vidrigheter. Visserligen skulle han kanske länge vara svag och borde aktas för skadliga sinnesrörelser, men det gick dock för hvarje dag framåt med helsans förbättrande.

Paula satt hos sin far och matade honom leende med karameller, som han — trots sin motvilja för sötsaker — helt tacksamt mottog, hon var uppsluppet glad öfver att all oro och fruktan nu var förbi: — Du skall ännu bli frisk och stark som en björn, du stora pappa — sade hon — och vi skola alltid vara tillsammans och lefva lyckliga i många år, såsom det står i sagorna. —

Doktors panna låg i djupa veck och han såg ej på Paula, utan bort till Lise som satt vid fönstret med sitt arbete, så fördjupad deri, att hon icke tycktes följa med samtalet.

Nu tog Paula emellertid afsked för att gå till sina lektioner och det var några minuter så tyst i sjukrummet, att man blott hörde Lises strumpstickor sakta skramla mot hvarandra.

Doktorn vred sig oroligt: — Jag kunde inte föreställa mig att jag skulle gå igenom operationen — sade han plötsligt — jag hade det så klart för mig huru allt skulle ställas efter min bortgång och när jag nu — efter hvad det synes håller på att tillfriskna — förefaller jag mig själf som en död, uppstånden ur sin graf. — Lise hade stigit upp och kommit att sätta

sig bredvid bädden, hans röst föreföll henne så ovanligt nedstämd och sorgsen.

— Du är inte glad öfver att hafva återvändt till lifvet Frans! — sade hon.

— Anser du mig hafva så stort skäl dertill — frågade han dystert — bakom mig ligger ett förflutet, hvars minne alltid måste blifva mig plågsamt och framför mig en bräcklig tillvaro, en bruten bana! Antagligen måste jag taga afsked från min befattning som kommunalläkare, en doktor utan ben, är nära nog doktor Hjelplos — tycker du att jag kan glädjas öfver allt detta? —

— Ett förlängdt lif är alltid en förlängd nådetid — sade Lise.

— Hvem vet — doktorn stirrade tankfullt framför sig — jag kan dö mera tviflare än jag var, den der natten före operationen — menniskolynnet är fullt af motsägelser. —

— Nej nej — utropade Lise och hennes ögon strålade af öfvertygelsens eld — Gud har icke ryckt din kropp ur dödens gap, för att din moraliska meniska skulle gå under; jag är viss, jag känner det, att lifvet ännu skall blifva rikt för dig. —

— Du vill trösta och upplifva mig och jag förstår din vackra tanke men — den förefaller mig blott som en chimère — sade han vemodigt. — Vid sex och femtio år Lise, börjar man icke lifvet på nytt, men jag är otacksam som klagar; jag har ju ett barn, en älskad dotter, denna dyrbara gåfva och för hennes skull, må jag försöka tro att din Gud har någon afsigt med mig, att Han ännu ämnar använda ett gammalt utslitet redskap till någon nytta för mensklig-

heten. En solstråle skall dock alltid lysa upp min ensliga väg — minnet af dessa veckor Lise och vissheten att du är lycklig! — Han betäckte plötsligt ansigtet med sina händer och andades tungt: — Det ligger någonting utsägligen plågsamt för mig i vissheten att det varit genom mig och för min skull, du pröfvat livets bitterhet och att just skilsmessan, det fullkomliga afslitandet af de band som förenade oss, skulle vara enda medlet för att bringa dig lycka. Du är nöjd med ditt närvarande lif och likväl kan jag ej låta bli att önska, att du såsom en ädel högsinnad mans hustru, fått smaka jordens högsta fullkomligaste lycka — att vara älskad! —

— Jag är fullkomligt belåten med mitt öde — sade Lise gladt.

Hon såg så älskvärd ut i denna stund, att doktorn ofrivilligt måste tillsluta sina ögon; hans blick tålte icke just nu vid den fulla glansen af det blida ljufviga solsken som omstrålade henne, men Lise trodde att han var trött och smög sig tyst tillbaka till sitt arbete.

Följande dag måste hon återtaga sin verksamhet hemma i butiken, dock kom hon fortfarande hvarje dag till sjukhemmet och Paula tillbragte vanligen alla sina lediga stunder hos fadren.

Doktors förbättring skred emellertid raskt framåt och till och med den engång så aflägsna dag, då han första gången skulle få släpa sig öfver golfvet för att profva de beställda kryckorna, hade både kommit och gått.

Det var söndag och klar luft, med glittrande rim på träden i esplanaden; Lise hade varit i kyrkan,

nu gick hon med lätta steg, den ofta trampade vägen till sjukhemmet. Der syntes redan fönstret invid hvilket doktorn vanligen brukade invänta hennes ankomst, i dag satt han likväl icke på sin post och något förundrad deröfver skyndade Lise in i rummet. Hon såg mot bädden, der han ännu ofta plögade hvila, men den var tom och i stället satt doktorn med det bleka ansigtet hvilande mot kryckorna i den lilla till hans trefnad nyss inflyttade soffan.

— Hvad du ser dålig ut i dag min vän — utropade hon och kastade pelskappan ifrån sig, — känner du dig sämre återigen? — Han svarade ej, skakade blott nekande sitt hufvud.

— Se här hvad Paula skickat dig — sade Lise och satte sig bredvid honom — de här rara pärenen sände faster Betty för att trösta henne öfver den ofrivilliga fångenskap doktorn ålade, för att bota den envisa katharren och nu ville hon i sin tur göra pappa en present af dem. Jag skall genast skala ett åt dig!

Såsom de nu sutto der sida vid sida, utgjorde dessa två verkliga kontraster, den fulla rika blomstrande sommaren och den grå kulna hösten. Doktorn med sin lutande gestalt, sitt fårade ansigte omgifvet af isgrått hår och skägg såg ut som en gubbe, Lise deremot med de af vinden purprade kinderna, sina lifligt strålände ögon och den vackra i en stilfull vinterdrägt iförda gestalten, utgjorde en sannskyldig bild af lifskraften i sin fullhet. Kanske föll en iakttagelse häraf allför bjert i doktors ögon, ty han vände sig bort och tryckte händerna hårdare mot kryckan.

— Det är någonting skildt med dig i dag Frans

— började Lise åter och betraktade honom uppmärksamt — låt mig veta det hör du, låt mig dela dina bekymmer? —

— Det kan du knappast — svarade han en smula sträft — professorn var nyss här och nämnde att han nu kan utstryka mig från sjuklistan och att jag är så frisk som jag antagligen kommer att blifva mitt återstående lif. —

— Det var ju idel goda nyheter — menade Lise och räckte honom en bit päron på spetsen af sin lilla silfver fruktknif — nåh hvad har du för framtidsplaner min vän? —

— Jag vet just inte, Orell skrifver att doktor K. som tjenstgjort för mig dessa månader, ännu vore villig att göra det någon tid framåt . . .

— Vill du ha litet mera päron Frans? —

— Nej tack — doktorn såg nästan vredgad på henne, huru kunde den eljest så finkänsliga Lise, just i denna för honom så bittra stund, då han bäfvade för tanken på en ny skillsmessa, visa en så gränslös likgiltighet.

— Orell skref äfven och erbjöd mig full inaccordering hos dem, ifall jag skulle ha lust att återvända till Lindilä och se huru en annan gått mig i embetet — fortsatte doktorn bittert — det var ju beskedligt af honom och ja — i det hela kan det ju vara likgiltigt hvar jag slår mig ned. —

Han såg från sidan på Lise, som just slutat att med omsorg skala ett nytt päron och nu lät bit efter bit deraf försvinna, mellan sina friska röda läppar:

— Mamma skulle också hafva sin lott, det var Paulas önskan — sade hon skämtsamt. Åter vände

doktorn sig bort och ett uttryck af djup dysterhet spred sig öfver hans tärda drag.

Lise såg på honom med en sällsam blick: — Detta är således allt hvad du har att säga mig — började hon — jag hade ett annat förslag för dig Frans, vill du höra det? —

— Du — för mig? —

— Ja jag har tänkt en smula på egen hand, det skulle inte behagat dig i forna dagar, men nu tror jag att du tycker om det. Ser du Frans, professorn och jag hafva resonnerat åtskilligt i fråga om dig, du har ett godt namn i den medicinska världen min vän och han tror att det skulle löna sig för dig, att blifva kvar här i hufvudstaden som praktiserande läkare. — Det blixtrade till under doktors buskiga ögonbryn och han reste sig till hälften upp.

— Du har naturligen icke derborta kunnat följa med alla framsteg inom läkarekonstens område — fortfor Lise, — men professorn anser att du i förväntan på dina gamla krafter återkomst, kunde hängifva dig åt både praktiska och teoretiska studier här i landets centrum, der du har godt tillfälle dertill. Menar du inte att mitt förslag tål att tänka på? —

— Det vore min räddning — mumlade han och grep hennes hand.

— Till mitt förslag hör ännu någonting mer — fortsatte Lise långsamt — om du beslöte dig att för framtiden stanna här, skulle — som du väl kan förstå — ett mycket skeft förhållande inträda oss emellan. Du behöfver fortfarande sorgfällig vård och en smula hemtrefnad i din husliga omgifning, men Paula är ännu för ung att kunna skänka dig dem och för

resten skulle det för henne blifva en ständig slitning mellan far och mor, jag ser därför ingen annan utväg än att vi tre, måste blifva tillsammans. Vill du — hafva min hand ännu engång Frans och jag lofvar att med Guds hjelp blifva dig en bättre och trognare hustru än fordom? —

Hon vände sitt friska, af en mäktig inre rörelse strålände ansigte emot honom och räckte honom trofast handen: — Vill du Frans? —

— Nej nej — stammade doktorn med skälfvande läppar — du är stor i ditt ädelmod Lise och stark i ditt qvinliga medlidande, men jag är inte så eländig som du tror; jag tar inte emot ditt offer, ty jag har ännu qvar en skymt af hederskänsla, som aldrig skall tillåta en ung blomstrande qvinna, att binda sitt öde vid en gammal krymplings. —

Lises ögon fylldes af tårar: — Käre Frans tänk på vårt barn, det skall göra henne så lycklig! —

— Lise Lise fresta mig icke, det vore för mycken lycka . . .

— Jag tror att Gud vill så hafva det — sade Lise sakta. Hon tänkte på de många nätter hon grubblat häröfver, de böner hon uppsändt om ljus och ledning, tills det blifvit klart inom henne, att just så och icke annorlunda, skulle alla konflikter lösas.

— Låtom oss i Guds namn försöka ännu engång Frans! —

Man såg att det arbetade inom doktors breda bröst och han andades tungt. — Har du betänkt dig noga, besinnat allt Lise — frågade han med darrande röst — verdens omdöme, dina vänners ogillande, frihet, oberoende, allt som du skulle uppoffra för mig? —

— Det har jag. —
— Vet att när vi gifte oss, förstod jag icke att skatta värdet af den klenod som tillföll mig, nu — är det annorlunda och Gud hjelpe mig, men blir du ännu engång min, skall ingen jordisk makt förmå åtskilja oss. Håna mig Lise, le du som är ung och vacker öfver en gammal lytt mans känslor, som först i sin lefnads aftonskymning lärt sig kärlekens hemlighet. Jag älskar dig Lise — jag kan inte hjelpta det! . . .

I Lises mörka ögon tändes en vacker strålgans — Jag mottager gåfvan af din kärlek — sade hon vekt — Gud skall hjelpta mig att återgälda den — hon lade sin mjuka rosiga kind mot hans och strök lätt med handen öfver hans grånade hår, men han slöt henne hårdt till sitt hjerta.

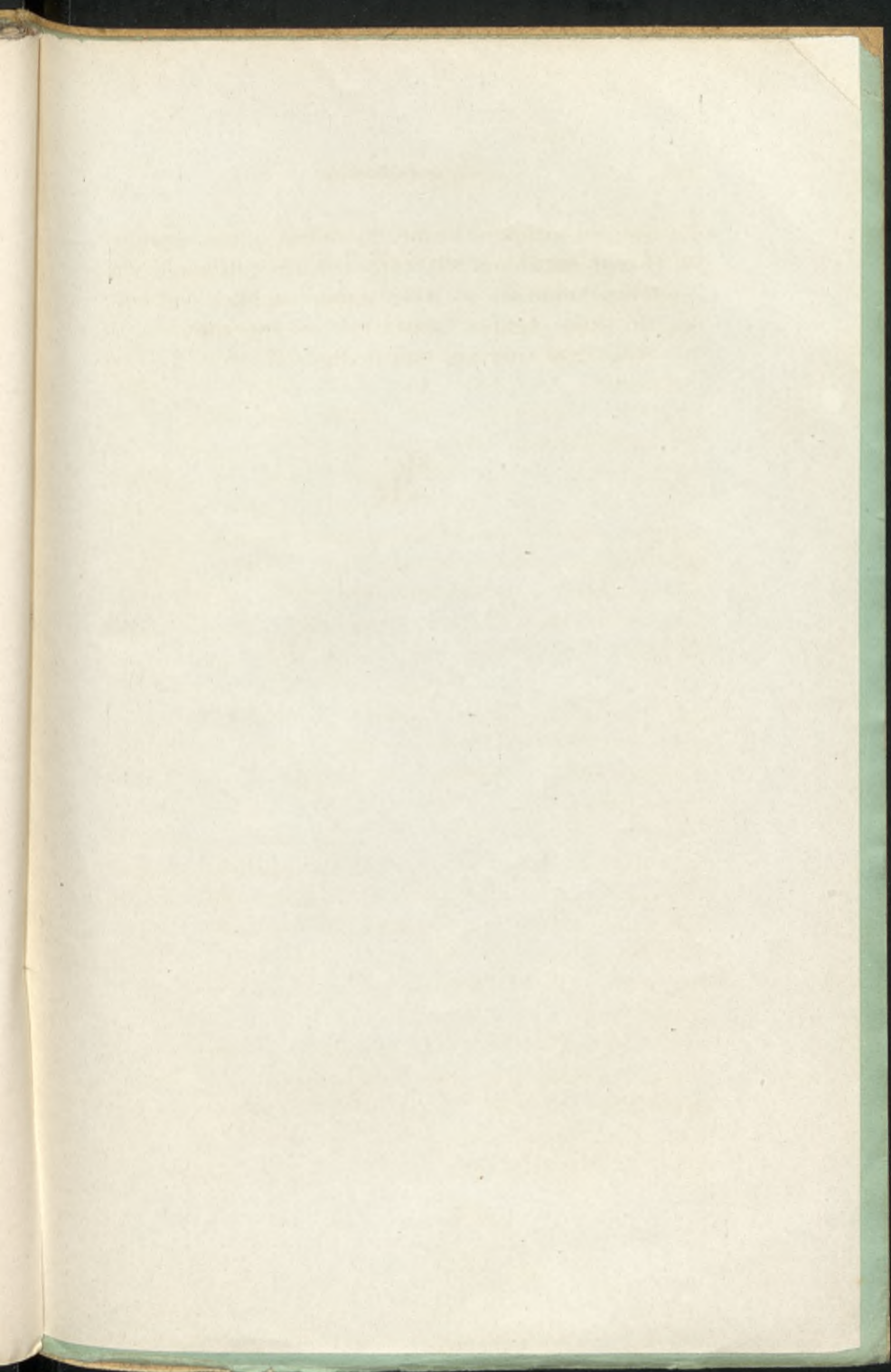
När Lise några timmar senare vandrade hemåt genom de folkrika gatorna, hade middagssolen längesedan sänkt sig mot horisonten och endast ett mildt skimmer dröjde kvar på den vestliga himlen. Detta återsken af dagsglansen stämde väl öfverens med Lises sinnesstämning och den inre klarhet som uppfyllde hennes själ. Framtiden låg säkert utstakad för henne, tecknad af uppfyllda pligters ljusa spår och hennes fot beträdde vägen med lugna, fasta steg.

Hvad hon kämpat innan hon vunnit segerns visshet, det visste ingen; icke faster Betty den trofasta vännen och rådgifvarinnan, icke hennes unga lyckliga dotter, icke ens han, som hon nu åter skulle kalla sin make, ehuru han visserligen mer än någon annan anade det. Gud ensam hade sett hennes strid, hennes ärliga sökande efter pligtens väg och Han var

det som nu skänkte henne hjertefrid efter striden. På Honom satte hon sitt hopp och sin tillförsigt och i det hon höjde sin af tårar skimrande blick mot höjden, hviskade hennes läppar tyst ett innerligt: —

Gud min Gud jag tackar dig! —

Det som en skildrad kvinna tyckes vilja säga
På denna sida som ett löp och en tillfredställelse
För att den bästa och mest skickliga kvinna som någonsin
den bästa och mest skickliga kvinna som någonsin
— Det som jag har betat sig —

100

6000212176

Göteborgs universitetsbibliotek

